„Misiunea AFIO de educare a publicului nu mai reprezintă de mult un simplu scop, aceasta devenind în prezent o acțiune esențială, care trebuie dusă la bun sfârșit.”

Samuel Eugene Poteat, președinte de onoare al Asociației Foștilor Ofițeri de Intelligence (AFIO) din SUA.

PERISCOP

Anul XIII, nr. 2/50, aprilie - iunie 2020

Publicație trimestrială a Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retragere din Serviciul de Informații Externe

CONSULTANȚI:

Prof. univ. dr. Ilie BĂDESCU – membru corespondent al Academiei Române
Conf. dr. Mihai MILCA – vicepreședinte al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România
Jurnalist - Dan ANDRONIC

COLEGIUL DE REDACȚIE:

Redactor-șef: **I. Popa**
Redactor-șef adjunct: **A. Botez**

Membri: **C. Biriș, I. Constantin, N. Gălățeanu, I. Gatea, D. Ionescu, M. Manea, I. Pavel**

Grafica: **D. Roșu**

SUMAR

Mesajul domnului Gabriel Vlase – Directorul Serviciului de Informații Externe, cu ocazia „*Zilei Rezervistului Militar*” pag. 7

EDITORIAL

● **Diplomație, spionaj și securitate națională ……..…… pag. 8**
Spionajul și diplomația - două meserii de succes - sunt „condamnate” să supraviețuiască împreună, ca într-o căsătorie de conveniență, în care niciuna dintre părți nu se simte în întregime confortabilă.
(**Al. Omeag și A. Isac**)

UN SECOL DE LA TRIANON

● **Tratatul de la Trianon după un secol ……..…… pag. 12**
Tratatul de la Trianon nu a hotărât unirea Transilvaniei cu România, ci doar a consfințit în plan internațional actul înfăptuit de români în 1918. (**I.A. Pop**)

● **4 iunie - reper fundamental al istoriei României moderne …...… pag. 17**
Semnarea la Trianon a Tratatului de Pace cu Ungaria consfințea recunoașterea unei realități istorice incontestabile și consacra juridic pe plan internațional înfăptuirea statului național unitar România modernă. (**M. Manea**)

● **Atitudinea Austriei față de Tratatul de la Trianon ……...…… pag. 22**
Cu o consecvență demnă de o cauză mai bună, Budapesta consideră că la „*Trianon s-a întâmplat o tragedie*”, care nu trebuie uitată, tratatul amintit constituind o adevărată *traumă*. (**D.T. Dulciu**)

● **Acțiuni „*umanitare*” ale Ungariei ……...…… pag. 26**
Bătălia a fost câștigată de perseverența spionajului românesc și înțelepciunea politicienilor din țara noastră. Pentru partea ungară, însă, războiul este departe de a fi încheiat! (**T. Doroftei**)

● **Noi isprăvi ale iredentiștilor de la Budapesta ……..…...…… pag. 29**
Diaspora maghiară este îngrijorată de consecințele pe care le-ar putea avea acțiunile iresponsabile ale guvernului condus de Viktor Orbán, inclusiv în ce privește relațiile cu țările vecine Ungariei și soarta minorităților maghiare care trăiesc pe teritoriul acestora. (**A. Botez**)

● **Să nu ne îmbătăm cu apă rece! ……...…… pag. 36**
M-am lăsat „dus de val”, dorind cu ardoare să mă fi înşelat în evaluarea poziţiei faţă de ţara noastră a diasporei maghiare. Realitatea este, din păcate, alta şi deloc îmbucurătoare! (**Al. Omeag**)

SERVICII SECRETE

● **Spionaj și contraspionaj pe mapamond ….....……..…… pag. 40**
● *SUA: Avertizări de securitate pentru cei care lucrează de la domiciliu ● China, între corupție și covid ● Franța: când trei se ceartă... spionajul suferă! ● Periscopul... american! ● Rusia: lumini și umbre în serviciile secrete ● Arabia Saudită și capcanele telefoniei mobile ● Georgia: sprijin american pentru protejarea comunicațiilor militare ● Iranul continuă urmărirea disidenților autohtoni ● Noi arme neconvenționale: cărăbușii teleghidați* (**Al. Omeag**)
● **Instituțiile federale germane – țintă a spionajului cibernetic ...…. pag. 47**
Printre statele implicate în războiul cibernetic se numără și Germania, a cărei putere și influență constituie frecvent obiectul unor campanii de subminare prin operațiuni de hacking. (**N. Gălățeanu**)
● **Campanie de angajări în serviciul de spionaj al Franței ……...…. pag. 56**
Primăverile arabe, alegerea lui Trump, Brexit (...) necesită un număr mare de agenți secreți, care să completeze mijloacele diplomatice de observare a zonelor strategice ce interesează Franța (**P. Neghiu**)
● **David Kahn la 90 de ani ……..……..…… pag. 60**
David Kahn și-a dedicat viața criptografiei într-o perioadă extrem de importantă, cea a impunerii informaticii prin tehnologiile care în prezent stau la baza comunicațiilor, calculatorul și internetul.
(**I. Gatea**)
● **Geoffrey Prime – cârtița din GCHQ ...……....…… pag. 64**
Istoria demascării lui Anthony Blunt ca „al patrulea om” al rețelei spionilor de la Cambridge. (**A. Fărău**)
● **Operațiunea „*Rubicon*”: cum au măsluit americanii mașinile de cifrat ale adversarilor și aliaților ...……...……....…… pag. 70**
CIA a vândut în timpul Războiului Rece mașini de cifrat măsluite țărilor care doreau să-și protejeze comunicațiile secrete, inclusiv României. (**A. Botez**)

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

● **Criza sanitară mondială, o șansă istorică pentru un nou proiect global …….....……....……..…… pag. 80**
Politica, așa cum este ea concepută și practicată în prezent, nu este încă pregătită să gestioneze enormele sfidări ce stau în fața noastră în

noul secol și mileniu iar recursul la experiența Științei ne poate ajuta (**E. Constantinescu**)

● **Covid-19. Democrație versus autocrație ……..…… pag. 86**
În criza pandemiei noului coronavirus sunt mai multe necunoscute decât certitudini, care ne-ar putea aduce și alte surprize. Chiar dacă unele state au depășit mai bine decât altele dificultățile situației, nimeni nu se poate considera învingător. (**A. Isac și Al. Omeag**)

● **Cum ar putea arăta viitorul omenirii? (Profeție sau avertisment?)**
.....……..……..…… pag. 99
„Scurtă istorie a viitorului”, de Jacques Attali, este comentată astăzi intens, adeseori sub titlul „o carte care provoacă fiori”. Dincolo de opiniile cu care sunt receptate mesajele ei, cartea continuă să câștige în popularitate, iar Henry Kissinger a numit-o „strălucită și provocatoare..., greu de respins”. (**M. Manea**)

● **Prostia omenească este o boală! ….....…….....…… pag. 105**
Nu există domeniu în care să nu sesizăm manifestarea Sindromului Dunning-Kruger, la persoane al căror comportament este alterat de incapacitatea de a se autoevalua corect, dar extrem de agresive.
(**A. Botez**)

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

● **1940 – 2020: Opt decenii de la destrămarea României Mari ...… pag. 107**
România întregită în granițele sale naturale, cunoscută și sub denumirea România Mare, a dăinuit 22 de ani, din 1918 până în vara anului 1940, când granițele sale s-au prăbușit sub loviturile puterilor revizioniste. (**I. Popa**)

● **100 de ani de la Războiul polono-sovietic: „*Miracolul de pe Vistula*“**
..... pag. 118
Războiul a dus la stabilirea granițelor între două state nou apărute după încheierea Primului Război Mondial și anume cea de-a Doua Republică Poloneză și Rusia Sovietică. (**I. Constantin**)

ARHIVA PERISCOPULUI

● **Documente ale spionajului sovietic declasificate ….....……. pag. 126**
Perioada septembrie 1939 - iunie 1944 a fost cea mai critică pentru spionajul sovietic, din cauza condițiilor vitrege extreme în care au lucrat rezidențele din străinătate și a dificultăților cu care s-a confruntat Centrala în analizarea mozaicului de informații culese de agentură. (**Al. Omeag**)

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

● **Controverse, tensiuni, amenințări în serviciul de spionaj francez 137**
Militarii sunt legați, prin jurământ, de țară și de popor, nu de una sau alta din forțele politice. (**P. Neghiu**)

● **Să punem punctul pe „*I*” …..…… pag. 141**
Activitatea generalului Nicolae Pleșiță, indiferent de subiectivismul cu care o apreciază unii sau alții dintre noi, reflectă o anumită perioadă a spionajului românesc, pe care istoria poate să o judece doar cu ajutorul celor ce i-au fost contemporani în activitate! (**C. Biriș**)

MOZAIC CULTURAL

● **Din ziare adunate ...……..…… pag. 148**
CIA: România - A Vigorous Economy; Alooo, Anticorupția!? Oare cine a dat șpăgi să intre în România?; O scrisoare pe jumătate pierdută; În România, prostocrația a ajuns sistem. (**P. Neghiu**)

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

● **Sinodul I ecumenic și Sfinții Părinți .....…… pag. 153**
În anul 325, Împăratul Constantin cel Mare a convocat, la cererea Sfinţilor Părinţi de atunci, primul Sinod Ecumenic al lumii creştine, care a avut loc în oraşul Niceea (Iznik, în Turcia de astăzi).
(**M. Vîrtejanu**)

***IN MEMORIAM*: General Vergiliu Panțuru ..... pag. 157**

ROMÂNIA

SERVICIUL DE INFORMAȚII EXTERNE

București, 31 mai 2020

Doamnelor şi domnilor ofiţeri şi subofiţeri în rezervă şi retragere din Serviciul de Informaţii Externe,

Cu ocazia „Zilei Rezervistului Militar" vă transmit, în numele meu și al tuturor cadrelor active din Serviciul de Informaţii Externe, sincere şi călduroase felicitări pentru profesionalismul, dăruirea și loialitatea față de țară manifestate de dumneavoastră pe tot parcursul carierei.

Traseul ascendent al evoluției instituției noastre se datorează faptului că ați demonstrat o valoare profesională de excepție și ați aderat la un singur ideal: slujirea cu credință, dăruire și patriotism a intereselor naționale.

Așa cum am subliniat de fiecare dată, succesul misiunilor noastre depinde, în continuare, şi de loialitatea şi discreţia dumneavoastră, atribute fundamentale ale solidarităţii faţă de instituţia în care aţi activat. Fiind o certitudine că acţiunile pe care le întreprindeţi se reflectă inclusiv asupra imaginii instituţionale, sunt încredinţat că veţi contribui permanent la apărarea prestigiului și onoarei Serviciului de Informaţii Externe.

Nutrind sincere sentimente de respect, vă rog să îmi permiteți să vă urez multă sănătate şi bucurii alături de cei dragi!

„La mulți ani!"

Gabriel VLASE

Directorul

Serviciului de Informaţii Externe

EDITORIAL

DIPLOMAȚIE, SPIONAJ ȘI SECURITATE NAȚIONALĂ

Alexandru Omeag și Adrian Isac

UN CUPLU CIUDAT, SAU O IUBIRE IMPOSIBILĂ?

Spionaj și diplomație. Două meserii de succes, una mai interesantă decât cealaltă, ambele cu rădăcini ce se pierd în istoria omenirii, sunt „condamnate" să supraviețuiască împreună, ca într-o căsătorie de conveniență, în care niciuna dintre părți nu se simte în întregime confortabilă. Dependența reciprocă generează fricțiuni, dar și abordări diferite, legate îndeosebi de „apărarea teritoriului", sau ca efect secundar al activității/atribuțiilor normale ale partenerului. Dar, ca în orice căsnicie, interesul comun trebuie să primeze și, în acest caz, este vorba de apărarea intereselor ce țin de securitatea națională.

Diplomația eficientă depinde, în mare măsură, de cooperarea cu Comunitatea de informații - CI, în timp ce una ezitantă, nesigură, fără o viziune strategică și obiective bine conturate, adeptă a principiului *„chiar dacă nu știi încotro să te îndrepți, orice drum te va duce acolo"*, nu are nevoie neapărat de suportul serviciilor secrete. A înțelege adevărata natură a unei probleme constituie deja o parte soluției, iar lucrătorii din intelligence sunt capabili să ajute măcar cu atât! La fel de adevărat este și că eventualele evaluări tardive, prea vagi, neverificate sau înșelătoare ale "colegilor" din intelligence pot afecta chiar și cea mai elaborată strategie politico-diplomatică.

Diplomații sunt adesea reticenți să admită cât de mult depinde "arta" lor de „meșteșugul" spionilor, uitând pentru o clipă că, pentru o serie de evenimente internaționale majore, serviciile de informații trebuie să descifreze cu exactitate capacitățile și intențiile adversarilor, reacția aliaților strategici, să cunoască dinainte mandatul în negocieri al partenerilor diplomatici etc. Totodată, unele activități de intelligence pot servi drept control și echilibru pentru diplomați, în munca lor cu relațiile oficiale *(minte un reprezentant străin, este sincer în schimburile de opinii, urmărește alte scopuri în legătură cu diplomatul etc.).* Pe de altă parte, și raportarea diplomatică poate oferi analize de valoare cu privire la conducerea țării gazdă, politica și luptele pentru putere, intențiile și orientările guvernului, previziuni economice, tendințe și curente din societatea și cultura țării de acreditare, informații documentare despre personalitățile de marcă etc. Pe lângă aceste contribuții la informare,

reprezentanțele diplomatice din străinătate au un rol important și pentru Comunitatea de intelligence: nu mai este un secret pentru nimeni că majoritatea statelor folosesc acoperirea diplomatică pentru activități de spionaj.

PACEA ESTE PROFESIA NOASTRĂ!

Deseori, ***succesele diplomaților dau bătăi de cap ofițerilor din intelligence.*** Primii se văd pe ei înșiși ca pe niște luptători constanți pentru pace, colaborare armonioasă și înțelegere între statele lumii, pentru rezolvarea negociată a conflictelor internaționale, înlăturarea unor guverne dictatoriale prin alegeri democratice etc., toate în baza unor demersuri diplomatice și, doar la nevoie, prin presiuni economice și izolare pe plan extern.

Acordurile internaționale încheiate după eforturi politico-diplomatice prelungite, îndeosebi cele referitoare la domenii sensibile *(controlul armamentelor, neproliferarea nucleară, interzicerea armelor chimice etc.)* sunt, într-adevăr, un succes. Numai că prevederile acestora trebuie și respectate, situație în care sprijinul de intelligence acordat diplomației devine esențial.

♦ „Arta posibilului" – arma predilectă a diplomației, nu poate și nici nu are cum să conceapă modalități și mecanisme de verificare a acestor tratate, până la un nivel rezonabil de încredere. Aici pot interveni ***serviciile secrete*** care, atenție, ***nu se substituie proiectantului sau arbitrului final, ci furnizează informații sensibile, menite să sprijine factorii competenți în adoptarea celor mai potrivite decizii.***

♦ ***Ratificarea tratatelor bilaterale/internaționale este o decizie eminamente politică*** însă, dată fiind sensibilitatea unora dintre acestea, de cele mai multe ori guvernanții caută o „umbrelă" sub care să se adăpostească pentru eventualități nedorite, așteptând ca structurile de intelligence să certifice în prealabil verificabilitatea acordurilor respective, pentru a nu se baza excesiv pe încrederea celeilalte părți. Activitatea specifică a structurilor de intelligence în lupta împotriva proliferării se organizează în jurul a două obiective majore: obținerea de informații fiabile despre programele de proliferare și blocarea accesului statelor vizate la tehnologii care ar facilita concretizarea acestora, prima țintă fiind prioritară. Ca în orice activitate, și aici există niște ***limite:*** **a)**. spionajul nu poate rezolva de unul singur asemenea probleme, mai ales că lupta împotriva proliferării armelor de distrugere în masă nu constituie singura provocare pentru serviciile secrete; **b)**. structurile de intelligence nu sunt institute de cercetare științifică și **c).** în marea lor majoritate, organizațiile internaționale nu dispun de capabilități de intelligence autonome. ***Spionajul rămâne un monopol statal ce nu poate fi abandonat în favoarea instituțiilor internaționale,*** care nu dispun nici de legitimitate și nici de experiența acumulată de-a lungul anilor de serviciile secrete.

♦ Apariția primelor semnale cu privire la lipsa de sinceritate a unuia dintre semnatari declanșează automat un ***ping-pong între conducerea politică***

și structurile de intelligence, de regulă, *„cartoful fierbinte”* fiind aruncat în curtea CI, care trebuie să răspundă la o serie de întrebări de genul: cât de concludente sunt dovezile obținute? care ar putea fi strategia aliaților? timiditatea răspunsului ar putea încuraja acțiunile celui care nu respectă regulile stabilite? care ar fi modalitatea optimă de a reacționa? Din păcate, și practica a demonstrat acest lucru, în cazul unor eșecuri, ***decidentul politic cade deseori în ispita de a arăta cu degetul spre ineficiența serviciilor de informații***, care nu ar fi alimentat beneficiarii cu suficiente date „în amonte”, pentru a preveni apariția unor astfel de situații. Cu toate acestea, structurile de intelligence trebuie să anticipeze viitoarele amenințări la adresa securității naționale și, ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat, ***„ca un câine biciuit, rămân loiale stăpânirii”*** – după cum plastic se exprima un fost agent al CIA.

UNA VORBIM... ȘI ALTA FUMĂM!

Deși, cel puțin declarativ, ***majoritatea diplomaților de carieră apreciază corect activitatea de intelligence*** și valoarea informațiilor obținute prin mijloace specifice, mesajul subliminal indus, de regulă, de conducerea ministerelor de externe, este ceva mai nuanțat *(pentru a nu spune mai mult),* iar argumentele destul de puerile, chiar și pentru cititorul neavizat:

♦ activitatea de spionaj este profund imorală, întrucât obține informații in mare parte prin exploatarea slăbiciunilor umane, recurgând la corupție, șantaj, mită și alte presiuni pentru a determina pe cineva să-și trădeze țara (sic!);

♦ informațiile provenite din exploatarea rețelei informative – HUMINT nu pot fi veridice și nici fiabile, tocmai datorită modului în care sunt obținute și motivațiilor îndoielnice ale celor ce le furnizează!!!;

♦ diplomații sunt deseori manipulați de reprezentanții structurilor de intelligence din cadrul ambasadelor. Această afirmație ar putea fi adevărată dacă secretomania și neîncrederea, de exemplu, l-ar lăsa „în întuneric” pe șeful misiunii diplomatice în legătură cu o operațiune majoră de spionaj, în curs de desfășurare în țara de acreditare, care s-ar putea solda ulterior cu surprize neplăcute din partea autorităților autohtone în plan politico-diplomatic;

♦ acțiunile sub acoperire sunt, uneori, devoalate, și pot „răci” relațiile diplomatice cu guvernele gazdă, mai ales dacă unele dintre aceste operațiuni ies la suprafață în momente fierbinți ale situației politice interne (alegeri de tot felul, numiri în funcții importante, schimbări în conducerea serviciilor de informații/contrainformații autohtone ș.a.).

ÎNTRE COMPETIȚIE, CONCURENȚĂ ȘI CONFRUNTARE

Academicianul britanic ***Michael Herman***, fost ofițer de intelligence la Cartierul General pentru Comunicații Guvernamentale – GCHQ, consideră că „***diplomația și spionajul sunt, în același timp, concurenți și colaboratori (...) În cel mai bun caz, relația este părtinitoare, iar in extremis de o concurență acerbă.***” Competiția depășește munca de informare, transferându-se în ultimul timp în planul alocării resurselor financiare, domeniu în care serviciile secrete

par avantajate de sporirea și diversificarea riscurilor de securitate națională.

Competiția se extinde și în ceea ce privește captarea interesului beneficiarilor produselor elaborate *(note, informații, analize, prognoze etc.).* Deschiderile operate într-un domeniu, de regulă, învăluit în ceață și mister, atenția crescândă de care se bucură Comunitatea de informații și înțelegerea corectă a principiului ***„need to know”*** de către beneficiarii legali favorizează accesul mai facil al acestora la produsele de intelligence decât, să zicem, la telegramele ambasadorilor, stârnind astfel un sentiment de gelozie profesională.

Pe acest fond, chiar și în unele țări cu tradiție democratică incontestabilă se mai aud voci care acuză ***„practici funeste ale diplomației paralele”,*** moștenite parcă din Evul Mediu, când și cei mai luminați monarhi abuzau de folosirea spionilor, a emisarilor speciali și a „cabinetelor din umbră”, dublând deseori activitatea propriilor guverne.

Unii diplomați au mers, însă, destul de departe cu aprecierile: ***Sir Hughe Montgomery Knatchbull-Hugessen,*** ambasadorul Marii Britanii la Ankara în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, susținea, nici mai mult nici mai puțin, că ***„Secret Intelligence Service este un cancer, care ar fi de dorit să fie extirpat din corpul diplomatic!”*** Ambasadorul Majestății Sale exprima temerea că aroganța, orgoliul nemăsurat și, în general acea *„hubris attitude”* a unora dintre patronii serviciilor secrete și/sau a agențiilor de securitate ar putea transforma structurile de intelligence din „consilieri de taină” ai armatei și diplomației în actori-decidenți ai politicilor de apărare și securitate externă.

Este adevărat că, de atunci, lucrurile s-au mai schimbat, dar Secret Intelligence Service – MI6 mai are, încă, mulți „prieteni”, inclusiv în cadrul Foreign and Commonwealth Office, unde este la el acasă!

*

Despre intelligence și diplomație s-au scris tomuri întregi, au fost realizate scenarii de film și televiziune, au loc și astăzi dezbateri aprinse în care filozofii dau răspunsuri contradictorii la întrebarea: „ce a fost mai întâi, oul (spionajul) sau găina (diplomația)? Și, parafrazându-l pe marele Tudor Arghezi, care ne contrazice aluziile la o căsătorie de conveniență făcute în debutul acestui articol, încercăm, în final, să găsim „cuvinte potrivite” pentru cei care „sîntem pretutindeni, alături, amîndoi”, precum în „Cîntarea” poetului: pentru autorii acestui articol diplomația rămâne „Apropiată mie și totuși depărtată,/ Logodnică de-a pururi, soție niciodată.”

UN SECOL DE LA TRIANON

TRATATUL DE LA TRIANON DUPĂ UN SECOL

Ioan Aurel Pop – președintele Academiei Române

Discursul președintelui Academiei Române și rector al Universității Babeș Bolyai din Cluj-Napoca, Ioan Aurel Pop, în cadrul sesiunii extraordinare a Prezidiului Academiei Române din 4 iunie a.c. dedicată împlinirii a 100 de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon, prin care a fost recunoscută granița de vest a României cu Ungaria.

*

«Sărbătoririle, aniversările și comemorările fac parte din viața cotidiană a popoarelor civilizate. Ne gândim și la înfrângeri, așa cum ne gândim și la victorii, le readucem pe toate, din când în când, în memorie, fiindcă din toate avem de învățat.

Sunt regimuri politice și popoare care accentuează tragediile, precum sunt altele care glorifică împlinirile. Românii nu s-au gândit niciodată cu prea multă insistență la nereușitele lor istorice – și au fost destule de-a lungul vremii! – preferând amintirea, uneori prea apăsată, a victoriilor. Vecinii sârbi, de exemplu, dimpotrivă, au făcut din tragica bătălie de la Kosovo Polje, din 1389 (în urma căreia turcii au luat inițiativa în regiune), un moment de referință pentru identitatea lor națională și un simbol al sacrificiului pentru credință. Vecinii unguri au găsit cu cale să facă din anumite înfrângeri situate de-a lungul istoriei lor evenimente importante sau chiar sărbători naționale: Epoca Modernă începe, de exemplu, în istoria Ungariei, la 1526, odată cu „dezastrul” de la Mohács; 15 martie 1848 (când s-a decis, între altele, „unirea”

Transilvaniei cu Ungaria) marchează gloria unei revoluții pierdute; 23 octombrie 1956 este ziua altei revoluții înăbușite în sânge, de data aceasta de tancurile sovietice; 4 iunie 1920 este ziua „catastrofei" de la Trianon etc.

În ultima vreme tot auzim de numele de Trianon, legat de semnarea în urmă cu un secol, a unui tratat de pace. La finele Primului Război Mondial, s-a încheiat câte un tratat de pace de către toate puterile învingătoare la un loc cu fiecare dintre statele învinse luate separat. De aceea, în anii 1919-1920, s-au semnat la Paris și în împrejurimi cinci documente care puneau capăt oficial războiului. Tratatul de la Trianon este ultimul din seria celor cinci. Se cheamă așa după numele palatului numit Marele Trianon, de lângă somptuosul palat de la Versailles. Dacă nu se semna acolo acest tratat dintre puterile aliate și asociate și Ungaria, probabil că puțini români ar fi auzit de Trianon. Documentul regla toate problemele dintre învingători și Ungaria, care, la declanșarea războiului, nu fusese subiect de drept internațional. De fapt, pentru prima oară după circa o jumătate de mileniu (1541-1920), Ungaria redevenea o țară independentă, recunoscută oficial ca atare tocmai prin acest înscris. Tratatul consfințea, între multe alte lucruri, desprinderea din teritoriul Ungariei istorice („Ungaria coroanei Sfântului Ștefan") a tuturor teritoriilor (țări, provincii) în care ungurii erau minoritari sub aspect demografic. Aceste teritorii erau, în principal, Croația și Voivodina, Slovacia și Transilvania, care au fost recunoscute ca făcând parte din Regatul Sârbilor, Croaților și Slovenilor, Cehoslovacia și, respectiv, România. Prin aceste decizii (și prin cele ale Tratatului de la Saint Germain), „Ungaria istorică" pierdea în favoarea populațiilor majoritare, care-și deciseseră destinul în 1918, cam două treimi din teritoriu. Acest document, ale cărui prevederi sunt valide, în general, și astăzi, este prezentat de propaganda maghiară drept „cea mai mare nedreptate istorică făcută de către marile puteri occidentale Ungariei eterne, stăpâna Bazinului Carpatic". De aceea, mulți maghiari văd în Tratatul de la Trianon momentul destrămării Ungariei, în urma „răpirii" de către marile puteri a „provinciilor sale istorice", anume Transilvania, Slovacia, Croația etc.

Care este realitatea? Mulți spun astăzi, în plin relativism, că adevărul este așa cum îl vede fiecare („adevărul semnificație"), ceea ce este, însă, evident, lipsit de consistență logică. Când vorbim despre noua arhitectură a Europei Centrale și de Sud-Est de după Primul Război Mondial, este obligatoriu să facem distincție între realitățile de fapt și cele de drept. De fapt, toată ordinea veche a regiunii s-a prăbușit în anul 1918, când au căzut patru imperii și s-au format noi state ori s-au întregit altele, după criterii etnice și naționale. Cauza acestei imense schimbări a fost, fără îndoială, lupta de emancipare națională a popoarelor, declanșată în secolul al XVIII-lea și ajunsă la apogeu în „secolul naționalităților" și la anii 1900. Ocazia schimbării iminente a fost, fără îndoială, războiul mondial, „marele război", care a favorizat împlinirea voinței popoarelor, pe fondul înfrângerii marilor puteri din

zonă. De drept, noua ordine a fost acceptată în anii 1919-1920, prin pomenitele tratate de pace.

Pentru români, cehi, slovaci, croați etc., momentul culminant al schimbărilor a fost toamna anului 1918. Tratatul de la Trianon înseamnă pentru aceste popoare doar desăvârșirea procesului, prin consfințirea internațională a unei realități preexistente. În viziunea acestor popoare, nu marile puteri au creat România Întregită, Slovacia (în cadrul Cehoslovaciei) și Croația (în cadrul Regatului Sârbilor, Croaților și Slovenilor), ci chiar popoarele respective, prin elitele lor, în urma mișcărilor de emancipare națională. Este clar pentru oricine că nu Trianonul a hotărât destrămarea Imperiului Austro-Ungar, ci chiar națiunile care nu au mai vrut să trăiască în „închisoarea popoarelor".

Pentru români, Tratatul de la Trianon nu are cum să fie considerat drept înfăptuitor al unirii Transilvaniei cu România, din moment ce acest document a oficializat doar, în plan internațional, o realitate mai veche. Unirea provinciilor românești, inclusiv a Transilvaniei, cu România nu s-a făcut în urma tratatelor încheiate de învingători cu statele învinse (prin urmare, nici în urma Trianonului), ci datorită mișcării de emancipare națională, culminate cu deciziile luate la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia. Tratatul de la Trianon nu a hotărât unirea Transilvaniei cu România, ci doar a consfințit în plan internațional actul înfăptuit de români în 1918. Frontierele României Întregite nu au fost recunoscute doar la Trianon, ci și la Saint-Germain (granița de nord-est a României, cu Polonia), Neuilly-sur-Seine (granița de sud-est, cu Bulgaria); astfel, pentru români, Trianonul este doar un episod juridic, legat de granița de vest a României (este drept, extrem de importantă), din epopeea Marii Uniri.

În consecință, acțiunile organizate de România la cei o sută de ani trecuți de la semnarea Tratatului de la Trianon se corelează, în general, cu acelea ale țărilor și popoarelor eliberate la 1918 de sub dominația austro-ungară. Este bine ca aceste acțiuni să se refere la recunoașterea internațională a deciziilor popoarelor, la noua arhitectură europeană de după Marele Război, care nu este decizia Marilor Puteri; marile puteri nu au făcut decât să recunoască actele popoarelor eliberate. Aceste popoare din vecinătatea României au învățat să nu fie la remorca ofensivei ungare, să nu răspundă mereu și punctual provocărilor venite de la Budapesta. Partea ungară urmărește să se întâmple tocmai acest lucru și, din păcate, mulți români cad în această capcană.

Argumentele principale ale Ungariei împotriva Trianonului erau bazate, la 1920, pe dreptul istoric, pe dreptul sabiei, pe „misiunea civilizatoare a maghiarilor în Bazinul Carpatic". De altminteri, în anumite documente orchestrate de cercuri oficiale ale Budapestei, se iterează și astăzi ideea rasistă că, la 1920, marile puteri occidentale au dat Transilvania, „perla Regatului

Ungariei" pe mâna „necivilizatei Românii balcanice". Argumentele României, Slovaciei, Croației etc. se centrează pe etnia majorității populației, pe decizia majorității populației, pe dreptul popoarelor de a-și hotărî singure soarta (dreptul popoarelor la autodeterminare, susținut și impus de SUA președintelui Woodrow Wilson). Prin urmare, este vorba despre două viziuni complet diferite. În dreptul internațional, nici la 1919-1920 și nici acum, argumentele Ungariei nu au validitate, nu fac parte din arsenalul democrației și nu au fost recunoscute de către comunitatea internațională. Poziția Ungariei este singulară, izolată, pe când poziția României este împărtășită de mai mulți actori în cadrul configurației internaționale.

Deciziile de recunoaștere a noilor state și a celor întregite la 1918 au fost revalidate (în mare măsură) după Al Doilea Război Mondial, apoi la Conferința de la Helsinki (1975) și apoi după căderea Cortinei de Fier. Pentru noi, pentru români, este dureros că au rămas în vigoare urmările Pactului Ribbentrop-Molotov (încheiat la 23 august 1939), care, deși a fost denunțat, produce, în continuare, efecte. Dar acest fapt grav nu are legătură cu Trianonul. Granița de vest a României cu Ungaria, cu excepția episodului din 1940-1944 (petrecut în timpul unui regim totalitar fascist, condamnat de toate instanțele internaționale), a rămas de un secol neschimbată, fiind considerată expresia relațiilor democratice și a principiilor internaționale de conviețuire pașnică.

Unirea Transilvaniei cu România nu a fost actul unei elite (deși elita l-a votat), ci un act democratic cu caracter plebiscitar: 1228 de delegați, aleși și numiți din partea unităților administrativ-teritoriale, partidelor politice, bisericilor, asociațiilor profesionale, femeilor, studenților etc., au votat la 1 Decembrie 1918 nu doar în numele lor individual, ci și al milioanelor de români care le-au delegat dreptul de vot, prin documente de încredințare, numite „credențională" (publicate recent, în cele opt volume ale lucrării monumentale numite „*Construind Unirea cea Mare*", elaborate de Universitatea „Babeș-Bolyai"). Prin urmare, un vot exprimat la Alba Iulia este votul a zeci și sute de români, iar toate cele 1228 de voturi reprezintă, de fapt, poziția tuturor românilor transilvani. Conform recensămintelor austro-ungare, românii reprezentau majoritatea absolută a Transilvaniei (cu Banatul, Crișana și Maramureșul).

După orice război, oriunde și oricând în lume, au fost învinși și învingători. Întotdeauna, învinșii au fost pedepsiți, iar învingătorii au decis soarta țărilor din zona lor de acțiune. Însă, pentru prima oară în istorie, învingătorii din Primul Război Mondial au fost obligați să țină seama, în proporție covârșitoare, de voința popoarelor implicate. Învinșii, ca întotdeauna, au avut frustrările și suferințele lor, dar, în cazul special al poporului maghiar, o parte din elită (cea de extracție nobiliară) a cultivat mentalitatea de victimă obligată să se răzbune. În consecință, tot ceea ce face România legat de centenarul Trianonului trebuie să fie detașat de contingent, trebuie tratat fără

înverșunare și încadrat în contextul general de recunoaștere a noii arhitecturi a Europei prin sistemul de tratate de la Paris (Versailles, Saint Germain, Neuilly-sur-Seine, Trianon și Sèvres) din 1919-1920. România de la 1918 s-a legitimat în lume, iar legitimarea au făcut-o instanțele internaționale de atunci și au repetat-o mereu cele care au urmat, până astăzi.

Istoria este interpretată diferit de către diferitele popoare. Românii, polonezii, cehii, slovacii, croații, lituanienii, letonii, estonienii și mulți alți europeni celebrează tratatele de pace de la Paris tocmai fiindcă acestea au acceptat deciziile popoarelor de formare a noilor state naționale și federale, pe ruinele imperiilor german, austro-ungar, țarist și otoman. Este drept că aceste realități noi au fost acceptate de către puterile aliate și asociate, învingătoare în cadrul Primului Război Mondial. Dar așa s-a întâmplat de când este lumea. De-acum un secol și până astăzi, alte decizii cu putere juridică internațională au confirmat – în linii mari – tratatele din anii 1919-1920 și existența statelor naționale din regiune, așa că orice discuție nostalgică despre vechi imperii și state multinaționale devine caducă. Mai ales că astăzi, statele și popoarele din fosta „Europă de Răsărit" comunistă militează pentru integrarea cât mai deplină în Uniunea Europeană. Sau, mai exact, în viziunea României, așa ar trebui să facă.

Între pozițiile oficiale ale Ungariei și României este o diferență de accent, dar accentul este grav. România vede noul eșichier politic-teritorial al Europei Centrale ca parte a unui proces înfăptuit de popoare (1918) și legitimat de marile puteri (1919-1920), pe când Ungaria vede doar legitimarea și doar momentul 1920, neglijând complet rolul popoarelor.

Evident, Tratatul de la Trianon are importanța sa internațională și națională greu de estimat și imposibil de minimalizat: el a legitimat voința dreaptă a poporului român și ne-a întărit în plan internațional o moștenire scumpă. Popoarele cărora li s-a recunoscut dreptatea istorică prin Tratatul de la Trianon au cuvânt să-l apere și să-i susțină justețea, din moment ce toate tratatele internaționale care i-au urmat l-au confirmat. Cu alte cuvinte, cu excepția imperiului rusesc (care s-a refăcut mereu în diferite forme), toate celelalte imperii destrămate de popoare în 1918 au rămas doar o amintire istorică. În schimb, statele polonezilor, românilor, cehilor, slovacilor, croaților, lituanienilor, letonilor, estonilor etc., create, recreate, întregite sau renăscute după Primul Război Mondial, au rămas și dăinuie și astăzi. În consecință, prima noastră menire este să ducem mai departe moștenirea lăsată de acei mari bărbați de stat și „părinți ai patriei" care au construit deciziile de la Chișinău, Cernăuți și Alba Iulia și care au făcut posibil Trianonul. Este bine să medităm din când în când asupra acestei moșteniri și să nu ne întrebăm atât – ca să parafrazez o mare conștiință a lumii – ce ne-a dat nouă țara, cât ce i-am dat noi țării»

4 IUNIE - REPER FUNDAMENTAL AL ISTORIEI ROMÂNIEI MODERNE

Mircea Manea

Semnarea la Trianon a Tratatului de Pace cu Ungaria, act care consfinţea recunoaşterea unei realităţi istorice incontestabile, consacra juridic pe plan internaţional înfăptuirea statului naţional unitar România modernă. Printre numeroasele acţiuni, care au precedat şi pregătit finalizarea Conferinţei de Pace, istoria a consemnat că România a intrat în război, în august 1916, cu unicul scop al realizării unităţii naţionale prin eliberarea Transilvaniei şi a celorlalte teritorii româneşti aflate sub stăpânirea imperiului austro-ungar.

„Noi, declara Barbu Ştefănescu Delavrancea de la tribuna Academiei Române, n-am intrat in haosul acestui măcel pentru cuceriri, ci pentru dezrobiri. Noi nu vrem ce nu este la nostru, ci vrem unire cu fraţii noştri din Ardeal, din Banat şi din Bucovina.” La rândul său, Onisifor Ghibu afirma: „noi nu vrem să cucerim pământul altora, voim să luam înapoi pământul nostru, care ni s-a luat nedrept şi în care patru milioane de români au fost asupriţi sute şi mii de ani. Noi vrem să scăpăm de robie pe fraţii noştri din Transilvania şi Bucovina”. În aceeaşi lună, august 1916, savantul C.I Istrate scria, printre altele: „Ceasul cel mare al înfăptuirii a sunat... Înfăptuirea întregirii neamului e pe cale de a se îndeplini”.

Că acesta era unicul scop al intrării României în război rezultă cu claritate şi în tratatul de alianţă cu Rusia, Franţa, Anglia şi Italia, semnat la 4/17 august 1916 la Bucureşti, care prevedea recunoaşterea dreptului ţării noastre asupra teritoriilor locuite de românii din Imperiul habsburgic (art.3).

Poziţia de atunci a României s-a bucurat de o largă apreciere şi recunoaştere internaţională. Astfel, „*Le Figaro*”: „Românii au intrat în război pentru eliberarea fraţilor lor din Transilvania”, „*The Times*”: „Motivul care determină România să intre în război este satisfacerea aspiraţiilor ei naţionale. În Bucovina, provincie a coroanei austriece, românii sunt naţionalitatea dominantă. Marea majoritate a populaţiei din Transilvania, o parte a Ungariei, sunt români prin rasă şi limbă”. Publicaţia rusească „*Novoie Vremia*”: „obiectivul participării României la război este salvarea unei treimi a neamului românesc de la distrugerea naţională”. „*Il Giornale d'Italia*”; „eliberarea Transilvaniei şi a Banatului, torturate de încercări nebuneşti de maghiarizare, crude şi inutile din partea guvernului de la Budapesta, este o cauză dreaptă, la care aderă toţi apărătorii libertăţii popoarelor.” Iar Consiliul Naţional Cehoslovac aprecia că „eliberarea definitivă şi unificarea poporului român” constituiau singurele motive ale intrării României în război”.

Toate aceste declarații și aprecieri nu erau numai de circumstanță. Ele își aveau susținerea în realitățile istorice incontestabile. Astfel, potrivit recensământului ungar din 1910, în imperiul Austro-Ungar erau 51,4 milioane de locuitori (28,5 milioane sub administrația Austriei, iar 22,9 milioane sub a Ungariei). Dintre cele 28,5 milioane de locuitori sub administrația Austriei, numai 35,58% erau germani, iar restul 64,42% de alte etnii: 61,05% (16,7 milioane slavi, cehi, slovaci, polonezi, ucraineni, sloveni, sârbi și croați), 2,75% (769.000 italieni); 0,58% (275.000 români); 0,04% (11.000 unguri și alții). În Ungaria, numai 48,1% (10.000.000) erau maghiari, iar 51,9% erau: români 14,1% (3.000.000); germani 9,8% (2.000.000); slavi 25,8% (5.400.000) și 2,2% alte naționalități (500.000). Deci, austriecii și ungurii constituiau numai 43% (aproximativ 22.000.000 persoane), iar naționalitățile subjugate restul de 57%, adică circa 29.000.000 persoane. Chiar Oskar Iaszi, fost ministru însărcinat cu problema naționalităților, recunoștea că acest recensământ era susceptibil de serioase corecții în favoarea naționalităților asuprite.

După alte estimări, realitatea demografică era: 67% naționalitățile asuprite și 33% austro-ungari. De aceea, deloc întâmplător, s-au produs în anul 1918 puternicele mișcări care au determinat destrămarea acestui imperiu: cehii, slovacii, sârbii, croații, slovacii, polonezii, românii și italienii s-au unit cu frații lor din statele naționale deja constituite, iar alții au devenit parte a noilor state naționale formate.

Ca urmare a acestor evoluții spectaculoase și profunde, la 18 ianuarie 1919, când s-a deschis Conferința de Pace de la Paris, unirea cu țara mamă a tuturor teritoriilor românești aflate diferite perioade de timp sub stăpânirea altor puteri devenise o realitate istorică, realizându-se statul unitar național român.

În perioada octombrie-noiembrie 1918, guvernele Marilor Puteri Aliate și Asociate și-au reiterat declarațiile anterioare prin care recunoșteau justețea, eroismul și jertfele poporului român pentru desăvârșirea unității sale naționale.

La 12 octombrie 1918 ministrul afacerilor externe al Franței, S. Pichon, a adresat o telegramă Consiliului Național al Unității Române de la Paris, în care sublinia „aspirațiile seculare spre libertate și unire a tuturor țărilor române”. Iar la 6 noiembrie același an, Robert Lansing, secretarul de stat al SUA, ne asigura că „guvernul Statelor Unite nu este dezinteresat de aspirațiile poporului român, atât a celui de peste hotare, cât și al celui dintre frontierele Regatului”, promițând în numele administrației nord-americane că „îndată ce va veni momentul, va folosi influența sa pentru ca justele drepturi politice și teritoriale ale poporului român să fie obținute și asigurate împotriva oricărei agresiuni străine.”

Arthur James Balfour, ministrul de externe al Marii Britanii, într-o scrisoare adresată lui Take Ionescu, președintele Consiliului Național al Unității Române, exprima „credință în triumful final al justelor aspirații ale

poporului român.” La rândul său, S. Sonnino, ministrul de externe al Italiei, ne asigura că guvernul său „va da tot sprijinul” pentru realizarea „celor mai sigure drepturi politice și teritoriale ale poporului și națiunii române.”

Acestea erau premisele care anticipau caracterul ireversibil al înfăptuirii dezideratului suprem al neamului românesc, realizarea unității sale naționale. Acțiune reflectată de succesiunea marilor mișcări concretizate în Unirea cu țara mamă, a Basarabiei la 27 martie, a Bucovinei la 28 noiembrie 1918 și finalizarea la 1 decembrie 1918, prin Marea Adunare Populară de la Alba Iulia.

În aceste împrejurări s-a deschis și desfășurat Conferința de Pace de la Paris (18 ianuarie 1919-21 ianuarie1920). Guvernele și opinia publică internațională se găseau în fața faptului împlinit al unirii cu țara-mamă a tuturor teritoriilor românești aflate sub stăpânirea fostului imperiu austro-ungar.

Câteva dintre ecourile acestor acțiuni sunt semnificative:

Publicația „*The Times*” din Londra: „În mijlocul unui mare entuziasm, românii din Transilvania, Banat și alte regiuni au votat în unanimitate unirea necondiționată cu România”, remarcând totodată că „sașii din Transilvania sunt favorabili unirii cu România!” Prestigiosul ziar „*Le Temps*” sublinia acest eveniment astfel: „Consiliul Național din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș a proclamat unirea provinciilor românești. Drapelul României flutură pe toate clădirile publice iar entuziasmul este de nedescris. Oamenii plâng și se îmbrățișează. Vechii coloni saxoni din Transilvania, care de secole au împărtășit suferințele românilor, participă din toată inima la bucuria lor.” Reputatul cotidian „*The New York Times*”, referindu-se la „marea sărbătoare a românilor transilvăneni de la Alba Iulia, unde au proclamat solemn Unirea Transilvaniei cu România, sublinia că „o mulțime de peste 100.000 de oameni a aclamat cu entuziasm cuvântările fruntașilor naționali.”

Acesta era climatul politic internațional care a determinat Conferința de Pace de la Paris să recunoască actul de unire a Transilvaniei cu România.

În opinia României, rolul Conferinței de Pace a fost să acorde o largă consacrare internațională a principiului care stipulează dreptul popoarelor la autodeterminare și luând act de dezmembrarea Imperiului Austro-Ungar și de realitățile concrete de pe teren, să stabilească și să recunoască juridic frontierele statului național român, precum și ale celorlalte state reîntregite sau nou apărute pe harta politică a Europei Centrale.

Charles Seymour, profesor la Yale University, membru al delegației SUA afirma: „La Conferința de Pace oamenii de stat se aflau în fața unui fapt împlinit și nu a unei teorii. Conștienți de disoluția Austro-Ungariei, ei nu aveau de ales. Problema era deja reglementată de diferitele naționalități din care era format imperiul muribund. In perioada ultimelor săptămâni de război, ele și-au constituit propriile lor guverne. Austro-Ungaria, ca entitate politică s-a prăbușit și nici cea mai solemnă Conferință de Pace nu era capabilă de a o mai

repune pe picioare. Ca urmare, cea mai importanță misiune a pacificatorilor a constat, pur și simplu, în stabilirea detaliilor frontierei."

Neîmpăcată cu hotărârea Conferinței de Pace privitoare la viitoarele frontiere cu România, o delegație guvernamentală a Ungariei formată din 60 de oficiali, consilieri și experți, condusă de contele Albert Apponyi, a prezentat un vast material documentar (juridic, istoric, demografic, economic etc) pentru a determina Conferința de Pace să modifice frontierele stabilite.

Prin tentativa sa, partea ungară, apărându-și punctul de vedere, nega, totodată, dreptul la autodeterminare al popoarelor din fostul Imperiu austro-ungar, invocând și pretinsul caracter ilegitim al hotărârilor popoarelor ieșite de sub stăpânire pentru că, chipurile, nu avusese loc un plebiscit pe această temă, la adoptarea lor.

La 6 mai 1920, după ce studiase timp de mai multe luni documentele prezentate Conferinței de Pace, s-a remis guvernului ungar o scrisoare semnată de președintele francez Alexandre - Etienne Millerand, în care se subliniază că le-a fost imposibil puterilor să adopte vederile delegației ungare și în consecință, respingea ideea organizării unor plebiscite în teritoriile stăpânite de fostul stat ungar. Voința popoarelor, se mai precizează în documentul respectiv, „s-a exprimat în zilele din octombrie și noiembrie 1918, atunci când dubla monarhie s-a prăbușit și când populațiile îndelung asuprite s-au unit cu frații lor italieni, români, iugoslavi și cehoslovaci. Evenimentele care s-au produs după această dată constituie tot atâtea dovezi ale sentimentelor naționalităților altă dată supuse Coroanei Sf. Ștefan. Dispozițiile tardive luate de guvernul ungar pentru a da satisfacție aspirațiilor de autonomie ale naționalităților nu pot crea iluzii, ele nu schimbă cu nimic adevărul istoric esențial, anume că, timp de numeroși ani, toate străduințele politicii ungare au urmărit să înăbușe vocile naționalităților!"

Ca urmare, practic, negocierile privitoare la Tratatul de Pace cu Ungaria erau astfel încheiate. La 4 iunie 1920, la palatul Marele Trianon de la Versailles, delegațiile Franței, Marii Britanii, Italiei, SUA, Japoniei, României, Iugoslaviei, Cehoslovaciei, Austriei și altor state au semnat Tratatul de Pace cu Ungaria. România a ratificat tratatul în același an 1920, Ungaria în 1921, iar celelalte state semnatare până în 1926.

Cu privire la semnarea Tratatului de Pace cu Ungaria, vorbind fără patimă contra nimănui, ca unul care cunoștea „frumosul trecut și cultura ambițioasă a poporului maghiar", Nicolae Iorga considera ca această țară avea în viitor, cu totul altceva decât să-și recapete hotare în afară și anume: „să-și refacă sufletul înlăuntru, adică să-l schimbe din medieval ce continua a fi în modern cum trebuie să fie în propriul său interes, înțelegând prin aceasta avântul de civilizație care trece dincolo de hotarele statului".

Pe această bază, în interesul marii civilizații umane, ne putem înțelege „foarte bine", aprecia marele istoric. Menționăm că în anul 1920 amiralul

Horthy Miklós instaurase un regim autoritar de sorginte fascistă, care își propunea să acționeze pentru revizuirea Tratatului de Pace de la Trianon.

Deși a semnat și ratificat Tratatul de Pace de la Trianon cu România și alte state, Ungaria le-a ignorat în bună măsură sau, mai grav, a încălcat în mod repetat obligațiile asumate. Considerându-se victimă a hotărârilor Conferinței de Pace de la Paris, consemnate apoi în tratat, Ungaria horthistă a acționat, în perioada post Trianon, în mod continuu pe mai multe direcții, cu mijloace și metode de diversificate, pașnice sau războinice: politico-diplomatice, militare, istorice, economice, propagandistice, prin intermediul unor persoane de origine maghiară din rândul populației stabilite pe teritoriul național al României, ca și al altor state din afara Ungariei, domiciliate sau cu reședința în țările occidentale, unde multe au obținut și cetățenia acestora.

Un mijloc activ și constant folosit a fost Serviciile de informații, cu deosebire cel de informații externe.

Pe planul politicii externe și al propagandei însoțitoare se remarca invocarea continuă a „nedreptății” ce i s-a făcut la Paris; ignorarea, contestarea și încălcarea obligațiilor ce-i reveneau stipulate în Tratatul de Pace, care nu ar fi luat în considerare drepturile sale, pretins istorice, asupra teritoriilor luate arbitrar; stabilirea de alianțe prioritar cu state „victime” ale Conferinței de Pace de la Paris, îndeosebi cu Germania, acțiune consolidată după venirea la putere a regimului nazist și respectiv a celui fascist din Italia, regimul horthist din Ungaria fiind și el de aceeași factură.

Și la Conferința de Pace de la Paris din februarie 1947, în care Ungaria s-a găsit din nou în postura de țară învinsă, alături de Germania, ca și în 1918, dar și de Italia fascistă, care după Primul Război Mondial a semnat Tratatul de Pace cu Ungaria din partea țărilor victorioase, s-au reconfirmat prevederile Tratatului de Pace dintre România și Ungaria. Frontierele au fost restabilite așa cum erau la 1 ianuarie 1941, cu excepția celei cu Ungaria la 1 ianuarie 1938.

Nici după cele două războaie mondiale în care a fost implicată și învinsă Ungaria, n-a încetat să-și clameze nedreptatea la care ar fi fost supusă, de fiecare dată în capitala Franței, pretinzând continuu revizuirea Tratatului de la Trianon și redobândirea statului de țară a Coroanei Sf. Ștefan! A adus mereu în discuție Transilvania în variante vechi, readaptate total sau parțial, cum au fost și sunt încă.

Această preocupare sălășuiește de foarte mult timp în gândirea politică ungară, fiind rezultatul unei obsesive atitudini revizioniste cu profundă tentă revanșardă. Așa cum este și pretenția acordării de drepturi colective pentru majoritatea maghiară și autonomie teritorială, inclusiv recunoașterea autonomiei ținutului secuiesc, de către statul român.

ATITUDINEA AUSTRIEI FAȚĂ DE TRATATUL DE LA TRIANON

Dan Toma Dulciu

S-ar părea că atitudinea autorităților de la Budapesta față de chestiunea *Tratatului de la Trianon* ar fi una de dată recentă. Nicidecum!

După reconfigurările teritoriale suferite în baza prevederilor acestui tratat, sloganul drag al naționalismului maghiar a fost: *Nu, Nu! Niciodată*! (*Nem, Nem! Soha!)*. Prin gesturi simbolice, această idee a parcurs negura timpului. Astfel, catargul steagului național maghiar a fost redus la jumătate, în toată Ungaria, după anul 1920, fiind mărit abia cu o treime, după primul arbitraj de la Viena, din anul 1938.

În anii 30 ai secolului trecut, elevii maghiari erau obligați să rostească, la începutul fiecărei zile de școală, următoarea rugăciune, care să le readucă mereu în minte ideea refacerii Ungariei Mari: „*Cred într - unul Dumnezeu, cred într - o patrie, cred în adevărul divin infinit, cred în învierea Ungariei: Hiszekegy Istenben, Hiszekegy hazában, Hiszekegy Isteni Örokigazságban, Hiszek Magyarország feltámadásában.*

Adică ideea *recâștigării patriei pierdute*! De aceea, după alegerile din 2014, am tresărit atunci când în Transilvania pe buzele multora se putea auzi „*Ne-am luat țara înapoi*!", preluând prima declarație a președintelui Klaus Johannis, de pe blogul său, scrisă la 16 noiembrie: „*Am câștigat! Ne-am luat țara înapoi!*" Era răspunsul adresat probabil lui Laszlo Tokes, cel care, într-o conferință ținută la Târgu Mureș, la data de 18 aprilie 2009, declara că „*ungurii și-au pierdut țara*", deși "*Noi am avut un stat de o mie de ani aici, in Transilvania, ori cu Ungaria împreună, ori am avut statul nostru transilvan timp de secole."*

În zilele noastre, momentul 2020 a fost cu minuțiozitate pregătit. De exemplu, la Budapesta s-a înființat, încă din anul 2008, *„Institutul de cercetări Trianon*", care publică o revistă trimestrială, denumită „*TrianoniSzemle",* purtând subtitlul *„Revista Istorică a Ungariei Mari*". Pentru a arăta importanța acordată acestei chestiuni, în orașul Várpalota funcționează „*Muzeul Trianon*".

În fiecare după-amiază, la ora 17:00, în memoria semnării *Tratatului de la Trianon*, locuitorii orașului Eztergom interpretează o melodie, care este cântată la taragot (Tárogató), menită să sublinieze tristețea pentru pierderea a două treimi din țară prin *Tratatul de la Trianon*.

În sfârșit la 19 iunie, 2019, Parlamentul ungar a adoptat hotărârea de a declara anul 2020 drept *Anul solidarității naționale*. Propunerea *Comisiei Parlamentare* de la Budapesta (adoptată cu o majoritate covârșitoare: 166

voturi pentru, 5 împotrivă și o abținere) se referă la împlinirea unui secol de la Semnarea *Tratatului de Pace de la Trianon* (4 iunie 1920).

Conform hotărârii, Ungaria a decis să ”*comemoreze*” trecerea unui secol de la „*destrămarea teritoriului Ungariei istorice, în urma căreia o treime din națiunea maghiară a ajuns sub autoritatea unor state străine*.”

Textul gândit de parlamentarii maghiari invocă Constituția țării, subliniind faptul că „*problemele politice, economice, juridice și psihologice create de acest Tratat de Pace, au rămas nerezolvate până în prezent*”. Ideea de bază a declarației este aceea că trebuie continuată politica de „*unificare a națiunii, fără modificarea granițelor, în mod pașnic, așa cum a fost promovată începând cu anul 2010.”*

Pentru a nu trezi o repulsie din partea statelor din regiune, eventuala reacție a *Uniunii Europene*, din care Ungaria face parte, Parlamentul propune crearea unei cooperări în *Europa Centrală*, prin care să se depășească moștenirea din trecut a „*excluziunii, a privării de drepturi şi a restricţionării”* și declară că *„sprijină principiul suveranității statului şi crearea unei noi cooperări în Europa Centrală care să respecte nevoile legitime de identitate ale comunităţilor naţionale”.*

Prin urmare, parlamentarii îndeamnă la organizarea unor expoziții, conferințe și realizarea de materiale educaționale, având ca scop prezentarea luptei pentru existență a maghiarilor din *Bazinul Carpatic*, inclusiv reliefarea realizărilor culturale, intelectuale, științifice, economice și sportive ale maghiarilor. Prin urmare, nimic nou sub soare!

Cu o consecvență demnă de o cauză mai bună, Budapesta consideră că la „*Trianon s-a întâmplat o tragedie*”, care nu trebuie uitată, tratatul amintit constituind o adevărată *traumă*.

De văzut însă cum vor reacționa statele din acest areal.

În acest context, este interesantă atitudinea principială a Vienei. Trăind în Austria, începând cu anul 2016, am urmărit cu interes maniera în care a fost interpretat momentul 1918 de către oficialitățile și istoricii din această țară.

În anul 2018, s-au împlinit o sută de ani de la prăbușirea *Imperiului Habsburgic* și mă așteptam să asist la o tristă comemorare, la un cor de lamentări lacrimogene, a nostalgicilor vremurilor trecute.

Aveam în minte modelul românesc, cu politicieni etalând fără perdea o duplicitate evidentă față de monarhie, cu tentative lamentabile și cameleonice de a ridica în slăvi monarhia care a fost martora ciuntirii țării în anii 1940, a invaziei venite din Est, în perioada 1944-1947 sau de resuscitare a acesteia, prin metode extraconstituționale.

Dimpotrivă, spre surprinderea mea, poporul austriac a celebrat o sută de ani de la... *Proclamarea Republicii*. Fiind un stat federal, fiecare „*land*” a avut un program propriu de manifestări.

În acest context, la Viena, *Muzeul Municipal* a organizat o amplă expoziție, prezentând timp de mai multe luni exponate semnificative (imagini, fotografii, documente originale, afișe, ziare, comunicate de epocă, însoțite de hărți explicative și panouri în limbile germană și engleză, relatând în amănunt evenimentele perioadei 1918-1919). Totodată a fost organizată o expoziție de lucrări dedicate acestui eveniment. Mai mult, în *Palatul Hofburg*, într-una dintre aripile *fief*-ului *Monarhiei Habsburgice* s-a inaugurat….. *Muzeul Republicii*.

De asemenea, anul acesta, la data de 24 Ianuarie, reprezentanți ai autorităților austriece au luat parte la ceremoniile dedicate memoriei soldaților români, morți în *Primul Război Mondial* pe teritoriul Austriei, și care își dorm somnul de veci în *Cimitirul Central* din capitala acestei țări, acțiune inițiată de *Asociația „Mihai Eminescu" din Viena*, în cadrul căreia Fanfara și reprezentanții *Brigăzii 30 Gardă „Mihai Viteazul*" au depus coroane de flori, apoi au susținut în concert de muzică patriotică în centrul orașului.

Istoricii și autoritățile austriece nu uită că, atunci când *Monarhia Austro-Ungară* se prăbușea, spre sfârșitul anului 1918, Viena era în pericol de a fi mistuită de revolta condusă de maghiarul Béla Kun și, dacă nu ar fi fost intervenția energică a contingentelor românești, care se retrăgeau spre Transilvania, haosul, anarhia și distrugerile revoluționare ar fi cauzat pierderi irecuperabile aici.

Pentru a fi și mai elocventă această abordare a istoriei fără *partipri*-uri, anul acesta, același *Muzeu Municipal* din capitala austriacă a organizat o amplă expoziție, intitulată „*Viena Roșie*", scoțând în evidență realizările pe plan social, economic, edilitar, în domeniul învățământului, asistenței medicale etc. a îndelungatei conduceri a *Primăriei Viena* și a primăriilor de sector de către formațiunile politice de centru stânga, în special de către SPÖ. Această expoziție este intens mediatizată în diverse locuri ale orașului, prin afișe dar și prin panouri digitale, aflate în stațiile de metrou vieneze.

Să revenim acum la istoria anului 1918, mai ales la relațiile dintre Viena și Budapesta, după dezmembrarea monarhiei.

Se știe că granițele cu Austria au fost consfințite prin prevederile *Tratatului de la Trianon*, ale cărui decizii au fost reconfirmate și de *Tratatul de Pace de la Paris*, din 1947, încât orice contestare a valabilității *Tratatului de la Trianon* ar trezi reacția inerentă a țărilor semnatare.

Burgenlandul, partea de vest a Ungariei, locuită predominant de cetățeni de etnie germană, a revenit Austriei, cu excepția orașului Sopron (Ődenburg) care, prin referendum, a ales să intre în componența Ungariei. Votul fost rezultatul faptului că etniile sârbo-croată și maghiară din acest oraș, deși în inferioritate față de cea germană, s-au unit, refuzând să trăiască sub autoritatea Vienei, așa cum se întâmplase sute de ani, sub regimul habsburgic.

Din nefericire, chestiunea *Burgenlandului* a generat chiar conflicte sângeroase între trupe de voluntari maghiari și jandarmi austrieci.

O parte dintre țările ale căror granițe au fost stabilite după *Primul Război Mondial* fac parte astăzi din *Grupul de la Vișegrad* (V4), respectiv Ungaria, Cehia, Slovacia, astfel încât problema unor revendicări cu caracter revizionist din partea Budapestei ar arunca pur si simplu în aer această alianță, destul de prezentă în politica europeană. Pe de altă parte, Austria este curtată în mod insistent să adere la grupul de la Visegrad, mai ales de către Budapesta dar și de Praga, încât chestiunea rediscutării prevederilor *Tratatului de la Trianon* ar fi contraproductivă.

Dacă ar fi să ne reamintim istoria recentă (nu vreau să mă refer la cea veche, sau la situația din Transilvania, unde, la Cluj, Sibiu, Brașov, dar și în toate orașele mari, din timpul *Evului Mediu*, toate instituțiile orășenești erau de inspirație germană, străzile aveau denumiri germane, funcționarii erau germani sau vorbeau germana), ar trebui să precizăm că, pe la 1870, chiar în capitala ungară nu limba maghiară sau populația maghiară erau predominante, limba lui Arpad fiind vorbită doar de o treime de locuitori, că limba oficială a statului era germana, că străzile și instituțiile statale purtau denumiri germane.

Chiar și prin instituirea la 1867 a dualismului, realizat nu prin forța armelor ci prin acceptarea de către Viena a propunerii maghiare, a rezultat un imperiu, unde nu națiunea maghiară era majoritară, iar liderii incontestabili ai mândrei națiuni maghiară recunoșteau în persoana Împăratului de la Viena, deci un habsburg, pe succesorul lui Stefan cel Sfânt, drept regele apostolic al ungurilor).

În acest context istoric de netăgăduit, de unde concluzia că *Tratatul de la Trianon* a reprezentat o catastrofă pentru istoria acestui popor?

Ar fi bine dacă liderii de la Budapesta ar învăța din înțelepciunea conducătorilor actuali ai Austriei, care au înțeles că încercarea de a rescrie istoria și a restabili granițele europene în contururi fantaste nu are nici o șansă de reușită, că politica revizionistă naște mari catastrofe pentru popoarele continentului nostru.

ACTIUNI „*UMANITARE*” ALE UNGARIEI

Teodor Doroftei

Noile structuri de putere instalate în țara noastră după evenimentele din decembrie 1989 s-au întrecut în adoptarea de reglementări care de care mai „democratice”, multe fără efecte benefice asupra evoluțiilor viitoare ale societății românești și cu consecințe nefaste în sfera securității naționale, resimțite, din păcate, chiar și în zilele noastre.

Schimbarea regimului totalitar a fost receptată cu simpatie în Occident, dar și în capitalele țărilor vecine României. Este adevărat că, ***spre deosebire de alte state, în Ungaria, de exemplu, „solidaritatea” cu poporul român s-a manifestat chiar înainte cu mult timp de declanșarea evenimentelor, sporind în intensitate pe măsură ce finalul acestora devenea previzibil***.

În decembrie 1989, mii de unguri s-au adunat „spontan” în fața Ambasadei României la Budapesta, evident în semn de „simpatie” pentru curajul cetățenilor din țara „vecină și prietenă”. Gesturile de „solidaritate” s-au prelungit câteva zile bune, soldându-se cu „efecte colaterale” despre care puțini îndrăznesc să vorbească: vandalizarea clădirii oficiului nostru diplomatic (uși carbonizate, geamuri sparte, gardul din zid dărâmat, autoturisme oficiale devalizate, etc.), agresarea și lovirea ambasadorului și a primului său colaborator!!!

Acțiunile de „solidaritate” având ca țintă România au găsit teren fertil în haosul legislativ postrevoluționar și într-o serie de reglementări juridice de inspirație străină, cum a fost și Hotărârea de Guvern nr.97 din 6 februarie 1991 (cu „îmbunătățirile” ulterioare), semnată de premierul Petre Roman, privind ***„Sprijinirea persoanelor fizice, persoanelor juridice și organizațiilor neguvernamentale din străinătate care desfășoară în România activități cu caracter umanitar, medical și social***.”

A fost, dacă vreți, ***„o ofertă de nerefuzat” pentru serviciile secrete ungare*** care, sub „umbrela” ***Oficiului pentru Maghiarii din Afara Granițelor***-OMAG, de pe lângă cabinetul premierului, și cu sprijinul Bisericii Catolice au stimulat înființarea a sute de fundații și organizații neguvernamentale caritabile, cu nume atractive și de rezonanță occidentală: „Ordinul maltez”, „Sapiența”, „Crucea Maltezã” ș.a.

Cele mai multe dintre acestea funcționau într-o clădire-fortăreață, situată pe malul stâng al Dunării (Pesta), pusă la dispoziție de lideri religioși reformați, și păzită de subofițeri ai poliției locale. ***„Voluntarii”*** acestor structuri non-profit, tineri (dar mai ales tinere apetisante), ***erau selecționați din județele Harghita, Covasna și Mureș și verificați atent de structurile ungare de intelligence***. Personalul admis lua parte, câteva săptămâni, la diferite activități de training în care, pe lângă dezvoltarea unor abilități practice

necesare viitoarelor „acțiuni umanitare", se urmărea consolidarea sentimentelor de atașament față de „patria mamă" și, mai ales, ***depistarea eventualelor legături cu serviciile secrete din România***. Tinerele acceptate își găseau ușor parteneri printre angajații mai vechi ai fundațiilor, de regulă ofițeri acoperiți ai spionajului ungar în cadrul OMAG.

Ulterior, de la Oficiul pentru Maghiarii din Afara Granițelor s-au scurs către aceste fundații și organizații neguvernamentale liste cu numele și adresele unor etnici unguri stabiliți în străinătate, bine realizați și cunoscuți pentru ideile lor revanșarde, la care s-a apelat pentru obținerea de ajutoare financiare și materiale ce urmau a fi dirijate spre țările vecine Ungariei.

Și, uite așa, spre țara noastră, mai bine-zis spre anumite zone din Transilvania, au început să sosească ***TIR-uri, camioane, dube și autoturisme cu „ajutoare umanitare"***, pe care nimeni nu le controla sau le ținea socoteala, de vreme ce ***treceau frontiera ungaro-română fără niciun fel de control***, intrarea în țara noastră (fără taxă de viză și „liber la vamă") fiind permisă în baza unui simplu document-tipizat, ștampilat de Ambasada României la Budapesta!!!

O asemenea situație a intrat și în atenția unor ofițeri ai structurilor de intelligence din țara noastră, care, prin mijloace specifice muncii de informații externe, au verificat și documentat în detaliu „acțiunile umanitare" ale fundațiilor ascunse în spatele OMAG (a se citi spionajul ungar !), rezultând că, în perioada 1991-1994, acestea au introdus în România bunuri în valoare de peste un miliard de dolari !!!

Numai că, asemenea „donații", pentru care statul român a acordat facilități de neînchipuit, nu s-au concretizat în ajutorarea persoanelor care cu adevărat aveau nevoie de sprijin, și nici în investiții în infrastructură, de exemplu. În schimb, în județele cu concentrări de etnici maghiari au ajuns ***cărți, broșuri sau pliante despre necesitatea refacerii „Ungariei Mari", alte materiale de propagandă șovină care incitau la acte antisociale și de nesupunere civică, dar și armament destinat organizațiilor paramilitare maghiare***.

Datele deținute de spionajul românesc atestau că persoanele de origine maghiară din diaspora care s-au implicat financiar în trimiterea de „ajutoare umanitare" spre țara noastră erau fictive, sau dificil de identificat, ceea ce a confirmat informațiile obținute pe alte linii de muncă: majoritatea acestor „donații" veneau, în realitate, din partea autorităților de la Budapesta.

Informat despre această stare de lucruri, ***premierul Nicolae Văcăroiu*** a solicitat date suplimentare, în urma cărora ***a dispus o analiză serioasă a problemei, soldată cu modificarea HG nr.97/1991***, printre alte amendamente figurând și precizarea că Ambasadele României nu mai au dreptul să avizeze faimoasele formulare „liber la vamă", instituite de revoluționarul său predecesor!

Amendarea HG privind „Sprijinirea persoanelor fizice, persoanelor juridice și organizațiilor neguvernamentale din străinătate care desfășoară în România activități cu caracter umanitar, medical și social” ***a provocat neliniștea autorităților ungare și iritarea liderilor comunității maghiare din țara noastră***, care au recurs la o gamă variată de acțiuni și demersuri politice – inclusiv încercarea de mituire a unor diplomați români de la Budapesta – pentru revenirea la vechile practici, care facilitau „ajutoarele umanitare” în forma lor inițială.

Atunci, bătălia a fost câștigată de perseverența spionajului românesc și înțelepciunea politicienilor din țara noastră. Însă, după cum evoluează lucrurile, este evident că, pentru partea ungară, războiul este departe de a fi încheiat!

NOI ISPRĂVI ALE IREDENTIȘTILOR DE LA BUDAPESTA

Alexandru Botez

Semnalam în numărul anterior al revistei noastre un fenomen salutar și îmbucurător apărut în cadrul diasporei maghiare din Statele Unite ale Americii și anume criticarea deschisă și fără menajamente a politicii iredentiste agresive promovată de actuala conducere de la Budapesta .

Menționăm faptul că aceste mesaje vin din partea unor persoane cărora nu le este indiferent ce se întâmplă în țara lor de origine și sunt îngrijorate de posibilele consecințe pe care le-ar putea avea acțiunile aventuriste ale guvernului condus de Viktor Orbán, inclusiv în ce privește relațiile cu țările vecine Ungariei și soarta minorităților maghiare care trăiesc pe teritoriul acestora.

În opinia noastră, astfel de poziționări sunt importante și trebuie avute în vedere în condițiile în care asistăm aproape zilnic la o escaladare continuă atât a declarațiilor oficialilor de la Budapesta prin care se amestecă agresiv și cu tupeu în afacerile interne ale țării noastre, cât și la incitări deschise la separatism din partea unor lideri politici care pretind că reprezintă interesele minoritarilor maghiari din România.

*

1. În luna aprilie a.c., în Camera Deputaților ***a fost aprobat tacit un proiect de lege vizând, pe fond, realizarea autonomiei așa-zisului Ținut Secuiesc***. Peste numai câteva zile, de data aceasta în Senat, era aprobată, tot tacit, o altă inițiativă legislativă a UDMR, de ***modificare a Codului Administrativ, prin care se urmărea obligativitatea folosirii limbii maghiare și permiterea arborării steagului secuiesc în zonele din țara noastră în care locuiesc etnici maghiari***. Ca urmare, președintele Klaus Iohannis a făcut două declarații publice prin care a criticat dur comportamentul oportunist, contrar intereselor naționale și neconstituțional al unor politicieni din țara noastră. De altfel, cele două inițiative legislative ale UDMR au fost respinse cu promptitudine în camerele decizionale.

Pe acest fundal, György Lázár (investitor american de origine maghiară, consultant financiar al unor firme din Silicon Valley - California.) a publicat la 3 mai 2020, în *Hungarian Free Press*, un articol întitulat „*Faceți cunoștință cu inamicul lui Viktor Orbán din această săptămână: președintele României Klaus Iohannis*”, în care demască ipocrizia și falsitatea pozițiilor exprimate de oficialii și mass-media de la Budapesta.

Astfel, referindu-se la declarația ministrului de externe Péter Szijjártó, conform căreia afirmațiile lui Klaus Iohannis „*au incitat la ură împotriva maghiarilor*”, precum și la seria de articole pe această temă apărute în presa controlată de regimul Orbán, în care președintele României era acuzat că „*a dat*

dovadă de lipsă de respect față de unguri și, din această cauză, trebuie să demisioneze", György Lázár susține că a citit cu atenție declarația respectivă și nu a sesizat niciun fel de ură sau lipsă de respect. Precizează însă faptul că toate acestea au fost provocate de „*o inițiativă legislativă autonomistă*", aflată la treia tentativă eșuată în Parlamentul României.

Mult mai gravă, în opinia lui György Lázár, este însă o altă declarație făcută de ministrul ungar de externe Péter Szijjártó, respectiv: „*Klaus Iohannis trebuie să înțeleagă că majoritatea maghiarilor care trăiesc în Transilvania și Ținutul Secuiesc l-au votat la ultimele alegeri prezidențiale*". De fapt, susține autorul, este vorba de o amenințare că Budapesta ar putea cere etnicilor maghiari din România să-și retragă sprijinul la următorul scrutin. Trecând peste faptul că, după cum se pare, Szijjártó a uitat că președintele României se află la al doilea mandat, cu atât mai penibilă și mizerabilă este amenințarea la care apelează.

În ce privește poziția exprimată în același context de prim-ministrul Viktor Orbán („*Asemenea fraze nu am auzit venind din România nici măcar în cele mai tulburi perioade antidemocratice. (...) Bineînțeles, dacă vom fi nevoiți, vom ridica mânușa aruncată, dar deocamdată nu recomand să ne aplecăm după ea*"), autorul articolului din *Hungarian Free Press* o caracterizează infatuată **și *„teatrală"***.

Kelemen Hunor și Viktor Orbán, la Budapesta.

Referitor la chestiunea etnicilor maghiari care trăiesc în România, mesajul transmis de György Lázár este clar și inechivoc: „***Dacă nu vor înceta să fie la remorca Budapestei, partidul lor – UDMR ar putea să dispară, la fel ca partidul etnicilor maghiari din Slovacia***."

2. Diaspora maghiară este îngrijorată și de situația tensionată a relațiilor pe care guvernul condus de Viktor Orbán le are cu instituțiile europene și cu alte țări vecine, nu doar cu România. La 24 martie 2020, în publicația on-line *Hungarian Spectrum,* din Statele Unite a apărut articolul întitulat: „*Atacul primitiv al guvernului ungar la adresa lui Donald Tusk.*"

După ce președintele Partidului Popular European, într-un interviu acordat revistei *Der Spiegel*, a criticat măsurile vizând consolidarea controlului politic exercitat în condițiile pandemiei de coaliția de guvernare Fidesz-KDNP, asupra lui Tusk s-a revărsat un val de acuzații, inclusiv cea că ar proveni dintr-o familie de naziști.

Replica polonezilor a venit din partea lui Radoslaw Sikorski, fost ministru de externe și membru în Parlamentul European, sub forma unei scrisori publice publicată integral de *Hungarian Spectrum*:

„*Este ofensator felul în care mass-media pro-guvernamentală din Ungaria folosește tragedia pe care a trăit-o familia lui Donald Tusk la Gdansk, în timpul celui de-al Doilea Război Mondial, pentru a hărțui un mare patriot și un mare european.*

Chiar vreți să vă reamintesc de partea cui a luptat Ungaria în timpul celui de-al Doilea Război Mondial? Să vă întrebăm de ce parte s-au aflat bunicii actualilor lideri FIDESZ?

În loc să scrieți scrisori mincinoase parlamentarilor Partidului Popular European, ar fi mai bine pentru Ungaria și FIDESZ să încetați să folosiți pandemia în scopuri politicianiste, pentru că legile pe care le-ați adoptat nu au nimic de-a face cu binele populației. Acestea sunt departe și de doctrina conservatoare modernă, ca și măsurile prin care ați închis universități, ați lansat campanii împotriva străinilor sau v-ați ploconit în fața lui Vladimir Putin. ***Drumurile noastre se despart*** *din aceste motive și nu din cauza cuvintelor răstălmăcite pe care le atribuiți lui Donald Tusk.* ***Cei dintre noi care timp de decenii ne-am considerat prietenii Ungariei suntem revoltați și triști. Dar asta a fost alegerea voastră****.*

Vă dorim succes în compania naționaliștilor care urăsc UE! Sper să vă aflați din nou în tabăra perdanților!"

„***Cuvinte aspre, dar adevărate și din păcate mai mult decât meritate***", concluzionează Hungarian Spectrum.

3. Cu toate acestea, Viktor Orbán continuă la Budapesta, fără jenă și netulburat, seria isprăvilor sale iredentiste incitatoare la revizionism.

La 5 mai 2020, într-o postare pe Facebook, premierul ungar le-a urat succes participanților la proba de bacalaureat la istoria Ungariei. Viktor Orbán a publicat pe rețeaua socială, pe lângă mesajul "*Un examen istoric. Succes!*" și o hartă a Ungariei Mari, cu Transilvania, Slovacia și Croația în componența ei.

După cum a relatat laudativ mass-media pro-guvernamentală din țara vecină, globul se află în biroul lui Viktor Orbán și este copia unui original realizat de cartograful maghiar László Perczel în 1862

Desigur, gestul premierului ungar nu a trecut nesancționat. Premierul român Ludovic Orban, referindu-se la acest incident reprobabil a afirmat: „*Vrabia mălai visează!*”. Președintele Croației, Zoran Milanovic, a scris pe Facebook: „*Sunt provocări ale celor care știu foarte bine că aceste hărți vor rămâne doar în dulap. Învățați din istorie, dar priviți spre viitor*”. Și președintele Sloveniei, Borut Pahor, și partidele din opoziție au condamnat postarea lui Viktor Orbán.

4. La 31 mai 2020, *Hungarian Free Press*, sub semnătura lui György Lázár, a publicat un articol întitulat „*Comemorarea Trianon nu are loc în America de Nord*”, a cărui traducere integrală o prezentăm cititorilor noștri (inclusiv cu fotografiile pe care autorul le-a considerat semnificative pentru susținerea mesajului său):

„Mulți dintre noi, cei care trăim în America de Nord, suntem surprinși și consternați de renașterea recentă la Budapesta a simbolismului Trianon. Acesta face parte din tentativa guvernului Orbán de a revigora naționalismul de extremă-dreapta promovat în secolul trecut de Miklós Horthy.

Protest al extremei-drepte în fața Ambasadei României de la Budapesta.

La Budapesta sunt planificate o serie de evenimente pe 4 iunie 2020, cu ocazia aniversării a 100 de ani de la semnarea Tratatului de la Trianon. Datorită pandemiei, unele au fost anulate, dar altele se vor desfășura on-line sau au fost amânate. Președintele János Áder va ține un discurs omagial în parlament, la fel și prim-ministrul Viktor Orbán.

Momentul central al comemorării ar trebui să fie inaugurarea unui monument Trianon imens în centrul Budapestei. Acest eveniment se pare că a fost totuși amânat. Trianon și exacerbarea emoțiilor legate de acesta sunt unice în Ungaria. Simbolismul său profund, cu diversele sale interpretări din partea naționaliștilor, are un rol definitoriu pentru identitatea maghiarilor.

După Primul Război Mondial, ca parte a Tratatelor de Pace de la Paris, controversatul Tratat de la Trianon (denumit astfel după locul unde a fost negociat – Palatul Trianon) a fost semnat de Ungaria în anul 1920. Ulterior,

conducătorul Ungariei Amiralul Horthy și partizanii lui au început să susțină că tratatul „*a fost impus Ungariei de către aliații victorioși*” și că ar fi fost nedrept deoarece „*a deposedat Ungaria de 2/3 din teritoriul său și jumătate din populație.*” Ei au promovat imaginea unei țări care era victima istoriei, pentru că a fost forțată să semneze un tratat împotriva voinței poporului ei.

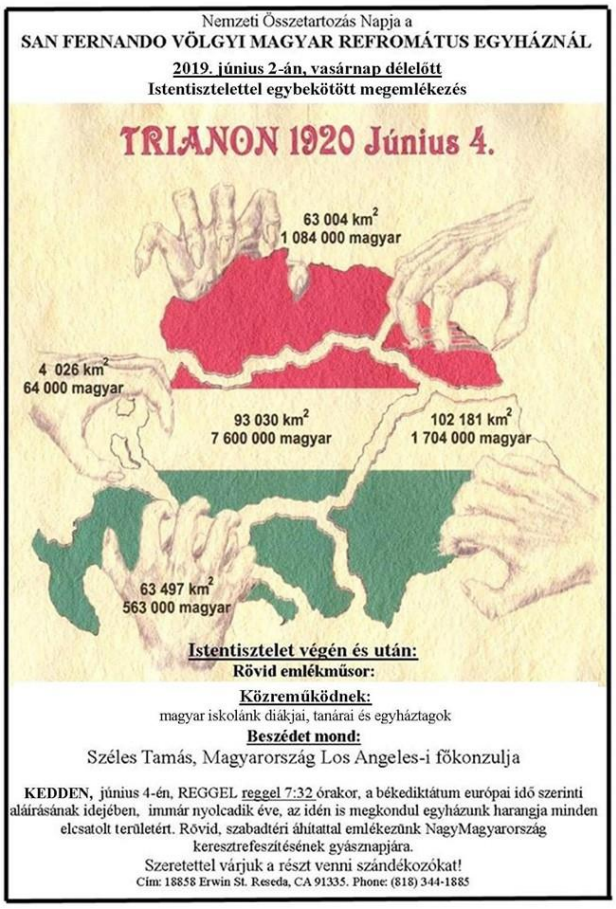

Propaganda Budapestei din acele vremuri a acuzat pe francezi, români, slovaci, pe președintele Cehoslovaciei Eduard Benes, Béla Kun, Mihály Károlyi, pe comuniști și pe evrei de toate păcatele acestui tratat. Rareori au găsit de cuviință să menționeze însă vina clasei nobiliare maghiare retrograde, exploatarea nemiloasă a altor naționalități și „*maghiarizarea*” lor forțată, birocrația coruptă a monarhiei austro-ungare, precum și faptul că românilor și slovacilor le era interzis să utilizeze limba maternă. Să nu mă înțelegeți greșit, Tratatul de la Trianon nu a fost perfect, dar cu certitudine nu a fost unul „*criminal*” și nici rezultatul unei „*conspirații*” împotriva Ungariei.

Placă comemorativă instalată recent într-un sat din Ungaria.

Americanii au fost șocați atunci când extremiștii de dreapta maghiari l-au etichetat „*anti-maghiar*" pe președintele Woodrow Wilson, unul din principalii negociatori ai tratatelor de pace de la Paris. Recent, fondatorul Fidesz, domnul Zsolt Németh, a afirmat că americanii sunt și ei responsabili pentru Trianon.

În anul 1928 regimul lui Horthy a închiriat transatlanticul Olympic pentru a trimite o delegație formată din 525 persoane în Statele Unite, să participe la dezvelirea statuii lui Kossuth, de pe Riverside Drive, din New York. Statuia era un cadou oferit municipalității, iar delegația ar fi trebuit „*să transmită Statelor Unite un mesaj de fraternitate și bunăvoință*." În realitate, aceasta a avut o agendă care promova naționalismul horthist.

La sosirea pe teritoriul american, membrii delegației ungare au avut o surpriză neplăcută. Au fost întâmpinați de protestatari care purtau pancarte, pe care scria: „*Cărați-vă acasă, ucigași sângeroși ai muncitorilor și țăranilor maghiari!*" și „*Monumentul lui Kossuth este monumentul lui Horthy!*" Demonstranții i-au cerut primarului de atunci al New York-ului, James Walker, să nu primească delegația din Ungaria. Pentru a-i proteja pe membrii acesteia au fost mobilizați mai mult de 100 de polițiști și o echipă de genișți.

Discursul din zilele noastre referitor la Tratatul de la Trianon face parte din propaganda naționalistă a actualului guvern de la Budapesta. În loc să atace alte națiuni și popoare, Ungaria ar trebui să adopte o viziune mai echilibrată privind acest tratat și contextul istoric în care a acesta a fost încheiat.

Semnificativ în acest sens consider că este felul în care era percepută Ungaria într-un articol redacțional publicat în ziarul *New York Times*, din 30 iunie 1928:

> ***«Adevărata Ungarie***
>
> *Așa cum știe orice școlar, istoria Ungariei este unul din motivele pentru care maghiarii ar fi trebuit să dorească înfrângerea Puterilor Centrale.*

În loc să plece urechea la legenda falsă despre Kossuth, precum și la poveștile tot atât de false referitoare la faptul că maghiarii sunt prietenii libertății, „orice școlar" ar trebui să știe câteva realități privind Ungaria modernă. Astfel, ar trebui să cunoască că din cei 22 milioane de locuitori ai fostului Regat al Ungariei, doar 9 milioane erau maghiari și 13 milioane erau de alte naționalități, tratați însă de magnații maghiari și de elita politică conducătoare în mod sistematic nedrept, opresiv și chiar cu cruzime.

Ar mai trebui să știe că această minoritate maghiară nu era distribuită egal în provinciile fostului regat, ca să poată fi maghiarii majoritari măcar în una din acestea. Ei formează un grup compact doar în regiunea Puszta, cuprinsă între Dunărea Mijlocie și Tisa, unde din 9 locuitori, 7 sau 8 sunt maghiari. Restul acestora sunt dispersați în celelalte provincii, unde dețineau funcțiile de decizie, controlau instanțele judecătorești și poliția, practic, conducând naționalitățile majoritare. În Transilvania și Banat, se află mici insule de maghiari și 5 milioane de români. În Ungaria de Sud trăiesc între 5 și 6 milioane de iugoslavi, iar în Ungaria de Nord – 2 milioane de slovaci. În aceste condiții, Budapesta a apelat la un plan de maghiarizare a acestor naționalități, pentru a zdrobi aspirațiile lor naționale, limba și identitatea lor morală, pentru a le ține departe de statele de care au aparținut etnic și politic de-a lungul istoriei.

Această istorie a Ungariei din ultimele două generații a dus la Ungaria din zilele noastre și acest lucru ar trebui să fie știut de „orice școlar." Maghiarii care constituie clasa dominată sunt îndrăzneți, șovini, dominatori. Cu sabia și biciul au oprimat îndelung poarele pe care le-au supus.

Mai există câteva mituri dubioase conform cărora maghiarii din Ungaria ar fi mari iubitori ai libertății, inclusiv a altora. Fără îndoială, americanii de origine maghiară cunosc foarte bine caracterul și ce este în stare să facă această castă de nemeși.»"

SĂ NU NE ÎMBĂTAM CU APĂ RECE!

Alexandru Omeag

În ultimii câţiva ani, ***colegi-autori ai revistei noastre au semnalat o serie de aspecte interesante privind diaspora maghiară, cu accent pe probleme legate de iredentismul maghiar şi acţiuni „neprieteneşti" ale Ungariei la adresa României***. Cele mai atractive, profesional vorbind, au fost semnate de „meseriaşi" care au lucrat timp îndelungat în munca operativă, cu rezultate pe măsură, despre care nu putem da detalii.

Am remarcat, însă, mărturisesc nu fără o anumită surprindere, că multe s-ar fi schimbat de la trecerea mea în rezervă, inclusiv în atitudinea diasporei maghiare, în cadrul căreia ***„tot mai frecvent se aud voci care se distanţează şi chiar critică abordările iredentiste ale Ungariei"*** *(Periscop nr.1/49, ianuarie-martie 2020).* Curios din fire, am căutat să identific măcar câteva dintre acestea, pentru a mă convinge că sloganul ***„nem, nem, soha!"*** a intrat în desuetudine, iar zăngănitul armelor (ideologice!) ale urmaşilor lui Horthy nu este decât în închipiurea mea bolnavă, afectată de „tarele" fostei profesii.

„Măturând" sute de pagini web de pe diferite motoare de căutare, mi-a sărit în ochi un nume cu rezonanţă istorică - ***György Lázár,*** un inginer-pensionar stabilit în California *(fără nicio legătură însă cu fostul premier comunist al Ungariei, decedat în octombrie 2014),* prezent constant cu comentarii în ***Hungarian Free Press.*** Respectiva publicaţie on-line este difuzată de Presszo Media Inc, companie canadiană cu sediul în Ottawa, cu scopul declarat de a *„informa opinia publică despre evenimente din Europa Centrală şi de Est (...) cu prioritate în legătură cu viaţa politică din Ungaria", considerând că „presa maghiară a intrat sub influenţa politică a guvernului Orbán (...), care exercită un control fără precedent asupra justiţiei, serviciilor publice şi a sistemului cultural-educaţional."*

La fel de curios, m-am aplecat puţin şi asupra încercărilor literare ale pensionarului-inginer, trecând în revistă articole cu titluri care de care mai incitante: *„Atacuri ale unui politician ungar la adresa senatorului republican de Idaho, James Risch", „Un nou documentar american dezvăluie antisemitismul instituţionalizat al premierului Orbán", „Comemorarea Trianon nu are loc în America de Nord", „Faceţi cunoştinţă cu inamicul lui Viktor Orbán din această săptămână: preşedintele României Klaus Iohannis"* ş.a.).

Dintre acestea şi multe altele asemănătoare, cititorul poate observa uşor că ***autorul are ce are nu cu iredentiştii maghiari, ci cu actualul premier ungar şi, în general, cu orice este legat de politica internă şi externă a acestuia,*** pe care ne ferim să o etichetăm în vreun fel. De regulă, articolele publicate de György Lázár sunt urmate de ***comentarii ale cititorilor,*** mulţi

dintre aceştia etnici maghiari, care nu întotdeauna îi împărtăşesc opiniile sale politice, aşa cum rezultă fără echivoc dintr-o serie de postări recente, după apariţia „dezvăluirilor" despre „inamicul lui Viktor Orbán din această săptămână...":

*

„Preşedintele României i-a insultat pe toţi cei care vorbesc ungureşte (şi este mândru de asta), asociind însăşi limba maghiară cu ceva blestemat. Comentariile sale au fost criticate dur chiar şi de unele dintre cele mai antimaghiare publicaţii şi personalităţi româneşti, astfel încât este dificil să-i iei apărarea. Mai mult, l-a acuzat pe Viktor Orbán de mituirea unor politicieni de etnie română pentru a trăda România şi a-i ceda Transilvania. Sunt acuzaţii grave, care nu doar că incită la ură împotriva maghiarilor, dar reprezintă şi un atac extrem de primitiv şi scandalos la adresa unui alt şef de stat.

Ca urmare a acestor afirmaţii, Klaus Iohannis a fost comparat cu epoca târzie a lui Vadim Tudor, liderul Partidului România Mare, nu numai de etnicii maghiari, dar şi de către mulţi români. Vadim Tudor a fost vârful de lance al fanatismului românesc antimaghiar, din 1990 până acum câţiva ani, când a murit. De aceea, nu este deloc o surpriză că György Lázár a îmbrăţişat de asemenea sloganul „A Szekelyek Nem Magyarok"(secuii nu sunt unguri!), care aparţine partidului Noua Dreaptă, cea mai importantă organizaţie fascistă românească, care acum îi ia partea lui Iohannis. Oricine calcă peste unguri, îi jigneşte şi incită împotriva lor are un loc călduţ în inima lui György Lázár. Şi, evident, în inima editorilor acestui site, de vreme ce permit diseminarea unor asemenea puncte de vedere.

În concluzie, este ruşinos că acest site umileşte etnicii maghiari din Transilvania, care militează pentru aceleaşi drepturi ca şi alte minorităţi etnice istorice din Europa şi de oriunde, cum ar fi germanii din Tirol, suedezii din Finlanda sau minoritatea franceză din Canada. Cum poate justifica o asemenea poziţie editorul acesui site, el însuşi canadian? Este împotriva drepturilor francezilor din Canada? Dacă nu, de ce asemenea « şmecherii» şi alte umiliri ale etnicilor maghiari din Transilvania care luptă pentru cam aceleaşi drepturi? Sunt etnicii maghiari din Transilvania mai puţin importanţi? Inferiori? Nevrednici? Sau ce???

Să vă fie ruşine!"

*

„Domnule György Lázár, eu respect, desigur, dreptul dumneavoastră de a nu-l iubi pe premierul Viktor Orbán, însă dezaprobarea faţă de actualul lider ungar vă întunecă mintea. Judecata este vădit incorectă şi este greu să nu vezi articolul dumneavoastră ca un act şovinist şi ungarofobic. Haideţi să subliniem câteva idei, care vor demonstra cât de incorectă şi distructivă este poziţia dumneavoastră:

1). Problema despre care vorbeşte Iohannis este un plan al UDMR de transformare a Ţinutului Secuiesc într-o regiune autonomă. De exemplu, s-ar putea astfel permite majorităţii maghiare din Ţinutul Secuiesc să-şi rezolve propriile probleme administrative în limba maternă, un drept garantat multor comunităţi din ţările europene, pe care România nu a reuşit să-l acorde minorităţii maghiare, cu toate că a trecut un secol întreg de când România a obţinut acest teritoriu de la Ungaria, ca urmare a deciziilor luate de marile puteri la sfârşitul celui de-al Doilea Război Mondial, printr-un dictat de pace – numit Tratatul de la Trianon - care a deposedat Ungaria de majoritatea teritoriilor sale.

România a avut destul timp să garanteze drepturile pe care le merităm, dar nu a făcut niciodată paşi serioşi în problematica drepturilor omului. Deci, tratatul de pace nu doar că nu a servit interesele maghiarilor, care nu au fost niciodată întrebaţi dacă ar dori ca localitatea lor natală să facă parte din România, dar i-a şi lipsit pe aceştia de drepturi umane elementare. Iohannis greşeşte când sugerează că Transilvania este dată «ungurilor», deoarece planul UDMR nu ţinteşte într-o asemenea direcţie. Deci, sau este dezinformat (ceea ce este fals!) despre acest plan, sau minte deliberat.

2). Planul UDMR vizează obţinerea autonomiei Ţinutului Secuiesc. Dacă preşedintele ar fi avut măcar cunoştinţe elementare despre harta ţării pe care se presupune că o conduce, ar fi ştiut că Ţinutul Secuiesc este o regiune în interiorul Transilvaniei. De exemplu, el a fost primar în Sibiu, oraş localizat în Transilvania şi nu în Ţinutul Secuiesc. Deci, să afirmi că demersurile pentru garantarea autonomiei Ţinutului Secuiesc sunt similare cu cedarea Transilvaniei «ungurilor» reprezintă sau o gravă problemă mentală a preşedintelui, sau o minciună deliberată.

3). Garantarea autonomiei unei regiuni înseamnă a-i da dreptul să se managerieze ea însăşi, deci este o formă de descentralizare. Poţi să accepţi sau nu o asemenea idee, dar să afirmi că este un proces menit să schimbe proprietarul Transilvaniei în favoarea « ungurilor» constituie atât un neadevăr, cât şi o minciună.

4). Fiecare locuitor al Transilvaniei ar trebui să simtă că Transilvania este a lui/ei. Dacă un transilvănean nu simte că este proprietarul regiunii, la fel ca toţi ceilalţi locuitori ai acesteia, atunci ceva este greşit. Constituţia României stipulează că România este un stat naţional, deci statul se autodefineşte ca unitate instituţională şi geografică a românilor. Cum maghiarii nu sunt menţionaţi în niciun fel ca partener naţional al românilor, primii nu sunt trataţi ca stăpâni ai pământurilor pe care ei şi strămoşii lor au trăit în ultimul mileniu, în propria lor ţară, Ungaria timp de mai multe secole, înainte cu mult de fondarea României (în secolul al IX-lea).

Faptul că Transilvania aparţine României şi că etnicii maghiari de aici nu sunt recunoscuţi drept co-proprietari ai regiunii în care trăiesc, chiar şi

acolo unde sunt majoritari, dovedeşte că aceştia sunt opresaţi şi discriminaţi la ei acasă, implorând o soluţie care să le garanteze aceleaşi drepturi ca şi românilor. O asemenea soluţie ar putea fi autonomia regiunii unde etnicii maghiari sunt majoritari. Asta nu va îmbunătăţi, desigur, situaţia multor maghiari care locuiesc în Transilvania – dar nu în Ţinutul Secuiesc – şi nici pe a celor din Moldova, altă provincie românească (nu ţara cu acelaşi nume). Chiar dacă planul nu-i perfect, este totuşi o schimbare spre mai bine.

Dacă anumite puncte ale respectivului plan îl fac inacceptabil, atunci poate fi respins, însă Iohannis zice că atât timp cât va fi preşedinte, maghiarii nu vor primi niciodată autonomie. Autonomia înseamnă descentralizare, deci Iohannis nu recunoaşte autogestiunea ca drept al etnicilor maghiari. Este o incitare împotriva noastră, iar dumneavoastră îl ajutaţi.

5). Cum beneficiarii statutului de autonomie ar fi cetăţenii care locuiesc în regiune şi nicidecum Orbán Viktor, să afirmi că, în timp ce tu protejezi românii de coronavirus, PSD cedează Transilvania « ungurilor», ne arată clar că el înţelege că mulţi dintre noi suntem maghiari, nu români. Dar el luptă să salveze de la pandemie doar românii. Cuvintele sale vin să acopere lipsa de iniţiativă. Echipamentele de protecţie împotriva pandemiei au ajuns cu greu în zonele locuite de maghiari, spre deosebire de cele populate cu români.

6). Iohannis acuză PSD de filoungarism, deşi realizează că este o minciună strigătoare la cer, iar realitatea a dovedit-o: în Senat, inclusiv membrii PSD, au votat împotriva planului de autonomie.

Orbán şi Szíjártó doar au reacţionat la incitarea la ură şi minciunile lui Iohannis; nimeni nu l-a provocat pe Iohannis să vorbească împotriva maghiarilor din România. Personal, nu văd nicio diferenţă între spiciul său împotriva noastră şi cuvântările lui Hitler împotriva evreilor, cu excepţia faptului că vocea noastră nu s-a auzit niciodată. Parţial şi din cauză că «ziarişti liberi», ca dumneavoastră, cu nume unguresc, scriu împotriva noastră. Sunteţi liber să continuaţi pe această linie, dar să nu fiţi surprins dacă prostănacii vor rămâne singurii voştri cititori."

* *
*

Recunosc că, la un moment dat, şi eu m-am lăsat „dus de val", dorind cu ardoare să mă fi înşelat în evaluarea poziţiei faţă de ţara noastră a diasporei maghiare. Realitatea este, din păcate, alta şi deloc îmbucurătoare, pentru că „lupul îşi schimbă părul, dar năravul ba!"

SERVICII SECRETE

SPIONAJ SI CONTRASPIONAJ PE MAPAMOND

Alexandru Omeag

SUA: AVERTIZĂRI DE SECURITATE PENTRU CEI CARE LUCREAZĂ DE LA DOMICILIU

Departamentul Apărării din SUA a interzis funcționarilor săi să acceseze ***ZOOM***, o aplicație simplă de teleconferințe video, din cauza îngrijorărilor că spionii străini ar putea folosi acest soft pentru a obține informații sensibile, mai ales că programul a devenit foarte popular, în condițiile izolării impuse de coronavirus.

Decizia a survenit la scurt timp după ce ***FBI a emis un avertisment oficial, cu privire la activitatea hackerilor,*** care ar putea exploata o serie de puncte slabe ale securității softului ZOOM pentru a *„sustrage date confidențiale despre persoane fizice, companii, afaceri sau tranzacții financiare de succes."* Se mai preciza că structurile specializate ale FBI au deja date *„aproape certe"* că în spatele activităților de cyberspionaj s-ar afla și câțiva actori statali remarcați și în trecut cu astfel de preocupări: Rusia, China, Iran și Coreea de Nord.

O recomandare în același sens a fost adresată și membrilor Congresului american, care ar putea folosi aplicația doar în probleme personale, pentru alte scopuri fiind nevoie de avizul prealabil al *US Federal Risk and Authorization Management Program.*

CHINA, ÎNTRE CORUPȚIE ȘI COVID

Președintele Xi Jinping a profitat de focalizarea atenției opiniei publice interne pentru a opera unele schimbări în structurile de forță și a promova în conducerea acestora persoane apropiate, demne de încrederea liderului chinez. Astfel:

♦ la jumătatea lunii aprilie a.c., Sun Lijun, adjunct al ministrului Securității Publice (Gonganbu), a fost trimis în judecată pentru fapte de corupție, argument frecvent evocat pentru înlăturarea unor cadre de conducere devenite incomode sau care sunt în creștere de popularitate. Sun Lijun comanda primul Departament din Gonganbu și, anterior, a fost șeful Biroului pentru Hong Kong, Macao și Taiwan;

♦ ***Wang Renhua***, numit în ianuarie 2020 șef al Departamentului de Afaceri Politice al Armatei Populare de Eliberare, continuă să urce în ierarhia

nomenclaturii de la Beijing, fiind numit recent Secretar al Comisiei Centrale pentru Afaceri Politice și Juridice – organ al Partidului Comunist Chinez responsabil cu supervizarea funcționării sistemului judiciar;

♦ la 29 aprilie, ***Tang Yiju,*** ex-guvernator al provinciei Liaoning, subordonat direct al președintelui Xi Jinping pe vremea când acesta era liderul organizației de partid din provincia Zhejiang, a fost numit în fruntea Ministerului Justiției.

FRANȚA: CÂND TREI SE CEARTĂ... SPIONAJUL SUFERĂ !

Surse de regulă bine informate susțin că ***la vârful conducerii spionajului francez ar exista o situație relativ tensionată***, generată de dificultatea armonizării pozițiilor principalilor locatari ai Piscinei (n.n.: sediul din Paris al Direcției Generale pentru Securitate Externă): ***Bernard Emié*** – director, ***Marc Pimond*** – directorul Direcției de Informații și ***Olivier Bonnet de Paillerets*** - numit anul trecut director de cabinet (un veritabil număr 2 în serviciu!).

Revenit în DGSE după doi ani petrecuți la comanda cyberdéfense *(Centrul IT al Armatei),* generalul de divizie Olivier Bonnet de Paillerets nu a fost prima opțiune a patronului DGSE, care și-ar fi dorit să ofere postul unui coleg de breaslă, adică unui diplomat de carieră.

Pe de altă parte, Marc Pimond – aflat *„pe lista scurtă”* a candidaților din 2017 la conducerea spionajului francez, ar fi putut deveni primul director al DGSE provenit din rândul instituției de pe Bulevardul Mortier, însă, și de această dată, cel ales (Bernard Emié) a fost tot un diplomat ! A trebuit să se mulțumească cu șefia Direcției de Informații, la care aspira atunci și...actualul director de cabinet - Olivier Bonnet de Paillerets!

PERISCOPUL...AMERICAN!

Asociația Foștilor Ofițeri din Intelligence (AFIO) din SUA, despre care revista noastră a scris chiar în primele sale numere, are peste 5.000 de membri cotizanți și este formată din rezerviști proveniți din diversele structuri ale Comunității de informații ***(predominant din CIA – 75,8%****, dar și din Departamentul pentru Informații al Forțelor Navale, Biroul Federal de Investigații, Agenția de Securitate Națională, Agenția de Informații a Armatei etc.).*

Membrii AFIO împărtășesc valorile comune ale Comunității de informații legate de patriotism, integritate, dăruire și loialitate, considerând că numai cunoașterea istoriei activităților de intelligence poate oferi perspectiva înțelegerii corecte a noilor provocări la adresa securității naționale.

„Misiunea AFIO de educare a publicului *– afirma Samuel Eugene (Gene) Poteat, președinte de onoare al asociației –* ***nu mai reprezintă de mult***

un simplu scop, aceasta devenind în prezent o acțiune esențială, care trebuie dusă la bun sfârșit."

Ca parte a acestei misiuni***, la nivelul conducerii centrale a AFIO a fost creată o structură specială (Speakers Bureau),*** care pune la dispoziția instituțiilor interesate *(școli, colegii, universități, diferite organizații nonguvernamentale etc.)* profesioniști ai muncii de intelligence, mandatați să conferențieze pe o gamă variată de subiecte specifice: rețele ale terorismului islamic, spionaj și contraspionaj în timpul Războiului Rece, etică și spionaj, Războiul din Vietnam, confruntarea cu spionajul sovietic/rus, atacurile cibernetice, criptologie etc.

AFIO oferă oportunități unice pentru managerii de top din marile corporații americane de a fi la curent cu modalități de protejare a afacerilor, în condițiile creșterii amenințărilor teroriste, prin punerea la dispoziție a unor profesioniști în contrainformații economice și protecția sistemelor informatice.

Așa cum susține ***Gene Poteat,*** conducerea AFIO menține relații colegiale cu oficialități de rang înalt din cele 16 agenții guvernamentale federale, servicii, departamente sau organizații componente ale Comunității de informații, și este consultată deseori în probleme legate de pensionari sau unele aspecte privind legislația în domeniul securității naționale.

Pentru determinarea tinerilor să nu excludă din opţiunile lor o eventuală angajare într-una dintre componentele Comunităţii de informaţii, AFIO editează anual broşura intitulată ***„Cariera în munca de intelligence",*** difuzată gratuit celor mai importante universităţi din SUA. Pornind de la întrebarea retorică ***„vi se potriveşte o asemenea activitate/sunteţi gata pentru a începe?",*** publicaţia prezintă pe scurt profilul celor 16 structuri americane de intelligence, toate oferind candidaţilor ***„satisfacţia de a-şi servi patria, intrând într-un serviciu guvernamental de securitate naţională."***

*

Asociația Foștilor Ofițeri din Intelligence mai editează, semestrial, ***Revistele „Periscope"*** *și* ***„Intelligencer"****, care abordează o gamă variată de probleme legate de viața și activitatea rezerviștilor, dar și aspecte actuale ale muncii specifice formațiunilor componente ale Comunității americane de informații.*

*

NN: ***Orice asemănare cu rubricile deja consacrate ale Periscopului editat de ACMRR-SIE este cu totul întâmplătoare!***

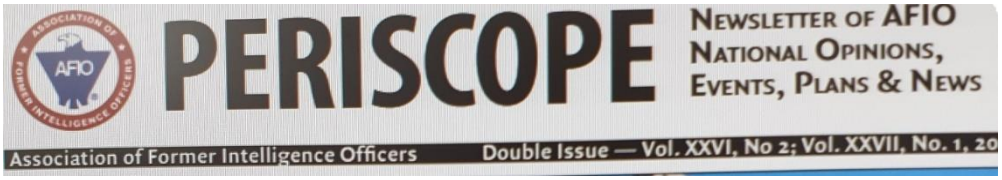

-Revista „PERISCOP" a Asociației Foștilor Ofițeri de Intelligence din SUA-

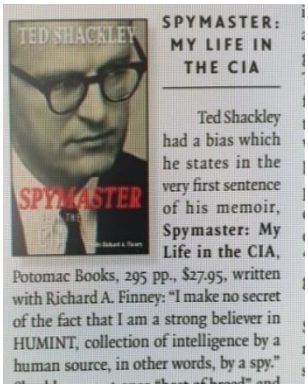

Apariții editoriale

La împlinirea vârstei de 70 de ani

Analize săptămânale de intelligence

Din activitatea Asociației

Balul Asociației

În excursie

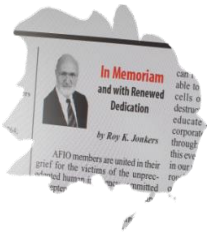

In memoriam

RUSIA: LUMINI ȘI UMBRE ÎN SERVICIILE SECRETE

—► Serviciul rus de Informații Externe *(Slujba Vnešnei Razvedki-SVR)* a sponsorizat dezvoltarea și implementarea unui nou site – www.cambridge5.ru - „proiect științific și educativ" despre cei cinci spioni recrutați de sovietici *(Kim Philby, Donald Maclean, Anthony Blunt, Guy Burgess și John Cairncross),* care au furnizat timp de zeci de ani date sensibile de cea mai mare importanță pentru fosta URSS.

Proiectul își propune dezvăluirea unor amănunte inedite despre viața și activitatea „grupului de la Cambridge" și să răspundă cititorilor la o serie de chestiuni controversate, cum ar fi: *de ce au ales reprezentanții celei mai înalte societăți britanice să lucreze pentru URSS; cine i-a avut în legătură la Londra și Moscova; modul în care vărul reginei Elisabeta a II-a a devenit agent sovietic; de ce serviciile de informații americane nu-i iartă nici astăzi pe britanici din cauza „celor 5"; ce a făcut Kim Philby la Moscova în ultimii 25 de ani din viață* ș.a.

Găzduită de SVR, pagina de web www.cambridge5.ru este coordonată de Veronika Krașeninnikova, directorul Institutului de Studii și Inițiative de Politică Externă și consilier al boardului „Russia Today". Printre colaboratorii permanenți se află Rufina Pukhova-Philby (văduva faimosului agent), câțiva istorici, precum și coloneii SVR în rezervă Andrei Berzukov și Elena Vavilova.

În mesajul adresat cititorilor site-ului, ***Serghei Narîșkin, directorul SVR***, a subliniat că *„Philby și colegii săi au adus servicii enorme umanității, binelui, dreptății și păcii, cooperând cu serviciile sovietice de informații în mod conștient, pe baza convingerilor lor antifasciste, ghidate de valorile universale ale libertății și de o ordine mondială corectă"*.

—► O recentă analiză a CIA privind ***activitatea Serviciului de Informații Militare al Federației Ruse*** *(Glavnoie Razvedivatelnoe Upravlenie-GRU)* concluzionează că agenții acestuia, pe cale să câștige competiția cu urmașii KGB, „agită în mod agresiv culisele politicii internaționale", relevând următoarele:

♦ la 30 de ani de la căderea Zidului Berlinului, ***cel mai secret și sofisticat serviciu secret din galaxia structurilor sovietice de intelligence***, celebru prin comandourile sale de elită, care nu ratează nicio oportunitate, indiferent de riscuri, ***rămâne un motiv de mândrie națională pentru ruși;***

♦ după anexarea Crimeei, ***ofițerii GRU s-au lansat într-o serie de operațiuni clandestine externe,*** de la instruirea și înarmarea forțelor de gherilă *(Macedonia)* sau atacuri cibernetice *(hackerii din Fancy Bear)*, până la regizarea unor lovituri de stat *(Muntenegru)* sau tentative de lichidare cu sânge rece a unor adversari ai Kremlinului *(Serghei Skripal);*

♦ „grușniki" nu au niciun fel de rezerve în a-și „cotonogi" camarazii lor din alte structuri autohtone de intelligence, ***ținta lor preferată fiind „gulerele albe" ale Serviciului de Informații Externe*** *(SVR-spionajul),* ai cărui ofițeri,

mai ușor de identificat în cadrul misiunilor diplomatice, plătesc deseori „oalele sparte" de agenții GRU;

♦ un veritabil ***război ruso-rus*** agită deja apele învolburate ale serviciilor secrete patronate de Kremlin: ***cine va reuși să preia controlul operațiunilor de atac cibernetic asupra viitoarei ținte externe*** *(din nou, alegerile prezidențiale din SUA???).* Cel mai probabil, afirmă experții IT, lupta se va da între cei doi urși: *Fancy Bear* – GRU și *Cozy Bear* – SVR.

ARABIA SAUDITĂ ȘI CAPCANELE TELEFONIEI MOBILE

Mobily Zainsi Saudi Telecom, cel mai mare furnizor de servicii de telecomunicații celulare al Arabiei Saudite, ***exploatează un sistem de urmărire*** vechi de zeci de ani, ***încorporat în rețeaua globală de telefonie mobilă, pentru a-și spiona cetățenii în timp ce călătoresc peste hotare,*** susțin ziariștii britanici de la *The Guardian*, care invocă documente confidențiale furnizate de o sursă anonimă.

Presupusa metodă de supraveghere se bazează pe ***Sistemul de semnalizare-7 (SS-7),*** care permite operatorilor de comunicații să ofere servicii utilizatorilor de telefoane mobile în timp ce călătoresc în afara țării de reședință (roaming), dar și să urmărească proprietarul dispozitivului care a fost taxat pentru apelul sau mesajul telefonic. Acest lucru se realizează prin ceea ce este cunoscut în limbajul specialiștilor ca *locație de furnizare a abonaților*or (Provide Subscriber Location- PSL).

De notat că, în principiu, niciun serviciu secret nu ratează o astfel de oportunitate și că, ***în România, toți operatorii majori de telecomunicații*** (Vodafone, Orange, RDS, Romtelecom, UPC) ***au implementat cel puțin un terminal SS-7!***

GEORGIA: SPRIJIN AMERICAN PENTRU PROTEJAREA COMUNICAȚIILOR MILITARE

Cyberatacurile masive lansate la finele anului trecut asupra rețelelor informatice ale instituțiilor centrale georgiene de către hackeri subvenționați de GRU au determinat autoritățile de la ***Tbilisi să aloce importante resurse umane și financiare pentru securizarea sistemelor de comunicații, cu prioritate a celor militare.***

În acest sens, cu consultarea unor factori de decizie din Alianța Nord-Atlantică, Statul Major General al Armatei georgiene a făcut apel la CECOM *(Communication Electronics Command)*, pentru a identifica un prestator de servicii de încredere, care să se implice în modernizarea echipamentelor și a softurilor de criptare a comunicațiilor.

Decizia autorităților georgiene a fost salutată recent de către ***James Appathurai,*** reprezentantul special al Secretarului general al NATO pentru Caucaz și Asia Centrală, care a afirmat că Alianța intenționează să implice mai

responsabil țările caucaziene în *„apărarea hibridă”,* cu accent pe protejarea împotriva atacurilor cibernetice, lansate din autoproclamata Republică Ossetia de Sud de către Serviciul de informații al Armatei Ruse - GRU.

IRANUL CONTINUĂ URMĂRIREA DISIDENȚILOR AUTOHTONI

O aplicație Android dezvoltată de guvernul iranian pentru a facilita răspunsuri rapide la semnalele infectării cu noul coronavirus ***a fost blocată de către Google***, în baza suspiciunilor că aceasta ***ar putea fi folosită pentru supraveghea disidenților iranieni.*** Aplicația, numită ***AC 19***, a fost lansată de către ministrul iranian al sănătății și educației medicale, printr-un mesaj trimis fiecărui abonat al rețelelor autohtone de telefonie mobilă.

Textul comunicării cerea cetățenilor să descarce aplicația din Google Play Store, care oferea operatorului de telefonie mobilă (guvernului!) posibilitatea localizării în timp real a abonatului, precum și acces nelimitat la o serie de date personale necesare combaterii pandemiei. Aplicația, descărcată de peste 4 milioane de abonați, continuă să fie disponibilă pe pagina de web a guvernului iranian, sau pe diferite motoare de căutare, altele decât Google.

*

Date recente atestă că gestionarea crizei noului coronavirus a accentuat disensiunile dintre conducerea civilă (președintele Hassan Rouhani) și Corpul Gardienilor Revoluției Islamice (considerat „garda pretoriană” a liderului spiritual, ayatollahul Ali Khamenei), care a forțat autoritățile să repornească economia, indiferent de consecințe!

NOI ARME NECONVENȚIONALE: CĂRĂBUȘII TELEGHIDAȚI

O echipă de cercetători de la Universitatea Berkeley din California, condusă de Hirotaka Sato, a reușit să implanteze echipamente de supraveghere în scarabei, pentru a fi folosiți de armata americană în operațiuni de cercetare-diversiune în care riscul implicării directe a militarului este major.

Cipul minuscul, implantat când scarabeul este încă în starea de pupă, permite controlarea mișcării insectelor (zbor, aterizare, direcție de deplasare). Pentru experiențe au fost aleși gândacii de Camerun, care măsoară între 2 și 20 cm lungime.

Experți ai potențialilor beneficiari ai „insectelor teleghidate” sunt însă sceptici cu privire la utilizarea acestora în scopuri militare, apreciind că zburătoarele ar putea fi folosite, eventual, pentru trimiterea/primirea unor mesaje în/din locuri greu accesibile.

INSTITUȚIILE FEDERALE GERMANE – ȚINTĂ A SPIONAJULUI CIBERNETIC

Nicolae Gălățeanu

Războiul cibernetic sau spionajul cibernetic constituie o temă de maximă actualitate în discuția despre formele asimetrice de desfășurare a conflictelor între state care își dispută sau își apără supremația ori pozițiile privilegiate în plan geostrategic, politic, economic sau cultural în diferite zone ale lumii. Este greu, dacă nu imposibil, de găsit exemplul vreunui stat – inclusiv în rândul celor mici și mijlocii, care nu se implică în disputele geopolitice – care să nu fie afectat într-o formă sau alta de acest flagel al erei digitale în care trăim. Printre statele implicate în acest război se numără, cum și este de așteptat, Germania, un colos economic, un actor politic de mare anvergură regională și mondială, un partener de dorit sau un adversar de temut, a cărui putere și influență constituie frecvent obiectul unor campanii de subminare prin intermediul mijloacelor cibernetice.

*

Germania – țintă preferată

Una dintre țintele predilecte ale atacurilor cibernetice împotriva Germaniei a constituit-o în ultimii cinci ani Bundestagul, forul legislativ federal al acestei țări. Primul eveniment de acest fel, dintr-o serie mai îndelungată, a fost cel descoperit în luna mai 2015 (fiind inițiat probabil cu aproximativ o jumătate de an mai înainte). La momentul respectiv se presupunea că datele sustrase ar putea fi puse în circulație publică pentru a influența comportamentul electoratului în cadrul alegerilor legislative federale ce urmau să se desfășoare în 2017.

Investigarea cazului a pus în evidență modul profesionist de acțiune al infractorilor, exactitatea și complexitatea programului nociv instalat, elemente ce permiteau concluzia că atacul era opera unui serviciu de spionaj. Guvernul Federal german își însușea opinia experților IT, care intraseră în posesia unor indicii conform cărora atacul cibernetic asupra Parlamentului Federal constituia o acțiune dirijată de Federația Rusă și dusă la îndeplinire de către o unitate specială din cadrul serviciului rus de informații militare (GRU) cunoscută ca „*APT28*“ sau „*Fancy Bear*“.

Sistemul de securitate informatică al Parlamentului Federal nu pare, de altfel, să fie o redută greu de cucerit pentru hackeri. Spre deosebire de Guvernul Federal, a cărui rețea de comunicații este plasată sub controlul *Oficiului Federal pentru Securitatea Tehnologiei Informatice* (*BSI*), autoritatea relevantă pentru politica de securitate tehnologică a Germaniei, inclusiv în raporturile cu NATO și Uniunea Europeană, Bundestagul dispune de o infrastructură IT proprie care administrează rețeaua internă a instituției –

„*Parlakom*“. La aceasta sunt conectați toți deputații, inclusiv birourile parlamentare ale cancelarului și ale altor membri ai Guvernului Federal, grupurile parlamentare, administrația, compartimentul de relații publice și alte structuri ale Parlamentului. Tot prin această rețea se derulează și comunicațiile cu birourile parlamentarilor din circumscripțiile lor electorale. Parlakom, care gestionează în jur de 20.000 de conturi, are multiple conexiuni cu Internetul.

Conform unor informații devenite publice, agresorii cibernetici s-au folosit de computerele individuale pentru a iniția și desfășura atacul asupra rețelei Parlakom. În aprilie 2015, mai mulți membri ai Bundestagului au primit un e-mail cu conținut identic a cărui adresă de expediere avea terminația *„@un.org*“, creând impresia că provine de la Organizația Națiunilor Unite. Serverul de la care a fost distribuit documentul, la rândul său, a fost perceput de către paravanul de protecție (*firewall*) al rețelei Parlakom ca fiind neproblematic. Mail-ul respectiv, intitulat „*Conflictul dintre Ucraina și Rusia ruinează economia*”, conținea un link către un presupus buletin informativ al ONU, a cărui activare deschidea o pagină de internet aparținând în aparență organizației internaționale, efectul real fiind însă acela al instalării – nesesizabile – pe computerul utilizatorului a unui software malițios de tip troian, prin intermediul căruia au putut fi obținute date cu caracter secret, printre care și parolele administratorilor, dobândindu-se astfel acces la toate sistemele IT ale Bundestagului. În momentul descoperirii atacului, abia la jumătatea lunii mai, specialiștii IT ai Parlamentului și ai *Serviciului Federal pentru Apărarea Constituției* (*BfV*) au constatat că întregul Parlakom a fost contaminat, motiv pentru care s-a dispus deconectarea tuturor utilizatorilor de la rețea.

Prin agresiunea cibernetică au fost afectate, printre altele, biroul de parlamentar al Angelei Merkel și cel al vicepreședintelui Bundestagului, precum și computerele a doi membri ai Comisiei parlamentare pentru controlul bugetar al activității serviciilor federale de informații. În afară de posibila manipulare a comunicațiilor Parlamentului prin controlul de la distanță asupra rețelei, prejudiciul includea și transferul ilegal a 16 – 20 GB de date către servere a căror locație nu putea fi identificată, fiind situate după toate probabilitățile în străinătate. Chiar și pentru nespecialiști, situația prezenta caracteristicile a ceea ce s-ar fi putut desemna drept o „*daună totală*” a rețelei. BSI considera că aceasta va trebui înlocuită în totalitate, ceea ce, dincolo de aspectul costurilor necesare, presupunea privarea Bundestagului de sistemul de comunicare pe o perioadă de mai multe luni.

Bundestagul l-a însărcinat cu investigarea atacului cibernetic pe *Claudio Guarnieri*, cercetător în domeniul securității informațiilor și specialist în studierea practicilor de utilizare a sistemelor de software nociv de către regimurile politice cunoscute pentru încălcarea drepturilor omului. Guarnieri era angajat al firmei *CitizenLab*, înființată în septembrie 2015 la Bruxelles,

dedicată activității internaționale de „*tehnologie civică*” (*civic technology*), respectiv îmbunătățirea raporturilor dintre autoritățile guvernamentale și populație prin intermediul digitalizării proceselor de comunicare, în scopul realizării unei guvernări transparente și a unui angajament civic sporit.

În analiza sa, Claudio Guarnieri s-a concentrat cu precădere asupra tehnologiei folosite de hackeri, a posibilei proveniențe a acestora și a semnăturii electronice necesare pentru identificarea troianului. Raportul său amănunțit ducea la concluzia că atacul cibernetic fusese comis, în mod evident, de un grup sprijinit de statul rus. Guarnieri admitea că atribuirea unui atac efectuat printr-un software nociv unui anumit autor nu este o sarcină simplă, preciza însă că în cadrul investigației efectuate a descoperit indicii că agresorul este conectat la o grupare ce beneficiază de sprijin statal, numită *Sofacy Group*, cunoscută și ca *APT28* sau *Operation Pawn Storm*. Lui Guarnieri îi erau cunoscute analizele efectuate de cercetători de la *FireEye* (o companie publică din SUA care furnizează echipamente, programe electronice și servicii în domeniul investigării atacurilor cibernetice, protecției informațiilor și analizei riscurilor de securitate electronică), care sugerau că gruparea ar putea proveni din Rusia. Nu existau însă niciun fel de dovezi care să permită atribuirea cu exactitate a atacurilor cibernetice unor guverne sau state.

Raportul lui Claudio Guarnieri a fost publicat pe portalul *netzpolitik.org*, prin intermediul căruia sunt difuzate informații privind drepturile digitale, gestionarea rețelelor de comunicații, supravegherea acestora de către autoritățile statale, legislația referitoare la telecomunicații, date privind activitatea comisiei parlamentare pentru investigarea „afacerii NSA” (mai exact, a activității de supraveghere informativă desfășurate de servicii de spionaj străine în Germania).

După descoperirea atacului cibernetic asupra Bundestagului, atât Hans-Georg Maassen, președintele din acea perioadă al serviciului federal de securitate BdV, cât și ministrul federal de interne Thomas de Maizière au emis supoziția că în spatele acțiunii se ascundea un serviciu de informații străin. Identificarea autorilor era însă îngreunată de faptul că multe dintre datele care s-ar fi dovedit utile în investigație fuseseră distruse prin... ștergeri de rutină.

După Bundestag – Ministerul de Externe

La sfârșitul anului 2016, hackerii s-au instalat, în cadrul unui atac de anvergură, considerat a fi aproape fără precedent în analele securității cibernetice din Germania, și în rețeaua de comunicații a Guvernului Federal, prin infectarea cu un software nociv a *Sistemului de Interconectare Informațională Berlin-Bonn* (*IVBB*), aflat, după cum s-a menționat deja, sub supravegherea de specialitate permanentă a BSI. Această rețea, *în bună parte deconectată de Internet*, asigură comunicarea prin telefonie și poștă electronică între Cancelaria Federală și autoritățile federale de rang înalt (ministere și

servicii de informații și securitate), dintre care unele își au sediile în alte zone ale țării.

Atacul a fost descoperit în decembrie 2017, dar, în mod extrem de interesant, nu de către BSI sau altă autoritate de securitate germană, ci de către un serviciu secret străin, care a transmis omologilor germani primul indiciu în acest sens. Serviciul străin respectiv, efectuând verificări de rutină a marilor fluxuri de date pentru identificarea în afara oricărei suspiciuni a unor „*tipare*" de infracționalitate digitală, a sesizat activități ale grupului de hackeri ruși cunoscut în jargonul specialiștilor în securitate occidentali sub denumirea de „*Uroboros*" sau sub cea mai transparentă de „*Snake*" (*Șarpele*) și suspectat a fi finanțat de către statul rus. Informația transmisă serviciului german de contraspionaj (BfV), care se pare că nu este autorizat să supravegheze Internetul „*în afara oricărei suspiciuni pentru identificarea de tipare*", a fost deosebit de utilă, constituind ceea ce în limbajul de specialitate se numește „*indicator of compromise*", respectiv un indiciu privind compromiterea unei rețele de comunicații. Din sesizarea transmisă de serviciul străin rezulta că grupul „*Uroboros*" opera cu adrese IP din rețeaua Guvernului Federal german, ceea ce a permis identificarea modalității de pătrundere a hackerilor în sistemul de comunicații guvernamental, mai exact în segmentul alocat Ministerului de Externe, deținător al unei bănci de date extrem de sensibile.

Din declarația oficială a lui Hans-Georg Maassen rezulta, și de data aceasta, că atacul cibernetic a fost perceput de către BfV ca având-și originea în Rusia, deși în astfel de cazuri nu este posibilă atribuirea cu certitudine de sută la sută a infracțiunii unui anumit făptuitor. Nu era cu totul exclus ca *atacatorul să fi urmărit doar crearea impresiei că ar proveni din Rusia,* dar *serviciul german putea afirma cu un grad mare de probabilitate că acțiunea fusese pusă la cale de această țară,* mai preciza Maassen.

Odată stabilite aceste coordonate, și pornind de la constatarea că atacul vizase în special Ministerul de Externe, serviciile de specialitate germane au luat măsuri menite să asigure controlul asupra activității hackerilor și obținerea cât mai multor date despre intențiile acestora și modul lor de acțiune, procedându-se „*ca la carte*".

Conform planului de contracarare, grupul de lucru alcătuit din experți în contraspionaj și securitatea informațiilor a putut constata că hackerii se rezumau la sustragerea unor documente cu grad de relevanță destul de redus, cum ar fi: textele unor cuvântări oficiale pe problematica rusă, informații privind cooperarea germano-belarusă, destinate publicării pe site-ul Bundestagului, unele observații privind consultările între mai multe state cu privire la politica față de Est, un document total neangajant referitor la prioritățile de finanțare a unor proiecte europene și alte date de același calibru. *Fleacuri de păcălit agenții,* s-ar fi putut spune.

În ultima decadă a lunii februarie 2018 a venit dușul rece. Hackerii se interesau subit de codul de acces la Serviciul 205 din cadrul Ministerului de Externe, în competența căruia intrau relațiile cu Rusia și Statele membre ale CSI, precum și planurile de acțiune ale UE cu privire la Europa de Est. Grupul de experți a hotărât deconectarea de la rețea a computerelor afectate și blocarea prin procedee electronice a oricărei posibilități de acces la acestea până la data de 8 martie, răstimp în care intrusul urma să fie observat în continuare. Această etapă a planului de contracarare și observare a inamicului a fost însă compromisă prin publicarea de către o agenție de presă, încă din ultimele zile ale lunii februarie, a unei știri privind măsurile stabilite de autorități.

Pe fondul indignării exprimate de Cancelaria Federală și Ministerul Federal de Interne, BSI aprecia că scurgerea de informații a avut ca urmare „*prejudicierea considerabilă a lucrării operative a cazului*". În regim de urgență au fost luate măsurile necesare pentru a bloca orice acces al hackerilor la rețeaua de comunicații guvernamentală.

Această pană de securitate, care pare să ilustreze zicerea că tăria unui lanț este dată de veriga mai slabă, a evidențiat faptul că citadela anti-hacking a Guvernului Federal german prezenta o astfel de verigă, asigurată de două instituții de învățământ superior: *Universitatea de Administrație Publică Federală* și *Academia Federală de Administrație Publică*, cea de a doua fiind coordonată de Ministerul Federal de Interne, ambele cu sediul în Brühl (landul Renania de Nord-Westfalia). Rețelele de intranet ale acestor instituții pot fi accesate de către studenți de la distanță. *Uroboros* s-a concentrat asupra participanților la forme de perfecționare trimiși de Ministerul de Externe. Mergând *în spatele cursanților*, hackerii au pătruns în minister, stabilindu-și tabăra în rețeaua de date a acestuia.

Deși „sejurul" hackerilor în rețeaua executivului federal german a durat, dacă ne referim doar la perioada începută din momentul descoperirii atacului, mai multe luni, s-a considerat că prejudiciul nu a atins proporții îngrijorătoare, Ministerul de Externe precizând că informațiile sustrase aveau un „*grad de sensibilitate redus*". După toate aparențele, intenția agresorului era nu de a comite un simplu furt de date, ci de a se instala pentru mai mult timp în rețeaua de comunicații a Guvernului Federal. Scopul acesta nu a fost atins, deoarece, după cum aprecia un expert din interior, citat de mass-media germană sub condiția asigurării anonimatului, hackerii „*au trecut de gard*", însă nu au reușit „*să preia controlul asupra gardului*". Deși, iarăși, nu se putea exclude posibilitatea ca „*unități ale grupului Uroboros*" să fi rămas ascunse în rețeaua guvernamentală, într-o somnolență silențioasă, așteptând semnalul de deșteptare.

La 15 martie 2018, Procuratura Federală deschidea o procedură de investigații privind un autor necunoscut pentru suspiciunea de activitate de spionaj împotriva statului german.

Hackerul cu simț civic

În timp ce autoritățile de securitate erau încă preocupate de găsirea unor soluții pentru clarificarea circumstanțelor și identificarea autorilor atacurilor cibernetice asupra instituțiilor federale, un nou scandal stârnea puternice emoții în rândul clasei politice din Germania. În cursul lunii ianuarie 2019 s-a descoperit că pe rețelele de socializare circulau date private a circa 1000 de persoane publice, printre care numeroși oameni politici aparținând tuturor partidelor reprezentate în Bundestag, cu excepția *Alternativei pentru Germania* (*AfD*), formațiune de extremă dreapta, ceea ce alimenta supoziția că autorii furtului de date erau apropiați de mediile ce susțineau această orientare ideologică. Postările respective (constând din date de identificare personală, adrese de domiciliu și poștă electronică, numere de telefon, texte ale unor e-mailuri etc.) puteau fi urmărite în paralel pe mai multe platforme online, principalul canal de difuzare fiind contul Twitter „@_0rbit“. Datele au fost publicate începând cu 1 decembrie 2018 după principiul „*calendarului de Advent*”, în care fiecare zi din săptămânile ce preced Crăciunul conține o casetuță în care se găsește o mică surpriză.

Scandalul a izbucnit abia la 3 ianuarie 2019, când au fost publicate datele personale ale celebrului *youtuber* și *influencer* Simon Unge și lista celor două milioane de fani. Începând de la această dată, în cadrul Ministerului Federal de Interne a funcționat un „*centru de protecție cibernetică*”, a cărui sarcină era aceea de a coordona investigațiile pentru identificarea autorilor, în care erau angrenate *BSI*, *Procuratura Federală* și *Biroul Central pentru Combaterea Criminalității Cibernetice* din cadrul *Procuraturii Generale din Frankfurt/Main*. Printre luările de poziție, în special ale unor oameni politici care fuseseră afectați, s-a numărat și solicitarea legalizării unei proceduri de „*hackback*”, reluându-se astfel o idee mai veche care prevedea autorizarea victimelor unui atac cibernetic să riposteze printr-un act de *contra-hacking* constând din măsuri de autoapărare mergând până la distrugerea serverului de la care a pornit agresiunea.

În urma investigațiilor întreprinse a fost identificat, nu cu prea mare greutate, autorul infracțiunii, un tânăr de 20 de ani din orașul Homberg, care mai fusese anchetat pentru delicte cibernetice. Acesta a fost arestat provizoriu, a avut o atitudine cooperantă în cadrul investigației și a fost pus în libertate, urmând a fi judecat și, eventual, condamnat în conformitate cu legislația privind delincvența juvenilă.

Dincolo de discuția publică declanșată de acțiunea de hacking și difuzare neautorizată de date personale, cazul a reținut atenția prin motivația invocată de făptuitor. Acesta, un tânăr cu simpatii de dreapta, fără a fi activist, și animat de o puternică dorință de afirmare, a declarat că a comis furtul de date fiind „*supărat de conținutul declarațiilor făcute de oamenii politici, jurnaliștii și celelalte personalități ale vieții publice*” ale căror date le-a sustras. Senzație

a produs și opinia primăriței orașului Homberg, care, imediat după ce tânărul concetățean și-a recunoscut fapta, declara presei: „*Există un sentiment de mândrie că a fost cineva care vine de aici, care a ținut statului oglinda în față. Faptul ar trebui să ne trezească pe noi toți, ca să fim mai atenți cu datele noastre*". O dovadă de responsabilitate civică, în viziune locală.

Structura de contracarare a spionajului cibernetic

Și totuși, proiectul unei capacități contraofensive germane în cadrul războiului cibernetic (care, conform unor formulări plastice, a transformat Internetul într-un *adevărat câmp de luptă,* în care fronturile sunt neclare iar operațiunile au aspectul unor *lovituri „pe timp de noapte și ceață"*) este în curs de realizare, în pofida discursurilor dezlânate ale oamenilor politici, a declarațiilor evazive ale reprezentanților autorităților de securitate sau a unor întâmplări care, cu tot caracterul nociv, prezintă evidente conotații anecdotice. Lucrurile evoluează însă pe fundalul unui tablou complex și uneori confuz al confruntării autorităților germane cu problematica securității cibernetice, fie că este vorba de apărarea intereselor statului sau ale agenților economici privați, fie că se are în vedere protecția datelor personale și sfera privată a cetățenilor. Preocuparea Germaniei pentru identificarea unei căi proprii în politica de securitate regională și globală este circumscrisă unor condiționări specifice determinate de istorie (de unde derivă precauțiile implicării în situații conflictuale generate de considerente geopolitice), de apartenența la UE și NATO (sistem de relații afectat de manifestările excesiv de severe din ultimii ani ale SUA în relațiile cu Europa sau cu Rusia și China) și de prevederile propriei Constituții (cu implicații în ceea ce privește angrenarea instituțiilor de securitate în soluționarea unor situații critice, pe de o parte interne, pe de alta internaționale).

În abordarea problemelor legate de atacurile cibernetice de care a fost afectată, Germania pare să evite evidențierea unei identități proprii de acțiune. Pentru analiza situației rezultate în urma agresiunii din 2015 asupra sistemului de comunicații al Bundestagului a fost angrenat un expert străin, Claudio Guarnieri, a cărui expertiză este, cel puțin în unele puncte, discutabilă și care, pentru a-și definitiva concluziile, a făcut referire la sugestii cu caracter general ale unei firme de securitate americane care indicau un anumit autor, precizând însă că rezultatele analizei sale nu pot fi creditate cu maximă certitudine. Intruziunea, din același an, în rețeaua Ministerului Federal al Apărării a fost gestionată, după cât se pare, în mod silențios, fără învățăminte demne de a fi făcute public. Criza de securitate declanșată în 2016 de atacarea cu troieni a rețelei de comunicații a Ministerului de Externe, componentă a sistemului considerat inexpugnabil al Guvernului Federal, aflat sub supravegherea celei mai competente autorități de securitate IT (BSI), s-a finalizat prin închiderea porților, fără a se cunoaște cu siguranță dacă nu au rămas în interior „*uroboroși*" în conservare. Inițierea, după un an și jumătate, a procedurii de

investigații vizând un autor necunoscut era un semnal că problema rămâne în atenție în vederea soluționării.

La începutul anului 2018, *Agenția de Cercetare pe Internet* (*Internet Research Agency* sau *IRA* – acronim predestinat), companie rusească poreclită „*ferma de troli de la Sankt Petersburg*", suspectată de a lucra pentru Kremlin și devenită celebră în urma acuzelor de a fi manipulat electoratul american în contextul alegerilor prezidențiale din 2016, a fost „*debranșată*" de la Internet, pentru a nu influența și alegerile de la jumătatea termenului din 2018. Măsurile specifice prin care compania rusă agresoare a fost „*pusă la pământ*" s-au întreprins de către *Comandamentul Cibernetic al Statelor Unite* (*US Cyber Command*), care a acționat în baza unui Ordin Prezidențial ce-i conferea libertatea de a „*efectua operațiuni sub nivelul conflictului armat, care să nu se soldeze cu morți, daune semnificative sau distrugere*". Autoritățile de securitate germane au aflat despre operațiune și rezultatul acesteia prin intermediul mass-mediei, ceea ce pune în evidență lipsa de disponibilitate a SUA de a-i consulta pe aliați sau de a-i informa, cel puțin, despre rezultatele unei acțiuni întreprinse împotriva unui inamic comun și care pot avea relevanță în cadrul sistemului comun de securitate.

Episodul a readus în atenția opiniei publice chestiunea unei structuri germane de ripostă în cazul unui atac cibernetic de anvergură. Această structură exista, de fapt, ea a fost înființată prin hotărâre ministerială la 6 aprilie 2017, însă a parcurs (sau parcurge) un proces mai lent de operaționalizare, fiind absentă din peisajul securității cibernetice a Germaniei în cei trei ani de când a luat ființă. Instituția se numește *Oficiul Central pentru Tehnologia Informației în Domeniul Securității* (*ZITiS*), funcționează ca entitate federală fără personalitate juridică în cadrul Ministerului Federal de Interne și are sediul în capitala bavareză München. Este concepută ca un organism de cercetare și dezvoltare de echipamente pentru domeniile: *criminalistică digitală*, *supravegherea telecomunicațiilor, criptanaliză*, *analiza datelor masive (Big Data*), *combaterea criminalității și contraspionaj*. Entitatea nu are atribuții similare celor deținute de organele de poliție sau serviciile de informații. *Beneficiari ai activității ZITiS sunt Oficiul Federal pentru Combaterea Criminalității (BKA), serviciul de securitate internă BfV și Poliția Federală*, cărora le revine și atribuția de intervenție.

ZITiS este condus de un „președinte", iar *comitetul consultativ* este alcătuit din reprezentanți ai *Serviciului Federal de Informații* (externe – BND), *Oficiului Federal pentru Contrainformații Militare* (MAD), *Oficiului pentru Combaterea Criminalității Vamale* (ZKA) și *Ministerului Federal de Interne*.

Până în prezent, instituției i-au fost alocate fonduri în valoare de peste 5 milioane de euro pentru construirea unui „supercomputer" necesar activității de criptanaliză, proiect care încă nu a fost finalizat. Există dificultăți în ceea ce privește angajarea de specialiști. În perspectiva anului 2022 este avută în

vedere o cifră de personal de 400 de posturi, însă până în prezent nu au fost angajați nici cei 120 de experți prevăzuți inițial. Cel mai greu de găsit sunt „*hackerii veritabili*", care, după cum observa un cotidian de mare tiraj, pot câștiga într-o lună pe un post în economie tot atât cât i-ar plăti statul într-un an întreg.

De asemenea, nu există o soluție constituțională pentru instituirea unei capacități tehnice de anihilare a adversarului („*hackback*") în cazul unui atac cibernetic, în sensul infectării serverului agresor sau chiar al distrugerii totale a acestuia. Niciuna dintre autoritățile de securitate relevante nu poate fi autorizată să efectueze asemenea operațiuni: BfV, ca serviciu de contraspionaj, nu este abilitat să întreprindă măsuri specifice care să producă efecte în afara frontierelor de stat, iar BND, ca serviciu de informații externe, nu poate acționa de pe propriul teritoriu național. În afară de aceasta, nu există niciun exemplu al vreunui stat democrat care să dețină o structură legală capabilă și autorizată să efectueze astfel de acțiuni. În luna decembrie 2019, Bundestagul a respins o moțiune a fracțiunii *Die Linke* privind *desființarea ZITiS* cu începere de la 31 ianuarie 2020.

Totul e bine când se... continuă bine

După o muncă migăloasă de cinci ani, beneficiind și de asistență judiciară din SUA și Olanda, principalele instituții angrenate în investigarea atacului cibernetic asupra Bundestagului, BKA și Poliția Federală, au reușit să ofere dovezi edificatoare autorităților de justiție germane. Drept urmare, Procuratura Federală a emis la începutul lunii mai 2020 un mandat internațional de arestare pe numele cetățeanul rus Dmitri Badin. Se presupune că acesta lucrează pentru serviciul de informații militare GRU și ar fi avut rolul preponderent în organizarea și desfășurarea agresiunii asupra Bundestagului. Aceeași persoană este urmărită de doi ani și de către FBI, fiind suspectată de comiterea atacurilor asupra Partidului Democrat din SUA și a Agenției Mondiale Anti-Doping (WADA).

Emiterea mandatului de arestare este considerată un succes al activității organelor germane de urmărire penală. Însă, chiar dacă autoritățile de securitate au acum o imagine destul de clară asupra metodelor și mijloacelor utilizate în spionajul cibernetic, există puține șanse ca infractorii să fie reținuți și deferiți justiției. Unii observatori își exprimă îndoiala că urmărirea penală internațională a lui Dmitri Badin se va solda cu rezultate concrete, apreciind că este vorba mai degrabă de un caz de „*naming and shaming*", ceea ce s-ar putea traduce prin „a rosti numele și a umple de rușine" sau „a pune la stâlpul infamiei", procedeu folosit frecvent în plan internațional pentru a denunța și a supune judecății opiniei publice persoane sau organizații cunoscute pentru încălcarea în mod sistematic a drepturilor omului.

CAMPANIE DE ANGAJĂRI ÎN SERVICIUL DE SPIONAJ FRANCEZ

Petru Neghiu

Într-o ***Istorie secretă a DGSE*** *(Histoire secrète de la DGSE, ed. R. Laffont)* recent apărută, autorul, ***Jean Guissnel*** face o amănunțită analiză a evoluției serviciului de spionaj francez nu doar din unghiul de vedere al cadrului legislativ care îl reglementează, ci, mai cu seamă sub aspectul creșterii puterii *(„montée en puissance")* acestuia pe eșichierul instituțiilor implicate în funcționarea și protejarea sistemului statal francez, în meandrele vâltorilor politice succesive.

*

Înființată la 2 aprilie 1982, DGSE este succesoarea fostei SDECE (Service de Documentation Extérieure et Contre-Espionnage) care, la rândul ei a urmat BCRA – Bureau Central de Renseignement et D'Action. Anterior, politicianul Jacques Soustelle înființase DGSS (Direction Générale des Services Spéciaux, 27 noiembrie 1943) devenită, la 26 octombrie 1944 DGER – Direction Générale des Etudes et Recherches.

DGSE, cu sediul în Paris, Bulevardul Mortier nr.141, cu aproape 7000 de angajați și un buget de peste 700 milioane euro, este condusă de Bernard Emié (62 ani), diplomat de carieră, și are misiunea de a furniza „rapoarte și note confidențiale" beneficiarilor avizați.

*

Jean Guissnel apreciază că sporirea considerabilă a importanței DGSE în sistemul de stat francez (în 2008, avea 4400 angajați) se datorează, pe de o parte nevoii de specialiști pe diferitele domenii tehnice, deosebit de importante în culegerea, prelucrarea și transmiterea informațiilor secrete. Pe de altă parte, susține autorul, „Primăverile arabe, alegerea lui Trump, Brexitul, situația din Brazilia, Venezuela, Argentina, problemele relațiilor cu Germania și cu Rusia" necesită un număr mare de agenți secreți care să completeze mijloacele diplomatice de „observare" a zonelor strategice ce interesează Franța și pe resortisanții săi.

„Foamea" de personal specializat este în creștere, astfel încât, încă din 2019, ***DGSE a lansat o amplă campanie de recrutări pentru angajare,*** condițiile generale pentru candidați fiind cuprinse în așa-numitul sistem ***LEDA:***

- **L**oialitate, considerată valoare de fundament a comunității informative, înseamnă o aderare sinceră, totală și liber consimțită la „cauza comună", la încrederea reciprocă.

- **E**xigență, presupune o atitudine intelectuală, individuală și colectivă, de îndoială sistematică *(doute méthodique),* de vigilență, de verificare și evaluare, de atenție sporită pentru fiecare detaliu.

- **D**iscreție permanentă, atitudine de discernământ rezervat, de „închidere" în sine a secretului.

- **A**daptabilitate, ajustarea dimensiunii misiunilor, repunerea permanentă în discuție a obișnuințelor, într-un cuvânt creativitate, spirit anticipativ.

Baza, „plaja" de recrutare pentru candidații la angajare în DGSE este largă și, mai ales, deschisă, fără ascunzișuri sau jonglerii secretomane. Asta nu înseamnă că nu se fac „investigații asupra candidatului și anturajului acestuia, care să stabilească eventuale vulnerabilități în planul securității", investigații considerate „rezervă indispensabilă."

Sub aspectul studiilor, este vorba de grila generală de diplome pentru funcționarii publici: ***categoria A*** (licență, masterat, doctorat etc.); ***categoria B*** (bacalaureat și alte diplome echivalente); ***categoria C*** (fără condiții de diplomă). Astfel că, „odată cu consacrarea informațiilor drept o nouă prioritate strategică", pentru îndeplinirea misiunilor specifice de „apărare a securității intereselor Franței și a resortisanților săi în lume", ***DGSE recrutează agenți cu profesii din cele mai diverse***: șefi de proiect informatică și telecomunicații; ingineri pentru baze de date; ingineri pentru studii și dezvoltări aplicative (informatică și telecomunicații); asistenți consultanți pentru lucrări în informatică; ingineri pentru securitatea informatică; matematicieni criptologi; analiști programatori; tehnicieni specialiști în telecomunicații, semnale, sisteme de informare; lingviști pentru exploatarea informațiilor; traducători; analiști-redactori (geopolitică, circuite financiare, bunuri energetice, balistică etc.); redactori specialiști în piețe publice; agenți de pază și supraveghere etc.

Modalitățile de recrutare/angajare sunt:

- ***pe bază de contract*** – pentru nevoile de serviciu în care se cere o formație tehnică specifică: inginerie; exploatarea informațiilor; suport informativ. Candidații vor beneficia de un contract de muncă pe perioadă *determinată (3 ani, cu posibilitatea reînnoirii pentru o durată maximă de 6 ani),* după care se poate obține un contract pe durată nedeterminată;

- ***detașare –*** pentru funcționarii publici din alte instituții care doresc să-și continue cariera în domeniul informațiilor;

- ***concurs*** – pentru toate cele trei categorii de funcții publice (A, B,C);

- ***mutare*** *(„affectation militaire")* – pentru militari, de toate gradele și din toate armele. Aceștia își pot exprima liber dorința de a fi mutați la DGSE, cu condiția să îndeplinească criteriile prevăzute în regulamente și să treacă testele psihologice și interviurile cu psihologul/psihiatrul agenției. DGSE organizează de mai multe ori pe an ședințe de informare pentru militari în marile unități și trimite prin direcțiile de personal ale acestora materiale

documentare cu privire la planul anual de mutări. Trebuie precizat că mai bine de un sfert din personalul DGSE este format din militari, reprezentând peste 20 de domenii: cibersecuritate, război electronic, limbi străine, analiști politico-militari, specialiști în protecție, contrainformații, sisteme de informare și comunicare etc.

Pentru o primă parte a campaniei 2020, DGSE a anunțat încă de la sfârșitul anului trecut numărul posturilor ce urmează a fi ocupate:

- ***8 agenți*** *(categoria B)* în specialitatea informatică și rețele. Este vorba de specialiști pentru serviciile tehnice, integrați în politicile de inovație, concepere și dezvoltare a proiectelor specifice destinate tuturor direcțiilor DGSE. Evident, sunt necesare excelente competențe în domeniul respectiv, dar și spirit de rigurozitate și de inițiativă.

- ***29 de agenți atașați pentru exterior***, astfel: 15 pentru domeniul „redactare și analize strategice"; 3 pentru „redactare și analiză în domeniul administrare statală generală"; 4 pentru limba și civilizația arabă, 2 pentru rusă, 2 pentru farsi și 3 agenți pentru I.T.

Atașații au misiuni de concepție, expertiză și gestiune a informațiilor secrete obținute prin surse umane *(humint),* de muncă operativă și de suport general. Sunt necesare competențe excelente în redactare, analiză, sinteză, stăpânirea la înalt nivel a limbii engleze, precum și competențe în utilizarea calculatorului.

- ***15 agenți*** *(categoria C),* respectiv 10 pentru posturi externe și 5 pentru interior. Este vorba de personal de pază și supraveghere, în măsură să intervină în caz de incidente și disfuncționalități la instalațiile de prevenire din infrastructurile interne și externe ale serviciului, respectiv la dispozitivele de securitate. Au, de asemenea, sarcini în organizarea accesului în zonele și locurile permise persoanelor abilitate.

Menționăm că toate persoanele care candidează la intrarea în DGSE trebuie să îndeplinească, pe lângă criteriile specifice funcției, trei condiții sine qua non: să aibă cetățenie franceză, să se bucure de exercițiul tuturor drepturilor civice, să aibă un cazier judiciar conform cu exigențele legilor în vigoare.

Cât despre probele de „admitere" este vorba de: probe scrise, probe de aptitudini tehnice, teste grilă, teste psihotehnice/psihiatrice, interviu cu comisia (entretien avec le jury) .

Conținutul probelor pare a fi foarte dificil, dacă avem în vedere că, cel puțin ***pentru sesiunile organizate până în luna mai a.c., comisiile nu au fost satisfăcute de rezultatele candidaților, astfel că i-au respins în masă.*** Cu titlu de exemplu***, comisiile au constatat lacune serioase în formarea de specialitate, dar și greșeli grosolane de gramatică și ortografie, chiar în cuprinsul CV-urilor și al scrisorilor de intenție.*** Concluzia: o parte a examenelor va fi reluată în a doua jumătate a anului 2020.

Interesante ni se par și ***modalitățile prin care DGSE încearcă să atragă candidați la încadrare.*** Iată câteva manifestări publice în acest sens:

- Stagii de practică de 4-6 luni în structurile DGSE din zona pariziană, pentru circa o sută de studenți ajunși la final de studii, mai cu seamă pentru domeniile criptografie, electronică, securitatea sistemelor informaționale, telecomunicații:

- Misiuni de informare la Centrala Supélec (una dintre cele mai prestigioase universități tehnice), organizate de DGSE împreună cu Asociația rețelelor de profil, la care participă circa 400 de studenți, evident cei mai mulți în domeniul informatic și rețele de comunicații.

- Expoziția „Espions", deschisă la Paris pe 15 august 2019, prevăzută a dura până în august 2020. Concepută pentru a-i pune pe cei interesați „în pielea" unor spioni, care pas cu pas, sunt conduși spre a se familiariza cu „uneltele și strategiile" muncii de informații secrete, descoperind astfel cotidianul din munca unui agent de spionaj, prin mijlocirea de interviuri special întocmite. Departe de fantasmele operațiunilor tip James Bond, expoziția îi „plonjează" pe vizitatori în universul fascinant al serviciilor de informații.

- Serialul TV – „Le Bureau des légendes" (realizator Eric Rochant) este o operă de ficțiune, o invenție a realizatorului, însă producția se bazează pe colaborarea cu DGSE care, în acest mod, dă un fel de certificat de autenticitate emisiunilor, dar le și folosește pentru nevoile sale de recrutare la încadrare.

- Școala de la Ploufragan (regiunea Bretagne) pare a fi o pepinieră a DGSE. Prin anii 40 era o școală profesională – catolică, care pregătea muncitori calificați în transmisiuni radio pentru marina comercială. Ulterior, a devenit centru de formare a tehnicienilor de marină, pentru ca, mai apoi, prin Conservatorul Național de Arte și Meserii, să asigure formarea de tehnicieni în interceptări, analiză, limbi străine, care să susțină concursuri de admitere atât în DGSI (Direcția Generală de Securitate Internă), cât mai cu seamă în DGSE. De altfel, ambele servicii recrutează pentru încadrare și pe Internet – Linkedin.

O șansă pentru viitorii candidați este că, ***urmare a crizei Covid-19, DGSE a amânat o parte din acțiunile pentru angajări pentru luna septembrie***. Deci, pe termen scurt, nu se rezolvă problema resurselor umane în DGSE, care intenționează să recruteze peste 700 de angajați noi în următorii ani.

DAVID KAHN LA 90 DE ANI

Ioan Gatea

Nume prestigioase ale istoriei criptologiei, precum Alberti, Trimethius, Vigenere, Cardano, Babbage, Kerckhoff - pentru a cita doar câteva nume - au marcat momente importante în dezvoltarea criptologiei. Cu toate acestea, nicio personalitate din domeniu nu și-a dedicat eforturile scrierii istoriei criptologiei, a confruntării permanente dintre cele două ramuri ale ei – criptografia și criptanaliza. A făcut-o însă un ziarist american, David Kahn, care și-a dedicat viața acestei opere într-o perioadă extrem de importantă, cea a impunerii revoluției în informatică prin două tehnologii care în prezent stau la baza comunicațiilor – calculatorul și internetul.

*

În urmă cu peste șapte decenii, un adolescent pe nume David Kahn, care se plimba pe străzile orașului său natal, a fost atras de o carte cu aspect misterios expusă în vitrina unei biblioteci publice. Titlul „Secret și Urgent” era intrigant, iar coperta înfățișând un morman de litere și numere, care parcă se scurgea din cosmos, l-a captivat. Scrisă de un istoric naval, cartea făcea o scurtă prezentare despre coduri și cifruri, concentrându-se pe mesajele secrete comunicate prin metode criptografice și asupra eforturilor inamicilor de „a le sparge” pentru a le afla conținutul.

„Am găsit lucrurile absolut fascinante”, mărturisea Kahn, care s-a ocupat în restul vieții sale, în prezent împlinind vârsta de 90 de ani, de problemele istoriei criptologiei, fiind considerat principalul istoric al acestui domeniu, cărțile sale făcând lumină îndeosebi asupra impactului comunicărilor secrete pe timpul confruntărilor militare.

Cândva limitat în marele măsură la diplomația internațională și strategia militară, interesul pentru criptologie s-a dezvoltat exponențial în ultima jumătate de secol, odată cu introducerea criptografiei publice, neguvernamentale. Cărțile scrise de Kahn - cuprinzând elemente de cercetare științifică, interviuri și analize – se opresc asupra momentelor importante din dezvoltarea criptologiei, prezentând rolul istoric jucat de cifruri și coduri.

„Este prima autoritate mondială în ceea ce privește spargerea codurilor. Lucrările sale sunt de mare ajutor pentru înțelegerea istoriei - cea a războiului, spionajului, diplomației, precum și a lumii în care trăim”, afirma Stansfield Turner, fost director al Agenției Centrale de Informații. La rândul său, William Crowell, fost director adjunct al Agenției de Securitate Națională (NSA), mărturisea că a aflat cea mai mare parte din istoria criptologiei din lucrările scrise de Kahn. În prezent membru în consiliile de administrație ale mai multor companii implicate în securitatea tehnologică, Crowell adaugă:

„David a făcut ca subiectele de importanță critică ale criptografiei și criptanalizei să fie inteligibile, interesante și convingătoare”.

Codebreaking (decriptarea sau „spargerea” cifrurilor sau codurilor) este cea mai importantă formă de spionaj din lume, și chiar la aceasta se referă faimoasa operă fundamentală a lui David Kahn. Codebreaking produce mai multe informații sigure decât spionii, iar datele obținute pe această cale exercită o mare influență asupra politicilor guvernamentale. Cu toate acestea, până la David Kahn nu a existat un cronicar al acestora. *The Codebreakers* a întocmit istoria criptografiei din Egiptul antic până în momentul scrierii sale. Este considerată pe drept cuvânt cea mai importantă lucrare de istorie a acestui domeniu, o „biblie” a criptologiei.

Deși cărțile de istorie nu îi menționează, se apreciază că criptanaliștii au salvat un an de război în Pacific și un altul din cel desfășurat în Europa, dar în monumentala istorie a acestuia, scrisă de Winston Churchill, nu exista o singură referire la aceștia, cu excepția unei mențiuni referitoare la spionarea comunicațiilor în ajunul atacului japonez de la Pearl Harbour, deși 30.000 de oameni făceau această muncă în Marea Britanie.

Se poate spune că istoria spionajului celui de-al Doilea Război Mondial n-a fost niciodată complet scrisă, întrucât încă mai există o viziune deformată despre modul cum s-au desfășurat ostilitățile în unele zone ale conflagrației mondiale. Mai mult, însăși criptologia ar fi putut beneficia, asemenea altor sfere ale activității umane, de cunoașterea tendințelor sale majore de evoluție, marii săi oameni de știință care s-au consacrat acestui domeniu, erorile făcute și lecțiile învățate.

Este și motivul pentru care David Kahn a muncit ani de zile să conceapă această carte care acoperă practic întreaga istorie a criptologiei. Scopul său a fost dublu: de a prezenta diferite metode, mijloace și procedee de criptare, dar și de „spargere” a cifrurilor și codurilor. De aceea, întrucât cartea urma să includă și informații despre Agenția de Securitate Națională (NSA), aceasta a încercat să oprească apariția ei, luând în considerare diverse opțiuni, inclusiv publicarea unor recenzii negative în presă pentru a o minimaliza și a-l discredita pe autor.

Comitetul de Informații al Statelor Unite ajunsese la concluzia că lucrarea ar fi fost „un sprijin valoros oferit autorităților străine, COMSEC-ul (securitatea comunicațiilor) recomandând și alte acțiuni pentru a-l descuraja pe Kahn și pe potențialii săi editori. Editura la care Kahn a predat manuscrisul l-a trimis guvernului federal pentru revizuire, fără a-i cere permisiunea lui Kahn. În cele din urmă, Kahn și editura au convenit să scoată unele referiri din manuscris, în special cele privind relația dintre NSA și omologul său britanic GCHQ, deoarece Kahn resimțea presiunile Comunității de Informații. În aceste condiții a apărut *The Codebreakers,* fiind apoi nominalizată pentru Premiul Pulitzer în anul 1968.

The Codebreakers nu a acoperit însă cel mai spectaculos episod, cel al „spargerii" mașinii de cifru germane Enigma, care a devenit public abia în anii '70. Cartea a fost republicată în 1996, noua ediție incluzând un capitol suplimentar consistent cuprizând informații despre evenimentele de legendă ale acestei vaste operațiuni de interceptare-decriptare a comunicațiilor cifrate germane.

David Kahn este considerat exponentul gândirii unor eminenți criptologi ai epocii sale care „priveau înapoi cu mânie" la naivitatea și amatorismul criptografilor americani înrolați în serviciile de specialitate înainte de-al Doilea Război Mondial, când mințile sprintene ale noii generații deveniseră revoltate de faptul că nivelul criptologiei americane era sub cel al unor țări europene.

Mentorul principal al receptivului David era renumitul criptolog american, considerat a fi unul dintre cei mai mari criptanaliști ai lumii (plecat din Chișinău cu familia la vârsta de un an), William F. Friedman. Numeroasele lui surse de documentare erau persoane provenind sau activând în criptologia publică sau care nu agreau obrocul impus criptologiei de către agențiile de securitate.

De la aceștia, David Kahn și-a însușit principiul potrivit căruia cunoștințele criptologice și preocupările de această natură trebuie să se emancipeze de secretul nejustificat. El considera că secretul excesiv era o frână în dezvoltarea criptologiei americane, conceptualizându-l printr-o noțiune inventată chiar de el - „secretinismul". Fără sprijinul personalităților și instituțiilor al căror exponent era, jurnalistul David Kahn nu ar fi devenit autoritatea incontestabilă a istoriei criptologiei și, mai ales, a culegerii de informații prin criptanaliză.

Întâmplarea a făcut ca apariția cărții lui David Kahn să coincidă cu anul înființării Serviciului de Cifru și Transmisiuni Cifrate al țării noastre. Când a fost adusă în unitate, conducerea a repartizat-o compartimentului de asigurare a securității criptologice pentru a fi tradusă și studiată în vederea prezentării unor eventuale propuneri de reconsiderare a mijloacelor, metodelor și procedeelor utilizate pentru cifrarea-descifrarea telegramelor transmise/recepționate la legăturile prin radio (telex) cu compartimentele de cifru din cadrul misiunilor diplomatice ale țării noastre. De asemenea, să fie folosită, în sinteză, în procesul de perfecționare a pregătirii personalului, insistându-se pe necesitatea respectării cu strictețe a regulilor muncii de cifru, ale căror încălcări ar fi putut să creeze vulnerabilități folosite de criptanaliza adversă, după cum exemplifica lucrarea.

*

David Kahn a aflat de apariția în urmă cu zece ani a cărții colegilor Vasile Maierean și Dan Toma Dulciu despre ***O istorie a criptologiei românești****, pe care a lecturat-o și recenzat-o în prestigioasa revistă de*

*specialitate **Cryptology**, într-un articol întitulat „**A Historical Survey of Romanian Intelligence**”.*

*

În zilele noastre, criptografia a pătruns în viața cotidiană, chiar dacă majoritatea oamenilor nu (re)cunosc încă rolul său crucial. Criptografia, în special „criptografia modernă”, constituie unul dintre fundamentele societății informaționale. De aceea, este greu de imaginat că doar cu câteva decenii în urmă criptografia era folosită doar pentru păstrarea secretelor guvernelor, ale spionilor, diplomaților și militarilor.

În anii 1960, când David Kahn a început redactarea acestei istorii, nicio cercetare nu fusese efectuată în lumea academică și nicio universitate nu ținea cursuri despre criptografie. Desigur, au continuat operațiunile de creare și „spargere” în secret a cifrurilor de către agențiile de informații din lume: NSA, GCHQ, KGB etc., dar nimic din toate acestea nu vedea lumina zilei.

Astfel, ideea lui Kahn de a scrie o istorie cu acest subiect inedit s-a dovedit una temerară și fertilă, determinându-i pe mulți să lectureze lucrarea, unii dintre aceștia contribuind ulterior la dezvoltarea criptografiei moderne. După publicarea cărții *The Codebreakers*, lumea s-a schimbat dramatic: a aflat despre decriptarea mașinii de cifru germane Enigma, care anunța epoca computerului și asista la apariția criptografiei cu chei publice, permițând Internetului să devină mediul social de interacțiune al lumii de astăzi. Criptografia și asigurarea securității informațiilor formează acum o disciplină academică majoră, studiată și dezvoltată de mii de cercetători și proliferată prin conferințe și cursuri.

Descoperirea criptografiei cu chei publice din anii '70 a revoluționat această știință și a scos-o definitiv din umbră. Realizarea faptului că abilitatea de a cripta nu implică și capacitatea de a decripta a înlăturat ipotezele care o condamnase la stagnare timp de secole. În consecință, considerăm potrivit să aducem un omagiu maestrului David Kahn pentru contribuția sa prețioasă la constituirea științei criptologiei și, îndeosebi, la scrierea fascinantei sale istorii.

GEOFFREY PRIME – CÂRTIȚA DIN GCHQ

Alecuș Fărău

Secolul XX a mai fost numit și „secolul spionilor”, datorită goanei după informații a statelor, cu deosebire a marilor puteri, care au creat armate de agenți, dintre care unii au ajuns să joace un rol decisiv, influențând soarta națiunilor și, uneori, chiar a istoriei. Dintre categoriile de agenți (spioni), Revista Periscop s-a oprit cu prioritate asupra „cârtițelor”, așa cum sunt denumiți în jargon profesional agenții infiltrați, plasați sau recrutați din interiorul serviciilor de informații sau ale structurilor politice și militare adverse, cu obiectivul de a avansa în poziții cheie din care să furnizezee informații importante.

*****

Epoca Thatcher poate fi definită ca fiind dominată de „cârtițomanie”, după demascarea lui Anthony Blunt ca „al patrulea om” al rețelei spionilor de la Cambridge, constituită din Kim Philby, Guy Burgess și Donald Maclean. Deși autoritățile cunoșteau de peste un deceniu cazul Blunt, dezvăluirea publică a declanșat o campanie de presă pentru descoperirea și a altor trădători, fiind avuți în vedere foști șefi din MI5, în primul rând Sir Roger Hollis. Pe de altă parte, Margaret Thatcher se confrunta și cu forțe potrivnice din economie care organizau acțiuni ostile în scopuri politice, fiind sprijinite de Partidul Comunist Britanic, finanțat de sovietici. Totodată, acestea organizau și o puternică campanie de dezarmare nucleară. Însă, după cum vor dovedi ulterior documente făcute publice, cea mai periculoasă cârtiță a KGB era adăpostită chiar în Cartierul General pentru Comunicații Guvernamentale - GCHQ, Agenția de criptologie britanică, cunoscută prin performanța de a fi decriptat mașina de cifru germană Enigma. Actualmente, se consideră că securitatea în interiorul agenției britanice era un coșmar, în pofida creșterii numărului de ofițeri de investigații o serie de probleme rămâneau nerezolvate, în primul rând securitatea documentelor, săptămânal înregistrându-se circa 10.000 documente care erau difuzate destinatarilor și urmărite pentru recuperare în vederea arhivării sau distrugerii. În aceste condiții, unui spion nu i-ar fi fost greu să scoată pe furiș documentele la care lucra.

Geoffrey Prime a crescut în Staffordshire și avusese o copilărie dificilă, relația dintre părinții săi fiind una nefericită. A fost agresat sexual de un adult din familie, acest lucru având un efect de durată asupra lui. A absolvit cu note bune, mai ales la limbi străine, colegiul și a început să lucreze ca funcționar. Satisfacerea serviciului militar la RAF i-a oferit posibilitatea să evadeze din existența sa monotonă. Prime nutrea ambiția de a se pregăti ca radiotelegrafist într-un echipaj de zbor, însă din cauza daltonismului său i s-a încredințat un post de magazioner. În cele din urmă, i s-a remarcat talentul la limbi străine,

fiind trimis la un curs de limba rusă, în urma căruia a fost trimis la post în Kenya. În această perioadă a început să se intereseze de emisiunile de radio comuniste și să citească revista Soviet Weekly. La revenirea în Marea Britanie s-a înscris la un alt curs de limbi străine de un an, în urma căruia a fost încadrat ca sergent pentru monitorizarea transmisiunilor vocale sovietice.

Berlinul de Vest era o mică insulă neospitalieră, înconjurată de Germania de Est, trupele aliate sosind la post cu trenuri sigilate. Astfel a intrat și Prime în atenția sovieticilor, la trecerea printr-un punct de control aruncând santinelei un mesaj prin care își oferea serviciile de spion, căruia KGB i-a dat curs, plasând un cilindru magnetic sub mânerul mașinii acestuia. Cilindrul conținea instrucțiuni pentru contactarea KGB într-o stație de metrou din Berlinul de Est. După ce KGB s-a încredințat de dorința sa sinceră de a lucra pentru ei din motive ideologice, l-a convins să accepte bani pentru serviciile aduse și l-a încurajat să obțină un post în centrala GCHQ din Cheltenham, lucru pe care, în mod surprinzător, Prime l-a reușit fără dificultate.

De acum, KGB a început să lucreze în stil profesionist, Prime fiind invitat să facă o vizită secretă în Germania. Pentru a-și acoperi urmele deplasării, a fost instruit să schimbe avionul la Amsterdam. În Berlinul de Est a fost instalat într-un apartament din Karlshorst unde a primit un instructaj în arta spionajului. Concomitent, a fost testat în privința preferințelor sexuale, concluzionându-se că avea orientare homosexuală. Deși Prime a protestat afirmând că se oferise să lucreze din motive ideologice, se pare că și banii primiți deveniseră importanți. Ofițerii de caz l-au instruit în unele domenii ale tehnicii de spionaj, precum scrierea cu cerneală invizibilă, folosirea cifrurilor „one-time pad" și a microfilmelor. A fost dotat cu un aparat de fotografiat Minox și bani, pe care le-a ascuns în compartimentul secret al unei serviete. S-a stabilit ca următoarele întâlniri să aibă loc în Finlanda sau Austria, comunicându-i-se și numele de cod - „Rowlands".

Revenit în Anglia, Prime a început să lucreze la GCHQ. Noaptea primea mesaje radio prin care îi era comunicată locația unei „cutii poștale impersonale" (CPI) unde găsea diverse note și, uneori, sume de bani. Înviorat, a trecut la folosirea aparatului Minox fotcopiind acasă documente de la GCHQ pentru a le trimite legăturii sale din Berlin sub formă de microfilme. Comunicau prin intermediul unui radio cu unde scurte (criptându-și mesajele cu „one-time pad") și prin intermediul mai multor CPI-uri. Întâlnirile personale cu legăturile sale erau rare și aveau loc aproape întotdeauna în străinătate, la Viena, Dublin, Roma sau Cipru. Deși lucra pentru GCHQ, Prime nu se afla încă la sediul din Cheltenham, ci făcea parte dintr-un grup de translatori care prelucrau interceptările telefonice și ale microfoanelor instalate în clădiri de interes. Ulterior, Prime era trimis la Cheltenham pentru a verifica calitatea diverselor transcrieri, ceea ce îi oferea o mai bună perspectivă de cunoaștere a activității din domeniu. Munca era adesea obositoare, plictisitoare și dificilă,

astfel că, pentru a-i motiva, periodic erau informați despre importanța și contextul muncii lor în cel general al activității de informații. În mod deliberat li se spunea mai mult decât era necesar să cunoască, astfel că Prime era deosebit de interesat de munca sa.

În 1975 a mers la Viena pentru o întâlnire periodică cu legătura sa din KGB. Avea vești importante. Majoritatea personalului din țările baltice ce fusese încadrat în GCHQ după război se pensiona, astfel că secția în care lucra urma să se mute la Cheltenham. Ofițerii KGB erau foarte mulțumiți, întrezărind posibilitatea de a lărgi activitățile de spionaj în cadrul Agenției britanice, astfel că Prime a fost premiat cu 800 de lire sterline. Sosit la Cheltenham, Prime a fost cooptat într-un compartiment al Diviziei Speciale Sigint, care se ocupa de traficul comunicațiilor sovietice. Compartimentul avea propriul seif de păstrare a documentelor, Prime fiind unul din cei trei ofițeri superiori care aveau acces la el, astfel că putea scoate documente pentru a le duce acasă și a le fotografia, aducându-le înapoi a doua zi. De asemenea, putea fotocopia documente în timpul pauzei de prânz, deoarece cantitatea de hârtie din copiatoare nu era verificată niciodată. În iunie 1976, la trei luni de la sosirea sa la Cheltenham, Prime a fost promovat în postul de lingvist specialist, devenind șeful unui mic colectiv pentru transcrierea textelor. Apoi, în noiembrie același an, a fost transferat la un serviciu de analiză a informațiilor din materialele transcrise, devenind supervizor de securitate al personalului din subordinea sa. Astfel, urca tot mai rapid pe scara ierahică, de pe această poziție susținând conferințe pe teme profesionale. Fiind un individ nervos și extrem de agitat, în septembrie 1977 nu s-a mai prezentat la o astfel de conferință și în curând a demisionat. Conducerea GCHQ credea că decizia de a pleca se datora faptului că nu-i plăcea sarcina de a pregăti și susține conferințe, însă hotărârea sa mai reflecta și o schimbare petrecută în viața personală.

Cu ani în urmă cunoscuse prin intermediul unui birou matrimonial o femeie, pe Helena Organ, cu care în cele in urmă s-a căsătorit. Căsătoria nu a fost una de succes din cauza firii sale introvertite și a înclinațiilor sale sexuale ciudate. În aprilie 1973, soția sa a descoperit în casă o mare sumă de bani, despre care Prime i-a mărturisit, în mod surprinzător cu francheță, că o primise de la sovietici, cu care colabora. Soția a intrat în panică și i-a mărturisit secretul unei prietene apropiate, doamna Barsby, care dăduse referințe favorabile despre Prime la verificările pentru obținerea autorizației de securitate, fără să relateze însă despre suspiciunile privind relațiile lui Prime cu sovieticii. În anul următor, Geoffrey și Helena Prime au divorțat.

În 1976, când Prime s-a mutat la Cheltenham, se cazase la o pensiune deținută de Rhona Ratcliffe, o femeie divorțată în vârstă de 33 ani. Cei doi s-au înțeles bine, astfel că în iunie 1977 s-au căsătorit. În afară de soție, Prime s-a ales și cu trei copii mici, pe care i-a adoptat, îngrijându-se de creșterea și educația lor. Se pare că schimbările din viața sa personală l-au determinat să

demisioneze din GCHQ în luna septembrie pentru a se lansa într-o afacere eșuată de vânzare de vinuri, pentru a deveni apoi șofer de taxi. Prime se afla în acea perioadă la o răscruce a vieții sale, declarând ulterior anchetatorilor că luase de două ori hotărârea de a fugi la sovietici, pe care însă nu a pus-o în aplicare. Nu mai asculta mesajele KGB și încetase să mai activeze ca agent, cu toate că aceștia încercau să-l determine să renunțe la decizia sa. Surprinsă era și conducerea de la Cheltenham care căuta să descopere motivele pentru care Prime părăsise acel post avantajos din GCHQ.

În aprilie 1980, la apoape trei ani de la plecarea sa din GCHQ, Prime a fost contactat din nou de KGB. S-a dus la o întâlnire la Viena, unde a petrecut trei zile plăcute în compania celor din legătura sa. Sovieticii încă mai sperau să-l convingă să se întoarcă la GCHQ, unii crezând că încă mai lucra pentru agenția britanică, datorită faptului că transporta cu taxiul unele documente Sigint la o bază aeriană a RAF, pentru a fi trimise în Statele Unite. Pentru astfel de activități erau preferați foștii angajați ai GCHQ cu autorizație de transport de documente secrete. Deși Prime a refuzat să se întoarcă la GCHQ, s-a dovedit a fi, totuși, viclean. Înaine de a-și da demisia, avusese grijă să copieze 500 de documente secrete pe care apoi a început să le livreze în mai multe tranșe. Astfel, în mai 1980 a predat agenților KGB din Viena 15 rolfilme pentru care a primit 600 de lire sterline. Peste un an, în noiembrie 1981, a mers în Berlinul de Est pentru a-și reînnoi echipamentele de spionaj, refuzând din nou să se întoarcă la GCHQ, predând însă ultima tranșă de materiale. Era vorba de ceva foarte important, despre care sovieticii au fost atât de încântați că i-au plătit 4000 de lire sterline.

Ulterior, britanicii au concluzionat că activitatea de spionaj a lui Prime a fost una dintre cele mai dăunătoare din acea perioadă, prejudiciul cauzat fiind unul extrem de important. De aceeași părere era și NSA, care considera cazul ca fiind „de o importanță majoră pentru criptologie”. Dar ce anume le trimisese Prime stăpânilor săi din KGB? Atunci când fusese numit în postul de lingvist superior, Prime primise și autorizația de a lucra cu materiale furnizate de noii sateliți Sigint americani „Rhyolite” și „Canyon”, destinați pentru a detecta lansatoarele sovietice de rachete și a colecta date telemetrice pe care sovieticii nu le criptau. De asemenea, aceștia interceptau cantități uriașe de comunicații din benzile de frecvențe VHF și UHF, precum și traficul telefonic transmis prin microunde.

Spațiul cosmic devenise o mină de aur încă nedescoperită, existând o duzină de sateliți lansați pe orbită care produceau o cantitate fantastică de informații despre Rusia, China, Vietnam și Orientul Mijlociu. Pentru că „prada” era atât de mare, NSA a fost obligată să solicite aliaților să ajute la prelucrarea informațiilor, iar Prime se ocupase chiar de interceptările satelitului „Canyon”. Materialele primite de la Prime completau informațiile furnizate de John Walker, un agent din Marina SUA, care se ocupa de comunicații cifrate,

fiind recrutat de KGB aproape în același timp cu Prime. De asemenea, materiale suplimentare proveneau și de la un alt spion al KGB, pe nume Christopher Boyce, care lucra în compania americană ce fabrica sateliții secreți, cel care-i informase pe sovietici despre ultimele tipuri – Argus și Pyramider – dintr-un proiect de interceptare a legăturilor pe microunde utilizate de rețeaua telefonică rusească. Cei trei, Prime, Walker și Boyce, au provocat un prejudiciu uriaș operațiunilor Sigint și Comsec derulate de Occident.

Spre sfârșitul anilor 1970, americanii au început să facă progrese în domeniul decriptării traficului diplomatic sovietic de nivel înalt, dar și acesta a fost unul dintre numeroasele secrete trădate. Prime, Walker și Boyce au fost atât de productivi încât au declanșat o reorganizare majoră în cadrul KGB, toate informațiile de tip Sigint și Comsec fiind transferate Directoratului VIII, specializat în măsuri crypto defensive. Se consideră că dezvăluirea făcută de Prime a vizat uriașul efort secret și extrem de costisitor depus de englezi și americani pentru urmărirea submarinelor strategice ale sovieticilor. Oficial, pentru susținerea tezei intimidării reciproce, dominantă în timpul Războiului Rece, se acreditase ideea că submarinele purtătoare de rachete balistice nu puteau fi detectate, însă Occidentul obținuse un succes semnificativ și în acest domeniu, folosind trei tehnologii. Prima – „SOSUS", era o linie de microfoane submarine care interceptau motoarele submarinelor sovietice. A doua, era o patrulă maritimă aeropurtată cu sonar. A treia și cea mai tainică, „Proiectul Sambo", urmărea traficul radio secret al submarinelor cu cartierul general din Moscova și cu navele de apovizionare. A fost un efort integrat americano-britanic, NSA administrând 21 de stații de ascultare iar britanicii alte opt. Prime a fost cel care a dezvăluit acest program ultrasecret.

Trădarea lui Prime a fost descoperită din întâmplare și nu prin mijloacele de protejare a securității din GCHQ, ca urmare a activității sale pedofile, a multiplelor telefoane obscene în care făcea propuneri de relații sexuale cu minore. Una dintre fete, o gimnastă de 14 ani, s-a speriat și a fugit. Un cetățean a observat scena și a reținut detaliile mașinii lui Prime, pe baza cărora poliția a început o anchetă. Prime și-a dat seama că mai era doar o problemă de timp până când va fi descoperit, astfel că i-a măturisit soției adevărul despre înclinațiile sale sexuale, dar și faptul că fusese spion al KGB. Deși inițial soția decisese să-l apere, a doua zi a relatat totul poliției, Prime fiind arestat. La percheziția locuinței și mașinii lui Prime s-au descoperit mii de fotografii și comentarii despre fetele tinere abuzate, precum și o valiză cu echipamentele de spionaj primite de la KGB. Confruntat cu aceste probe, Geoffrey Arthur Prime, pe atunci în vârstă de 44 de ani, și-a recunoscut vinovăția, fiind condamnat la 38 de ani de închisoaare, urmând să fie eliberat anul acesta, la vârsta de 82 de ani. A fost însă eliberat condiționat în 2001, după ce executase jumătate din pedeapsă, fiind transferat la o adresă secretă.

Cazul Prime a lăsat în urmă mai multe probleme nerezolvate. Comisia de anchetă acceptase faptul că, probabil, Prime nu fusese singura sursă a sovieticilor din cadrul GCHQ, verificând posibilitatea existenței unor subagenți. Cea mai importantă întrebare era dacă Prime ajutase KGB să recruteze și alte persoane din Agenție, furnizând informații despre cei care aveau probleme cu băutura, erau datori permanent sau prezentau un comportament sexual ce-i făcea vulnerabili la șantaj, întrucât presa specula o posibilă legătură între valul de sinucideri din acea vreme și eventualele recrutări făcute de KGB la Cheltenham în urma anchetelor contraspionajului.

În aceste condiții, eforturile KGB de a recruta agenți care să lucreze împotriva Sigintului britanic nu încetau, atenția îndreptându-se către tinerii vulnerabili recrutați pentru această activitate din bazele militare din străinătate. Între timp au fost descoperiți spionii americani Edward Hovard de la CIA și Ronald Pelton de la NSA, care îngroșau rândurile spionilor KGB din Statele Unite. Dintre aceștia, Ronald Pelton a fost cel mai nociv. Având o ascensiune aproape identică cu cea a lui Prime, acesta învățase rusa în anii 1960, în timp ce se afla într-o unitate Sigint din Asia. Apoi a fost transferat la NSA, unde a lucrat până în 1979. Confruntându-se cu dificultăți financiare, a decis să vândă din cunoștințele sale despre activitățile derulate de NSA, un program important compromis fiind „Ivy Bells", de interceptare a comunicațiilor prin cablu. În 1986, a fost depistat și a făcut mărturisiri complete, primind trei condamnări consecutive pe viață.

În anii 1980, comunitatea americană de informații demascase numeroși spioni KGB din rândurile sale, intrându-se într-o perioadă de „cârtițomanie" asemănătoare celei britanice. Echivaletul britanic al lui Kim Philby poate fi considerat ofițerul superior din CIA, Aldrich Ames. În schimb, se poate spune că și britanicii au câștigat „războiul spionilor" prin recrutarea lui Oleg Gordievski, șeful rezidenței KGB din Londra, care a furnizat informații vitale în ultima decadă a Războiului Rece.

MI5 a continuat să-l interogheze cu regulariate pe Geoffrey Prime în închisoarea Wormwood Scrubs, fiind primul agent KGB aflat în detenție acolo timp de mai mulți ani. În 1966, George Blake, alt spion KGB, realizase o evadare specaculoasă de aici, reușind să ajungă la Moscova, astfel că lui Prime i s-a rezervat un regim special, fiind în permanență însoțit de doi gardieni. În prima sa vizită la biblioteca închisorii, Prime a împrumutat șase cărți, între care un volum de matematici superioare, *Republica* lui Platon și *Their Trade Is Treachery (Profesia lor este trădarea)*, despre infiltrarea KGB în Occident.

OPERAȚIUNEA „*RUBICON*”: CUM AU MĂSLUIT AMERICANII MAȘINILE DE CIFRAT ALE ADVERSARILOR ȘI ALIAȚILOR

Alexandru Botez

„***Guvernele unor țări străine au plătit bani grei pentru privilegiul de a le fi citite peste umăr comunicațiile secrete.***”
Istoria operațiunilor secrete ale CIA (document de uz intern)

RUBICON a fost o operațiune a serviciilor de informații ale Germaniei (Bundesnachrichtendienst - BND) și Statelor Unite ale Americii (Central Intelligence Agency - CIA), prin care au preluat controlul asupra producătorului elvețian de mașini de cifrat Crypto AG (Hagelin), vizând manipularea producției, algoritmurilor de codificare și – indirect – a clienților acestuia. Începând cu 12 iunie 1970, Crypto AG a fost deținută în comun de CIA și BND, fiecare cu câte 50% din acțiuni, iar de la 30 iunie 1994 exclusiv de CIA. Se știa în mediul public încă de la începutul anilor 1970 - din Colecția de documente William Friedman, parțial declasificată de NSA în 2014 – că între CIA și Crypto AG ar fi existat un gentleman's agreement, rezultat cel mai probabil din colaborarea acesteia cu americanii în timpul celui de-al Doilea Război Mondial. Având însă în vedere că documentele respective fuseseră în mare măsură cenzurate, multe din prevederile acestui acord au rămas necunoscute.

În luna februarie 2020, ziariștii Peter F. Müller și Ulrich Stoll împreună cu David Ridd de la postul german de televiziune ZDF, precum și Greg Miller de la ziarul american The Washington Post, împreună cu Fiona Enders și Nicole Vögele de la postul de televiziune elvețian SRF, au dezvăluit multe din lacunele acestui gentleman's agreement și au relevat chiar noi informații, bazându-se pe documente de uz intern obținute de la CIA și BND. Într-o investigație jurnalistică, care a durat mai bine de doi ani, ziariștii au relevat faptul că Crypto AG a fost deținută de CIA și BND încă din anul 1970. Întitulate „Lovitura de spionaj a secolului”, respectiv „Cum i-au păcălit pe toți BND și CIA”, articolele publicate simultan de The Washington Post și ZDF au avut un efect reverberant în mass-media mondială, asemănător cu cel produs în anii privind dezvăluirile despre mașina de cifrat germană Enigma.

*

1. DOAR O CIORBĂ REÎNCĂLZITĂ?

La prima vedere, se părea că avem de-a face cu nimic altceva decât cu o ciorbă reîncălzită, ținând cont că suspiciunile privind vulnerabilitățile mașinilor de cifrat ale Crypto AG, care erau folosite de serviciile de spionaj americane și

germane pentru a descifra comunicațiile secrete ale țărilor în dotarea cărora se aflau acestea, au fost o prezență constantă în mass-media.

Astfel, în cartea publicată în 1977 de Ronald Clark întitulată „*Omul care a spart Mașina Purpurie: Viața colonelului William Freidman*" a fost dezvăluit faptul că Friedman, fost consilier special al directorului NSA, l-a vizitat pe Boris Hagelin în anul 1957. Conform afirmațiilor lui Clark, NSA a făcut la acea vreme presiuni asupra sa pentru a nu relata despre acest lucru, fiind invocate rațiuni de securitate națională.

În anul 1982, James Bamford, în cartea sa întitulată „*NSA: Palatul enigmatic*", confirmă că aceștia s-au întâlnit și că a fost vorba de o operațiune secretă, având denumirea codificată „*Proiectul Boris*", finalizată prin încheierea unui ***acord de cooperare între NSA și Crypto A.G***.

În anul 1987, corespondentul la Beirut al postului american de televiziune ABC News, Charles Glass, a fost răpit și ținut ostatic în Liban timp de 62 de zile de către Hezbollah. Washingtonul a susținut public la acea vreme că NSA a interceptat comunicațiile cifrate ale Ambasadei Iranului de la Beirut cu grupările Hezbollah.

La 21 decembrie 1988, o bombă a explodat la bordul avionului civil Pan Am Flight 103, în timp ce acesta se afla deasupra localității Lockerbie, din Scoția. Din nou, NSA a susținut că a descifrat comunicațiile secrete ale ministrului iranian de interne, Ali Akbar Mohtashemi, din care rezulta implicarea Iranului în acest act terorist. Mai mult decât atât, serviciile de informații israeliene au făcut public faptul că au interceptat un mesaj cifrat dintre Mohtashemi - aflat la Teheran și Ambasada Iranului de la Beirut, referitor la transferul unei mari sume de bani Frontului Popular de Eliberare a Palestinei, respectiv comandamentului general al acestuia, condus de Ahmed Jibril, ca plată pentru doborârea avionului civil american Pan Am.

La 6 augtust1991, Shahpour Bakhtiar, ultimul prim-ministru al Șahului, refugiat în Franța, a fost ucis într-un atentat terorist. Cu o zi înainte de fi descoperit cadavrul, de la sediul Serviciului de Informații Iranian (VEVAK) a fost trimisă o telegramă cifrată misiunilor diplomatice iraniene de la Londra, Paris, Bonn și Geneva, care conținea întrebarea: „*Este mort Bakhtiar*?" Cotidianul elvețian *Neue Zurcher Zeitung* a relatat că Statele Unite ar fi transmis conținutul telegramelor cifrate iraniene Franței pentru a-l sprijini pe procurorul Jean-Louis Bruguière să întocmească actul de acuzare împotriva unuia din autorii actului terorist, Ali Vakili Rad. Această informație a fost confirmată și de publicația franceză *L' Express.*

În anul 2007, sub semnătura lui Ludwig De Braeckeleer, profesor de fizică stabilit în Bogota, a fost publicat un amplu articol întitulat „*Cârdășia dintre NSA și Crypto AG*", într-o obscură publicație americană - Ohmy-News, în care erau menționate o serie de dovezi indirecte vehiculate până atunci în surse deschise și care susțineau suspiciunile că serviciile de spionaj americane

și vest-germane conlucrau cu compania elvețiană condusă de Boris Hagelin pentru a monitoriza comunicațiile secrete ale statelor care foloseau mașinile de cifrat achiziționate de la Crypto AG. Printre acestea, erau și o serie de dezvăluiri publice ale unor foști angajați și care puteau fi considerate în categoria dovezilor directe. Astfel, inginerul Juerg Spoerndli, care a părăsit Crypto AG în 1994 și fusese implicat în proiectarea mașinilor de cifrat la sfârșitul anilor 1970, a declarat: „*Mi s-a dat ordin să schimb algoritmele de funcționare ale mașinilor de cifrat în niște circumstanțe misterioase***”**. El a înțeles că acele ordine veneau de la NSA, prin intermediari germani. „*Eu eram un idealist, dar m-am adaptat repede... Noul obiectiv era să ne ajutăm Fratele mai Mare – SUA pentru a putea privi peste umărul acestor țări. Mi-am spus că ar fi mai bine să lăsăm pe americani să afle ce fac niște dictatori*”, a mai relatat Spoerndli.

De asemenea, Ruedi Hug, un tehnician care a lucrat la Crypto AG, a declarat și el că mașinile de cifrat erau măsluite. „*Mă simt că am fost trădat. Ei ne spuneau în permanență că eram cei mai buni, echipamentele pe care le produceam nu puteau fi interceptate, bla, bla, bla., că Elveția este o țară neutră***.**”

În concluzie, De Braeckeleer a fost în articolul său de acum mai bine de un deceniu explicit și tranșant:

> „*Timp de decenii, Agenția pentru Securitate Națională din Statele Unite ale Americii a interceptat fără prea mari eforturi comunicările secrete ale unei mari părți din statele lumii. Acest lucru a fost posibil, nu ca urmare a activității geniale ale unui matematician sau expert în domeniul ciberneticii. Nu a fost nici rezultatul dominației agenției americane în domeniul super-calculatoarelor, unde se estimează că își depășește rivalii direcții de o manieră covârșitoare. Adevărul este mult mai simplu și destul de tulburător: NSA a trișat*.”

Investigația jurnalistică realizată de ziariștii americani și vest-europeni nu aduce nimic nou care să schimbe această concluzie. Dimpotrivă. O serie de noi dovezi prezentate de aceștia pot fi considerate ca fiind directe, provenind dintr-un material de 96 de pagini de uz intern întocmit în 2004, de către Centrul pentru Studii de Intelligence, secțiunea de istorie internă, din cadrul CIA, iar al doilea este un document întocmit de oficiali germani din domeniul informațiilor, în 2008.

Totuși, ne întrebăm care a fost scopul real urmărit de CIA, prin facilitarea apariției în mass-media a dezvăluirilor despre *Operațiunea Rubicon*? Doar descurajarea adversarilor prin promovarea imaginii de omnipotență irezistibilă a serviciilor de informații externe americane?

2. INVENTATOR GENIAL SAU NEGUSTOR ABIL

Boris Caesar Wilhelm Hagelin a fost un inginer și om de afaceri suedez căruia i se atribuie meritul de a fi fost inventatorul primei mașini de cifrat din lume.

De fapt, după absolvirea Universității Regale Tehnice din Stockholm, în 1914, s-a angajat la compania suedeză ASEA pentru a se pregăti să ia locul tatălui său, care la acea vreme gestiona afacerile întreprinderilor pe care concernul Nobel le deținea în Rusia. Izbucnirea revoluției bolșevice și confiscarea investițiilor străine din această țară au schimbat planurile tânărului Boris. A plecat în SUA, unde s-a angajat la compania Standard Oil, pentru a-și continua ucenicia ca viitor om de afaceri.

Boris Hagelin în anul 1922 și mașina de cifrat inventată de Arvid Damm.

La revenirea în Suedia, în 1920, a fost numit în conducerea AB Cryptograph, o firmă înființată de inventatorul suedez Arvid Damm, pentru valorificarea invenței sale, o mașină de cifrare, în care investiseră cu titlu personal familiile Nobel și Hagelin.

În acel moment, Boris nu avea niciun fel de cunoștințe sau preocupări în domeniul criptografiei, sarcinile sale fiind de a superviza operațiunile financiare ale AB Cryptograph. În 1922, a devenit director general, iar după moartea lui Damm, în anul 1927, a cumpărat toate acțiunile firmei, pe care a redenumit-o AB Cryptoteknik.

3. AFACERILE CU FRANCEZII, AMERICANII...

În anul 1925, Boris a primit o comandă din partea guvernului de la Stockholm să conceapă o mașină de cifrat pentru armata suedeză. Inginerii firmei au adăugat genialului rotor dublu inventat de Damm un dispozitiv mecanic de manevrare a acestuia mai perfecționat, așa apărând modelul B-21.

În 1934, AB Cryptoteknik a primit o comandă pentru dotarea armatei franceze cu o versiune electrică a B-21 (B-211), livrând pe parcursul unui an 500 de exemplare, fabricate în localitatea Colombes, de lângă Paris. De asemenea, tot pentru francezi a conceput o versiune portabilă, care încăpea în buzunar (C-35).

După ocuparea Norvegiei de către Germania, în anul 1940, Boris Hagelin s-a refugiat în Statele Unite, unde a încercat să valorifice mașinile sale de cifrat. Armata americană a acceptat oferta acestuia pentru o variantă îmbunătățită (M-209), din care, până la sfârșitul războiului, au fost realizate peste 140.000 exemplare, într-o fabrică de mașini de scris Smith & Corona, din Syracuse – statul New York .

Conform prevederilor contractului, americanii au intrat în posesia drepturilor de proprietate intelectuală asupra mașinii de cifrat M-209, contra sumei de 8,6 milioane de dolari. În acest fel, Hagelin a devenit primul milionar din lume, în domeniul criptografiei.

4. ȘANTAJUL AMERICANILOR

Spre sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial (în toamna anului 1944), Hagelin s-a întors în Suedia, reactivând compania sa producătoare de mașini de cifrat, în speranța obținerii de noi contracte, inclusiv de la americani. Cum acest lucru întârzia să se întâmple (în 1947 au fost vândute doar 54 mașini de cifrat), Hagelin a folosit o parte din banii câștigați până atunci, pentru perfecționarea mașinilor de cifrat fabricate de firma sa (seria CX).

În acea perioadă, Statele Unite și Marea Britanie puteau descifra comunicațiile secrete ale majorității țărilor lumii, inclusiv ale aliaților, cu excepia URSS, care în 1948 a introdus un nou sistem de criptare și care nu putea fi descifrat. Acest lucru se datora experienței acumulate de britanici în descifrarea comunicațiilor cu mașina de cifrat germană *Enigma* și capacităților uriașe ale calculatoarelor dezvoltate de americani. Acestea din urmă au permis descoperirea unor vulnerabilități ale codurilor de criptare folosite de mașinile de cifrare produse de firma lui Hagelin. Dacă se reușea interceptarea mesajelor secretizate cu acestea, americanii și britanicii le puteau descifra aproape în timp real. Noile mașinile de cifrat din seria CX aveau și ele o serie de vulnerabilități ale codurilor de criptare, dar descifrarea dura mai mult timp, de la cîteva zile la câteva săptămâni. Acest aspect era necunoscut lui Hagelin, care încă mai credea că mașinile sale de cifrat erau impenetrabile.

În ianuarie 1950, suedezul a fost invitat la Washington, pentru a discuta termenii unei colaborări viitoare. Speranțele sale s-au spulberat când a înțeles că americanii nu aveau de gând să-i ofere nicio comandă. I s-a spus explicit că, într-adevăr mașinile sale de cifrare sunt cele mai bune de pe piață, dar nu suficient de bune pentru Statele Unite.

Lui Hagelin se preconiza să i se facă următoarea propunere: să-și limiteze voluntar ofertele și livrările în țările interesate doar la mașinile de cifrat din seria C (ușor de descifrat de americani), iar pentru cele din seria CX, doar în țările de pe o listă întocmită de CIA; Hagelin urma să primească în schimb cu titlu personal, suma de 700.000 dolari și lunar 600 dolari în calitate de consultant; CIA se angaja să faciliteze formalitățile pentru ca familia acestuia să se stabilească în SUA. Totuși, această propunere nu a fost avansată datorită opoziției Agenției de Securitate a Forțelor Armate - AFSA (precursoarea viitoarei Agenții pentru Securitate Națională – NSA), care a funcționat în perioada 1949 – 1952, care considera că nu se poatea avea încredere în Hagelin. Prin urmare, vizita acestuia la Washington a fost un eșec pentru ambele părți.

În anul 1953, negocierile sunt reluate și, de data aceasta, s-a ajuns la un acord sub forma unui *gentleman's agreement*, care mai cuprindea angajamentul lui Hagelin ca, în cazul în care va dori să-și vândă firma, prima ofertă să o facă CIA. Timp de aproape două decenii, colaborarea dintre Boris Hagelin și serviciile secrete americane s-a desfășurat în mare măsură conform prevederilor acestui acord.

În această perioadă, activitățile firmei din Suedia au fost mutate în Elveția, unde a fost înființată Crypto AG.

În a doua jumătate a anilor 1960, datorită vârstei înaintate, Hagelin și-a anunțat intenția de a se retrage de la conducerea Crypto AG și chiar de a o vinde. Prima sa opțiune era ca locul său să fie luat de fiul său Bo, dar acesta a murit într-un accident de mașină în anul 1970.

La începutul anului 1967, Franța s-a oferit să cumpere Crypto AG, împreună cu Germania. Hagelin a înștiințat imediat despre acest lucru CIA, care i-a cerut să decline oferta. În luna octombrie 1967, o ofertă similară a fost făcută lui Hagelin de către germani, dar într-o formulă de parteneriat cu americanii. De data aceasta de la Washington a primit aprobarea, iar tranzacția a fost perfectată în luna iunie 1970, contra sumei de 7 milioane de dolari plătiți în părți egale de CIA și BND. Una din condițiile puse de germani a fost ca Franței să nu i se comunice despre această tranzacție.

5. OPERAȚIUNEA RUBICON LA TURAȚIE MAXIMĂ.

După vânzarea Crypto AG, Boris Hagelin, în vârstă de 78 ani, a făcut un pas înapoi, iar în funcția de director general a fost numit Sture Nyberg, care asigura de 10 ani conducerea executivă a companiei elvețiene. În 1975, acesta a a fost înlocuit de Heinz Wagner, un inginer provenind de la Siemens. După un stagiu de instructaj de cîteva luni la sediul NSA a preluat efectiv conducerea Crypto AG la 1 ianuarie 1976, pe care o va deține în următorii 13 ani. A fost perioada cea mai profitabilă a companiei elvețiene.

Mașina de cifrat HC-550, produsă și comercializată de Crypto AG, în anii 1970 – 1980.

Conform unor aprecieri din documete desecretizate ale CIA, Operațiunea Rubicon s-a dovedit un succes fără precedent în istoria serviciilor secrete. În acea perioadă, Crypto AG satisfăcea 80 – 90% din cererea mondială de mașini de cifrat. Ca urmare, în anul 1977, CIA și BND erau în măsură să descifreze 57% din traficul de comunicații secrete interceptate al statelor în curs de dezvoltare, dar și al celor occidentale, inclusiv aliate ale SUA. Conform acelorași estimări, dacă nu ar fi existat Operațiunea Rubicon, acest procent ar fi fost undeva în jur de 29%.

De asemenea, cifra de afaceri a Crypto AG a crescut spectaculos, de la 15,17 milioane franci elvețieni în 1970, la 51,27 milioane în 1975. Aceste tendințe s-au menținut și în anii 1980, astfel că la un moment dat Crypto AG avea o rezervă în numerar de 20 milioane dolari, bani folosiți de CIA și BND pentru finanțarea altor operațiuni secrete.

În același timp, eficiența Operațiunii Rubicon a sporit remarcabil. La sfârșitul anilor 1980, NSA a descifrat 82% din interceptările comunicațiilor secretizate cu mașini de cifrat mecanice de tip Hagelin (C-36, M-209, C-446 și C-52) și 50% - modelul cu CX-52. În ce privește seria de mașini de cifrat electronice dezvoltate și vândute de Crypto AG, NSA a descifrat 96% din traficul interceptat. Conform estimărilor, dacă nu ar fi existat Operațiunea Rubicon, acest procent ar fi fost undeva în jur de 7%.

6. NU A FOST DRACU' CHIAR AȘA DE NEGRU!

Dacă ar fi să luăm de bune toate cele susținute în mass-media și alte surse deschise de informare rezultă, nici mai mult nici mai puțin, decât că toate comunicațiile secrete ale statelor lumii au fost descifrate de cîteva servicii de spionaj, datorită unor operațiuni de felul *Ultra*, *Rubicon* etc., vizând mașinile de cifrat ale adversarilor sau chiar și ale aliaților. Chiar așa să fie?

De ce majoritatea țărilor mențin încă instituțiile curierilor diplomatici, poștei militare sau ale trimișilor speciali? Conținutul documentelor sau comunicărilor făcute prin acestea nu sunt secretizate prin folosirea mașinilor de cifrat. De ce se practică pe larg întâlnirile la nivel înalt, precum și ale altor persoane cu funcții de conducere, în cadrul cărora convorbirile *tête-à-tête* ocupă un loc central?

Oare de ce toate serviciile de spionaj continuă să mențină legătura personală cu cei mai valoroși agenți, când ar fi mult mai simplu ca informațiile furnizate de aceștia, sarcinile informative care le revin, sistemul de legătură și multe alte aspecte ale activității conspirative ar putea fi transmise prin comunicări radio sau Internet?

Răspunsul la aceste întrebări este simplu: pentru că ***secretizarea comunicațiilor prin intermediul mașinilor de cifrat a fost prezumat întotdeauna ca având vulnerabilități***.

7. DAR ROMÂNIA?

Informațiile din surse deschise privind faptul că, la începutul anilor 1970, România a achizionat de la Crypto AG mașini de cifrat sunt plauzibile, date fiind eforturile pe care le făceau la acea vreme autoritățile de la București de a se debarasa de dependența de URSS, inclusiv în domeniul vital al criptării comunicațiilor secrete.

Conform documentelor desecretizate ale CIA, țara noastră figura la acea vreme într-o listă a țărilor-țintă din Europa, vizate de *Operațiunea Rubicon*, menționată în articolul din *The Washington Post*, alături de: Austria,

Belgia, Cehoslovacia, Grecia, Irlanda, Italia, Iugoslavia, Portugalia, Spania, Turcia, Vatican și Ungaria.

De asemenea, mai este dezvăluită și o hartă în care sunt prezentate poziționările față de diferitele țări în funcție de obiectivele Operațiunii Rubicon:

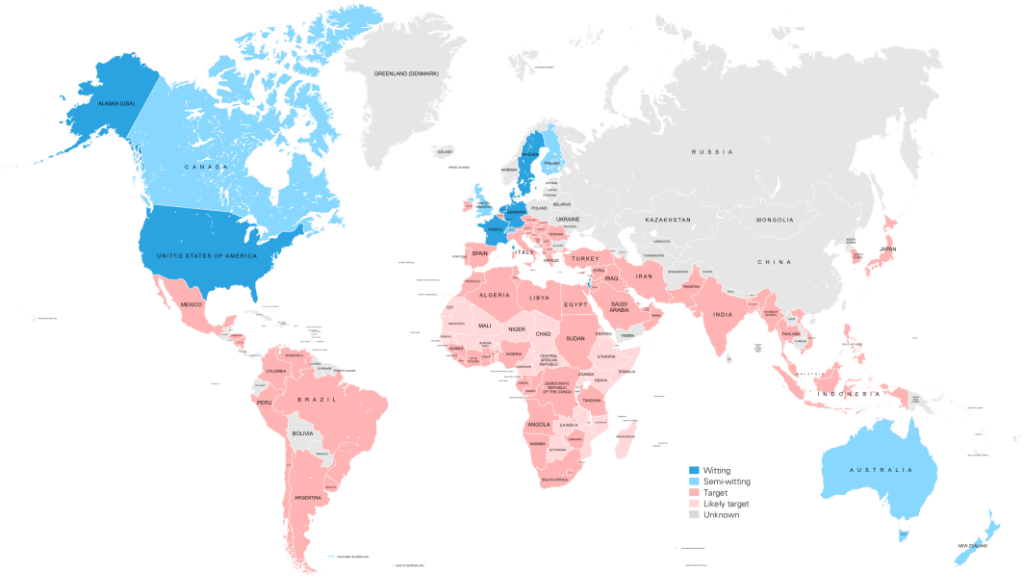

- **Țări beneficiare** ale informațiilor obținute (Statele Unite ale Americii, Germania, Franța, Israel, Suedia, Elveția)
- **Țări beneficiare parțial** (Marea Britanie, Canada, Australia, Noua Zeelandă, Finlanda)
- **Țări-țintă** (pe lângă cele din Europa sus-menționate: America de Sud - Mexic, Brazilia, Argentina, Uruguai, Peru, Columbisa, Chile, Venezuela; Africa – Maroc, Algeria, Libia, Egipt, Sudan, Nigeria, Republica Democratică Congo, Zair, Tanzania, Gabon, Angola, Zimbabwe, Namibia și Africa de Sud; Orientul Mijlociu – Turcia, Siria, Iordania, Irak, Arabia Saudită, Oman, Emiratele Arabe Unite, Iran; Asia – India, Pakistan, Birmania, Tailanda, Malaiezia, Indonezia, Vietnamul de Sud, Vietnamul de Nord, Filipine, Japonia și Coreea de Sud.)
- **Țări-țintă ocazionale** (Mauritania, Mali, Niger, Ciad, Republica Africa Centrală, Camerun, Togo, Eritreea, Etiopia, Somnalia, Kenia, Uganda, Zambia, Mozambic, Botswana și Madagascar)
- **Țări aflate în afara razei de acțiune a *Operațiunii Rubicon*** (URSS, China, Polonia, Bulgaria, Coreea de Nord, Norvegia, Bolivia, Paraguay, Panama, Afganistan, Laos, Nepal, Yemen).

În lipsa oricăror alte precizări, detalieri etc., este evident că astfel de informații vehiculate în spațiul public sunt destinate să propage mitul fals al

puterii irezistibile a serviciilor de spionaj occidentale (în primul rând americane), în timp ce restul țărilor lumii au fost păcălite lamentabil. Și nu doar în timpul Războiului Rece.

*

Având în vedere că acest subiect ocupă un loc important în imaginea pe care opinia publică o are despre activitatea serviciilor secrete, inclusiv din țara noastră, considerăm necesar să fie ridicat - atât cât se poate și mai ales într-un cadru legal corespunzător - vălul secretizării fără discernământ din acest domeniu, uneori mai mult păgubos decât benefic.

Istorici onești, bazîndu-se pe acele date reale care ar fi în acest fel dezvăluite - desigur fără a fi afectate interesele de securitate ale țării noastre - ar releva faptul că ***cifrorii români nu s-au încrezut orbește în performanțele mașinilor de cifrat fabricate de Crypto AG și au imaginat și aplicat o serie de măsuri destinate să contracareze vulnerabilitățile prezumate ale acestora***.

Orice servicu de informații are nevoie ca de aer de o imagine bună și de respect pentru a funcționa normal. Altfel, ascuns în spatele unei secretizări excesive păguboase, mai devreme sau mai târziu se sufocă.

7. CÂTEVA CONCLUZII

a. În opinia noastră, răspunsul la întrebarea pe care ne-am pus-o la începtul acestui articol a fost corect. Într-adevăr, scopul destul de transparent al campaniei declanșate de investigația jurnalistică realizată de *The Washington Post* și postul german de televiziune ZDF a fost inducerea în opinia publică a mitului atotputerniciei inevitabile și irezistibile a serviciilor de spionaj occidentale. Elementele de așa-zisă noutate sunt în realitate confirmări ale unor suspiciuni bazate pe dovezi indirecte, care circulau deja în spațiul public.

Totuși, informațiile desecretizate sunt interesante, în special pentru cunoașterea relațiilor dintre principalele servicii de informații occidentale și felul în care au evoluat acestea în timpul Războiului Rece și după încheierea acestuia, mai ales că acum acestea sunt aliatele României. La fel cum trebuie să-ți cunoști cât mai bine adversarii, același lucru este valabil și în ce privește aliații, ***dacă ești animat de dorința unei conlucrări cât mai eficiente și benefice pentru toate părțile***.

b. Importanța surselor deschise. Am prezentat pe larg faptul că, încă din anii 1970, au existat multiple semnale privind vulnerabilitățile mașinilor de cifrat produse de Crypto AG. Dacă ofițerii de informații aflați la post în străinătate ar fi acordat mai multă atenție monitorizării subiectelor cu caracter contrainformativ abordate de publicațiile și emisiunile posturilor de televiziune din țările în care își desfășurau activitatea, ar fi putut să raporteze despre suspiciunile publice care planau tot mai explicit asupra companiei elvețiene. În cazul nostru, noroc că în Centrală, conducerea de atunci a serviciului și cifrorii înșiși au avut în permanență în vedere ***prezumția de bun simț că nu trebuie acordată încredere oarbă mașinilor de cifrat***.

c. Un imperativ *sine qua non* al funcționării corespunzătoare a oricărui serviciu de informații este ***dezvoltarea propriilor capacități în domeniul criptografiei***. Chiar dacă nu poate crea un sistem național de cifru impenetrabil, măcar să identifice vulnerabilitățile cifrului de stat pe care-l folosește și să ofere în permanență alternative de rezervă. După cum rezultă din amplul material documentar pe această temă, publicat recent de Crypto Museum, din Olanda, serviciile de informații ale Siriei și Iugoslaviei au procedat în acest fel și, pentru a evita scandalul, Crypto AG le-a înlocuit mașinile de cifrat vulnerabile cu unele similare modelelor livrate țărilor occidentale.

**

Post Scriptum:

Dezvăluirile privind *Operațiunea Rubicon* au ridicat o serie de întrebări la care răspunsurile oferite până acum de documentele desecretizate de CIA și BND sunt nesatisfăcătoare sau pur și simplu necredibile. Una din aceste chestiuni este de ce s-a retras serviciul german de informații din parteneriatul cu CIA, când *Operațiunea Rubicon* funcționa la parametri maximi și cu rezultate mai mult decât mulțumitoare?

Motivele invocate de americani („*considerente morale*” sau „*temerile de posibile desconsiprări*”, care „*ar fi putut*” afecta imaginea Germaniei) nu pot fi acceptate, în special de cei familiarizați cu realitățile adeseori dure și fără scrupule ale acțiunilor serviciilor secrete. Iată însă că bulgărele de zăpadă a început să se rostogolească. La începutul lunii aprilie a.c., revista *Intelligence and National Security* a publicat o analiză a profesorului olandez de securitate cibernetică Mart Jacobs, întitulată „*Alianța serviciilor secrete din 5 țări europene, care a dublat din umbră Five-Eyes, timp de 50 de ani*”, în care se dezvăluie în premieră faptul că încă din anul 1976, Germania, Olanda, Danemarca și Suedia, cărora li s-a alăturat din 1985 Franța, au acționat independent de SUA pentru a avea acces la comunicațiile secrete ale altor state, care fie foloseau mașinile de cifrat măsluite furnizate de producătorul elvețian Crypto AG, fie aveau acces la transmisiile prin sateliți. Această operațiune a fost denumită codificat *Maximator*.

În numărul următor al revistei vom prezenta cititorilor noștri acest nou subiect, care aduce detalii interesante din istoria relativ recentă a activităților de spionaj și a relațiilor dintre principalele servicii de informații ale țărilor aliate.

CULTURA DE SECURITATE, CULTURA POLITICĂ

CRIZA SANITARĂ MONDIALĂ, O ȘANSĂ ISTORICĂ PENTRU UN NOU PROIECT POLITIC GLOBAL

Emil Constantinescu

În cursul lunii mai 2020, Institutul de Studii Avansate pentru Cultura și Civilizația Levantului (ISACCL) și Rețeaua Universităților de la Marea Neagră au organizat o video-conferință cu tema ***Cum va arăta lumea după pandemie? (How will the World look like after the Pandemic?).*** *Cuvântul de deschidere a fost rostit de prof.univ.dr. Emil Constantinescu, ex-președinte al României, în prezent președinte al ISACCL, pe care îl reproducem în continuare, cu acordul autorului* (**Redacția**)

*

Dacă vrem să înțelegem cum va arăta lumea după pandemie ar trebui mai întâi să înțelegem prezentul pe care-l trăim și să învățăm din lecțiile trecutului apropiat.

Ultimele luni au evidențiat două aspecte majore cu caracter pozitiv: responsabilitatea personală a oamenilor care, indiferent de regimul politic, calitatea administrației, gradul de dezvoltare economică și socială și convingerile religioase, au dovedit o înaltă responsabilitate civică, și modul în care progresul în tehnologia comunicării poate fi util în cazul unei pandemii.

În același timp, s-a putut vedea mediocritatea liderilor politici, ineficiența sistemului economico-financiar bazat pe obținerea profitului, în rezolvarea problemelor de sănătate publică, limitele științelor medicale, ale științei în general, precum și riscurile unor tehnologii scăpate de sub control. Două basme care ne-au însoțit copilăria, cel al Împăratului fără haine și cel al Ucenicului vrăjitor, par a fi transpuse în realitatea zilelor noastre.

Privind retrospectiv primele două decenii ale secolului XXI, vedem că omenirea a trecut prin două crize: criza globalizării terorismului, începând cu 11 septembrie 2001 și criza financiară din 2004-2009. După fiecare din aceste crize s-a spus, cum se spune și în actuala criză, că „lumea nu va mai fi la fel”. Dar experiența postcriză a arătat că lumea a rămas aceeași, iar, în timp, lucrurile chiar s-au înrăutățit. Acțiunile represive după atentatul din 11 septembrie nu au pus capăt terorismului; din contră, mișcările teroriste s-au

intensificat, pentru că soluțiile s-au rezumat la intervenții militare externe și la intensificarea măsurilor de securitate pe plan intern și nu la un efort general pentru crearea unei culturi a păcii.

Efectele dezastruoase ale crizei economice din 2004-2009, provocată de politicile bancare nesăbuite nu au fost suportate de bănci și de sistemul financiar bancar care a jucat un rol esențial în propagarea sa. Agențiile de rating nu au fost decredibilizate și învinuite iar sistemul existent a continuat neperturbat, creând astfel premisele unor crize similare în viitor. Cetățenii trădați de administrație au fost cei care au avut de suferit, fiind obligați să suporte costurile crizei.

Mediul academic: antrenor și arbitru al jocului politic

Complexul militar-industrial, leadershipul – politic, sistemul financiar s-au dovedit incapabile de a face față acestor crize. Nu ne putem aștepta să o poată face astăzi.

Când Marea Criză Economică din 1929 a lovit lumea, Albert Einstein comenta că o criză nu poate fi soluționată de către cei care au cauzat-o. De aceea sunt convins că atât timp cât politica și administrația sunt dominate de mediocritate și populism, iar mediul economic este axat strict pe maximizarea profitului, îi revine mediului academic obligația de a formula o strategie care să protejeze omenirea, cetățenii și democrația deopotrivă și să controleze cum progresul tehnologic și cercetarea biomedicală pot asigura binele limitând efectele negative. Guvernele actuale, obsedate de respectarea reglementărilor de prevenire a răspândirii virusului și de restricțiile bugetare, văd copacii, dar nu mai văd Pădurea. A venit vremea ca mediul academic și oamenii de știință să se angreneze într-o dezbatere asupra viitorului societății umane. Într-o lume a globalizării, când principalii actori sociali sunt interesați doar de atingerea unor țeluri care corespund propriilor interese, singura voce critică este cea a mediului academic, care poate fundamenta o analiză capabilă să abordeze problemele economice, sociale, culturale, educaționale, morale în conexiunea lor.

Avem astăzi responsabilitatea de a lucra împreună pentru binele comun, în virtutea răspunderii sociale imediate de a preveni abuzurile care se pot petrece ca rezultat al stării de urgență sub care se află cea mai mare parte a lumii. Aș vrea să fiu bine înțeles. Nu am în vedere implicarea directă în politică. Momentul 1989-1990, când elitele intelectuale din Europa de Est au mobilizat milioane de oameni care au pus capăt regimurilor dictatoriale și Războiului Rece a rămas unic în istorie. În opinia mea, fenomenul popoarelor eliberate care au ales rectori de universități, scriitori, filozofi și savanți ca primii șefi de stat și guvern democrați nu se mai poate repeta în secolul actual.

În contextul actual al manipulării opiniei publice de grupuri financiare, vizibile sau oculte, și degradării climatului social, reprezentanții de vârf ai

mediului academic contemporan nu pot fi jucători, dar sunt chemați să fie antrenori și arbitri ai jocului politic.

Cercetarea științifică și (in)corectitudinea politică

Între sfera academică și cea politică poate exista o conlucrare benefică. Politica, pentru a răspunde provocărilor unui timp al schimbărilor rapide, se poate inspira din știință pentru a se organiza în respectul unor valori comune: dialogul autentic și echilibrat care favorizează schimbul de idei, respectul față de adevăr. Spațiul academic poate fi privit ca un precursor și un model de cooperare fără excluși și marginali. Solidaritatea intelectuală poate constitui un fundament pentru construirea unei noi arhitecturi politice mondiale.

Are mediul academic ceva de învățat de la Politică? Cu siguranță. Poate învăța de la succesele și mai ales din eșecurile din mediul politic să devină mai prudent în imaginarea unor proiecte politice, economice și sociale pentru care nu există studii serioase de impact și cu care sunt însărcinați să le realizeze alții din afara lui. Din experiența oamenilor de stat, universitarii și savanții pot înțelege ce înseamnă să răspunzi pentru decizii care privesc viața, libertatea și uneori moartea a milioane de oameni și care pot duce la prăbușirea, nașterea sau progresul unor state. Să nu uităm că pentru aceste decizii oamenii de stat pot plăti cu cariera lor, cu libertatea sau chiar cu viața.

Mediul academic și universitar trebuie curățat de virusul populismului și reafirmată misiunea științei: căutarea adevărului. Cercetarea științifică nu se subordonează corectitudinii politice, adevărul științific nu este certificat de numărul de linkuri sau de voturi. Dar pentru a reda mediului academic poziția de model intelectual și moral din care a fost detronată în ultimele decenii trebuie remediate compromisurile pe care cercetarea științifică și cercetarea superioară le-au acceptat în numele finanțării sau vizibilității. Modul de utilizare a descoperirilor științifice spre binele general și în respectul valorilor universale este o răspundere morală față de societate în ansamblul ei, cu atât mai mult într-o epocă a descoperirilor digitale care amenință să anuleze componenta umană, ducând la automatizarea societății.

În opinia mea, dezbaterea trebuie să aibă două direcții. Prima trebuie să se axeze pe responsabilitatea mediului academic și a oamenilor de știință de a formula o strategie durabilă capabilă să valorifice progresul științific și tehnologic. Cea de-a doua direcție trebuie să abordeze aceste progrese dintr-o perspectivă etică și morală. În această privință, nu poate suferi amânare dezbaterea unor subiecte critice precum inteligența artificială și ingineria medicală. Am convingerea că o astfel de dezbatere este esențială, cu atât mai mult în aceste vremuri de criză, când trebuie apărate valorile fundamentale ale omenirii.

Criza sanitară mondială și măștile ei

Actuala criză sanitară mondială trebuie examinată sub toate măștile ei: economică, politică, socială, morală. Sensul pe care mass media i-l dă în mod

curent este cel al unui cataclism sau dezastru. În vechea cultură chineză, ideograma pentru criză semnifica, în același timp, și pericol și șansă.

Ce șansă? Șansa unei schimbări. A cui? A sistemului. A cărui sistem? A sistemului politic și economic actual. În ce măsură este posibilă? Pentru moment înțelegem că nu se poate renunța la sistemul financiar actual în lipsa unui concept alternativ funcțional, dar poate fi îngrădită lăcomia băncilor, nu se poate renunța la sistemul de securitate, dar pot fi limitate abuzurile lui. Asta nu înseamnă că o schimbare nu trebuie pregătită, pentru că recenta criză sanitară a lăsat să se vadă ceva mai profund: ruptura dintre actualul sistem politic și economic globalizat și modelul cultural care l-a definit la începuturile sale.

Grav este că ruptura dintre economia reală și cea speculativă, pe de o parte, și dintre administrația birocratizată și cetățeni, pe de altă parte, a afectat un element esențial atât pentru democrație cât și pentru economia de piață: încrederea cetățenilor. Există riscul ca nemulțumirea populară, blocată în perioada pandemiei, să alimenteze mișcările fără ideologie, fără lideri, ale unor persoane fără identitate, mobilizate pe rețele de socializare, care, profitând de anomia creată, să genereze o protestocrație care să amenințe democrația reprezentativă creând premisele derapajului spre un regim autoritar.

Pentru a recâștiga încrederea cetățenilor este nevoie de mai mult decât o reluare a dialogului social. Este nevoie de un nou model cultural pentru că nici un proiect politic nou nu poate avea succes dacă nu este precedat și fondat pe un model cultural, bazat pe valori morale, singurele care pot crea o solidarizare a energiilor pozitive ale societății.

Un nou model cultural într-un viitor marcat de dezvoltări haotice și incertitudine

Secolul XXI are nevoie de un nou model cultural care să răspundă nu numai șocurilor economice și sociale ale globalizării, dar și să creeze o viziune dătătoare de speranță într-un viitor marcat de dezvoltări haotice și incertitudine. Există acum șansa istorică de a propune un astfel de proiect.

Soluțiile politice și economice care sunt cerute acum în mod imperativ pot fi eficiente pentru tratarea crizei pe termen scurt, dar ele vor fi ineficiente pe termen lung dacă nu vor fi utilizate resursele intelectuale necesare elaborării unui nou model cultural pentru lumea viitorului. Construirea strategiilor plecând de la politicile curente și mai departe a viziunii viitorului plecând de la aceste strategii pe termen lung, oricât de durabile ar fi, nu înseamnă însă decât a avansa spre viitor cu spatele. Dimpotrivă, dacă vom pleca de la o viziune inspirată asupra viitorului către prezent putem avansa cu fața spre viitor, observând din timp și obstacolele și pericolele pe care trebuie să le înfruntăm.

Actuala criză sanitară mondială ne distrage atenția de la un fapt evident pe care obsesia globalizării l-a estompat: trecerea de la o lume unipolară – care a înlocuit la sfârșitul Războiului Rece lumea bipolară, marcată de confruntarea Est-Vest – la o lume multipolară. Această lume multipolară deschide mai multe

direcții și nici un model nu mai poate pretinde a fi o soluție unică. O examinare critică a proiectului globalizării, care nu poate fi împiedicată, este necesară permanent, mai ales acum când pare a fi abandonat, chiar de statele care l-au inițiat, în momentul în care nu-l mai pot controla și există tentația de a se folosi de Pandemie pentru a justifica acest abandon.

O examinare critică a proiectului globalizării în lungul drum către solidaritatea mondială

Dacă vom continua să imaginăm proiecte fără să luăm în considerare anxietățile inevitabile pe care le implică o construcție politică care afectează viața a peste șapte miliarde de oameni, avem puține șanse să dezvoltăm o lume puternică și democratică. Iată de ce cred că lungul drum către o solidaritate mondială trebuie să înceapă din interiorul fiecărei națiuni, comunități locale sau chiar familii. Acolo, de multe ori putem regăsi multe din contradicțiile pe care le descriem ca fiind tipice discrepanțelor dintre Nord și Sud sau Vest și Est pe plan mondial, dar unde putem identifica și liantul identitar al unui ethos comun. Astfel vom putea înțelege mai bine lumea în care trăim.

Actuala Pandemie a adus cu ea o situație unică în istoria omenirii, acceptarea de către miliarde de oameni a izolării la domiciliu pe o perioadă îndelungată. Aceasta nu poate rămâne fără urmări în plan psihic. Pe de altă parte, confruntarea cu virusul și cu consecințele în plan economic și social au afectat sentimentul de certitudine inoculat atât de regimurile autoritare cât și de ,,statul bunăstării'' al democrațiilor postbelice. Sentimentul de incertitudine care tinde să se generalizeze în prezent are rădăcini mai vechi.

Crizele de adaptare nu sunt noi în evoluția societății umane, numai că în prezent se desfășoară mult mai rapid și pe spații mai mari sporind incertitudinea persoanei umane pe tot cuprinsul satului planetar. Dezvoltarea accelerată a relației tehnologie – economie a zguduit sfârșitul secolului XX anunțând două șocuri: globalizarea și explozia cunoașterii. Ambele au amplificat cu brutalitate incertitudinea. În opinia mea, politica, așa cum este ea concepută și practicată în prezent, nu este încă pregatită să gestioneze enormele sfidări ce stau în fața noastră în noul secol și mileniu și recursul la experiența Stiinței ne poate ajuta.

Știința ca avanpost al cunoașterii a făcut față, în secolul trecut, unor provocări asemănătoare printr-o adevărată revoluție în matematică și fizică odată cu trecerea de la geometria clasică la cea neeuclidiană și de la mecanica newtoniană la cea cuantică. Știința a mers mereu mai departe modificându-și și logica, și limbajul.

Criza limbajului științific a fost depășită prin teoria semantică a informației. Teoria mulțimilor fuzzy a creat așa numita logică cețoasă cu care începe studiul sistemelor cu informație incompletă iar cu ajutorul modelelor stocastice se pot analiza procese reale a căror evoluție se desfășoară conform legilor întâmplării.

Aplicațiile s-au extins în biologie (dinamica populațiilor); în economie (ratele de schimb); în pedagogie – psihologie (procesele de învățare). Teoria haosului permite analiza comportamentului instabil al sistemelor dinamice neliniare la care o perturbare minoră a condițiilor inițiale poate conduce la traiectorii complet diferite. Știința a demonstrat astfel că incertitudinile pot fi descrise, reprezentate și înțelese.

Politica – în sensul ei nobil, slujirea interesului public – trebuie să-și asume incertitudinile viitorului, depășind deriva populistă care degradează și epuizează resursele proiectelor pe termen lung, și să-l înfrunte cu un proiect politic superior. Nu este vorba de a deplasa politicul în sfera hazardului, ci de a vedea în libertatea oamenilor elementul fundamental al societății. Diferența esențială între sistemele politice este dată de modul în care acestea gestionează incertitudinea. Își asumă ele incertitudinea încercând să găsească soluții prin dialog? Sau încearcă să elimine incertitudinea prin dictatul ideologiilor, religiilor sau al banilor?

Gestiunea incertitudinii se poate face doar într-o societate deschisă. Din confruntarea cu marile mize poate izvorî un comportament care răspunde provocărilor realității cu respectul principilor. Când nu putem acționa motivați de certitudinea reușitei, putem acționa din conștiința datoriei.

Politica în societatea cunoașterii și în lumea globalizată a viitorului trebuie construită ca o viziune complexă asupra viitorului, bazată pe un nou dialog asupra valorilor umane. Actuala criză sanitară mondială, care a adus în prim-plan nu averea noastră, ci viața noastră, ne impune cu brutalitate să optăm între a avea sau a fi. Este nevoie de crearea unui nou arbitraj între putere și cunoaștere, care să reconfigureze un cadru în care fiecare individ să poată nu numai să fie, ci și să devină.

COVID-19. DEMOCRAȚIE VERSUS AUTOCRAȚIE

Adrian Isac și Alexandru Omeag

À LA GUERRE COMME À LA GUERRE!

Apariția și răspândirea exponențială a noului coronavirus a adus omenirea într-o situație excepțională, care a impus măsuri urgente și extraordinare, pentru a asigura o anumită normalitate vieții cotidiene, cu mijloace și resurse din ce în ce mai limitate. Dar, *à la guerre comme à la guerre!* În orice scenariu, una dinte opțiuni este *„take no action”*, adică să nu faci nimic și să vezi ce se întâmplă. În cazul nostru, o asemenea strategie ar fi dus la răspândirea rapidă și pe scară largă a Covid-19, cu consecințe greu de estimat în plan economico-social. La polul opus avem de a face cu decizia de *„izolare socială totală”*, pentru a preveni apariția unor noi cazuri de infecție și câștigarea de timp în producerea unui vaccin adecvat.

„Nu contează cât costă”, abordarea pe care cele mai multe țări au îmbrățișat-o, este un principiu care putea fi dezastruos, mai ales pentru unele țări în care eforturile puteau depăși limita suportabilității sociale. Este evident că ***recurgerea la decizii de neimaginat la debutul anului în curs a afectat nu doar moralul populației – obligată „să stea acasă” - dar și întreaga economie, îndeosebi turismul, transporturile, unitățile comerciale și de alimentare publică etc.***

Carantina totală s-a dovedit, practic, imposibilă, iar prelungirea excesivă a acesteia a exercitat o presiune insuportabilă nu doar asupra populației, dar și la nivelul celor trei lanțuri de aprovizionare vulnerabile, care susțin economia și, în general, viața: alimentația, asistența medico-farmaceutică și resursele energetice. Nu trebuie să fii neapărat doctor în economie pentru a realiza că, oricât de rezistente ar fi structurile de aprovizionare, acestea se pot rupe, fiind necesare eforturi inimaginabile pentru a le menține în funcțiune și a le readuce la parametrii anteriori declanșării pandemiei.

Cel puțin două țări, China și Italia, au transformat această opțiune într-un răspuns guvernamental oficial față de coronavirus, impunând carantina pentru milioane de oameni și forțând schimbări majore ale stilului de viață. Numai că astfel de măsuri nu puteau dura la nesfârșit. Populația a fost însă dispusă să le tolereze, știind sigur că acestea vor înceta într-un moment sau altul.

S-A ȘTIUT? DA, S-A ȘTIUT!!!... ȘI CU ASTA, CE-AM FĂCUT?

Spre deosebire de atacurile teroriste de la 9 sepembrie 2001, fenomenul pandemiei declanșate de Covid-19 nu a luat prin surpindere ***Comunitatea de informații americană***, afirmație ușor de dovedit de Rapoartele confidențiale „scăpate” în mass-media, dar și de rezultatele muncii unor jurnaliști de

investigație, cu conexiuni în rândul serviciilor secrete. Cele mai fiabile și sensibile informații, dar și cele mai severe avertismente au venit de la Agenția Centrală de Informații - CIA, Agenția pentru Informații Militare - DIA, Agenția pentru Securitate Națională - NSA și de la Centrul Național pentru Informații Medicale - NCMI.

● ***Februarie 2009!!!*** Editura Robert Laffont din Paris prezenta, sub semnătura lui Alexandre Adler, ***„Noul raport al CIA: cum va arăta lumea în 2025?”,*** care poate pune pe gânduri cititorii noștri: prevesteau viitorul analiștii de la Langley? Știau ce anume urma să se întâmple? Testau reacția opiniei publice internaționale la un eventual incident (provocat !) internațional major?

Dintre atâtea previziuni ale evoluției situației internaționale, ne-am oprit doar la cele inserate în capitolul *„Posibila declanșare a unei pandemii mondiale”*, din care am reluat câteva pasaje, pe care nu dorim să le comentăm, lăsând cititorilor libertatea de a imagina/creiona fiecare scenariul cel mai verosimil (sic!):

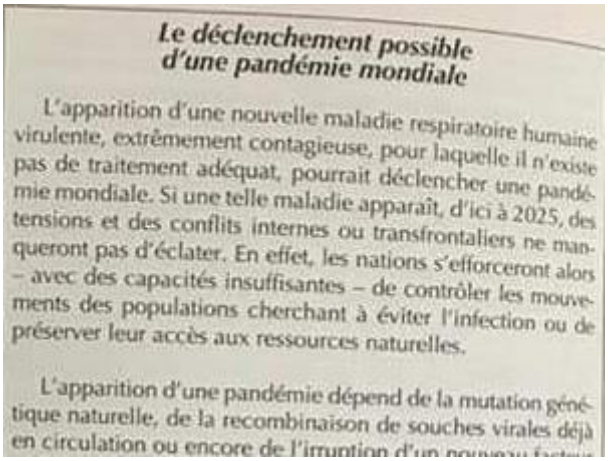

Le déclenchement possible d'une pandémie mondiale

L'apparition d'une nouvelle maladie respiratoire humaine virulente, extrêmement contagieuse, pour laquelle il n'existe pas de traitement adéquat, pourrait déclencher une pandémie mondiale. Si une telle maladie apparaît, d'ici à 2025, des tensions et des conflits internes ou transfrontaliers ne manqueront pas d'éclater. En effet, les nations s'efforceront alors – avec des capacités insuffisantes – de contrôler les mouvements des populations cherchant à éviter l'infection ou de préserver leur accès aux ressources naturelles.

L'apparition d'une pandémie dépend de la mutation génétique naturelle, de la recombinaison de souches virales déjà en circulation ou encore de l'irruption d'un nouveau facteur

→ *în 2020, o boală asemănătoare unei forme grave de pneumonie, atacând plămânii și căile respiratorii, rezistentă la toate tratamentele cunoscute, se va răspândi în toată lumea;*

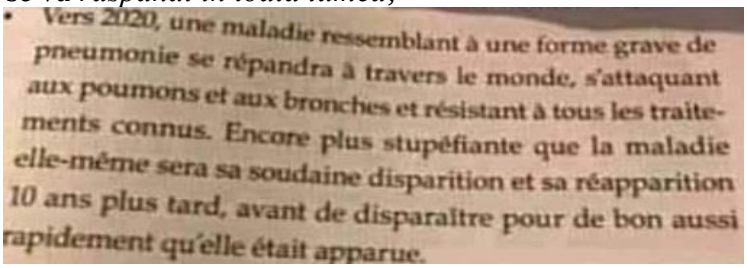

• Vers 2020, une maladie ressemblant à une forme grave de pneumonie se répandra à travers le monde, s'attaquant aux poumons et aux bronches et résistant à tous les traitements connus. Encore plus stupéfiante que la maladie elle-même sera sa soudaine disparition et sa réapparition 10 ans plus tard, avant de disparaître pour de bon aussi rapidement qu'elle était apparue.

→ *eventuala pandemie va porni, cel mai probabil, din regiuni cu o mare densitate a populației, unde apropierea fizică dintre oameni și animale este evidentă, așa cum se întâmplă în China și Asia de Sud-Est;*

→ *pericolul va fi sesizat prea târziu, din cauza lipsei mijloacelor adecvate de depistare a maladiei, care s-ar putea transforma rapid în*

pandemie. Vor trece săptămâni bune până când laboratoarele vor confirma existența virusului;

→ călătorii, cu sau fără simptome evidente ale bolii, vor duce virusul și pe alte continente, iar măsurile ulterioare de protecție vor conduce, printre altele, la degradarea infrastructurii vitale și pierderi economice dificil de recuperat chiar și de cele mai dezvoltate state.

● În ***ianuarie 2017,*** Departamentul Apărarii a prezentat președintelui Donald Trump un raport *(Pandemia Influenza and Infectious Desease Response)* prin care avertiza despre pericolul apariției unei crize globale, cauzate de „o boala respiratorie nouă" și evidenția, în context, complicațiile pe care le-ar putea provoca în întreaga lume.

Raportul insera o serie de avertismente care, între timp, au devenit realitate, legate de *„amenințarea cea mai probabilă și semnificativă - o nouă gripă"*: apariția unor deficiențe grave în sistemul medical, unde *„vor exista dificultăți în aprovizionarea cu măști, mănuși și alte echipamente de protecție necesare personalului medical";* o *„concurență aprigă pe plan mondial pentru achiziționarea de ventilatoare și alte dispozitive de înaltă tehnologie asociate cu unitățile de terapie intensivă"*; penuria de paturi de spital, „până și cele mai industrializate țări urmând a se confrunta cu această problemă."

● Informații obținute pe mai multe linii de muncă de către structurile americane de intelligence supuneau atenției președintelui Donald Trump ***(noiembrie 2019)*** următoarele date privind situația existentă și perspective de evoluție a acesteia, multe fiind incluse în *President's Daily Brief:*

→ o contagiune a afectat regiunea Wuhan din China, schimbând modelele de viață și de afaceri și amenințând grav sănătatea populației. Acest focar de infecție este scăpat de sub control, ceea ce reprezintă, cel puțin pe termen scurt, o amenințare serioasă pentru forțele americane din Asia;

→ ar putea fi un eveniment de proporții apocaliptice, pe care autoritățile de la Beijing încearcă să-l ascundă, refuzând să ofere comunității internaționale informații vitale pentru sănătatea viitoare a omenirii;

→ Statele Unite și lumea vor rămâne vulnerabile la foarte probabila epidemie de gripă sau un focar pe scară largă al unei boli contagioase, care ar putea duce la rate uriașe de deces și dizabilitate, la afectarea gravă a economiei mondiale, solicitarea la extrem a resurselor internaționale și la sporirea solicitărilor de ajutor adresate Statelor Unite.

● În ***ianuarie și februarie 2020,*** Comunitatea de informații din SUA a emis, în mod repetat, *„avertizări clasificate serioase"* despre *„un virus care prezintă caracteristicile unei pandemii la nivelul întregii planete"*, sugerând *„actiuni rapide și coordonate pentru a-l combate"*.

Din păcate, consilierilor președintelui Trump le-a fost dificil să-i atragă atenția asupra acestor rapoarte și, doar cu câteva zile înainte ca guvernul chinez să procedeze la izolarea a milioane de cetățeni, secretarul pentru sănătate și

servicii umane, Alex Azar, a avut acces în Biroul Oval și i-a vorbit președintelui despre virusul care reprezenta o „amenințare serioasă, împotriva căreia trebuie întreprinse măsuri care ar putea să perturbe viața de zi cu zi a americanilor".

Previzibil sau nu, liderul de la Casa Albă a refuzat să ia în considerare mesajul specialiștilor, considerând că virusul „nu reprezintă o amenințare majoră pentru securitatea națională a Statelor Unite." Când, totuși, și-a dat seama de gafa comisă, a postat pe Twitter un mesaj încurajator pentru americani: „Coronavirus este sub controlul strict al SUA." (sic!).

DEZINFORMARE, MANIPULARE ȘI FAKE-NEWS

În situații de criză, lumea crede aproape orice și se îndoiește de oricine, în loc să reflecteze și să încerce să gândească logic, să separe grâul de neghină! Mediul on-line a devenit astfel deversorul temerilor noastre, dar și mijloc de amuzament, ca în orice situație critică oamenii făcând deseori haz de necaz. Altfel, ***s-a dat frâu liber speculațiilor cu privire la teorii ale conspirațiilor, la evenimente controlate din umbră de forțe oculte sau, mai grav, la pedepsirea omenirii de către forța divină!*** Asta nu înseamnă că nu există conspirații sau complotiști, întrucât istoria este plină de astfel de exemple. Însă, apelativul „complotist" devine deseori un bumerang, adică o anatemă pentru a discredita lansatorii de alerte dacă mesajul acestora nu este pe placul celor interesați !

Tragedia și privațiunile social-economice provocate de efectele coronavirusului au fost amplificate de campania de dezinformare a unor actori statali *(îndeosebi China, Rusia și unele țări din Orientul Mijlociu)* și mijloace mass-media, ceea ce a determinat Organizația Mondială a Sănătății să vorbească despre ***„o adevărată infodemie a informațiilor eronate referitoare la proveniența Covid-19, efectele acestuia și măsurile de protecție adecvate."***

Astfel, de la primele semnalări ale declanșării epidemiei, virusul a fost, rând pe rând, o armă biologică (chineză/americană) pentru care ar exista deja vaccinul adecvat, un program diabolic de reducere a numărului populației, sau chiar rezultatul unor operațiuni de spionaj.

♦ ***În cursul lunii martie 2020, rețelele de socializare Facebook, Twitter și Whatsapp difuzau fotografia directorului Departamentului de chimie și biochimie al prestigioasei Universități Harward – Charles Lieber – prezentându-l drept „cercetătorul american arestat recent de FBI pentru că ar fi fabricat și vândut comuniștilor chinezi Covid-19".***

Știrea pare ca în bancul sovietic cu bicicleta: Da, savantul a fost reținut, dar nu recent, ci cu o lună în urmă și nu pentru coronavirus ci pentru că nu a declarat fiscului american fondurile de care a beneficiat în cadrul programului „Mii de talente", lansat în 2008 de guvernul chinez pentru atragerea unor cercetători internaționali de prestigiu, considerat de FBI ca o posibilă tentativă de spionaj industrial !!!

♦ La 25 aprilie 2020, o obscură agenție de presă din țara noastră, al cărei nume nu merită nici măcar menționat, lansa un fake news de cea mai joasă speță: Imunologul japonez ***dr.Tasuku Honjo,*** laureat al Premiului Nobel pentru fiziologie sau medicină, care a lucrat patru ani la Laboratorul din Wuhan, ar fi susținut că „virusul Corona nu este natural și nu a provenit de la lilieci, pentru că altfel nu s-ar fi răspândit în zone cu temperaturi diferite de mediul în care a apărut." Reputatul expert afirma că „virusul a fost creat artificial, că toți cercetătorii de la Wuhan sunt morți și că autoritățile de la Beijing dezinformează în mod intenționat opinia publică internațională", rugând (chipurile) Academia Regală de Științe și Institutul Karolinska din Suedia să-i retragă premiul Nobel, dacă vreodată se va dovedi contrariul.

La scurt timp, într-un comunicat de presă, dr.Tasuku Honjo s-a arătat indignat și stupefiat de o asemenea manipulare, afirmând: ***„În aceste momente dramatice, de pierderi umane și economice cauzate de pandemia de Covid-19, sunt profund mâhnit că numele meu și al Universității Kyoto sunt folosite pentru răspândirea de acuzații și informații false*****".**

♦ ***Din păcate,*** *în capcana unor acțiuni de dezinformare și/sau manipulare a opiniei publice au căzut și autoritățile de la București* ***(vezi declarațiile contradictorii demne de o emisiune de divertisment – cu mască și fără mască, sau avertismentele lansate de la Palatul Cotroceni privind*** *„experiența ratată a redeschiderii școlilor din Franța", care au provocat reacția dură a politicienilor de pe malurile Senei !)*

CIA ȘI CASA ALBĂ, SAU JOCUL DE-A ALBA-NEAGRA CU VIRUSUL

Politicieni republicani și mijloace de informare în masă apropiate Casei Albe acreditează ideea că, *„probabil, virusul este o armă biologică creată în laboratoarele de la Wuhan"*, pe care Beijingul o folosește ca armă mediatică pentru a preveni realegerea lui Donald Trump. Există opinii chiar mai fanteziste, venite tot dinspre tabăra Partidului Republican: „democrații și statul paralel au sprijinit China și Coreea de Nord în fabricarea Covid-19"!

Neadevărurile au fost demascate de ***Trevor Bedford***, eminent epidemiolog american, care a precizat că *„nu există niciun fel de probe ale unei inginerii genetice (...) Cel mai probabil, virusul ucigaș provine de la un liliac, care l-a transmis unui alt mamifer și de la acesta unei ființe umane din Wuhan, la finele lunii noiembrie 2019."*

Un mesaj asemănător a venit, la 30 aprilie a.c., și din ***partea Oficiului Directorului Național pentru Informații*** care, într-un scurt comunicat, precizează: *„Comunitatea de informații a SUA împărtășește opinia marii majorități a oamenilor de știință referitoare la originile pandemiei, considerând că noul coronavirus, originar din China, nu a fost realizat de oameni sau modificat genetic (...) Comunitatea va continua să examineze cu rigurozitate informațiile care apar, pentru a determina dacă epidemia a apărut prin contactul cu animale infectate, sau dacă a fost vorba de un accident într-un laborator din Wuhan."*

Însă, la începutul lunii mai a.c., ***secretarul american de stat Mike Pompeo*** a susținut că SUA dețin dovezi semnificative că noul coronavirus provine dintr-un laborator din Wuhan*: „Există probe imense că de acolo a plecat (...) China este cunoscută pentru predilecția ei de a infecta lumea și de a folosi laboratoare care nu respectă normele (...) Nu este prima dată când lumea este pusă în pericol de un virus provenit din laboratoarele chineze".*

Fostul director al CIA a refuzat însă să spună dacă virusul ar fi fost eliberat în mod intenționat de chinezi și a exprimat regretul față de reticențele Beijingului de a contribui la elucidarea originii pandemiei.

*

Opiniile contradictorii exprimate de Comunitatea de informații și președintele american *(inclusiv stafful de la Casa Albă)* ***nu mai surprind pe nimeni, Donald Trump formulând deseori critici severe cu privire la „lipsa de realism a analizelor" primite de la CIA și celelalte structuri de intelligence autohtone.*** *Cu riscul de a provoca animozități nedorite, ca profesioniști ai muncii de informații, opinăm că* ***datele furnizate beneficiarilor legali de către serviciile secrete nu au concurență și nici nu pot fi puse la îndoială de postacii de profesie ai politicienilor sau de declarațiile publice ale acestora.***

*

Apelând la argumente ce țin mai mult de teoria conspirației decât de raționamentul științific, un anume ***dr. Thomas Cowen*** din SUA încearcă să ne convingă că *„noul coronavirus provine din excrețiile toxice ale corpului uman, cauzate de expunerea la un câmp electromagnetic periculos, odată cu extinderea rețelei 5G".* Pentru a conferi greutate afirmațiilor sale, Cowen susține că o serie de astfel de pandemii ar fi fost legate de evenimente majore ale revoluției tehnico-științifice (gripa spaniolă din 1918 de descoperirea undelor radio, cea din 1968 din Hong Kong de lansarea sateliților spațiali etc.).

*

În opinia noastră, ***varianta fantezistă vehiculată de cercetătorul american are serioase conotații politico-economice și se încadrează perfect în campania deșănțată a președintelui Donald Trump împotriva companiei chineze Huawei, cel mai puternic concurent al americanilor pe piața echipamentelor 5G.*** *Cât despre pericolul pe care acestea le-ar reprezenta*

pentru sănătatea umană, să ne reamintim că SUA și Coreea de Sud au dezvoltat tehnologii 5G pe propriile teritorii cu mult înaintea Chinei și a apariției Covid-19 !

*

CHINA: AFARĂ-I VOPSIT GARDUL, ÎNĂUNTRU... LEOPARDUL !

În China, ***o mare parte a populației crede și acum că virusul ucigaș a fost adus de sportivii americani participanți la Jocurile mondiale ale militarilor, care s-au desfășurat la Wuhan, în perioada 18-24 octombrie 2019.*** Este drept că și presa autohtonă a alimentat indirect o asemenea teorie, aducând în atenție faptul că militarii americani, care au fost cazați într-o locație apropiată de Piața de fructe de mare din Wuhan, au obținut rezultate surprinzător de slabe, fiind probabil agenți ai CIA și nu adevărați atleți !

Într-o primă fază, reacția oficială a Chinei față de diferitele luări de poziție pe plan internațional a fost prudentă și rezervată, aceasta fiind mai vizibilă abia în momentul în care autoritățile au obținut primele rezultate în gestionarea crizei. Astfel, după unele semnale apărute în presa de limbă engleză de la Beijing și pe rețelele de socializare, care arătau cu degetul spre Washington (virus modificat genetic, menit să afecteze doar o anumită rasă a populației !!!), a venit și prima declarație oficială ceva mai explicită.

În martie 2020, *Zhao Lijian,* purtătorul de cuvânt al Ministerului Afacerilor Externe de la Beijing, a evocat la rândul său teoria complotului, ceea ce a determinat reacția imediată la SUA, care l-a convocat la Departamentul de Stat pe ambasadorul chinez la Washington, pentru a-i transmite o Notă de protest.

După ce a început să controleze situația, ***China a declanșat o campanie agresivă în plan informațional, pentru a modifica percepția comunității internaționale cu privire la sinceritatea autorităților autohtone și rezultatele încurajatoare ale gestionării răspândirii virusului.*** Strategia Beijingului s-a axat pe trei coordonate propagandistice majore: alimentarea dubiilor cu privire la originea virusului (vezi ipoteza cu militarii americani!); guvernul chinez a dovedit că stăpânește situația; Occidentul a demonstrat că sistemul capitalist nu poate reacționa eficient la astfel de crize.

În acest fel, China a reușit să abată atenția de la neajunsurile sistemului sanitar autohton, pe care l-a prezentat ca fiind unul performant, invitând și alte țări să-i urmeze exemplul. Mai mult, autoritățile de la Beijing și-au oferit sprijinul pentru ajutorarea unor state europene să facă față problemelor generate de răspândirea alarmantă a virusului.

MOSCOVA NU CREDE ÎN LACRIMI, DAR SPERĂ LA O MINUNE!

Lansarea de fake-news nu este doar apanajul Chinei care, cel puțin la acest capitol, are încă multe de învățat de la *adevărații maeștri ai artei manipulării: serviciile secrete ale Federației Ruse.* Cu o experiență mai vastă în sesizarea și contracararea unor asemenea manevre, americanii au fost primii care au semnalat că, de la apariția pandemiei, pe rețelele de socializare s-a declanșat o „adevărată campanie de intoxicare, care propagă diferite teorii ale conspirației". Ulterior, la aceeași concluzie a ajuns și Serviciul European pentru Acțiune Externă, care a averizat populația comunitară asupra „perfidiei campaniei de dezinformare lansate de mass-media ruse referitoare la Covid-19".

Pe de altă parte, Rusia nu a ezitat să-și pună în evidență tehnologiile de vârf dezvoltate „în scopuri defensive": avansul luat în folosirea inteligenței artificiale și lansarea unui program IT menit să permită autorităților să geolocalizeze persoanele intrate în contact cu purtătorii de virus, cu ajutorul telefoanelor mobile.

În paralel, Rusia a încercat să-și arate mușchii și în raporturile cu Uniunea Europeană și să-și afișeze generozitatea „profund dezinteresată", prin timiterea în Italia de unități militare mobile și echipamente medicale, lăsând să se înțeleagă incapacitatea occidentalilor de a stăpâni criza.

Posturile de televiziune aservite Kremlinului au exploatat la maxim acest moment, propaganda experților de la Iasenovo *(nn: Cartierul general al Serviciului rus de Informații Externe)* fiind axată pe difuzarea ostentativă a două calupuri de imagini: reuniunea dintre ofițerii italieni și ruși, într-o locație a Statului Major al Armatei Terestre, de lângă Roma și, respectiv, convoiul de vehicule militare ruse aflat în marș spre Bergamo.

Asemenea imagini sunt reluate și de mass-media în limbi străine, însoțite de comentarii care conduc ascultătorii spre ideea atât de dragă lui Dmitri Kiseliov, directorul „*Rossia Today*", considerat de presa occidentală „propagandistul-șef al Kremlinului": în prezent, „Europa se află în agonie și doar Rusia este capabilă să o salveze."

Experți politico-militari occidentali pretind că serviciile de informații ale Federației Ruse sunt angajate într-o „campanie de dezinformare fără precedent" *(dacă nu vorbim de alegerile prezidențiale din 2016!),* utilizând rețelele de socializare Twitter, Facebook și Instagram pentru lansarea de fake-news care să acrediteze o teză preferată a Kremlinului: „Noul coronavirus este o armă bilologică fabricată de CIA pentru a susține războiul comercial al

președintelui Trump împotriva Chinei." Obiectivul Moscovei, pe termen scurt, este evident: agravarea crizei sistemului de sănătate din statele occidentale și zdruncinarea încrederii opiniei publice în capacitatea autorităților de a gestiona situația și a identifica soluții eficiente pentru stoparea pandemiei.

În opinia fostului angajat al CIA, ***Philip Reeker, asistent al Secretarului de Stat pentru Europa și Eurasia***, *„intenția Moscovei este de a semăna discordie, care să macine instituțiile și alianțele americane din interior (...) Lansând intoxicări perfide despre coronavirus, agenții SVR (Slujba Vneșnei Razvedki – spionajul) au ales să amenințe securitarea publică și să deturneze astfel atenția de la eforturile vizând identificarea unei soluții sanitare mondiale."*

Foarte incisivi s-au dovedit și agenții ***GRU*** *(spionajul militar).* Astfel, cotidianul „Zvezda" *(nn: „Steaua", finanțat de Ministerul rus al Apărării !!!)* publica la începutul primăverii acestui an articolul ***„Coronavirus – războiul biologic american împotriva Rusiei și Chinei",*** acreditând ideea conform căreia Covid-19 ar fi fost inventat pentru a slăbi economia chineză și a diminua astfel puterea de negociere a Bejingului în discuțiile cu Washingtonul, pentru soluționarea disputelor comerciale.

În acest joc, orchestrat de serviciile secrete ruse, au intrat și politicienii apropiați puterii, cel mai vocal fiind, de departe, liderul ultranaționalist ***Vladimir Jirinovski***, acompaniat de expertul militar ***Igor Nikulin***. Prezenți frecvent pe posturile de radio și televiziune controlate de Kremlin, cei doi au încercat să convingă ascultătorii că *„virusul este un experiment al Pentagonului sponsorizat de societățile farmaceutice"* și că *„existența laboratorului patogen de nivel 4 de la Wuhan a fost un pretext folosit de CIA pentru a invoca experiențele biologice ale chinezilor și scăparea de sub control a virusului."*

IRAN ȘI UNELE ȚĂRI ARABE ARATĂ CU DEGETUL SPRE WASHINGTON

♦ Apariția Covid-19 reprezintă „un atac biologic, un război hibrid, împotriva Chinei și Iranului, cu evidente ținte economice", afirmă autoritățile de la Teheran, care fac referiri și la amenințările președintelui Donald Trump privind lovirea unor puncte sensibile ale culturii și civilizației persane.

Virusul ar fi fost creat și răspândit de SUA pentru a salva ulterior bolnavii cu vaccinul deja existent. Strategia face parte dintr-un război economic și psihologic menit să slăbească influența Chinei pe plan internațional, prezentând-o ca o țară incapabilă să asigure sănătatea propriilor cetățeni.

Ideea este susținută și de fostul președinte iranian Mahmoud Ahmadinejad, care la 9 martie 2020 a trimis o scrisoare de protest la ONU, condamnând politica hegemonică a SUA: *„este evident pentru toată lumea că transformarea genetică a virusului s-a produs în laborator, Covid-19 fiind o*

nouă armă menită să consolideze supremația politică și economică internațională a americanilor."

♦ În lumea arabă, inclusiv în state tradițional aliate politicii americane în Orientul Mijlociu, prevalează teoria complotului sionist: Covid-19 a fost fabricat de evrei, pentru a precipita căderea burselor de mărfuri și valori, îndeosebi a pieței petrolului.

Ținta atacurilor este Israel și, evident, Mossad, rețelele de socializare arabe îndemnând populația să evite vaccinările împotriva coronavirusului care, în realitate, ar conduce la o sterilizare în masă și ar facilita punerea în practică a programului familiei Rothschild de controlare a evoluției societății.

*

Ideea complotului sionist este avansată și de ***Robert Steele***, fost ofițer CIA, care încearcă să ne ofere ***„o perspectivă din sfera contrainformațiilor cu privire la virusul Wuhan":*** am asistat la ***„un atac sionist asupra Chinei,*** *în două părți: mai întâi, un profesor evreu american de la Harvard pare să fi colaborat cu chinezii, pe care i-a ajutat la înființarea unui centru specific războiului biologic de nivel 4, în Wuhan. În partea a doua – și este posibil ca profesorul să nu fi fost de acord cu aceasta – sioniștii au eliberat virusul atât pe piață, cât și în spitale."*

Fostul ofițer al Agenției Centrale de Informații sugerează ***că elemente sioniste ale „statului paralel" se regăsesc atât în Departamentul de Stat și Comunitatea de informații, cât și în Congresul american și industria farmaceutică,*** *încercând să modifice cursul realist al politicii externe a președintelui Donald Trump.*

RĂSPUNSUL SERVICIILOR SECRETE LA PROVOCĂRILE COVID-19

Într-o perioadă în care situațiile de urgență și măsurile excepționale erau nelipsite din vocabularul tuturor decidenților politici, ***serviciile de informații și agențiile de securitate nu puteau rămâne insensibile la noile provocări***, care apăreau la orizont odată cu schimbarea radicală a situației operative în care erau obișnuite să-și desfășoare activitatea specifică. Fără a intra în detalii care țin de *„bucătăria"* oricărui serviciu secret, credem că ***majoritatea structurilor de intelligence din țările democratice au sprijinit puterea politică cu informații sensibile, menite să ajute la creionarea unui tablou cât mai aproape de adevăr referitor la evoluția pandemiei și adoptarea celor mai adecvate măsuri pentru combaterea acesteia***.

Unele servicii secrete, îndeosebi *Mossad*, s-au implicat cu rezultate notabile în sprijinirea autorităților sanitare autohtone, cărora le-a facilitat achiziționarea de medicamente și echipamente specifice *(ventilatoare, termometre digitale, măști etc.)* în timp util și la prețuri competitive, în condițiile în care toată lumea avea nevoie urgentă de aceleași produse iar stocurile păreau insuficiente.

***Premierul Benjamin Netanyahu a mulțumit public directorului Mossad, Yossi Cohen**, care „a coordonat în mod excepțional eforturile de procurare a echipamentelor necesare depășirii crizei, rezultatele vorbind de la sine.” Șeful executivului israelian a avertizat că „**nu se știe ce va fi mâine sau lunile viitoare**” și că „**s-ar putea să avem din nou nevoie de sprijinul Mossad, care are deja experiență în domeniu**.”*

Serviciile secrete și/sau Agențiile de securitate se confruntă cu provocări fără precedent, încercînd adaptarea, din mers, a mijloacelor și metodelor de muncă la noile condiții generate de pandemia cu coronavirus. Aceste provocări afectează fiecare aspect al ciclului informativ, de la recrutarea de agenți, până la colectarea, valorificarea și diseminarea informațiilor.

Majoritatea structurilor de intelligence și-au redirecționat importante resurse analitice către combaterea Covid 19, reducând astfel ritmul muncii în alte domenii ale securității nationale. Chiar și în aceste condiții vitrege, ***structurile de intelligence nu au „lăsat garda jos” în fața pericolelor tradiționale generate de criminalitatea transfrontalieră și extremismul de toate culorile, care încearcă să profite de situație pentru a se îmbogăți din afaceri ilicite sau pentru a readuce în discuție unele „nedreptăți istorice”!***

Lucrătorii din serviciile de informații au învățat rapid să opereze și în asemenea situații sensibile, încercând să depășească greutățile apărute după flexibilizarea programului de lucru impusă de distanțarea socială și renunțarea temporară la unele activități de suport operativ, sau considerate mai puțin importante pentru bunul mers al activității specifice.

Teoretic, ofițerul de intelligence ar putea lucra și de la distanță, însă eficiența muncii lui ar fi mult diminuată. Practic, însă, ***în spionaj există unele reguli stricte, de la care nu se poate face niciun fel de rabat:*** protejarea rețelelor interne de comunicare digitală, stocarea informațiilor sensibile în locuri special amenajate, asigurarea securității personalului, conspirarea locațiilor folosite etc.

Cel mai dureros fapt pentru serviciile secrete ar putea fi reducerea intensității muncii operative, a activității de creare și folosire a rețelei informative, rațiunea de a fi a oricărei structuri de intelligence.

Pentru un ofițer-recrutor este greu să acționeze în localități aproape pustii, când el ar trebui *„să se piardă în mulțime”* pentru a se întâlni cu agentul

și a nu intra în atenția organelor de contrainformații ale statului în care își desfășoară activitatea, indiferent sub ce acoperire. Singura lui consolare, dacă poate fi numită așa, este că și adversarul lucrează în aceleași condiții, numai că este la el acasă!

UNELE CONCLUZII DE ETAPĂ

—►***Cele mai nefaste efecte politice și economice ale pandemiei au fost provocate*** nu atât de boala propriu-zisă, cât ***de panica generală și incoerența răspunsurilor guvernelor la un fenomen aproape fără precedent și greu de gestionat***. Mai grav este că decidenții politici au stat nepermis de mult în expectativă până la adoptarea unor măsuri ferme, nepopulare, dar necesare controlării situației.

—►Prin natura lor, oamenii sunt sociabili chiar și în cele mai autoritare regimuri, dar ***autoizolarea prelungită poate genera consecințe imprevizibile***, inclusiv în ceea ce privește modul în care se comportă națiunile între ele, iar exemplele au început deja să apară. Interacțiunea socială nu a fost, nu este și, evident, nu poate fi opțională! ***Lozinca „să acționăm împreună trăind separați" pare de domeniul trecutului.***

—►Drama sanitară și consecințele economice provocate de răspândirea coronavirusului ar putea aduce ***modificări fără precedent în raportul de forțe pe plan internațional:*** în criza Covid-19, leadershipul american nu s-a văzut, reacția SUA fiind tardivă, iar cea a europenilor inadecvată. În acest context, Rusia și China au crezut că este o bună oportunitate de a încerca o reașezare a ordinii mondiale, cu mai multe centre de putere.

Războiul comercial declanșat înainte de apariția pandemiei a fost înlocuit cu unul informațional sau, mai degrabă, al dezinformării, scopurile fiind aceleași: demitizarea rolului de unică superputere al SUA, fragilizarea solidarității europene și transatlanice, paralel cu ranforsarea pozițiilor internaționale al Moscovei și Beijingului.

Propaganda oficială și implicarea serviciilor secrete au jucat un rol major în susținerea obiectivelor de politică externă vizate de RP Chineză și Federația Rusă.

—►***Probleme presante ale geopoliticii mondiale au trecut în conservare***, foarte puțini analiști și observatori ai confruntărilor din zonele fierbinți ale palnetei atacând subiecte care, până mai ieri, erau pe prima pagină a ziarelor: campania SUA împotriva Iranului; disputele dintre Moscova și Ankara, după implicarea militară a Turciei în soluționarea conflictului din Siria; dosarul nuclear nord-coreean și jocul de-a v-ați ascunselea al liderului suprem Kim Jong Un; fragmentarea intracomunitară; asperitățile dintre Londra și Bruxelles după Brexist ș.a.

Asistăm oare la ceea ce ***Josep Borrell,*** Înaltul Reprezentant al UE pentru Politica Externă și de Securitate, numea ***„apusul unui sistem mondial condus***

de SUA și apariția unui secol asiatic (...) pe cale să se producă sub ochii noștri?"

*

În criza pandemiei noului coronavirus sunt mai multe necunoscute decât certitudini, care ne-ar putea aduce și alte surprize, atât la nivel individual, cât și la cel al țărilor și vitezei de propagare. Bătălia se anunță lungă. Chiar dacă unele state au depășit mai bine decât altele dificultățile situației, nimeni nu se poate considera învingător. Nici chiar democrația în disputa sa cu autocrația acceptată tacit de o populație dezorientată și aflată încă în convalescență!

CUM AR PUTEA ARĂTA VIITORUL OMENIRII? (PROFEȚIE SAU AVERTISMENT?)

Mircea Manea

Dezbaterile aprinse care au cuprins toate mediile în vremea pandemiei de coronavirus au adus subit în actualitate un autor și o carte apărută cu aproape un deceniu și jumătate în urmă. Este vorba de ***Jacques Attali*** *și de lucrarea sa „**Scurtă istorie a viitorului**”, publicată în anul 2006 și apărută în limba română la Editura Publirom în 2016.*

Autorul este o personalitate de largă reputație internațională. Timp de zece ani a fost unul din consilierii principali ai președintelui François Mitterrand, iar în 1980 a început programul european Eureka (un program major privind noile tehnologii). În 1991, a participat, în calitate de cofondator, la înființarea Băncii Europene pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD), filială continentală a Băncii Mondiale, devenind chiar președinte al acesteia. De asemenea, el se află la originea reformei învățământului superior, concepută pentru a permite echivalarea tuturor studiilor superioare din Europa. A publicat aproape 60 de cărți și lucrări pe diverse teme apărute în numeroase țări și vândute în peste șase milioane de exemplare pe toate continentele. A scris, inclusiv, o prezentare elogioasă a lui Karl Marx, pe care îl consideră un adept al pieței libere care a favorizat capitalismul ca un pas decisiv spre idealul său comunist, și a prezis globalizarea așa cum o știm astăzi (Noua Ordine Mondială). J. Attali este un politician de stânga, socialist.

„Scurtă istorie a viitorului” este comentată astăzi intens, adeseori sub titlul „o carte care provoacă fiori”, iar mesajele ei principale sunt difuzate larg pe rețelele de socializare. Unii dintre critici reproșează lui Attali că este adept al elitelor și definește istoria ca fiind „nimic mai mult decât gândirea celor mai puternici”. Alții fac referire la originea evreiască a autorului și la teorii conspiraționiste de reorganizare a lumii secolului XXI. Dincolo de opiniile cu care sunt receptate mesajele cărții, aceasta continuă să câștige în popularitate, iar Henry Kissinger a numit-o „strălucită și provocatoare..., greu de respins”. Fără a încerca să influențăm opiniile cititorilor, care își vor formula singuri propriile concluzii, atragem totuși atenția asupra ***actualității stringente a unora dintre tezele avansate de Attali, mai ales când este vorba despre fenomene care se manifestă deja în prezent, precum imigrația, supersupravegherea, sexualitatea, consumul drogurilor, dispariția patriotismului și multe altele.***

Lucrarea lui Attali nu este lipsită de contradicții, lucru firesc de altfel având în vedere anvergura subiectului și perspectiva pe care ambiționează să o cuprindă. De aceea, și după lectura cărții, întrebarea din titlu rămâne: vorbim de o predicție bazată științific asupra unui viitor sumbru al omenirii sau de un avertisment în legătură cu posibile evoluții care pot și ar trebui evitate?

Colegul nostru Mircea Manea a trimis redacției un amplu material cu fragmente și comentarii personale despre cartea lui Attali, din care prezentăm în continuare câteva extrase mai incitante (**I. Popa**).

*

Attali prezice că secolul XXI se va desfășura în trei faze distincte:

1. Super-imperiul

Mai întâi va fi o eră de privatizare în care societățile (corporațiile) impun ordinea de zi: „Banii vor scăpa super-imperiul în cele din urmă de tot ceea ce-l amenință, inclusiv de statele-națiuni, care se vor distruge progresiv. Piața va deveni singura lege recunoscută în lume. Un sistem de putere a cărui structură rămâne evazivă, dar al cărui scop este global".

Atâta vreme cât democrația și piața vor rămâne forțe egale, ele își vor împărți zonele de competență și își vor respecta delimitările. Ordinea economică se va structura ca o juxtapunere a democrațiilor de piață; lumea va fi policentrică, pe fiecare continent existând una sau două puteri de importanță majoră: SUA, Brazilia, Mexic, China, India, Egipt, Rusia și Uniunea Europenă (Chiar dacă aceasta nu va prezenta toate atributele unui stat). Lor li se vor alătura Nigeria, dacă va mai exista, ceea ce este puțin probabil. Împreună, aceste nouă națiuni, devenite stăpânele lumii policentrice, vor forma ***un guvern informal al lumii***.

* „... Sub presiunea exigențelor pieței și grație unor noi mijloace tehnologice, lumea se va organiza în jurul unei piețe devenite planetare, fără structuri statale. ***Va începe atunci hiperimperiul,*** un sistem de deconstrucție a serviciilor publice, apoi a democrației și în sfârșit, a statelor și a națiunilor".

* „Noile tehnologii vor modifica radical modul de realizare a produselor actuale. Ele vor permite să se consume mult mai puțină energie pentru fiecare unitate produsă, să se gestioneze mai judicios apa potabilă, deșeurile urbane și emisiile poluante, vor îmbunătăți caracteristicele produselor alimentare, ale îmbrăcămintei, ale locuințelor, ale vehiculelor, ale echipamentelor casnice și a obiectelor nomade. Automobilul ce va rula singur îl va scuti pe utilizator de neplăcerile condusului, cel puțin pe autostrăzi. Avioanele hipersonice vor scurta durata zborului la mai puțin de patru ore între Tokyo – Los Angeles, și orice punct al Pacificului. Vapoarele vor permite traversarea Pacificului în numai trei zile. Diverse societăți private vor trimite turiștii în hoteluri situate pe orbite extraterestre, vor organiza călătorii pe Lună, apoi și pe Marte. ***Va fi cea mai importantă revoluție care ne așteaptă în următoarea jumătate de secol***".

* „Atunci când legea pieței va începe să se impună în fața celei a democrației, serviciile publice de educație, de sănătate, de securitate, apoi și cele ale justiției și ale suveranității vor începe să fie concurate de întreprinderi private. Statele vor fi obligate să trateze clinicile străine ca spitale publice, filialele universităților private străine ca unități naționale. Companiile private de securitate, de asigurare a serviciului de ordine și informații, vor concura cu

serviciile de ordine naționale în activitatea de supraveghere a mișcărilor și a datelor, pe cheltuiala unor companii de asigurări și a unor întreprinderi care vor dori să știe totul despre salariații, clienții, furnizorii și concurenții lor, precum și despre riscurile pe care le vor avea de înfruntat, și vor dori să-și protejeze activele materiale, financiare și industriale împotriva unor diverse amenințări".

* „Treptat, fiecare țară, fiecare cartier, vor reduce pe rând rolul statului și al instituțiilor publice în privința normelor și prevederilor existente acum. Țările nu vor mai fi locuite în mod durabil decât de sedentari – obligați să rămână acolo de frica riscurilor, prea fragili, prea tineri sau prea în vârstă - și de cei slabi, unii dintre aceștia veniți, de altfel, din alte părți, pentru a găsi un cadru de viață mai decent. ***Se vor dezvolta numai statele care vor ști să-și atragă loialitatea cetățenilor, favorizându-le creativitatea, integrarea și mobilitatea socială***. Anumite națiuni de tradiție social-democrată și anumite entități statale minuscule vor rezista mai bine decât altele. O ironie a Istoriei: odată cu instaurarea hiperimperiului, vom asista la reapariția cetăților-state care au dominat începuturile Ordinii economice".

* Fluxurile de imigrare se vor extinde și vor scufunda statele-națiune. Statele Unite vor fi cea mai populară destinație și, „în douăzeci de ani, populațiile hispanică și afro-americană vor constitui aproape o majoritate în Statele Unite". Nomadismul va deveni, de asemenea, norma în Occident: „și tot mai mulți oameni vor lăsa o țară pentru alta; în curând vor fi mai mult de zece milioane dintre ei care vor schimba țările în fiecare an". ***Principalul nostru stimulent vor fi banii, dar mulți vor pleca, deoarece aceștia sunt dezgustați de propria patrie***. „Ei nu mai doresc să depindă de o țară al cărei sistem de impozitare, legislație și chiar cultură le resping și, de asemenea, vor să dispară complet, pentru a trăi o altă viață**.** ***Lumea va fi astfel din ce în ce mai plină cu oameni care au devenit anonimi din propria lor inițiativă***; va fi ca un carnaval în care fiecare – libertatea de final! – își va fi ales o nouă identitate pentru el."

* „În hiperimperiu, Ordinea economică va merge până la a disocia reproducerea de sexualitate; aceasta va ține de domnia plăcerii, iar reproducerea, de cea a mașinilor... Până la urmă, ființa umană va fi fabricată ca un artefact pe măsură, într-un uter artificial, având caracteristicele alese anterior. Ființa umană va deveni obiect de piață".

* „Va apărea o ***hipersupraveghere***. Tehnologiile vor permite oamenilor să știe totul despre ordinea produselor și despre activitatea semenilor, fapt care, într-un viitor mai îndepărtat, va avea și aplicații militare esențiale. Dispozitivele de captare și microcamerele de luat vederi plasate în toate locurile publice, apoi și în cele private, în birouri și în locurile de odihnă, iar în final chiar și pe obiectele nomade vor supraveghea intrările și ieșirile. Penitenciarele „vor fi înlocuite treptat cu supravegherea de la distanță a unei persoane sub arest la domiciliu". Nimic nu va putea rămâne ascuns; discreția considerată până acum o condiție a vieții în societate nu va mai avea rațiuni de

a subzista. Oricine va ști totul despre celălalt; mentalitatea va evolua spre mai puțină culpabilitate și mai multă toleranță. Curiozitatea, bazată pe secret, va dispărea și ea, spre marea nemulțumire a publicațiilor de scandal. Companiile de asigurare vor fi nemiloase: „Ele îi vor penaliza pe fumători, băutori, obezi, neangajați, neprotejați, agresivi, neatenți, neîndemanatici, prostănaci, risipitori. Ignoranța, expunerea la riscuri, oboseala și vulnerabilitatea vor fi considerate boli".

* Attali prezice o lume viitoare în care masele se îneacă singure în distracții, ca să scape de viața nesigură și lipsită de sens. „Distracția va fi principala noastră scăpare. Unii se vor izola singuri în autism, din cauza utilizării asidue a obiectelor portabile (iPhone- uri, MP3, MP4 etc.). Ei vor fi narcisiști, obsedați de automonitorizare, ca și japonezii otaku – acei fanatici ai spațiului virtual, ai ascultării muzicii în căști și ai automonitorizării trupului." Drogurile vor fi legalizate pentru a ne amorți în fața nebuniei crescânde din jurul nostru: „Alcool, canabis, opiu, morfină, heroină, cocaină, produse sintetice (amfetamine, methamfetamine, Ecstasy). Droguri chimice, biologice sau electronice, distribuite de «autotămăduitori» vor deveni produse de consum într-***o lume fără restricții legale*****".**

* Dolarul va rămâne moneda dominantă cel puțin până în 2025, când susținătorii străini vor începe să-l abandoneze și „piramida creditului, bazată pe valoarea locuințelor americane, se va prăbuși". Împotriva SUA și a Ordinei economice se va ridica o coaliție critică, grupându-i pe toți cei care nu mai așteaptă nimic de la ele sau care se simt frustrați întrucât nu obțin niciun fel de beneficii de pe urma lor. Ei vor critica de-a valma SUA, Occidentul, globalizarea, democrația de piață și hiperimperiul în curs de formare. Antimondialiști de toate soiurile, cea mai mare parte dintre ei nu vor avea o alternativă. Critica lor va viza - și o face încă de pe acum – rolul copleșitor al SUA, care monopolizează cea mai mare parte a bogățiilor lumii, irosesc resursele, provoacă dereglarea climatului, aservesc popoarele, consideră că sunt îndreptățite să le conducă după bunul lor plac. ***SUA vor începe apoi să se dezintegreze, violența și haosul fiind urmarea crizei economice. Și atunci imperiul american va dispărea***.

„Prin 2050, hiperimperiul va fi o lume a dezechilibrelor extreme și a marilor contradicții. El va eșua și se va prăbuși... După violența banului va urma - și deja și-a făcut simțită prezența- violența armelor". „Totul anunță o transformare treptată a omului în obiect, o amplificare a nedreptăților, nesiguranței și violenței; totul arată chiar că intrăm într-o sumbră perioadă premergătoare a războiului; națiunile cele mai evoluate răspund la violență prin violență, la frică prin egoism, la teroare prin represalii".

2. Hiperconflictul

Așadar, super-imperiul va face implozie și va exista o perioadă de haos la nivel mondial. Hiperconflictul va debuta chiar în jurul anului 2030, fiind

marcat de o perioadă de violență extremă și de revolte, „războaie devastatoare, națiuni sărăcite, grupuri religioase, entități teroriste și piraţi ai pieței libere luptând unul împotriva celuilalt“. Războaiele viitoare se vor purta cu „arme chimice, biologice, bacteriologice, electronice și nanotehnologice“. „Armele chimice vor fi capabile să caute și să ucidă liderii fără a fi detectate; ***pandemii ar trebui să fie gata de declanșare la dorință***; arme genetice complexe vor fi îndreptate în viitor în special împotriva anumitor grupuri etnice”.

● Razboaiele vor izbucni în toată lumea: unele vor fi purtate pentru a obține puterea asupra resurselor, cum ar fi războaiele pentru apă, alte războaie vor fi pentru a dobândi influență sau între grupurile etnice pentru obținerea autonomiei. Acestea vor conduce la o secesiune a țărilor și la apariția unor noi națiuni la nivel mondial. Națiunile potrivite pentru un astfel de conflict includ Nigeria, Turcia, Iran și Filipine. Chiar și orașele își vor proclama secesiunea; minoritățile etnice sau lingvistice își vor cere independența.

● Hiperconflictul ar putea porni de la un atac fulger împotriva Occidentului, inițiat de un singur stat cum ar fi Iranul în alianță cu Pakistanul, ambele fiind puteri nucleare islamice. În mai puțin de 30 de ani, mai mult de 15 țări vor fi dotate în mod declarat cu arme nucleare și cu mijloacele de lansare a acestora.

● Prin anii 2035 sau 2040, consideră Attali, NATO va ajunge la concluzia că nu mai deține mijloacele necesare pentru a-și menține dominația asupra Ordinei economice; epuizate din punct de vedere financiar și uman de conflicte, țările care vor compune această Alianță își vor schimba strategia: nu se vor mai ocupa de restul lumii, ci își vor reduce dependența energetică și financiară, vor instala o stare de protecționism, vor renunța la arme și își vor limita apărarea la protejarea intereselor lor în sensul cel mai strict al termenului.

● Dereglările climatice vor provoca războaie pentru ocuparea suprafețelor de pământ rămase sau devenite cultivabile și propice traiului oamenilor. Siberia, Marocul, Algeria și sudul Spaniei ar putea deveni fiecare o zonă de conflict.

● Mai multe țări vor declara război vecinilor pentru reunificarea popoarelor: ar putea fi cazul Indiei și Pakistanului, pentru controlul asupra Kashmirului, precum și al unor țări din Africa sub-sahariană ce ar putea intenționa să-și unească etniile în granițe naționale. Alții se vor încăpătâna să distrugă un stat vecin; mai multe țări arabe vor continua să dorească nimicirea statului evreu care, pentru a supraviețui, va trebui să câștige toate războaiele împotriva atacatorilor; altminteri, ar risca să dispară.

● Alte conflicte ar putea avea loc între diverse grupuri din interiorul unor țări dezvoltate. Ar fi posibil chiar ca unele să declare secesiune; minorități etnice sau lingvistice își vor revendica independența. Așadar, trebuie să ne așteptăm la un mare număr de războaie civile.

3. Hiperdemocrația

Extenuată de războaie și de revolte sociale, populația lumii va accepta cu brațele deschise „crearea unui guven mondial democratic". Acesta va fi un sistem colectivist, în care toată lumea lucrează pentru „binele comun". ***Hiperdemocrația va fi un Guvern mondial unic, stabilit de către ONU***. Astfel va vedea lumina zilei o nouă organizare armonioasă a lumii: la început nu va fi decât o coabitare planetară a pieței cu democrația. La puțină vreme după aceea, ambele vor fi depășite de hiperdemocrație.

La scară mondială vor trebui create noi instituții. Baza o va constitui Organizația Națiunilor Unite-ONU. ***O Constituție a planetei*** va relua, lărgind-o, Carta actuală a Națiunilor Unite, incluzând și drepturi noi. În mod deosebit va fi prevăzut un drept esențial: dreptul la copilărie, care va implica și niște îndatoriri parentale.

Consiliul de Securitate al ONU va fuziona cu G8 (grupul țărilor cele mai dezvoltate) care se va lărgi apoi la G11, din care vor face parte și India, Brazilia și Indonezia. Ulterior, el va fi compus numai din reprezentanții Uniunilor Continentale.

● ***Consiliul de Securitate va servi ca organ de control al guvernului planetar***. Acest guvern va consacra protecției omenirii mult mai multe resurse decât îi acordă în prezent toate guvernele din lume.

● Un ***Tribunal Penal Planetar*** va asigura compatibilitatea jurisprudențelor elaborate la nivelul fiecărui continent.

● O Bancă Centrală va asigura stabilitatea principalelor monede, iar apoi va institui o ***monedă unică***. O Bancă de Dezvoltare Planetară va finanța marile infrastructuri ale orașelor și ale țărilor care vor respecta Constituția Planetară.

● O ***Agenție Mondială a Apei*** va reglementa felul în care această resursă va fi disponibilă. Vor fi create și alte instituții pentru controlul calității produselor alimentare, pentru controlul companiilor de asigurări etc.

În finalul pledoariei sale, Attali evidențiază, totuși, o rază de speranță: „Mult timp înainte de sfârșitul secolului XXI, hiperimperiul îi va face pe oameni să perceapă unitatea lumii și să prevină distrugerea identității umane; că omenirea va deveni atât de conștientă de periculozitatea hiperviolenței încât își va schimba radical atitudinea față de ea însăși; că dictaturile care caricaturizează hiperdemocrația vor dura mai puțin decât cele care au caricaturizat socialismul; că religiile vor găsi o modalitate de a se tolera și de a se îmbogăți reciproc; că ***oroarea față de viitorul prezis în această carte va contribui la dorința de a-l face imposibil***".

PROSTIA OMENEASCĂ ESTE O BOALĂ!

Alexandru Botez

„Am marginalizat cercetarea medicală de vârf, am vitregit biologia celulară, virusologia, am închis Institutul Cantacuzino, am lăsat să prolifereze ignoranța, prostia, astrologia și chiar vrăjitoria"
Președintele Academiei Romane, **Ioan Aurel Pop**

*Este mai mult decât evident fenomenul prin care oameni incompetenți sau pur și simplu săraci cu duhul ajung în poziții de conducere, iar atitudinea acestora se caracterizează prin aroganță manifestată asupra celor din jur. Unii justifică acest comportament denigrând țara/cultura („*Așa e în România!" *sau* „Ăștia suntem noi!"*). Alții îl explică făcând referire strict la aceste persoane („*Prost*!" sau „*Nesimțit!"*).*

Într-un articol publicat la începutul anului 2017, profesorul de psihologie de la Colegiul de Stat din Georgia de Est – SUA, Dacian Dolean, a atras atenția asupra faptului că, în realitate, aceste comportamente sunt datorate Sindromului Dunning-Kruger, care nu are legătură cu cultura unei țări sau cu trăsăturile de caracter individuale, însă este strâns legat de nivelul (in)competenței indivizilor.

*

În 1999, psihologii Justin Kruger și David Dunning de la Universitatea Cornell - SUA au publicat rezultatele unor studii în care au investigat măsura în care indivizii sunt conștienți de limitele (in)competenței lor. Cercetările au plecat de la caz real. Un spărgător de bănci recidivist a jefuit în timpul zilei două bănci din Pittsburg, aparent fără să facă niciun efort să-și ascundă identitatea. Prins cu ușurință de poliție, spărgătorul a fost surprins că a fost identificat, deoarece el își acoperise fața cu suc de lămâie. Era convins că limonada îl face invizibil camerelor video de supraveghere.

Această întâmplare i-a determinat pe cei doi cercetători americani să investigheze legătura dintre limitele abilităților unor indivizi de a se auto-evalua corect și nivelul lor de incompetență. Au folosit o serie de teste prin care au evaluat atât performanța indivizilor în domenii ca înțelegerea umorului, raționament logic și înțelegerea structurilor gramaticale, cât și abilitatea acestora de a-și autoevalua corect performanța.

Rezultatele au arătat că indivizii incompetenți și-au supraestimat în mod vizibil competențele în fiecare dintre cele trei domenii în care au fost evaluați, iar indivizii care au obținut scoruri bune la teste și-au subestimat competențele. Psihologii americani au ajuns la concluzia că indivizii care au competențe scăzute nu doar că își supraestimează masiv propriile competențe, dar sunt și incapabili să evalueze competențele altora.

Altfel spus, conform scriitorului Charles Bukowski, „*Problema acestei lumi este că oamenii inteligenți sunt plini de îndoieli, în timp ce proștii sunt plini de încredere, în toate împrejurările*”.

Sindromul Dunning-Kruger este demonstrația științifică a unui adevăr pe care fiecare dintre noi îl constatăm în epoca actuală în viața de zi cu zi, tot mai ostentativ și generalizat, despre care personalități remarcabile, oameni de știință, filosofi, artiști, din epoci diferite, s-au exprimat în ziceri devenite celebre.

În antichitate, Aristotel, observând lumea și meditând asupra ei, era convins că „*Ignorantul afirmă, savantul se îndoiește, iar înțeleptul reflectează*”. Confucius, la rândul lui, cu patru secole î.Hr., considera că „*Adevărata cunoaștere este a-ți ști dimensiunea ignoranței*”, iar Charles Darwin, în secolul al XIX-lea, remarca, dezamăgit, că „*Ignoranța generează mai des încredere decât cunoștințele*”. Filozoful Bertrand Russell constata și el „*Cea mai mare problemă a lumii este faptul că proștii sunt întotdeauna siguri pe ei, în vreme ce înțelepții au parte de îndoieli*”, iar medicul neurolog Geraint Fuller, nota că Shakespeare și-a exprimat aceeași impresie în piesa sa de teatru *Cum vă place*: „*Nătărăii se cred deștepți, pe când înțeleptul crede că e prost*” .

Practic, nu există domeniu în care să nu putem sesiza manifestarea Sindromului Dunning-Kruger, la persoane al căror comportament este modificat de incapacitatea de a se autoevalua corect, dar care este de regulă extrem de agresiv. Acest fapt, nu numai că perturbă manifestarea firească a relațiilor interumane, dar afectează grav coerența sistemului de valori care guvernează societatea și perturbă nevoia normală, necesară și corectă de manifestare a competenței.

Referindu-se doar la domeniul politicului, revista britanică *Time* a publicat recent un articol întitulat „*De ce votăm (încă) incompetenții?*” în care, evocând Sindromul Dunning-Kruger, concluzionează tranșant: „*Incompetența generează de cele mai multe ori siguranță de sine, iar încrederea este convingătoare. Cei incompetenți se supraapreciază, pe când cei competenți au tendința de a se subaprecia. A fi inteligent creează impresia de ezitare, ceea ce nu convinge alegătorii*”.

Prostia omenească nu este mortală. Altfel, Organizația Mondială a Sănătății ar fi trebuit demult să declare starea de pandemie mondială. Nu este nici dureroasă. În caz contrar, dacă ar fi să ne referim doar la abordările cu care suntem bombardați excesiv în ultimul timp pe tema Covid-19, valurile uriașe de aberații care se revarsă prin intermediul mass-media de toate culorile politice și de pe toate meridianele, ar trebui să fie însoțite de un la fel de uriaș val de urlete de durere.

ANALIZE POLITICO-STRATEGICE

1940-2020: OPT DECENII DE LA DESTRĂMAREA ROMÂNIEI MARI

Dr. Ioan C. Popa

Sfârșitul Primului Război Mondial, reprezentat de victoria Puterilor Aliate și Asociate împotriva Puterilor Centrale (Germania, Austro-Ungaria, Turcia și Bulgaria), a instaurat o nouă ordine pe continentul european, jalonată în principal de tratatele de la Versailles (28 iunie 1919) și Trianon (4 iunie 1920), ultimul fiind cel care a stabilit noile frontiere ale Ungariei cu România, Austria, Statul Sârbo-Croato-Sloven și Cehoslovacia. Aflată în tabăra puterilor învingătoare, România și-a putut astfel vedea împlinirea, pe parcursul anului 1918, a visului secular de a-i reuni pe români, risipiți sub trei imperii, sub un singur sceptru. România întregită în granițele sale naturale, cunoscută și sub denumirea România Mare, a dăinuit 22 de ani, din 1918 până în vara anului 1940, când granițele sale s-au prăbușit sub loviturile puterilor revizioniste.

Timp de aproape două decenii, Germania și URSS, urmate îndeaproape de Italia, Ungaria și Bulgaria, au lucrat, separat dar cel mai adesea împreună, pentru revizuirea hotărârilor de la Versailles și Trianon, mai întâi prin sabotarea sistematică a Ligii Națiunilor, instrumentul destul de firav, dar important, menit să contribuie la apărarea păcii și asigurarea securității colective. Acțiunile puterilor revizioniste au fost posibile și datorită atitudinii îngăduitoare din partea celor mai mari dintre puterile învingătoare (SUA, Marea Britanie și Franța), care s-au văzut surprinse de înțelegerile germano-sovietice din august-septembrie 1939, cunoscute sub numele de Pactul Ribbentrop-Molotov, înțelegeri ale căror efecte, din păcate, continuă și după destrămarea URSS și căderea Cortinei de Fier să modeleze o bună parte a Europei de azi.

*

I. Raptul Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Herța

În acest episod ne vom ocupa în special de crimele comise de sovietici împotriva românilor în primul act din seria celor care au desfigurat România în acel tragic an 1940. Calvarul românilor basarabeni și bucovineni a început odată cu ultimatumurile sovietice adresate guvernului regal român la 26/27 și 27/28 iunie 1940. Potrivit celui de-al doilea ultimatum, trupele românești trebuiau evacuate din Basarabia și nordul Bucovinei în decurs de patru zile, începând cu 28 iunie, orele 14,00 (ora Moscovei), în timp ce răspunsul guvernului regal al României era așteptat „nu mai târziu de 28 iunie, ora 12,00

(ora Moscovei)", adică în circa 10 ore de la comunicatul rusesc. Trupele sovietice masate la frontiera română, cifrate la peste o jumătate de million de militari, erau pregătite pentru atac și grăbite să treacă la acțiune.

În multe privințe, operațiunea de ocupare a Basarabiei și nordului Bucovinei poate fi considerată o veritabilă invazie militară, similară celei din cazul Poloniei. Deși circumstanțele au fost oarecum diferite, URSS a tratat Polonia și România în egală măsură ca state inamice, iar în teritoriile poloneze și românești anexate a aplicat, în linii generale, metode și proceduri similare de lichidare a stâlpilor de rezistență națională și de reprimare în masă a populației civile potrivnice bolșevizării și sovietizării societății. Nu întâmplător, Stalin avertizase în octombrie 1939, în discuția cu ministrul de externe al Turciei: *„În opinia mea, România e un fel de Polonia..."*

Încă înainte de expirarea termenului ultimativ, oricum impus într-o manieră care nu putea fi respectată practic, militarii sovietici au început forțarea Nistrului, făcându-și apariția în primele localități românești. În discuțiile din noaptea de 27/28 iunie, Molotov îi dăduse asigurări reprezentantului român, Gheorghe Davidescu, că acțiunea de ocupare se va desfășura în trei-patru zile, iar ca regulă, între trupele celor două părți să se păstreze în timpul deplasării o distanță de 5-10 kilometri, totul „în interesul menținerii ordinii". În ziua de 28 iunie, la orele 11,00, când reprezentantul român a remis răspunsul guvernului de acceptare a ultimatumului, Molotov a reiterat că URSS nu poate prelungi termenul începerii ocupării, dar că pe parcurs ar putea fi admise eventuale prelungiri. Nici unul din aceste angajamente nu a fost respectat. De fapt, nici nu a existat intenția unei desfășurări ordonate. Dimpotrivă, planurile sovietice vizau în mod clar ocupația, ca și cum s-ar desfășura în urma unor lupte deschise, însoțită de jafuri, provocări, violențe și umilințe față de adversar.

Documente de arhivă, inclusiv sovietice, confirmă recurgerea la operațiuni de desant pentru ca trupe ale Armatei Roșii să ocupe în avans puncte cheie în diverse localități și în zonele de frontieră, astfel încât să poată „controla" retragerea armatei și a administrației românești. Pe lângă incitarea minoritarilor și a basarabenilor cu vederi de stânga la acțiuni de provocare și umilire a militarilor români în retragere, „carele de luptă sovietice blocau ieșirile din localități și, în poziție de tragere, somau trupele române să părăsească întregul armament, precum și materialele și animalele de tracțiune". Ecourile acestor practici au ajuns și în Anglia, după cum consemnează chiar o serie de note informative ale structurilor militare sovietice, datate 02.07.1940: presa engleză, menționează documentele respective, „acordă o mare atenție ocupației Basarabiei". Publicațiile britanice „subliniază în mod deosebit ritmul rapid de deplasare a Armatei Roșii și folosirea parașutiștilor și a desantului. În acest sens se manifestă temeri față de repetarea de către germani, în atacarea Angliei, a experienței Armatei Roșii de parașutare a unor unități de tancuri, așa

cum s-a folosit în regiunea Reni și Bolgrad". Așadar, sovieticii își făceau un titlu de glorie privind operațiunile la care au recurs în timpul ocupării teritoriilor românești, ce puteau servi ca exemplu și pentru germani în acțiunile împotriva Angliei!

În urma ocupării Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Herța, România pierdea un teritoriu de 50 762 kmp, cu o populație de circa 3,9 milioane locuitori, în marea lor majoritate români.

*

Actele abuzive și represiunile declanșate de sovietici odată cu pătrunderea lor pe teritoriile românești sunt confirmate și de documente din arhivele de război ale NKVD. Numai în primele zile ale ocupației sovietice, după cum consemnează o notă informativă a NKVD din 3 iulie 1940, în Basarabia și nordul Bucovinei, grupurile operative ale organelor securității de stat au arestat 760 de persoane, îndeosebi „foști lucrători de la instituțiile de poliție și jandarmi", dar și „oameni din satele din preajma frontierei": 142 – în județele Hotin, Cernăuți și Bălți; 121 – în orașele Orhei, Soroca și Chișinău; 227 – în Akkerman (Cetatea Albă), Bender (Tighina), Comrat, Cahul, Bolgrad și Izmail; 270 – în satele din preajma frontierei. Potrivit altor documente întocmite de trupele de frontieră ale NKVD, până la data de 6 iulie 1940 detașamentele de grăniceri sovietici au arestat în Basarabia și nordul Bucovinei 244 de persoane, calificate ca „agenți ai serviciilor de informații române", „trădători", „informatori", „elemente contrarevoluționare", acestea fiind încarcerate și supuse anchetelor care s-au soldat cel mai adesea cu execuții sau trimiterea în Gulag.

Dimensiunile violențelor și atrocităților comise de sovietici erau, de fapt, mult mai mari, iar despre consecințele lor se va afla în lunile următoare. Pe lângă arestările de care vorbesc documentele NKVD menționate mai sus, au fost dezarmați și arestați numeroși soldați și ofițeri români în cursul retragerii, contrar oricăror uzanțe internaționale în asemenea situații. La 15 iulie 1940, în discuțiile începute cu sovieticii la Odesa, delegația română atrăgea atenția asupra faptului că, din efectivele românești din Basarabia și nordul Bucovinei, autoritățile sovietice au reținut și pus sub pază, în mod cu totul nejustificat, peste 170 de ofițeri și 100 de subofițeri, care au fost supuși la munci și la un tratament vexatoriu. Cu alte cuvinte, sovieticii arestaseră militari români pe care îi tratau ca prizonieri de război. De la un lot de 28 de ofițeri și un preot militar, cărora li s-a permis să se evacueze în România, la 28 septembrie 1940, deci la trei luni de la ocupație, autoritățile române au putut afla că, între 9 iulie și 27 septembrie, ei au fost întemnițați la închisoarea centrală din Chișinău și supuși unui tratatment de exterminare. În baza unor astfel de informații despre comportamentul trupelor de ocupație sovietice aflate sub comanda unică a generalului Ghiorghi Jukov, istoricul militar american Robert Forczyk era îndreptățit să concluzioneze: „În iunie 1940, Jukov a condus o mai puțin

cunoscută invazie a provinciei românești Basarabia, aflându-se pentru prima oară la comanda unei formațiuni de luptă la nivelul unui front și fiind implicat în agresiunile și crimele staliniste".

Alte atrocități și crime săvârșite de sovietici au fost descoperite de militarii români în vara anului 1941, după eliberarea nordului Bucovinei și a Basarabiei. Un Referat întocmit de Chestura Poliției Chișinău la scurt timp după eliberarea orașului consemna descoperirea a patru gropi comune cu 75 de cadavre în curtea Consulatului Italian din capital Basarabiei:

„După cotropirea provinciei, organele NKVD-ului s-au instalat în localul Consulatului Italian din Chișinău, casă donată mareșalului Badoglio de către cetățenii Municipiului, drept omagiu recunoașterii istorice a Unirii Basarabiei de către Italia, unde bolșevicii au și ales locul de tortură și de execuție.

Din primele zile de la instalare au fost ridicate de acasă persoane cu acțiuni naționaliste, foști demnitari, oameni poolitici, membri ai partidelor de dreapta, descendenți ai ofițerilor din fosta armată Țaristă, precum și deputați din fostul Sfat al Țării, martori din vremea proceselor comuniste și acuzatori, spunând familiilor că îi deportează în Siberia (...).

În ziua de 30 august (1941, n.n.) *s-a reușit să se identifice și unul din locurile amenajate special pentru executarea și înmormântarea victimelor. În localul fostului Consulat Italian, în prezent complet ars, în fundul curții într-un loc viran camuflat cu scânduri înalte, în parte arse, se găsesc mai multe gropi, unele proaspete iar altele mai vechi în care s-au găsit îngropați de-a valma mai mulți oameni politici executați.(...) S-au mai găsit șepci de elevi de liceu, haine străjerești, militare, insigne studențești, ghete, linguri, perii de dinți, perne și uniforme de la funcționarii Societății de Tramvaie Chișinău, toate acestea aruncate în gropile comune, pentru a dispărea toate urmele. Parte dintre victime erau foarte sumar îmbrăcate, ceea ce denotă că au fost ridicate noaptea din somn".*

Alte detalii despre modul de efectuare a execuțiilor au putut fi stabilite după cercetarea amănunțită a clădirii Consulatului:

„Executarea se făcea după sistemul CEKA, prin împușcarea pe la spate în cap de către doi călăi,… care își executau în mod consecutiv meseria… Execuțiile se făceau în beciul clădirii, unde se văd urme evidente făcute în pereți. Tot în acest beci s-au mai găsit și două târgi pline de sânge cu urme de gloanțe la extremități, ceea ce denotă că persoanele puse pe targă dacă aveau convulsiuni se trăgeau focuri de revolver în cap pentru a se convinge că au murit (…)

S-a mai stabilit de noi că victimele erau luate de acasă cu o mașină dubă, cu mai multe celule, care nu circula decât seara, fiind de culoare

neagră și poreclită de locuitori Vulturul Negru, iar pe unde trecea băga groaza în cetățenii orașului”.

La unele dintre victimele din gropile comune s-au găsit și sentințele de condamnare, pe baza cărora s-a putut stabili identitatea a 19 persoane, cât și datele la care s-au pronunțat pedepsele. A rezultat că primele sentințe au fost date de un tribunal miltar la 12 octombrie 1940, iar o a doua serie de un tribunal al NKVD-ului la 23 iunie 1941, adică imediat după începerea războiului. În acele zile, sub presiunea evenimentelor, o parte dintre persoanele arestate au fost transferate la Tiraspol și Odesa, pentru finalizarea sentințelor. Un document în limba rusă, care poartă girul Tribunalului Militar Odesa, consemnează sentințele în cazul a șapte cetățeni români din Chișinău (funcționari ai CFR, membri ai Frontului Renașterii Naționale), judecați într-un „proces închis” la 8 iunie 1941: cinci condamnați la „pedeapsa capitală prin ÎMPUȘCARE, fără confiscarea averii din motivul lipsei acesteia”; doi condamnați la „25 de ani de detenție fiecare și 5 ani interdicție de drepturi fiecare, fără confiscarea averii din motivul lipsei acesteia”. Pentru cei doi lăsați în viață se stipula că termenul de pedeapsă se va calcula de la 12 iulie 1940, respectiv 9 septembrie 1940.

Un caz special l-a reprezentat arestarea lui Nicolae Moroșan (n.1902 – d.1944), originar dintr-un sat basarabean din județul Bălți, om de știință cu rezultate deosebite în domeniile geologiei și paleontologiei, autor a peste 40 de lucrări științifice, membru al unor prestigioase instituții de cercetare din România și din străinătate, inclusiv al Comisiei Internaționale pentru Studierea Omului Fosil. În 1938 a fost numit director al gimnaziului „Mihai Eminescu” din Chișinău, iar prin cumul a funcționat și în calitate de conferențiar la Facultatea de Geologie a Universității din Iași. După ocuparea Basarabiei de către URSS, tânărul savant Nicolae Moroșan a fost numit director al Muzeului de Etnografie și profesor de geologie la Institutul Pedagogic, ambele din Chișinău.

În primul an de ocupație sovietică în Basarabia, Nicolae Moroșan s-a bucurat de o anumită încredere din partea noilor autorități, care au încercat să se folosească de prestigiul său pentru a atrage cât mai mulți aderenți de partea Puterii bolșevice. Acesta, însă, se străduia să se limiteze strict la activitățile științifice și a acceptat destul de greu propunerea insistentă a conducătorilor comuniștilor de la Chișinău de a candida și de a fi ales, la începutul anului 1941, ca deputat din partea RSS Moldovenești în Sovietul Suprem al URSS. Odată cu declanșarea războiului germano-sovietic, în iunie 1941, Nicolae Moroșan se afla deja pe lista persoanelor suspecte de atitudine antisovietică. În zorii zilei de 15 iulie 1941, în preajma intrării trupelor germano-române în Chișinău, Nicolae Moroșan este arestat de organele NKVD și evacuat la Tiraspol împreună cu ultimii funcționari ai fostei administrații sovietice a orașului. Decizia de arestare este redactată de anchetatorul sovietic și aprobată

de superiorii săi, inclusiv de N. Sazîkin (șeful secțiunii NKVD din RSSM, în perioada 1940 – 1941) retroactiv, la 17 iulie 1941. Documentul, un veritabil rechizitoriu și act de condamnare, înainte de anchetă și de judecată, a „activității criminale" a savantului, conține cinci capete de acuzare deosebit de grave în sistemul penal sovietic al acelei epoci: apartenență la partidul burghez „Frontul Renașterii Naționale din România"; „refuzul" inițial și acceptarea după discuții insistente de a candida pentru alegerea ca deputat în Sovietul Suprem al URSS; refuzul, în calitate de deputat al Sovietului Suprem al URSS, de a participa, la 28 iunie 1941, „ziua aniversării de la eliberarea Basarabiei de boierimea românească", la o emisiune radiofonică în cadrul căreia trebuia să prezinte „un raport despre realizările obținute de către popoarele din Basarabia în decursul unui an"; depoziția favorabilă unui profesor din Chișinău, în cadrul unui proces în care acesta era acuzat ca fiind „cunoscut în Basarabia drept un dușman activ al Puterii Sovietice" și organizator al comitetului pentru ajutorarea refugiaților din fosta Republică Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (Transnistria), condus de Pan Halippa în perioada interbelică; atitudinea „suspectă" adoptată de acuzat după începerea acțiunilor militare dintre Germania și URSS, ilustrată prin faptul că nu s-a evacuat din Chișinău deși „trupele inamicului erau deja aproape".

La 18 iulie 1941, N. Moroșan a fost dus de anchetatorii NKVD la Odesa unde, la 20 iulie, a fost supus primului interogatoriu. După cinci zile, la 25 iulie, a fost deportat în Siberia, la Novosibirsk unde a ajuns în luna octombrie 1941. Aici, mai departe de linia frontului, interogatoriile au fost reluate sistematic, fără a i se aduce însă la cunoștință motivele arestării. N. Moroșan a demontat punct cu punct învinuirile aduse, încercând să demonstreze atitudinea sa corectă atât înainte, cât și după instalarea Puterii Sovietice în Basarabia. Anchetatorii aveau repertoriul lor, iar întrebările țînteau într-o singură direcție: „Ancheta dispune de informații incontestabile că, aflându-vă în străinătate, dvs. țineați prelegeri cu caracter de propagandă antisovietică în problema Basarabiei"; „Conform materialelor deținute, s-a dovedit că dvs. ați scris cărți în care ați proslăvit regimul român și pe regele României. Sunteți dispus să recunoașteți?"; „Ancheta are certitudinea că... adevăratul motiv pentru care ați cerut schimbarea de la conducerea muzeului a fost, exclusiv, nedorința de a activa în instituțiile sovietice și de a oferi cunoștințele acumulate științei sovietice. Trebuie să recunoașteți acest fapt" ș.a.m.d. De fapt, anchetatorii nu urmăreau stabilirea adevărului. „Adevărul" pe care doreau ei să-l obțină fusese deja stabilit din momentul arestării, acum voiau doar mărturisirea acuzatului, prin care acesta să-și asume intenții criminale față de Puterea Sovietică. Dar savantul nu se lăsa înduplecat să le dea satisfacție torționarilor săi prin recunoașterea unor vinovății imaginare. A supraviețuit anchetelor până la 3 februarie 1944, când a decedat, la Moscova, în condiții încă neelucidate.

*

În linii generale, represiunile staliniste din Basarabia sunt asemănătoare cu cele din nordul Bucovinei și Ținutul Herța. În vara anului 1940, imediat după ocupație, în fața pericolului bolșevizării, în rândul populației bucovinene s-a creat rapid o amplă mișcare în favoarea refugierii în teritoriile libere din România, cu riscul părăsirii locuințelor și al pierderii agoniselii de o viață. Inițial, sub protecția nopții, numeroase grupuri de persoane au început să afluiască spre noua linie de demarcație cu România pentru a ajunge în Regat. Au apărut și s-au înmulțit călăuzele plătite, dar și provocatorii infiltrați de organele NKVD, îngrijorate de amploarea fenomenului. Un caz dramatic s-a petrecut în noaptea de 15 noiembrie 1940, când 40 de familii (106 persoane, inclusiv bătrâni și copii mici), din satele Suceveni, Carapciu, Prisăcăreni și Petriceanca, au încercat să treacă linia de graniță cu România. Acolo însă îi așteptau grănicerii sovietici, care au deschis focul. Doar puțini dintre membrii grupului au reușit să ajungă la Rădăuți. Cei mai mulți au fost împușcați pe loc, iar cei răniți și rudele sau prieteni ai lor au ajuns peste câteva luni în Siberia.

În pofida întăririi măsurilor de pază și a represiunilor sălbatice, românii bucovineni, în majoritatea lor țărani, au continuat să-și caute drumul spre libertate, adresându-se inclusiv organelor Puterii sovietice pentru a li se rezolva solicitările în mod pașnic și civilizat. De altfel, chestiunea repatrierii în România a cetățenilor din teritoriile cedate, la libera alegere a acestora, s-a aflat permanent pe lista negocierilor comisiilor româno-sovietice pentru reglementarea litigiilor rămase după retragere. Potrivit estimării autorităților române, circa 100 000 de persoane din teritoriile cedate URSS doreau să se repatrieze în România. Din păcate, sovieticii au tergiversat permanent clarificarea acestei probleme, folosind-o adesea ca șantaj pentru a obține alte avantaje de la partea română. Ceea ce nu s-a întâmplat în cazul celor circa 50.000 de etnici germani din Bucovina, care au fost tratați de sovietici cu prudență. În baza unui acord semnat între Moscova și Berlin, la 5 septembrie 1940, aceștia au fost strămutați din regiune, în condiții legale, procesul încheindu-se la 17 noiembrie același an. În schimb, românii au fost declarați cetățeni sovietici, iar orice solicitare de a părăsi locurile natale a fost catalogată ca atitudine antisovietică sau chiar *trădare de patrie* – pentru cei care au reușit să se refugieze, ori *încercare de trădare de patrie* – pentru sărmanii oameni care au fost arestați și trimiși în vreun fel sau altul la moarte.

Un nou caz de mare dramatism s-a petrecut în noaptea de 6/7 februarie 1941, în localitatea Lunca, situată pe cotul Prutului, în apropiere de Herța și de linia de frontieră cu România. Atunci, circa 400 de tineri din comuna Mahala și sate precum Buda, Ostrița, Coteni, Boian, Horecea Mânăstirii, Plaiul Cosminului, Ceahor, Corovia ș.a. au căzut în capcana întinsă de grănicerii sovietici, care i-au mitraliat și ucis în cea mai mare parte a lor. Doar 57 de tineri au reușit să scape și să ajungă în România, la Dorohoi și Rădăuți. Ceilalți

au fost împușcați mortal și aruncați în gropi comune, iar supraviețuitorii arestați și executați câteva luni mai târziu. Rudele martirilor de la Lunca au ajuns în curând în gulagurile siberiene.

Valul celor care doreau să plece în România creștea însă necontenit, iar la finele lunii martie 1941 alte câteva mii de țărani români (bărbați, femei și copii), din diverse sate bucovinene, s-au adunat în fața reședinței raionale din orășelul Storojineț pentru a solicita aprobarea și a pleca legal în România. Înșelați de autoritățile sovietice cu promisiuni deșarte, oamenii au mai așteptat un timp, dar la 1 aprilie 1941 s-au adunat din nou, din mai multe localități, și au pornit în coloană, mărșăluind circa 12,5 km către Fântâna Albă, punctul cel mai apropiat de noua frontieră sovieto-română. După numeroase mărturii, numărul celor care s-au alăturat coloanei a ajuns în final la 2.000 – 2.500 de persoane. La 3,5 km de punctul de trecere de la Fântâna Albă, efective motorizate ale trupelor de grăniceri și NKVD au organizat o ambuscadă în pădure, într-o poiană cunoscută sub numele de Varnița Camencei. La căderea nopții, sub protecția întunericului, militarii sovietici au dezlănțuit măcelul, încercuindu-i pe pașnicii mărșăluitori și mitraliindu-i fără milă. Morții și răniții au rămas în poiană, fiind aruncați în gropi comune săpate pe loc, iar cei care au supraviețuit au fost arestați și supuși anchetelor.

Crimele de la Fântâna Albă erau atât de grave încât N. Hrușciov, conducătorul comuniștilor din Ucraina, l-a informat în aceeași zi pe Stalin printr-o telegramă care camufla grosolan adevărul, încercând să minimalizeze amploarea evenimentului:

> *„Astăzi, 1 aprilie, o parte a țăranilor din satele cele mai apropiate din raionul Hliboca/Adâncata din regiunea Cernăuți au pornit spre centrul raional al satului Hliboca cu solicitarea de a fi trimiși în România. Mulțimea număra cam o mie de oameni...*
>
> *În satul Hliboca, amplasat la 15–16 km de graniță, se află deja primul secretar al comitetului regional al partidului, președintele comitetului executiv regional, șeful UGB și alți lucrători regionali.*
>
> *Din orașul Cernăuți au fost trimiși acolo oameni fideli nouă din populația locală, care cunosc limba română. Șeful UGB a dat indicația să fie arestați instigatorii, lucru care s-a și întâmplat în noaptea aceasta.*
>
> *Acum două zile câteva grupuri de țărani cu aceleași cereri au venit la comitetul executiv raional din raionul de graniță Storojineț. Instigatorii găsiți în raionul Storojineț au fost arestați...*
>
> *Pe la orele 19,00 pe 1 aprilie, o mulțime de 500-600 de oameni din raionul Hliboca a încercat să pătrundă în România.*
>
> *Grănicerii au deschis focul. Ca urmare, din datele preliminare, au fost omorâți și răniți cam 50 de oameni, restul s-au împrăștiat. Nimeni nu a forțat granița.*

Secretar al CC al PC(b) al Ucrainei, Hrușciov”.

Stalin nu s-a lăsat impresionat de amploarea evenimentului sângeros, diminuat și retușat considerabil de Hrușciov. Cu toate acestea, dictatorul de la Kremlin își dădea seama că nu este vorba de „instigatori”, ci de un fenomen de masă, care pune în discuție așa-zisa eliberare produsă de venirea sovieticilor, dar și pretinsa preponderență în regiune a elementului ucrainean invocată de notele ultimative ale Moscovei de la sfârșitul lunii iunie 1940. Ca urmare, Stalin a solicitat imediat detalii:

„2 aprilie 1941, Kiev

Lui Hrușciov

> *Din informarea dumneavoastră nu se vede care este apartenența națională a țăranilor care doreau să plece în România, sunt printre ei și ucraineni, care este procentul? De fapt, din informarea dumneavoastră se vede că la dumneavoastră, în regiunile de graniță, lucrul merge extrem de prost; să trageți în oameni, desigur, se poate, dar împușcăturile nu sunt metoda principală a muncii noastre... Aștept răspuns...*

Stalin”.

Așadar, „dojana” lui Stalin pentru Hrușciov nu se referea la utilizarea armelor și împușcarea unor oameni ca la o vânătoare de animale sălbatice, ci în primul rând la faptul că munca politică „merge extrem de prost”, adică nu s-a reușit convingerea țăranilor bucovineni de binefacerile Patriei sovietice. Răspunsul lui Hrușciov este, desigur, pe măsura „mustrării” primite:

„3 aprilie 1941, Moscova

CC al PC(b)US, tovarășului Stalin

> *Vă informez că țăranii care doreau să plece în România sunt de naționalitate română, printre ei nu sunt ucraineni...*
>
> *Observația dumneavoastră referitoare la slăbiciunea muncii noastre în raioanele de lângă graniță e corectă. Pentru îmbunătățirea muncii în regiunea Cernăuți...*

Secretar al CC al PC(b) al Ucrainei, Hrușciov”.

O pagină tragică din istoria românilor bucovineni după venirea sovieticilor în regiune era astfel închisă printr-un simplu schimb de telegrame între Hrușciov și Stalin. Sentința dată de un Tribunal Militar pentru 22 de persoane implicate în tragedia de la Fântâna Albă, etichetate ca „instigatori”, a cuprins o condamnare la moarte și 21 de condamnări la muncă silnică pe perioade de 8-10 ani. Toți condamnații au fost acuzați de antisovietism și încercare de trădare de patrie, infracțiuni incluse de codul penal sovietic, încă din 1934, la capitolul crime împotriva statului (art. 58-1a). Ca o ironie a sorții, confirmarea condamnărilor a fost dată de Moscova abia la 17 octombrie 1942, în timp ce 19 dintre condamnați muriseră deja în primul an de deportare, în lagărul de la Sverdlovsk, din Uralul de Nord. Dar ororile nu s-au oprit aici, iar

amploarea lor a căpătat dimensiuni gigantice în perioada care a urmat după evenimentele ce au însângerat satele bucovinene la 1 aprilie 1941: arestări, anchete, siluiri, condamnări pe bandă rulantă. În fiecare localitate din teritoriile românești anexate, organele puterii sovietice au întocmit în secret liste cu persoanele catalogate de la început cu poziții antisovietice și care trebuiau eliminate din comunitățile de baștină, de regulă prin deportare și deposedate de avere. În nordul Bucovinei, listele îi includeau, fără excepție, pe membrii familiilor care formulaseră cereri de plecare în România, dar și persoanele care îndepliniseră diverse atribuții în timpul administrației românești (primari, ajutori de primari, jandarmi, rude ale acestora, membri ai fostelor partide politice, deținătorii unor gospodării înstărite declarați chiaburi, negustori, comercianți, cadre didactice, preoți etc.).

Pe baza unor astfel de liste amănunțite s-a efectuat și operațiunea de deportare din noaptea de 12/13 iunie 1941, desfășurată concomitent în nordul Bucovinei, Ținutul Herța și Basarabia. Totul s-a derulat noaptea, între orele 22,00 seara – 6,00 dimineața, după planuri operative concepute în termeni militari, în care erau prevăzute, pe zile și ore, sarcini și instrucțiuni precise privitoare la deportarea „elementelor antisovietice”. Jalea și vacarmul produse de agresiunea grupurilor înarmate de bolșevici, care au năvălit în miez de noapte peste casele țărănești, erau atât de înspăimântătoare încât părea că e sfârșitul lumii, după cum își amintea mai târziu Anița Nandriș-Cudla, o țărăncuță din comuna Mahala, raionul Noua Suliță (fostul județ Cernăuți), deportată cu întreaga familie alături de alți 600 de consăteni ai săi.

*

Întrucât cele trei teritorii ocupate erau locuite de o majoritate covârșitoare românească, Moscova a decis la 2 august 1940 o reorganizare administrativă, care a însemnat practic sfârtecarea vechiului teritoriu al Moldovei prin trecerea sudului și nordului Basarabiei, împreună cu nordul Bucovinei și Ținutul Herța în componența RSS Ucrainene. Tot atunci a fost înființată Republica Sovietică Socialistă Moldovenească (RSSM), care cuprindea șase județe basarabene și șase raioane (din 11) ale fostei Republici Autonome Sovietice Socialiste Moldovenești (RASSM) din stânga Nistrului. Totodată, în 1940-1941, noua republică unională (RSSM) a fost administrată direct de Moscova printr-un împuternicit al CC al PC(b) US și al Consiliului Comisarilor Poporului.

S-a recurs pe scară largă la arestări, anchete, execuții sau deportări, concomitent cu „sterilizarea spirituală” (Mircea Eliade) care viza anihilarea identității românești a populației majoritare. Potrivit documentelor de arhivă, în 1940, după ocuparea Basarabiei, circa 90 000 de oameni au devenit victime ale execuțiilor și deportărilor; în 12/13 iunie 1941, circa 22 600 de persoane au fost declarate „elemente antisovietice” sau „periculoase social” și deportate în Siberia, fără judecată. Planurile de deportare erau concepute pentru circa 85

000 de basarabeni, dar izbucnirea războiului a împiedicat ducerea lor la îndeplinire.

Potrivit mai multor surse, în perioada 28 iunie 1940-22 iunie 1941, din Basarabia au fost deportați peste 300 000 de români, în Kuzbas, Karaganda, Kazahstan și Asia Centrală. După ocuparea Basarabiei, nordului Bucovinei și Ținutului Herța, atât în anul premergător războiului, cât și după sfârșitul acestuia sovieticii se comportau „ca niște cotropitori pe un teritoriu cucerit", după cum scrie istoricul Valeriu Pasat. Tot atunci au început pe scară largă colonizările cu locuitori slavi, urmărindu-se programatic schimbarea compoziției demografice în regiunile respective.

Ocuparea abuzivă, prin forță și dictat, a unei mari părți a României a oferit de la început baza juridică și morală pentru intrarea statului român în războiul împotriva URSS. În plus, atrocitățile în masă menționate, comise în timp de pace de un regim străin de neam și de țară împotriva unei populații civile, rămân în istorie ca una din numeroasele crime imprescriptibile împotriva umanității.

(Va urma)

100 DE ANI DE LA RĂZBOIUL POLONO-SOVIETIC: „*MIRACOLUL DE PE VISTULA*“

Dr. ist. Ion Constantin

Au trecut 100 de ani de la Războiul Polono-Sovietic (februarie 1919 - martie 1921) - în limba polonă denumit și Wojna bolszewicka („Războiul bolșevic”) - , războiul care a dus la stabilirea granițelor între două state nou apărute după încheierea Primului Război Mondial și anume cea de-a Doua Republică Poloneză și Rusia Sovietică. Evenimentul mai este cunoscut și sub denumirea de „Războiul ruso-polonez [sau Războiul polono-rus] din 1919-1921” (ca să se poată face distincția cu alte războaie ale celor două națiuni) și „Războiul polono-bolșevic”. În unele lucrări istorice poloneze se mai folosește și denumirea „Războiul din 1920” (în limba polonă Wojna 1920 roku), în timp ce unii istorici sovietici au folosit denumirea „Războiul împotriva Poloniei Albe”, pentru ca alții să considere această conflagrație ca parte a „Războiului împotriva intervenției străine” sau a războiului civil.

*

După succesul Marii Revolte poloneze din 1918, Polonia și-a recucerit independența pe care o pierduse în 1795 odată cu a treia împărțire, punând capăt celor 123 de ani de stăpânire exercitată de imperiile vecine: Imperiul Rus, Imperiul German și Imperiul Austro-Ungar. Țara renăscută ca a Doua Republică Poloneză a fost obligată să-și croiască noile fontiere prin teritoriile foștilor săi ocupanți. Puterile occidentale, în momentul în care au început să traseze frontierele europene postbelice, după semnarea Tratatului de la Versailles, au făcut acest lucru într-un mod considerat la Varșovia defavorabil polonezilor. Germania urma să păstreze o bună parte a cuceririlor sale în est. Frontiera apuseană a Poloniei rupea țara de bazinul carbonifer și de regiunea industrială din Silezia, ceea ce a dus la izbucnirea insurecțiilor din Silezia din 1919-1921. Linia Curzon, trasată în răsăritul Poloniei, lăsa milioane de polonezi trăitori la est de Bugul de Vest în teritoriile pe care le stăpânea Rusia. Guvernul polonez era la începutul existenței sale și avea un control redus asupra diferitelor zone de frontieră.

Întreaga regiune era bulversată de revoluția rusă, războiul civil rus, retragerea germanilor de pe frontul de răsărit, ca și de încercările Ucrainei și ale Belarusului de a-și câștiga independența. Polonia avea probleme teritoriale cu toți vecinii, mai puțin cu România, frontiera comună fiind fixată, fără dificultate, în lungul Ceremușului și Nistrului.

Viața politică poloneză se afla sub puternica influență a omului de stat Józef Piłsudski (1867 - 1935), devenit primul mareșal al Poloniei din martie 1921, care-și propusese ca principal scop al strădaniilor sale crearea

unei federații „între mări" („Międzymorze„), care, sub conducerea Poloniei, să cuprindă și Lituania, Ucraina și probabil și alte state din Europa Centrală și Răsăriteană, apărute pe ruinele imperiilor zdrobite la sfârșitul Primului Război Mondial. Noua federație ar fi trebuit, în concepția lui Piłsudski, să aibă aproximativ frontierele defunctei Uniuni statale polono-lituaniene din secolele al XV-lea – al XVIII-lea. Federația trebuia să fie o forță suficient de puternică, capabilă să respingă orice amenințare imperialistă germană sau rusă. Pentru a îndeplini asemenea obiective, s-ar fi impus ca forțele armate poloneze să stăpânească ferm teritorii vaste în răsărit. Alți politicieni importanți de la Varșovia, precum Roman Dmowski se opuneau planurilor lui Piłsudski, pronunțându-se pentru crearea unui stat polonez național puternic.

Pentru frontiera răsăriteană, Polonia a fost nevoită să se angajeze într-un război sângeros cu ucrainenii de la Kiev, apoi cu Rusia bolșevică.

Încă înainte de încheierea armistițiului s-a declanșat lupta polonezilor împotriva ucrainenilor, ca urmare a Tratatului de la Brześć (9 februarie 1918) între Puterile Centrale și „Republica Populară Ucraineană". Conform Tratatului, atât Austro-Ungaria, cât și Germania recunoscuseră o parte din pretențiile Republicii proclamate la Kiev în legătură cu teritoriile poloneze locuite de ucraineni, iar când austriecii au fost obligați să evacueze Lwówul au cedat ucrainenilor Galiția răsăriteană. Conform Tratatului de la Brest-Litovsk (13 martie 1918) bolșevicii vor fi nevoiți să recunoască independența „Republicii Populare Ucrainene", trebuind să evacueze teritoriul acesteia. În acest context, generalii Kazimierz Sosnkowski și Andrzej Szeptycki refac armata poloneză care număra 200.000 de militari. Între 20-22 octombrie 1918 au loc puternice lupte cu ucrainenii. La 1 noiembrie, orașul Lwów (Lemberg), locuit de o majoritate poloneză, a fost ocupat de ucraineni. Pe 22 noiembrie 1918, orașul a fost recucerit de către polonezi, iar până la începutul lunii ianuarie 1919 întreaga regiune intră sub control polonez, ucrainenii fiind respinși în Podolia. Starea de conflict a încetat prin semnarea unui armistițiu la începutul lui martie 1919.

Deși Rusia bolșevică recunoscuse națiunii poloneze dreptul de a decide asupra soartei sale și a se unifica, Armata Roșie a declanșat, la începutul anului 1919, operațiuni militare împotriva polonezilor. Acțiunea bolșevicilor a fost favorizată de dezarmarea trupelor germane și austriece după armistițiu, prilej prielnic de a încerca o expansiune spre vest. Ca urmare a operațiunilor, la începutul lunii martie 1919, orașele Pinsk, Brześć și Wilno (Vilnius) au căzut în mâinile bolșevicilor, care au proclamat Republica Sovietică Socialistă Lituaniano-Bielorusă.

În aprilie 1919, polonezii opresc ofensiva rusă, recucerind Wilno, în urma unei contraofensive condusă de Józef Piłsudski, iar în mai, ajung aproape de aliniamentul fixat ca frontieră doi ani mai târziu, prin tratatul de la Riga.

La sfârșitul anului 1919, liderul noului guvern comunist, Vladimir Ilici Lenin, simțindu-se încurajat de victoriile din războiul civil împotriva „albilor" și împotriva intervenției străine, a început să privească într-o manieră tot mai optimistă și cutezătoare viitorul revoluției bolșevice. Liderii bolșevici erau ferm convinși că procesele istorice aveau să aducă în curând victoria proletariatului mondial, iar existența tuturor statelor naționale se va încheia prin instaurarea unei comunități comuniste universale. Lenin era din ce în ce mai încrezător că revoluția va supraviețui și că în curând se va manifesta victorioasă mai întâi în Europa, și mai apoi în restul lumii.

În primele luni ale anului 1920, Rusia bolșevică s-a îndreptat asupra Ucrainei, reușind să înfrângă rapid armatele albgardiste și să cucerească Kievul. În aceste condiții, ucrainenii fac apel la Polonia pentru a se apăra, cerere acceptată de mareșalul Piłsudski, care urmărea să contracareze, astfel, o previzibilă ofensivă bolșevică. Ca urmare, în aprilie 1920, J. Piłsudski și atamanul Semion Petliura semnează un tratat prin care ucrainenii recunosc ca aparținând Poloniei toate teritoriile de la vest de Zbrucz, afluent al Nistrului, care servea drept frontieră încă din 1793 între Galiția austriacă și Podolia rusă. Deși cea mai mare parte a Seimului și societății poloneze nu sprijinea decizia șefului statului, totuși acțiunea comună a fost declanșată, iar la începutul lunii mai 1920 polonezii și ucrainenii au eliberat Kievul și au înlăturat guvernul de factură comunistă condus de bulgarul Cristian Rakovski, prieten al lui Lenin și membru al Comitetului Executiv al Kominternului în 1919.

La vestea căderii Kievului, bolșevicii – invocând „amenințarea la adresa Marii Rusii" – au determinat o parte a ofițerimii armatei „albe" învinse să consimtă la o acțiune comună. S-a ajuns, astfel, ca, în iunie 1920, trupele de cavalerie conduse de Semion Budionnîi să-i oblige pe polonezi și armata lui Petliura să se retragă în direcția Varșovia. În același timp, generalul Mihail Tuhacevski (viitoare victimă a lui Stalin în timpul Marii Terori) a început recucerirea orașului Wilno. Lituanienii au semnat imediat un acord de pace cu bolșevicii, în baza căruia gen. Tuhacevski renunța la Wilno; în schimb, trupele sale reluau ofensiva asupra Poloniei.

La 1 august 1920 Armata Roșie a forțat Bugul și a declanșat o mare ofensivă la nord, ajungând, la jumătatea lui august, pe un aliniament la 20 de kilometri est de Varșovia. Situația devenise disperată, cu atât mai mult cu cât în sud Budionnîi se apropia de Lwów. Așezată pe malurile Vistulei, Varșovia reprezenta un obiectiv extrem de important pentru trupele bolșevice în marșul spre Centrul Europei. Lenin lansase, în 1920, ideea „exportului de revoluție", pe care soldații ruși urmau să-l pună în aplicare peste teritoriul Poloniei, până în Germania și în Franța, unde terenul era pregătit. Deja poziția internă a lui Piłsudski era subminată, iar cucerirea Varșoviei – conform planului lui Lenin – urma să aprindă flacăra revoluției în întreaga țară. În urma Armatei Roșii pătrunseseră pe teritoriul polonez autoritățile civile bolșevice, formate din

funcționari ai Internaționalei Comuniste (Kominternul) și unități ale poliției politice (Ceka), fiind activați totodată comuniștii locali. Aceștia au constituit, la Białostock, Comitetul Revoluționar Provizoriu Polonez (Polrewkom), în frunte cu Feliks Dzierżyński (șeful Ceka) și Julian Marchlewski, care anunțaseră deja „intrarea triumfală a Armatei Roșii în Varșovia". Încă din primăvara anului 1920, la ordinul Consiliului Delegaților Muncitorilor, de la Moscova, J. Marchlewski declara: „Așteptăm clipa în care Armata noastră Roșie va lovi pe albgardiștii polonezi. Atunci, pe baricadele Varșoviei se va decide soarta acestui război și, împreună cu el, soarta revoluției mondiale. Cred profund că va învinge proletariatul rus care, apoi, va merge înainte spre formarea marelui stat comunist". Pe teritoriul ocupat de bolșevici au fost instituite „tribunale revoluționare" care au provocat dezordini și tulburări sociale, asasinate, confiscări ilegale ale proprietăților țărănești etc.

În aceste condiții, Polonia a cerut ajutor Marilor Puteri. Solicitările s-au soldat doar cu îndemnuri din partea Franței de a continua lupta, în timp ce Marea Britanie sugera încheierea unui armistițiu. În iulie 1920, pe timpul desfășurării Conferinței de la Spa a statelor europene, Marea Britanie ceruse delegației poloneze recunoașterea liniei Curzon ca bază pentru negocierile cu bolșevicii.

Încrezător în victoria revoluției bolșevice în întreaga Europă, Lenin a respins propunerea.

De menționat că, în acea perioadă, mișcarea comunistă, care, inițial, putea fi ușor înăbușită cu forțe și eforturi minimale, a creat „metastaze" nu numai în Rusia, dar și departe peste hotarele ei. Tot felul de „republici sovietice" sau „populare" și „raioane sovietice eliberate" au răsărit ca ciupercile după ploaie în Ungaria, Germania, Slovacia, China, Mongolia, Finlanda, țările baltice etc. Către anul 1920 a devenit clar că bolșevismul a biruit definitiv în Rusia și sarcina principală era de a nu-i permite să se răspîndească și peste hotarele ei. Din păcate, țările Antantei au înțeles acest lucru destul de târziu. Abia după ce Kolceak a fost lichidat de bolșevici, trupele albgardiste s-au retras în Crimeea, iar escadroanele lui Budionnîi se pregăteau de ofensivă împotriva Poloniei, amenințînd să facă joncțiunea cu confrații de ideologie din Germania, puterile Antantei și-au dat seama că recunoașterea drepturilor României asupra Basarabiei nu mai poate fi amînată. În caz contrar, „ciuma roșie" putea să se răspîndească prin brețele create în Balcani și Europa Centrală.

În fața amenințărilor ce planau asupra Poloniei, la sfârșitul lunii iulie 1920 s-a constituit Guvernul Apărării Naționale, în frunte cu Wincenty Witos și Ignacy Daszyński, și o armată de voluntari de 100.000 de soldați. Guvernul a adresat un apel către „întregul popor polonez la lupta pentru apărarea căminelor, a muncii și libertății cetățenești, la lupta sfântă pentru apărarea Patriei libere și independente". De asemenea, episcopatul polonez și nunțiul papal Achilles Ratti

(viitorul Papă Pius al XI-lea) au chemat pe credincioși în „apărarea civilizației creștine amenințate”.

Din punctul de comandă de la Palatul Belvedere, Józef Piłsudski a dispus următorul plan de acțiune pentru salvarea Capitalei: Două armate (10 divizii și jumătate), comandate de generalul Józef Haller, vor trebui să reziste în tranșee, în fața înaintării spre Varșovia a frontului nord-vestic al lui Tuhacevski. În nordul Capitalei, bazându-se pe fortăreața Modlin, cinci divizii și jumătate, comandate de generalul Władysław Sikorski, vor trebui să reziste unei tentative de învăluire și, când situația va permite, să contraatace și să încerce la rândul lor o învăluire a frontului nord-vestic. Fortăreața Lwów va trebui să țină ocupat frontul de sud-vest al generalului Egorov. Cele două mari fronturi inamice erau legate între ele, din punct de vedere tactic, de către „Grupul Mozyr”, format din două divizii și pe care serviciile de informații poloneze îl considerau destul de slab. Piłsudski și-a plănuit lovitura atacului asupra acestui obiectiv, folosind cinci divizii și jumătate, care să zdrobească „Grupul Mozyr” și să se îndrepte apoi spre nord-est, căzând în spatele forțelor lui Tuhacevski, concentrate în lupta pentru Varșovia. Deși planul prezenta riscuri enorme, fiind imediat dezavuat de experții militari occidentali, Piłsudski a mizat totul pe o carte.

În zilele de 12–18 august 1920 s-a desfășurat bătălia decisivă pentru apărarea Varșoviei. După lupte grele, în cursul cărora a căzut eroic preotul Ignacy Skorupka, J. Piłsudski, comandantul armatei poloneze, printr-o manevră abilă, a reușit să străpungă liniile frontului și, în câteva zile, să înainteze spre est peste 100 kilometri. În acest fel el obținea una dintre cele mai strălucite victorii din istorie, „miracolul de pe Vistula” („cud nad Wisła”) cu rol decisiv în blocarea drumului comunismului spre Europa. Așa cum arată istoricul Andrzej Paczkowski, Stalin a avut o mare „contribuție” la eșecul Armatei Roșii în bătălia de pe Vistula. Viitorul dictator sovietic n-a uitat niciodată acest afront și nici pe aceia care l-au criticat cu ocazia lui: Troțki și mareșalul Tuhacevski, care se afla în fruntea trupelor Armatei Roșii. Aceasta explică neîncrederea conducătorilor sovietici – și în special a lui Stalin – față de Polonia, față de polonezi și față de toți cei care și-au adus o contribuție la redobândirea independenței: nobilimea, armata și Biserica.

Atitudinea lui Stalin va fi confirmată în cursul evenimentelor tragice din timpul celui de-al Doilea Război Mondial, din primăvara anului 1940, culimând cu masacrele de la Katyń și din alte locuri, comise de NKVD împotriva unei părți importante a elitei militare și civile poloneze din acea vreme. Stalin căpătase o aversiune specială față de militarii polonezi care luptaseră cu forțele bolșevice ruse în războiul din vara anului 1920, în timpul căruia viitorul dictator sovietic îndeplinise funcția de comisar politic. Aceasta explică implicarea directă a lui Stalin în sugerarea și inițierea unor decizii care

vizau soarta polonezilor, aspect relevat de o serie de documente publicate în ultima vreme.

În bătălia eroică dusă în vara anului 1920 cu forțele bolșevice, polonezii au obținut una dintre cele mai strălucite victorii din istorie, jucând astfel un rol decisiv în blocarea drumului comunismului spre Europa și salvând, practic, țările continentului de „primejdia roșie". Conform istoricului britanic A. J. P. Taylor, războiul polono-bolșevic a „determinat în mare măsură cursul istoriei europene pentru următorii 20 de ani sau mai mult.... Fără să o recunoască și aproape în mod inconștient, liderii sovietici au abandonat cauza revoluției internaționale". Înfrângerea bolșevicilor a împiedicat Polonia să devină o altă republică sovietică și a salvat Germania, Cehoslovacia și alte state învecinate de o soartă asemănătoare.

Succesul polonez în Bătălia pentru Varșovia, ca și în alte campanii desfășurate împotriva sovieticilor poate nu ar fi fost posibil fără performanțele deosebite ale structurilor informative poloneze din acea vreme. Documente istorice aflate în Arhivele Centrale Militare de la Varșovia arată faptul că, încă înainte de izbucnirea războiului polono-sovietic, Jan Kowalewski, un poliglot și criptograf amator, a reușit să spargă codurile și cifrurile armatelor Republicii Populare Ucrainenene Apusene și ale Armatei Albe a lui Anton Denikin. Ca urmare, în iulie 1919, Kowalewski a fost transferat la Varșovia, unde fost numit șeful Departamentului de informații radio a Marelui Stat Major polonez. În următoarele două luni, el a format o echipă de matematicieni de la Universitățîle din Varșovia și Lwów, (printre care Stanisław Leśniewski, Stefan Mazurkiewicz și Wacław Sierpiński), care a avut ca sarcină spargerea cifrului rus.

Piłsudski a primit de la Departamentul lui Kowalewski informații decodificate care demonstrau că propunerile sovietice de pace făcute Poloniei în 1919 erau false și că, în realitate, sovieticii se pregăteau pentru declanșarea unui nou război concentrând forțe importante la Borisov. Piłsudski a decis să ignore propunerile sovietice și a semnat o alianță cu Semion Petliura pentru pregătirea Ofensivei Kiev. În timpul războiului, decriptarea comunicațiilor radio ale Armatei Roșii a permis comandanților polonezi să își folosească în mod eficient trupele împotriva rușilor, câștigând numeroase lupte, cea mai importantă fiind, desigur, Bătălia de la Varșovia din 1920.

În multe privințe, Polonia a avut un destin similar cu al României întregite care, la rândul ei, a constituit o barieră între lumea sovietică a comunismului bolșevic și lumea Europei, lumea celui mai civilizat continent. Principalul pericol la adresa României și Poloniei era statul sovietic, care în mod constant, a emis pretenții revizioniste ce vizau Basarabia, pe de o parte și Galiția Orientală, pe de altă parte. Aceasta explică de altfel consistența relațiilor româno-polone din acea perioadă, ilustrată de Alianța defensivă din 3 martie 1921, reînnoită cu noi caracteristici din cinci în cinci ani (1926, 1931 și

1936), apoi transformată în tratat de garanție și precedată de Aranjamente tehnice/Convențiile militare, rămânând în vigoare până la împrejurările tragice din toamna anului 1939.

Succesul asupra bolșevismului a dezvăluit Europei incontestabilul geniu militar al lui Józef Piłsudski. Mareșalul, a cărui personalitate și-a pus în mod inconfundabil amprenta pe o societate în căutarea propriei identități naționale, a fost perceput, în conștiința europeană, ca un apărător al cauzei libertății și democrației. Demn de menționat este faptul că în războiul polono-sovietic au luptat de partea soldaților polonezi și străini. Unul dintre ei a fost viitorul președinte al Franței, generalul Charles de Gaulle, decorat de polonezi pentru meritele sale cu Crucea de Argint a Ordinului Virtuții Militare.

La 21 septembrie 1920, s-au deschis la Riga preliminariile de pace polono-ruse, „Polonia fiind salvată, iar regimul sovietic rămânând monopolul Rusiei" – cum arăta Raymond Matton. Semnat la 18 martie 1921, Tratatul fixa, în sfârșit, frontiera estică a Poloniei între Dwina și Nistru, la 50 kilometri est de linia ce unea Lwówul cu Wilno, frontieră pentru a cărei recunoaștere oficială diplomația poloneză a trebuit să negocieze timp de doi ani cu marile puteri. Încheierea Tratatului cu Rusia a dus la ostilizarea Ucrainei, țară cu care Polonia avea un tratat de alianță ce interzicea o pace separată. Sentimentele antipoloneze din această regiune vor fi abil exploatate de propaganda sovietică în deceniile următoare.

Încă din timpul preliminariilor păcii cu Rusia, Polonia a decis să încheie divergențele teritoriale cu Lituania, pentru regiunea Wilno (Vilnius), spațiu multietnic și pluriconfesional, unde majoritatea, în orașe, o formau polonezii, restul fiind locuită de evrei, bielorusi și lituanieni.

În legătură cu modul de rezolvare a problemei lituaniene, politicienii polonezi aveau concepții diferite.

La 16 aprilie 1919, Piłsudski pătrundea cu armata pe teritoriul Lituaniei, demersul fiind grăbit, printre altele, și de perspectiva instaurării unei dinastii germane pe tronul acesteia, în persoana prințului Ulrich von Wittenberg.

Combinând inteligent acțiunea militară propriu-zisă cu negocierile diplomatice, Józef Piłsudski a insistat pe lângă guvernele aliate să accepte înființarea unei federații polono-lituaniene, obținând în acest sens sprijinul Franței.

Aflate în plină ofensivă împotriva Armatei Roșii care se retrăgea după bătălia din fața Varșoviei, în apropiere de Grodno, trupele poloneze au fost atacate, în mod neașteptat, de lituanieni, în flancul stâng. În această situație, la jumătatea lunii octombrie 1920, trupele poloneze, comandate de generalul Lucjan Żeligowski, au ocupat Wilno și s-au oprit spre vest pe un aliniament considerat adevărata frontieră cu Lituania; pe teritoriul ocupat s-a format

„Lituania Centrală”, cu o suprafață de 13.500 km pătrați și o populație de 500.000 locuitori.

Pe această temă, între cele două țări s-au purtat discuții timp de un an, fără a se ajunge însă la vreun rezultat. La începutul anului 1922, în acest teritoriu au fost organizate alegeri, iar în februarie deputații voievodatului Wilno au votat încorporarea „Lituaniei Centrale” la Polonia, ceea ce s-a și realizat efectiv în anul 1923.

Liga Națiunilor a recunoscut decizia majorității locuitorilor regiunii Wilno. În schimb, Lituania nu a acceptat pierderea vechii capitale a Marelui Ducat Lituanian și a rupt relațiile diplomatice cu Polonia, care vor fi reluate abia în anul 1938. O oarecare animozitate între cele două state s-a păstrat până în zilele noastre.

ARHIVA PERISCOPULUI

DOCUMETE ALE SPIONAJULUI SOVIETIC DECLASIFICATE

Alexandru Omeag

*În acest an, când **Serviciul de Informații Externe al Federației Ruse** (Slujba Vneșnei Razvedki-SVR) aniversează 100 de ani de la înființare, SVR **a încărcat pe propria pagină de web o colecție electronică de documente de arhivă declasificate acum câțiva ani, obținute de rezidențele din străinătate, în perioada 1935-1945**. Unele dintre acestea au fost deja incluse în volumele „Agresiunea", „Statele baltice și geopolitica" și „Secretele politicii poloneze", apărute în 2011 la Editura „Ripol Classic" din Moscova, sub semnătura **generalului-maior în retragere Lev Filippovici Soțkov**, care a lucrat mult timp în străinătate ca ofițer de intelligence. Materialele sunt publicate sub forma în care au fost înregistrate în cazurile operaționale, păstrându-se inclusiv stilul și ortografia autorilor. În prezentarea introductivă a colecției sunt trecute în revistă **condițiile extreme în care au lucrat rezidențele din străinătate ale serviciului sovietic de spionaj și dificultățile cu care s-a confruntat Centrala în analizarea mozaicului de informații culese**, subliniindu-se că, în această privință, „**perioada septembrie 1939-iunie 1944 a fost cea mai critică**."*

*Documentele declasificate încearcă să demonstreze falsitatea teoriilor cu privire la „atacul surpriză" al Germaniei, susținând că Direcția de Informații Externe a NKVD (Narodnîi Komisariat Vnutrennih Del) ar fi prezentat președintelui Comitetului Comisarilor Poporului – I.V.Stalin, date anticipative și verificate referitoare la agresiunea din 22 iunie 1941. Cele mai multe dintre documentele declasificate sunt telegrame cifrate trimise la Foreign Office de către ambasadorii Marii Britanii din străinătate, obținute de rezidența de la Londra, îndemnând parcă cititorul avizat să ghicească sursa acestora – Kim Philby! Pentru exemplificare, în acest număr ne-am oprit la **telegrama adresată de Sir Richard Stafford Cripps, ambasadorul Marii Britanii în URSS, ministrului englez de externe, Robert Anthony Eden, la 27 septembrie 1941**.*

*****

Difuzarea și în format electronic a unor asemenea materiale face parte dintr-un program de manifestări organizate de către SVR, menite să evidențieze profesionalismul spionilor sovietici și să câștige noi simpatizanți din rândul tinerilor care ar dori să intre în structurile de intelligence și securitate autohtone.

DESECRETIZAT

10 noiembrie 1941 **STRICT SECRET**

COMITETUL DE STAT AL APĂRĂRII AL URSS TOV. STALIN
COMITETUL DE STAT AL APĂRĂRII AL URSS TOV. MOLOTOV
COMITETUL DE STAT AL APĂRĂRII AL URSS TOV. BERIA
ADJUNCT AL COMISARULUI POPORULUI PENTRU AFACERI INTERNE-NKVD TOV.MERKULOV

MESAJ SPECIAL

Prezentăm conținutul raportului confidențial al ambasadorului englez în URSS, Cripps, trimis la 27 septembrie a.c. lui Eden, obținut de rezidența Direcției de Informații Externe a NKVD din Londra, cu ajutorul agenturii acoperite:

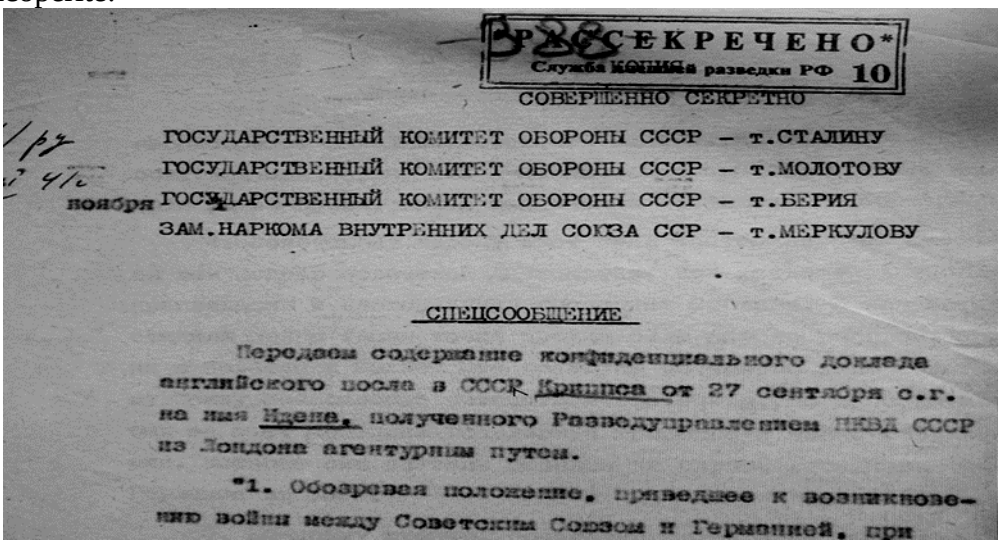

РАССЕКРЕЧЕНО*
Служба внешней разведки РФ 10

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО

ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ СССР – т.СТАЛИНУ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ СССР – т.МОЛОТОВУ
ГОСУДАРСТВЕННЫЙ КОМИТЕТ ОБОРОНЫ СССР – т.БЕРИЯ
ЗАМ.НАРКОМА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ СОЮЗА ССР – т.МЕРКУЛОВУ

СПЕЦСООБЩЕНИЕ

Передаем содержание конфиденциального доклада английского посла в СССР Криппса от 27 сентября с.г. на имя Идена, полученного Разведуправлением НКВД СССР из Лондона агентурным путем.

"1. Обозревая положение, приведшее к возникновению войны между Советским Союзом и Германией, при

«1. Evaluarea situației care a dus la izbucnirea războiului dintre Uniunea Sovietică și Germania, precum și cursul evenimentelor sunt dificil de analizat cu exactitate, deoarece, în ultimii doi ani, relația dintre cele două țări a rămas un secret.

2. Nu îmi propun să readuc în discuție circumstanțele care au dus la semnarea pactului sovietico-german din 23 august, și nici dezavantajele negocierilor cu Franța și Marea Britanie. Prin urmare, îmi încep recenzia de la data semnării pactului sovieto-german.

3. Nu există nicio îndoială că motivul imediat pentru semnarea acestui pact a fost, după cum au afirmat în mod repetat liderii sovietici, dorința lor de a rămâne în afara războiului. Aceștia au considerat că este posibil să facă acest lucru, cel puțin temporar, prin încheierea unui acord cu Germania.

4. Acest pact a fost prezentat în mod constant poporului sovietic ca o capodoperă a diplomației sovietice, ca dovadă a perspectivei și prudenței domnului Stalin. În etapele inițiale ale războiului, acest punct de vedere a fost răspândit în Uniunea Sovietică. ***Această politică nu numai că a oferit Uniunii Sovietice posibilitatea de a rămâne în afara războiului, dar i-a permis să achiziționeze în detrimentul statelor vecine o serie de teritorii pe care le considera valoroase în cazul unui atac german asupra URSS***.

5. În opinia mea, liderii sovietici, după demisia domnului Litvinov, care a refuzat politica internaționalismului, nu au considerat niciodată pactul ca altceva decât un mijloc temporar. Sunt convins că au luat în calcul în mod constant posibilitatea unui război, cel puțin la fel de mare cu probabilitatea, dacă nu chiar inevitabilitatea. Acest lucru este confirmat de toate acțiunile lor din perioada cuprinsă între semnarea pactului și începerea efectivă a războiului sovieto-german. În această perioadă, nu numai că au făcut tot ce au putut pentru a-și întări granițele, dar au pornit și într-un program de înarmare compatibil numai cu pregătirile pentru război.

6. În faza inițială a războiului, au sperat probabil că pot scăpa de pericolul unui atac german, dacă Marea Britanie și Franța înfrâng Germania sau o epuizează așa încât nu va putea să atace Uniunea Sovietică. Fără îndoială, una dintre sarcinile în materializarea programului de înarmare a fost realizarea unei stări de pregătire față de care Germaniei i-ar fi frică să decidă asupra unui atac.

7. Dacă acest rezultat ar fi fost obținut până la sfârșitul războiului, URSS ar fi fost într-o poziție extrem de puternică și ar fi putut avea o influență decisivă asupra afacerilor europene, fiind singurul stat care a rămas puternic și nu a fost epuizat.

8. Reacția imediată a URSS la izbucnirea războiului (care a devenit inevitabilă ca urmare a semnării pactului sovieto-german) a fost să întreprindă măsuri care să utilizeze cât mai avantajos forța de muncă din Germania. De atunci, politica Uniunii Sovietice a devenit extrem de realistă și complet fără legătură cu oricare dintre declarațiile anterioare care au marcat perioada cooperării sale cu democrațiile occidentale.

9. ***Au fost hotărâți să profite de oportunitate, pe când mai era timp, să-și consolideze apărarea. Ca parte a acestei politici, au decis, fără a acorda atenție micilor state vecine, să ocupe toate aceste teritorii pentru a-și consolida pozițiile strategice în cazul unui război cu Germania***.

10. Primul pas în această direcție a fost făcut la jumătatea lunii septembrie 1939, când au intrat în Polonia, imediat după ce a devenit clar că

singura alternativă la intrarea lor ar putea fi ocupația germană completă a acestei țări.

11. Ca și în toate celelalte cazuri, oficial acest act a fost explicat prin diferite motive, cum ar fi eliberarea poporului polonez, dar motivul principal a fost nevoia de a-și îmbunătăți pozițiile în viitorul război cu Germania. În Polonia, ca și în alte țări ocupate ulterior, au luat măsuri imediate pentru a îndepărta o parte din populația care le-ar putea fi ostilă. Nu doreau ca zonele lor de frontieră să fie populate de o a cincea coloană și oameni bănuiți de ostilitate față de regimul sovietic. Nu există nicio îndoială că această politică de evacuare în masă, care este urmărită acum din același motiv în Uniunea Sovietică, a dus la cele mai groaznice greutăți pentru evacuați, ale căror condiții de viață sunt foarte proaste în majoritatea cazurilor.

12. Intrarea în Polonia la sfârșitul lunii noiembrie a fost urmată de un atac asupra Finlandei, ca urmare a respingerii complet corecte de către guvernul finlandez a cererilor de cedare a teritoriului Uniunii Sovietice.

13. Se pretindea că atacul asupra Finlandei, care miza pe o victorie ușoară, ar fi fost rezultatul unui incident creat de un comandant local. Chiar dacă acest lucru ar fi fost așa, este indubitabil că guvernul sovietic a intenționat să folosească forța de muncă a marilor puteri angajate în război pentru a rezolva problema referitoare la granițele sale de nord-vest, cu metoda pe care a considerat-o necesară în fața pericolelor care amenință URSS.

14. Tratatul de pace încheiat cu Finlanda la 12 martie 1940 confirmă acest lucru. Acest tratat nu a urmărit răzbunare. URSS, în esență, a luat un teritoriu puțin mai mare decât era necesar înainte de război și nu a fost impusă nicio despăgubire.

15. Cu toate acestea, ***rezultatele războiului s-au dovedit a fi mult mai îndelungate decât simple schimbări teritoriale***. Foarte firesc (deși, poate, spre surprinderea liderilor sovietici), întreaga lume a fost indignată de acest atac neprovocat asupra unei țări asigurate de tot felul de tratate împotriva unei asemenea agresiuni. Mai mult decât atât, armata sovietică nu mai era la fel de invincibilă pe cât era recomandată de propagandă în întreaga lume. Fără îndoială, descoperirea ineficienței sale a făcut unele impresii asupra germanilor, dar în același timp le-a oferit rușilor posibilitatea de a începe o reorganizare completă a armatei lor, sub conducerea mareșalului Timoșenko, ceea ce a dus la rezultate atât de valoroase într-un adevărat război cu Germania. Este îndoielnic că fără un experiment finlandez eșuat, o astfel de reorganizare ar fi fost întreprinsă.

16. Între timp, guvernul sovietic și-a intensificat politica față de alte țări vecine, iar pe 29 septembrie, 5 și 10 octombrie au încheiat acorduri cu Estonia, Lituania și Letonia, care au dat dreptul de a desfășura trupe și de a primi baze navale.

17. Nu s-a făcut niciun alt pas decisiv în această direcție până la înfrângerea Franței, care a fost la fel de neașteptată pentru URSS ca și pentru alte țări. În momentul sosirii mele la Moscova, când inevitabilitatea acestei înfrângeri era deja evidentă pentru noi, personal nu aveam aproape nicio îndoială că guvernul sovietic era îngrijorat serios de întrebarea dacă se poate face ceva în sensul de a ajuta Franța să respingă atacul. Cu toate acestea, când a devenit complet clar că rezultatul ofensivei germane va fi prăbușirea completă a Franței, guvernul sovietic a decis imediat să adere la tactici complet diferite. După cum mi-a spus Stalin însuși, ei au fost întotdeauna convinși că Hitler nu va putea domina Europa fără supremația pe mări. Sunt destul de sigur că operațiunile de la Dunkirk nu au făcut decât să întărească aceste credințe.

18. În acel moment, guvernul sovietic se confrunta cu o situație extrem de gravă. Drept urmare, a continuat să își schimbe politica în direcția care s-a dovedit a fi cea mai bună.

19. Germania era un stăpân complet în Europa, cel puțin pe uscat, și nu avea nicio îngrijorare pentru armatele sale, cu excepția unei posibile invazii a Marii Britanii. Dacă este necesar, toate aceste armate ar putea fi folosite împotriva Rusiei. Prin urmare, este necesar să facem tot posibilul în scopul unic de a îmbunătăți poziția URSS în viitorul război cu Germania (??), deoarece nu există speranțe de epuizare a armatelor germane de către Franța și Marea Britanie. Dacă Germania poate fi învinsă pe uscat, atunci acest lucru nu poate fi făcut decât printr-un fel de putere continentală.

20. Din acest moment, politica sovietică începe să sufere de acele contradicții interne care își au întotdeauna efectul asupra politicii „suzetei". Desfășurând toate pregătirile pe care le putea face împotriva Germaniei, guvernul sovietic a căutat în același timp tot felul de modalități pentru a rămâne în relații bune cu puterile.

21. Această nouă politică avea patru aspecte principale:

a) protejarea, acolo unde este posibil, a granițelor sovietice, pentru a separa centrele vitale ale industriei ruse de acestea și pentru a câștiga mai mult loc de manevră în cazul atacurilor germane;

b) proferarea de amenințări sau măguliri, pentru a obține cooperarea țărilor limitrofe cu Uniunea Sovietică;

c) asigurarea cooperării economice cu Germania, cu excepția furnizării de arme;

d) menținerea relațiilor cu SUA și Marea Britanie, dar fără să se apropie de ele, pentru a nu trezi ostilitatea germană.

22. În același timp, toate măsurile ar fi trebuit să fie luate pentru a accelera pregătirile militare și a decreta legea marțială cât mai curând posibil, fără a crea suspiciuni inutile în rândul germanilor.

23. Această politică a fost pusă în aplicare după cum urmează:

a***) După ultimatumul prezentat guvernului român la 26 iunie, guvernul sovietic a făcut demersuri imediate pentru ocuparea Basarabiei și Bucovinei de Nord. Aceste acțiuni ale guvernului sovietic au fost considerate rezultatul unui acord cu Germania, dar sunt sigur că nu a fost așa. O încercare nereușită de soluționare a problemelor navigației pe Dunăre a confirmat în continuare că între Germania și URSS nu a existat un acord preliminar privind ocuparea acestor teritorii. Drept urmare, ocupația a evidențiat nemulțumirea reciprocă între cele două țări și a fost, fără îndoială, un motiv parțial pentru accelerarea orientării germanilor către Balcani, deși nu cred că aceasta a avut vreo influență semnificativă asupra planurilor lui Hitler***.

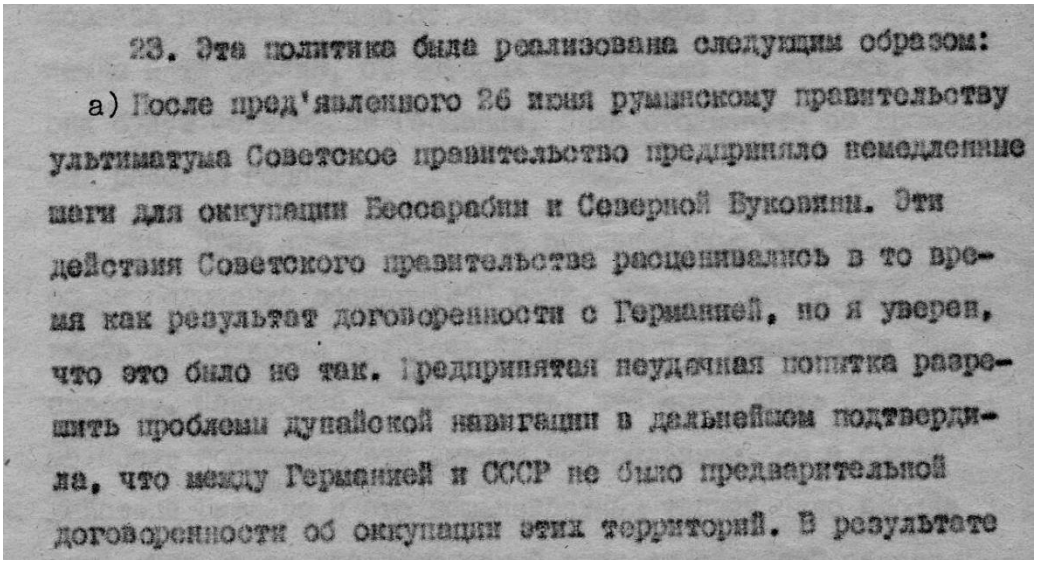

23. Эта политика была реализована следующим образом:

а) После пред'явленного 26 июня румынскому правительству ультиматума Советское правительство предприняло немедленные шаги для оккупации Бессарабии и Северной Буковины. Эти действия Советского правительства расценивались в то время как результат договоренности с Германией, но я уверен, что это было не так. Предпринятая неудачная попытка разрешить проблемы дунайской навигации в дальнейшем подтвердила, что между Германией и СССР не было предварительной договоренности об оккупации этих территорий. В результате

24. La pasul următor, guvernul sovietic a finalizat ocuparea țărilor baltice, cărora li s-a prezentat o cerere de schimbare a guvernului, executată pe 14 iunie în Lituania, 16 iunie în Estonia și Letonia. Acest lucru a fost făcut în formă legală, probabil pentru a împiedica apariția protestelor din partea altor puteri. Oricare ar fi motivele, pe 21 iulie, aceste trei țări au fost incluse în URSS.

25. În urma acestor realizări, s-a stabilit o nouă graniță de la Nordul Îndepărtat până la gurile Dunării. Nemții și țările posibil aliate ale Germaniei au fost îndepărtați de regiunile industriale ale Rusiei.

26. ***Este puțin probabil*** ca orice politician real, care evaluează situația generală din toamna anului 1940, ***să se aștepte ca URSS să poată atrage Finlanda sau România de partea sa. Unii ar fi crezut că poate este posibil să se mențină aceste țări neutre, însă, în lumina lui Hitler și a cunoscutei sale teorii, era clar că nu va permite niciunei țări limitrofe să rămână neutră dacă ar fi purtat un război împotriva URSS. În ceea ce privește România și***

Finlanda, mai existau motive suplimentare: ostilitatea îndelungată a conducătorilor acestor țări față de regimul sovietic, de care se temeau în mod natural.

27. Cele mai importante țări vecine avute în vedere de URSS au fost Finlanda, Turcia, Japonia și Balcanii. Din acest punct de vedere, Japonia a devenit importantă numai după aderarea la Pactul Puterilor Axei.

28. Turcia a fost cheia rezolvării problemei balcanice și a avut importanța că era deja conectată cu Marea Britanie și, cel puțin teoretic, nu se afla în aceeași tabără cu Germania.

29. Cu Finlanda, lucrurile au fost așa cum am spus mai sus și era clar că, în caz de război, ea va fi de partea Germaniei. Cu toate acestea, guvernul sovietic a făcut unele eforturi pentru a forța finlandezii să aleagă un guvern care va fi anti-german și pro-sovietic. Însă aceste eforturi nu au reușit, deoarece germanii, mai sofisticați în propagandă, au reușit să câștige de partea lor cele mai importante elemente finlandeze, în special cercuri militare, care puteau prelua direct controlul țării în caz de pericol.

30. În Balcani și Turcia, guvernul sovietic a avut cea mai bună ocazie de a se asigura de un atac, doar dacă a fost vorba de un atac din sud. La scurt timp după prima mea vizită la Moscova, în iunie 1940, am împărtășit acest punct de vedere cu guvernul sovietic, iar apoi Stalin mi-a spus că ar fi bucuros dacă putem oferi vreun ajutor pentru apropierea Turciei de URSS. În ciuda tuturor eforturilor, acest lucru s-a dovedit imposibil. Consider că acest eșec se datorează în mare măsură suspiciunii Ministerului turc al Afacerilor Externe, decât altor motive. Cred că, atât atunci, cât și după aceea, guvernul sovietic a fost foarte dispus să ajungă la un acord mai strâns între Turcia și URSS, întrucât acest lucru corespundea intereselor lor reciproce. Dacă ar fi reușit acest lucru, atunci istoria războiului din Balcani ar fi fost complet diferită.

31. Nu am nicio îndoială că, în timpul celebrei întâlniri dintre Molotov și Hitler, la Berlin, în noiembrie 1940, s-a discutat problema balcanică, deși nu contează din inițiativa cui. Sunt sigur că discuția pe această temă nu a dat rezultate în sensul încheierii unui acord asupra problemelor de politică generală. Ambele părți au jucat, dar germanii au avut o poziție mai bună decât rușii. ***România era deja sub controlul complet al germanilor***, iar pătrunderea lor în Bulgaria, cu acordul guvernului bulgar, dar nu al poporului bulgar, se desfășurase deja pentru o perioadă destul de lungă. Poziția guvernului sovietic era dezavantajoasă, deoarece nu era populară și toate guvernele țărilor balcanice se temeau de ea. Hitler a jucat și a continuat să joace cu mare pricepere cu cărțile sale anti-sovietice. Prin urmare, din acest punct de vedere, jocul diplomatic a fost deja câștigat de Hitler. Guvernul sovietic nu a putut face nimic cu guvernele balcanice existente și ***nu au existat perspective pentru schimbări revoluționare în nicio țară, cu excepția celor aflate sub control german, precum România***.

32. Singura speranță a URSS era asistența în crearea unui front independent în Balcani, împotriva oricărei intervenții. Dar era deja prea târziu pentru asta, deoarece Bulgaria a fost cheia unui astfel de front. Țarul Boris a reușit să înșele aliații cu jocul său de neutralitate imparțială, în timp ce el a transferat în secret țara în mâinile prietenilor săi germani.

33. Când la sfârșitul atacului italian asupra Greciei au început operațiunile militare în Balcani, guvernul sovietic a dat dovadă de o mare simpatie și asistență pentru Grecia. Acest lucru s-a explicat nu numai prin ura lor față de Italia, ci și prin faptul că au simțit un pericol puternic creat pe flancul lor. În timpul acestui război, Uniunea Sovietică a încercat să facă tot posibilul pentru a influența alte țări balcanice.

34. Guvernul sovietic a încercat să atragă Bulgaria cu promisiuni teritoriale foarte importante, inclusiv unele în detrimentul Turciei. Cu toate acestea, era deja prea târziu, având în vedere atitudinea guvernului bulgar față de URSS.

35. În același timp, guvernul sovietic a precizat guvernului iugoslav că este gata să fie de acord cu asistența reciprocă cu Iugoslavia, însă prințul Paul era prea anti-sovietic pentru a asculta astfel de propuneri. Sentimentele sale anti-sovietice au fost puternic susținute de promisiunea directă a lui Hitler și a ambasadorului german la Belgrad de a lua măsuri active împotriva URSS.

36. În martie a acestui an, după întoarcerea din Turcia, am semnalat din nou guvernului sovietic un pericol care îi amenință flancul și am subliniat că relațiile dintre URSS și Turcia nu erau atât de bune precum ar fi trebuit. Drept urmare, guvernul sovietic a transmis o declarație Turciei, care a fost publicată ulterior ca o declarație comună a ambelor țări. Fără îndoială, acest pas al guvernului sovietic nu numai că a stârnit suspiciunea lui Hitler, ci l-a scârbit. Cu toate acestea, furia lui nu a fost la fel de puternică ca în ajunul atacului său asupra Iugoslaviei, când guvernul sovietic a încheiat un pact de prietenie cu noul guvern iugoslav, care a înlocuit guvernul pro-german al lui Paul. Nu am nicio îndoială că acest pact a fost factorul decisiv care a predeterminat atacul URSS. Fiecare eveniment creat de guvernul sovietic în Balcani a fost determinat de două dorințe opuse din partea sa. Primul - să nu-l provoace pe Hitler în război, iar al doilea să-l împiedice să cucerească Balcanii. Ca urmare a unei astfel de politici, Hitler s-a enervat, dar nu s-a oprit. Într-o conversație cu un diplomat neutru, ambasadorul Germaniei la Moscova a confiat despre întrevederea sa cu Hitler, la sfârșitul lunii aprilie a acestui an, când a încercat să-l descurajeze pe Hitler să atace URSS. La acea vreme, Hitler se simțea trădat de guvernul sovietic pentru încheierea ultimului pact cu Iugoslavia.

38. Aproape în același timp, lucrurile au început să se miște și în URSS... La scurt timp după parada Zilei de 1 Mai, a fost emis un decret privind numirea lui Stalin în funcția de prim-ministru, ceea ce fără îndoială a fost un

act de o importanță politică enormă. În ciuda faptului că Stalin era la conducere de mai mulți ani, el nu a subliniat în mod deschis acest lucru. Toată lumea susținea că un obiectiv important era ascuns în spatele mișcării sale, dar nimeni nu știa sigur ce înseamnă asta.

39. Cu ceva timp înainte, au apărut zvonuri, care aveau probabil un motiv pentru care propaganda războiului împotriva Germaniei s-a desfășurat în cercurile oficiale. Propaganda generală a devenit extrem de patriotică și naționalistă. Ritmul pregătirilor militare în industrie a fost accelerat. Odată cu aceasta, au fost adoptate o serie de rezoluții care, în mod evident, aveau drept scop pregătirea țării pentru război.

40. După ce Stalin a preluat funcția de prim-ministru, au urmat o serie de evenimente „pacifiste" cu o natură foarte zgomotoasă. Toți reprezentanții țărilor ale căror guverne au fost instalate de către germani au fost lipsiți de statutul lor diplomatic.Totodată, guvernul sovietic a ales momentul în care guvernul britanic era în conflict cu premierul Rashid Ali, a recunoscut guvernul irakian și a stabilit relații diplomatice cu acesta.

41. Livrarea mărfurilor germane a fost accelerată. În acest fel și în alte moduri, s-a arătat clar că guvernul sovietic dorea să evite cu orice preț un război cu Germania. Politica „potolirii" economice a fost motivul dominant în toate acțiunile guvernului sovietic față de Germania. Unii dintre cei mai capabili diplomați germani de la Moscova și cei mai mulți diplomați au văzut Rusia doar ca o sursă de aprovizionare pentru Germania și ca o ieșire pentru ruperea blocajului prin livrarea de materiale prin Vladivostok.

42. Al doilea argument al contractului din 10 ianuarie anul acesta a furnizat germanilor o creștere a ofertei (pactul a fost reînnoit în același timp), iar guvernul sovietic, în ciuda nevoii mari de cauciuc, a refuzat să încheie vreun acord cu noi în baza căruia în schimbul mărfurilor rusești le vom furniza cu bunurile noastre, inclusiv cauciucul. De asemenea, a încheiat o serie de acorduri cu țările ocupate de germani. Într-un fel sau altul, sovieticii au furnizat Germaniei diverse mărfuri în cantități enorme, deși nu au vândut niciodată arme. Această politică a continuat până la izbucnirea războiului și, în opinia mea, tocmai acest aspect le-a întărit convingerea că, înainte de a ataca URSS, germanii îi vor prezenta o serie de cereri. Acest punct de vedere a fost confirmat pe deplin de Maisky într-o conversație cu mine la Londra, pe 21 iunie, când am încercat să-l conving că un atac surpriză asupra URSS este inevitabil. El mi-a explicat cu răbdare de ce acest lucru este imposibil fără a prezenta mai întâi pretenții.

43. Am fost întotdeauna convins că, în ciuda ostilității domnului Molotov față de Marea Britanie, URSS va menține astfel de relații cu noi, deoarece teama de Germania le va permite. În toată această perioadă, au fost preocupați să își mențină relația cu mine, deși din când în când apropierea acestor relații a variat.

44. Am ajuns prea târziu pentru orice acțiune eficientă în sensul asistenței franceze. Cu toate acestea, reamintind insistența cu care Maisky l-a căutat pe ambasadorul britanic la Moscova, precum și că a organizat o recepție la sosirea mea, cred că la acea vreme se gândeau serios să-și schimbe politicile. După înfrângerea Franței, s-au îndepărtat de noi și și-au revizuit poziția abia la începutul toamnei (înainte de călătoria domnului Molotov la Berlin), când guvernul Majestății Sale a făcut propunerea „politică" de soluționare generală a principalelor dificultăți.

45. În primăvara anului 1941, au fost din nou mai prietenoși. Abia cu puțin timp înainte de izbucnirea războiului, în ultimele convulsii de „potolire", au revenit într-o poziție prietenoasă, așa cum s-a demonstrat în comunicatul TASS din 14 iunie.

46. În acest raport nu intenționez să analizez în detaliu cum și de ce Germania a atacat URSS. Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie să aveți materiale despre economia germană, moralul militarilor și civililor, nevoile strategice ale Germaniei ș.a., pe care ambasadorul de aici nu le poate obține.

47. Mulți au considerat că atacul german a luat guvernul sovietic prin surprindere. Acest lucru nu mă surprinde personal, căci înainte de izbucnirea războiului am avut două conversații foarte detaliate cu domnul Maisky, când mi-a prezentat punctul de vedere sovietic. Faptul că au fost luați complet prin surprindere este confirmat nu numai de discursul radio al domnilor Molotov și Stalin, ci și de declarațiile lor personale pentru mine.

48. De asemenea, guvernul sovietic a crezut că germanii nu doreau decât să obțină din Rusia cât mai multe bunuri, nu numai direct, ci și indirect, prin intermediul căilor ferate transsiberiene, din Japonia. Dacă acesta ar fi cu adevărat obiectivul lui Hitler, atunci el va încerca să organizeze negocieri la început și ca rezultat vor obține tot ce vor avea nevoie. Cu toate acestea, adevăratul scop al lui Hitler a fost să învingă armata rusă înainte de a deveni suficient de puternică pentru a o putea zdrobi. Este clar că, din acest punct de vedere, un atac brusc a fost destul de potrivit pentru el.

49. În rezumatul de mai sus, am lansat două puncte importante, care ar trebui luate în considerare separat de curentul general al politicii sovietice.

Primul punct este foarte simplu și ușor de explicat. Acordul sovietic cu Japonia a fost pur și simplu o încercare în măsura în care a fost posibil să neutralizeze Japonia, având în vedere pericolul unui atac german în vest. Prețul plătit pentru acest lucru a fost mic și mă îndoiesc că ambele părți ar acorda o mare importanță obligațiilor convenite reciproc, deoarece, probabil, poziția fiecăreia dintre ele va fi determinată nu de un document de hârtie, ci de cerințele momentului. Înțelesul acordului a fost acela de a crea acea atmosferă de pacificare, care este încă ghidată într-o oarecare măsură de politica din Extremul Orient a guvernului sovietic.

Al doilea punct este de interes universitar în prezent. Înțelesul acestui alineat este următorul: cum și de ce, după prăbușirea Poloniei, guvernul sovietic s-a alăturat pactului hitlerist agresiv și a încercat să învinuiască Franța și Marea Britanie pentru respingerea propunerilor de pace?

50. Guvernul sovietic credea probabil că, prin dobândirea părții din teritoriul polonez pe care germanii le-au permis să o ia în prezența Franței neînvinsă și a Marii Britanii, URSS va putea să mențină o poziție care să îi permită să fie suficient de puternică pentru a utiliza pe deplin o astfel de perioadă pașnică în timpul căreia va fi suficient de pregătit să respingă eventualul atac al Germaniei, care în timpul campaniei poloneze a demonstrat cât de puternic este ca adversar. Conștientizarea faptului că nu ar putea face față unei astfel de armate germane, i-a determinat probabil să creadă că este necesar cu orice preț să atenueze amenințarea militară, iar cel mai sigur mod de a obține o astfel de întârziere ar fi încheierea unui compromis de pace în Europa.

51. Am încercat să conturez politica guvernului sovietic de la izbucnirea războiului anglo-german până în momentul în care el însuși a fost implicat în roțile sale.

52. Nu l-am criticat și nu am indicat ce s-ar fi întâmplat dacă guvernul sovietic ar avea o politică diferită și nu am încercat să evaluăm dacă politica sa era inteligentă sau stupidă. Nu există nicio îndoială că a fost extrem de prudent în tot acest timp, încercând să rămână în afara războiului, dar, la final, la fel ca și în alte țări, era convins că o hotărâre unilaterală de a fi în afara războiului era inutilă dacă o altă țară antagonică intenționează să lupte. Cu toate acestea, a făcut ceea ce alte țări nu au putut face, și anume, a folosit timpul câștigat prin „pacifiere” pentru a-și consolida forța de rezistență.

53. De la înfrângerea Franței, a avut un an pentru a-și consolida rezistența și nu există nicio îndoială că a folosit bine acest timp. Rezultatele luptelor aflate în derulare confirmă acest lucru. »

Șeful Direcției de Informații Externe a NKVD al URSS,
General-locotenent Pavel Mihailovici Fitin

MEMORIALISTICĂ, CONSEMNĂRI, DEZBATERI

CONTROVERSE, TENSIUNI, AMENINȚĂRI ÎN SERVICIUL DE SPIONAJ FRANCEZ

Petru Neghiu

Încercăm să abordăm în acest articol o problemă gravă, chiar virulentă care pare că se acutizează în ultima vreme la nivel sistemic în Serviciul de spionaj francez (DGSE). Modul în care am colaționat informațiile - declarații ale unor cadre active, mărturii, amintiri/memorii, surse jurnalistice etc. explică de ce încadrăm tema în seria „controverse" a rubricii noastre de Memorialistică.

*

CINE ȘI DE CE PLEACĂ DIN DGSE?

Aflându-se printre vectorii principali din centrul problematicilor geopolitice, DGSE are ca misiune țintă prevenirea, detectarea, neutralizarea *(„entraver")* amenințărilor care vizează interesele statului și ale cetățenilor săi în toate țările lumii. De mai multă vreme, Serviciul se vede pus în fața unor confruntări/provocări nemaiîntâlnite anterior, nu atât sub aspectul stăpânirii situației operative în mediile și zonele de interes *(unde acționează și alte structuri din sistemul de apărare și securitate națională),* cât, mai cu seamă, în domeniul resurselor umane, al problemelor sociale din rândul personalului.

Consecința: mai multe sute de oameni au părăsit DGSE în ultimii doi ani. O hemoragie care, *după spusele celor plecați*, își are cauza, în principal, în *„managementul defectuos" („défaillant")*, concretizat în:

1) Menținerea unei structuri ierarhice rigide, puțin evoluată față de anii 40, fapt ce pare incompatibil cu aspirațiile profesionale ale noilor generații de agenți de informații. În ciuda fondurilor mereu crescute de care dispune, Serviciul nu ar fi reușit să se adapteze viziunii despre carieră a tinerelor cadre, crescând *„les chefferies"*, respectiv numărul șefilor.

2) Opacitatea deciziilor, rezultată, de altfel, tot din caracterul ierarhic al structurii organizatorice. Prin aceasta nu se înțelege dorința personalului de a ști tot ce se întâmplă în instituție, secretul muncii și al acțiunilor nefiind contestat. Însă, în materie de gestionare a resurselor umane, oamenii ar vrea să aibă posibilitatea de a trece peste niște ierarhii, pentru a-și prezenta/susține anumite revendicări sau a contesta unele decizii.

Spre exemplu, un cadru din serviciul antiterorism, unde, se pare, era mulțumit de modul cum evolua în carieră ca analist, a fost mutat în aceeași funcție la Direcția tehnică, fără a i se fi adus argumente plauzibile, din punctul

său de vedere („mutation imposée”). Deci, agenții Serviciului ar fi constrânși să accepte orice mutare, compatibilă sau nu cu formația lor profesională de specialitate, într-o altă Direcție, fără a fi consultați și fără a fi fost instruiți în prealabil, pe profilul noii direcții.

3) Interzicerea recursului la grevă și la organizarea în sindicate pentru personalul DGSE care, în proporție de aproape două treimi este *civil (*personal contractual, atașați de specialitate etc.). Începând cu anul 2019, agenții Serviciului pot deveni membri ai unei asociații profesionale unice – CEDIP *(Cercle d'entraide des intérêt du personnel),* numai că apare și în acest caz o nemulțumire: faptul că Asociația este obligată să funcționeze într-o clădire a DGSE, ceea ce, susțin contestatarii, ar subordona-o conducerii ierarhice.

4) Insuficienta pondere în decizia de avansare în carieră a aprecierilor de serviciu *(CREP-compte rendu d'entretien professionnel).* Pe baza acestora, ar urma să se decidă o eventuală mutare într-o altă direcție sau altă specialitate.

Cu titlu exemplificativ, este de reținut faptul că un fost șef al rezidenței din Liban a DGSE, sancționat în 2014 de către directorul general de atunci, Bernard Bajolet, în urma contestării CREP, a ajuns să avanseze rapid în carieră și să devină unul din cei mai apropiați colaboratori ai Directorului pentru informații, Marc Pimond.

Pe acest fond, s-a încercat inclusiv ***apelarea la tribunale de contencios administrativ, mai cu seamă din partea personalului contractual civil,*** care nu înțelege să-și sacrifice cariera de dragul grijii pentru păstrarea secretului („*souci constant de confidențialité”).* Serviciul pare a fi confruntat cu mai multe sesizări în justiție în ultimul timp, din partea personalului care se opune unor decizii considerate arbitrare și, mai cu seamă, unor constrângeri pentru mutări obligatorii în alte domenii.

Problema ar putea dobândi noi dimensiuni, întrucât ***agenți din Direcția de Informații (DR) intenționează să sesizeze Consiliul Constituțional sau Consiliul de Stat,*** *prin procedura QPC – (qestions pioritaires de constitutionnalite), care vizează bazele legislative de organizare și funcționare a Serviciului, considerate a fi depășite, după cum spuneam, unele fiind moștenite din anii 40-50. Un precedent judiciar există: în mai 2019, Consiliul Constituțional a declarat contrare Constituției sancțiunile aplicate* ***fără procedură contradictorie*** *unor gardieni de închisori, ale căror statute datează tot de prin anii 50.*

UNELE OPINII, SUB PROTECȚIA ANONIMATULUI

● DGSE este un serviciu de elită, dar și o administrație cu lupte între „clanuri” și unele incoerențe majore: dacă ești vorbitor de bulgară, spre

exemplu, s-ar putea să fii trimis în misiune în... America Latină, sau dacă stăpânești limbi rare africane, te poți trezi în... Iran;

● odată încheiată misiunea în exterior, ești obligat să întrerupi toate contractele stabilite în țara în care ai lucrat, iar în sfera vieții private trebuie să „te dai plictisit" de îndată ce ți se pun întrebări despre muncă și să nu devoalezi nici măcar din greșeală nimic din cunoștințele acumulate la serviciu despre un subiect de actualitate;

● în această muncă ești rupt de lumea exterioară și, din cauza secretizării excesive, poți fi lipsit chiar și de viziunea de ansamblu a problemelor date în responsabilitate;

● spre final, oamenii sunt mulțumiți, în principiu, de întreaga lor carieră, dar îi încearcă un anumit regret pentru viața netrăită la vremea ei și redescoperită abia la pensionare !

CONDUCEREA DGSE ÎNCEARCĂ SĂ REDRESEZE SITUAȚIA

Pus în fața amplorii revendicărilor sociale, directorul general ***Bernard Emié*** a luat câteva măsuri și ***a emis câteva acte normative*** - ordin de ministru *(„arrêté"),* considerate, însă, limitate, ***pentru a evita***, în primul rând ***recursul la justiție din partea angajaților:***

→ ***mutarea*** într-o altă direcție sau altă specialitate trebuie făcută exclusiv pe baza Aprecierii de serviciu– CREP;

→ ***acordarea*** unei mai mari transparențe comisiilor administrative pe care agenții le pot sesiza în caz de contestare a deciziilor ierarhice;

→ ***clarificarea*** atribuțiilor Direcției de resurse umane pe linia respectării reglementărilor interne și a protecției juridice a personalului;

→ ***urmărirea,*** cu mai multă exactitate a parcursurilor de avansări, sancțiuni sau licențieri, de către comisiile administrative;

→ ***acordarea*** dreptului angajaților DGSE, atât cei cu statut de funcționar public cât și cei pe bază de contract, de a se adresa cu sesizare, în primă instanță, direct șefului de serviciu, pentru a cere revizuirea Aprecierii de serviciu– CREP, îndeosebi când se pune problema evaluării pentru o apropiată evoluție în carieră.

ȘI NOI AM FOST MILITARI ÎN SERVICIUL DE SPIONAJ !

Dacă ar fi să exprimăm o opinie în legătură cu cele relatate, spunem că ***un serviciu de spionaj este performant dacă este coerent, orice abatere de la obiectivul său fundamental fiind dăunătoare***, ***iar o structură de tip struțo-cămilă,*** cu scuze pentru exprimare, ***în care unitatea de comandă nu funcționează, își reduce eficiența.***

În pofida oricăror principii democratice, serviciile de spionaj militarizate au eficiență sporită. Nu că n-ar fi normal ca agenții să aibă nemulțumiri, reproșuri, contestări, revendicări. Oameni sunt și ei, dar ***cadrul de soluționare trebuie să fie altul, nicidecum să se instituționalizeze sindicalismul***, care înseamnă, în primul rând, că un ordin dat astăzi, mâine se

discută în ședință de sindicat și se „recomandă" imperativ retragerea sau neexecutarea lui. ***Actul de comandă este unic.*** Dovadă că unitățile „Action" și „*Mission*" ale DGSE nu ridică astfel de probleme, fiind încadrate exclusiv cu militari.

În altă ordine de idei, ***structura militarizată asigură o stabilitate mai solidă Serviciului, care, în ciuda evoluțiilor politice, a alternanțelor la guvernare a diferitelor forțe politice și chiar a unor derapaje de la principiile democratice, inclusiv alunecarea spre autoritarism, își păstrează obiectivul fundamental: apărarea intereselor statului în relațiile cu alte țări, precum și ale cetățenilor săi. Militarii sunt legați, prin jurământ, de țară și de popor, nu de una sau alta din forțele politice.***

Și încă ceva: profesia de ofițer de informații externe – spion – este una vocațională, vorba cântecului: „Cine-o are, la născare, cine nu, nici până moare!"

SĂ PUNEM PUNCTUL PE „*I*”

Cornel Biriș

Rememorând unele evenimente din istoria zbuciumată a structurilor românești de spionaj, în acest număr ne vom opri asupra câtorva momente ale ***vieții și activității generalului Nicolae Pleșiță,*** *fost adjunct al ministrului de interne și* ***șef al Centrului de Informații Externe.***

*

Viitorul șef al spionajului românesc s-a născut în aprilie 1929, în satul Noapteș, în apropiere de Curtea de Argeș, într-o familie de oameni nevoiași, tatăl având ca studii două clase elementare, iar mama fiind analfabetă. Alături de o soră mai mare și un frate mai mic, Nicolae Pleșiță a avut o copilărie necăjită, marcată de lipsuri și greutăți, fapt care l-a silit să muncească din greu încă din timpul primelor 4 clase elementare, absolvite la școala din comuna natală.

După terminarea acestora, în perioada 1936-1940 a fost nevoit să lucreze cu ziua la încărcarea cu lemne a vagoanelor de cale ferată. A muncit apoi un timp la culesul căpșunilor la grădina unui fermier din Curtea de Argeș, iar la vârsta de 13 ani s-a angajat la o fabrică de prelucrare a lemnului. A urmat apoi o perioadă grea de șomaj, când s-a reîntors acasă, la părinții săi. După 23 august 1944, a intrat în contact cu mediul muncitoresc și s-a înscris în Tineretul Progresist, aderând astfel la ideologia comunistă. În 1947, ***la vârsta de 18 ani, a devenit membru al Partidului Comunist*** unde, remarcându-se prin activitatea sa, a fost ales președinte al Comitetului de partid pe fabrică. Până în 1948 a obținut rezultate notabile în activitatea de partid, fapt pentru care a fost numit secretar al Secției Organizatorice a organizației UTM Argeș.

Considerat a fi un activist devotat partidului, la 1 Septembrie 1948 a fost încadrat la Direcția Regională de Securitate Pitești, cu gradul de plutonier, și repartizat la Secția I în problema „partide politice de opoziție”. La 23 august 1949 a fost avansat la gradul de plutonier-major și decorat cu Medalia Muncii, fiind apreciat ca *„**unul dintre cei mai buni șefi de problemă din cadrul Direcției Regionale”,*** iar la 1 februarie 1950 i s-a acordat gradul de sublocotenent și a fost promovat în funcția de șef birou unde, după un timp, șefii săi constatau că are *„**o ușoară tendință de îngâmfare”.***

Odată devenit ofițer, s-a înscris la cursurile serale de marxism-leninism ale Universității de partid de pe lângă Regionala PMR Argeș, urmând în paralel un curs de pregătire militară. La 23 august 1950 a fost avansat la „excepțional” la gradul de locotenent și, după o scurtă perioadă petrecută la Direcția de Securitate Arad și, ulterior, la Vâlcea, a revenit la Direcția Regională de Securitate Pitești, ca șef de secție.

Dovedind ***zel și intransigență în lupta cu unii opozanți ai regimului refugiați în munții din zona Argeșului,*** în 1953 a fost înaintat la gradul de locotenent- major și transferat la Direcția de cadre din Ministerul Securității Statului, fiind în scurt timp numit șef al secției pentru pregătirea de specialitate a cadrelor. Deci, la 24 de ani, doar cu patru clase elementare și cursurile Universității de partid, Nicolae Pleșiță devine „profesor" în specialitatea „tactică și strategie în lupta cu dușmanul de clasă".

La 23 august 1956 a fost înaintat la gradul de căpitan și, câteva luni mai târziu, numit adjunct al șefului Direcției Regionale de Securitate Pitești, remarcându-se prin *contribuția adusă la destrămarea „bandelor de partizani" și arestarea celor două grupări celebre, Șerban-Voican și Arnăuțoiu.*Activitatea sa pe această linie va constitui un leitmotiv în situațiile în care își prezenta rezultatele activității sale, pe care le-a considerat totdeauna ca fiind puse în slujba partidului și poporului. A manifestat, însă, o *atitudine persiflatoare și chiar jignitoare față de subalterni, pe care nu și-a schimbat-o până la sfârșitul vieții.*

În septembrie 1959 a fost trimis la studii la Facultatea Specială de pe lângă Școala Superioară a KGB, în Uniunea Sovietică, într-un lot de 79 de ofițeri. După mult timp, făcând aluzie la acest episod, mărturisea*: „…ofițerii de Securitate erau trimiși la ruși, cum îi trimit astăzi la americani, la francezi, la nemți…Am fost și eu nouă luni la un curs, la Moscova, la fosta Universitate Patrice Lumumba. Oamenii au fost trimiși, nu s-au dus de capul lor și erau cadrele cele mai bune".* Întors de la Moscova, a fost sfătuit să-și continue studiile și s-a înscris la cursurile liceale, fără frecvență, fiind ulterior avansat la gradul de maior și numit în funcția de ***șef al Direcției Regionale de Securitate Cluj.*** Aici s-a distins prin activitatea depusă pe linia combaterii iredentismului maghiar și, ca urmare, în august 1964 a fost avansat la gradul de locotenent-colonel, iar doi ani mai târziu la cel de colonel.

În 1964 s-a înscris la cursurile fără frecvență ale Facultății de Istorie a Universității Babeș Bolyai din Cluj, iar ***în februarie 1967 a fost numit șef al Direcției a V-a*** (Pază Demnitari), ***ocazie care-i conferă oportunitatea de a se afla în preajma soților Ceaușescu, pe care i-a slujit cu credință și devotament.*** Tot atunci, ***la 38 de ani, Nicolae Pleșiță a fost avansat la gradul de general-maior.*** A urmat o perioadă agitată în activitatea sa, plină de neprevăzut, reușind să depășească o serie de momente dificile, până în decembrie 1972, când a fost numit la comanda Direcției I - informații interne.

La scurt timp însă, apare "nenorocirea". Sinuciderea medicului personal al soților Ceaușescu, colonelul doctor *Abraham Schechter* - care s-ar fi aruncat de la fereastra etajului 9 al Spitalului Universitar - a dus la declanșarea unei anchete ample în structurile de conducere ale Ministerului de Interne, dar mai cu seamă asupra activității lui Nicolae Pleșiță și a ofițerilor din cadrul Direcției de Securitate și Gardă.

Totul a pornit de la o scenă nefastă petrecută în curtea vilei din Bulevardul Primăverii, care este adusă la cunoștința lui Pleșiță de subordonații lui. Intrând în casa din curte, doctorul Schechter, politicos, îl lasă să treacă pe Nea Nicu, apoi face loc Lenuței, căreia cu un gest de tandrețe amestecat cu amabilitate „apropiată" îi pune mâna pe „funduleț". Imediat doctorul este chemat de general, care-i spune: *„Băi, Schechtere, ce zici tu dacă-i spun lu Tovarășu' că tu pui mâna pe fundul lu Tovarășa? Nu crezi că te ia mama dracului?"* Doctorul a intrat în panică, situație speculată de Pleșiță, care îi întinde o coală de hârtie și un pix și-i spune: *„Dacă nu vrei să afle Tovarășu', ia scrie tu aici un angajament de colaborare cu organele noastre"*. Evident, Schechter s-ar fi conformat, dar măcinat de remușcări și disperare a hotărât intempestiv să se retragă definitiv din viață!

În urma anchetei ordonate de Ceaușescu, s-a constatat că existau mai multe dosare de urmărire informativă (DUI) în care apăreau și unele date sensibile referitoare la activitățile private ale cuplului prezidențial, ba mai mult, chiar interceptări prin mijloace de tehnică operativă. Calm de obicei, Nea Nicu s-ar fi enervat și a convocat o ședință restrânsă în care a criticat dur practicile generalului Pleșiță. Acesta a mai apucat să motiveze doar că doctorul trebuia lucrat informativ întrucât „se uita zilnic în gâtul dumneavoastră". *(nn: Aceste aspecte au fost redate în diverse maniere de cei care au avut acces la asemenea informații, chiar și în rândul istoricilor existând opinii destul de nuanțate.)*

Urmarea: organele de informații au început să fie blamate și învinuite că în activitatea lor nu respectă hotărârile organelor superioare de partid. S-au dispus modificări esențiale în modalitatea de angrenare în activitatea informativă a membrilor de partid *(categoria colaboratorilor)*, dar mai ales în ce privește evidența și întocmirea mapelor personale și a celor operative referitoare la aceștia. Noi am numit această acțiune *"crash-destroy"*, întrucât toate materialele aflate în aceste mape au fost distruse cu proces-verbal. Tone de materiale au fost arse în cuptoarele speciale cu care erau dotate toate sediile, inclusiv cele acoperite. Nori negri s-au abătut asupra destinului generalului, urmând perioade sumbre, în care este mutat în diferite funcții din categoria *„cimitirul elefanților"*. Nici aici nu se liniștește și se apucă de tot felul de *„ghidușii"*, cum îi plăcea să le spună.

Datorită prieteniei cu Comandantul Direcției de Anchete, frecventează sediul acestei unități și participă cu deosebită satisfacție la diferite "interviuri" cu diverse personaje din categoria "disidenților", de fapt o slăbiciune mai veche a sa. Cu ocazia unui astfel de „interviu" pe care l-a avut cu Paul Goma, în timp ce-l trăgea vârtos de barbă, a rostit și celebra frază: „brațul lung al Securității te va ajunge oriunde te vei ascunde", care ulterior va deveni un motto al activității sale de urmărire a disidenților stabiliți în exterior.

După o perioadă spectaculoasă de ***căderi*** *(șeful Serviciului de asigurare*

materială și financiară la Inspectoratul Județean de Securitate Ilfov!!!) și ***reveniri*** *(prim-adjunct al ministrului de interne),* ***în aprilie 1980 Nicolae Pleșiță a fost numit adjunct al ministrului de interne și șef al Centrului de Informații Externe,*** funcție ce-i oferea oportunitatea de a acționa cu și mai multă vigoare împotriva dușmanilor aflați în exterior, în special a disidenților politici, a organizațiilor și oficinelor ostile statului român și Comandantului Suprem, dar și asupra trădătorilor din rândul foștilor ofițeri de informații care s-au stabilit în străinătate.

Și, astfel, lua ființă *celebra unitate 0544/R,* concepută inițial pentru realizarea de acțiuni antiteroriste în exterior și de "neutralizare" a trădătorilor din rândul foștilor ofițeri de Securitate, la comanda căreia a fost numit *locotenent-colonelul Nica Sergiu*, despre care revista noastră a mai scris.

*

Să rememorăm perioada în care ilustrul "luptător anticomunist" Mihai Pacepa conducea subunitatea destinată pedepsirii trădătorilor și să analizăm puțin o acțiune coordonată direct de trădător *(deși în memoriile de căpătâi, pe care le-a scris în Lumea liberă, a afirmat în mod repetat că el nu ar fi participat la acțiuni criminale).*

În vara anului 1975, ***Serviciul iugoslav pentru Securitatea Statului*** *(Uprava Državna Bezbednosti-UDB),* a solicitat comenzii Departamentului de Informații Externe să fie sprijinit în efectuarea unei operațiuni de răpire a unui proeminent disident sârb, care urma să se deplaseze în România, venind din Europa. Șeful DIE, generalul Nicolae Doicaru, a hotărât să coordoneze îndeaproape operațiunea, ordonându-i lui Mihai Pacepa să organizeze și execute personal această acțiune, că tot conducea subunitatea care avea în atribuțiuni un astfel de specific.

Despre ce este vorba, în mod concret: Serviciul iugoslav pentru Securitatea Statului deținea date certe, conform cărora, în luna august 1975, disidentul sârb ***Vladimir (Vlado) Dapčević*** se va deplasa din Europa la București, unde urma să se întâlnească cu un alt disident sârb ***Aleksander Opojević***, liderul grupării antititoiștilor refugiați în România, stabilit în București cu mulți ani în urmă, unde a obținut cetățenia română și unde și-a întemeiat o familie.

Vlado, luptător remarcat în războiul antihitlerist, a fost prieten apropiat și tovarăș de luptă al lui Tito, fiind mâna lui dreaptă și comisar politic al partizanilor sârbi. Din cauza atașamentului său față de doctrina sovietică, a fost urmărit și închis în Iugoslavia, după ce Tito a refuzat să mai asculte de ordinele Moscovei. A reușit să evadeze și a fugit în URSS, iar după o ședere de patru ani a plecat în Europa, obținând cetățenia belgiană.

La începutul lunii august 1975, *Vlado* a venit în România însoțit de prietenul său *Djoka Stojanović* pentru a se întâlni cu *Opojević* .

„Luptătorul anticomunist” Mihai Pacepa a organizat o grupă operativă și de intervenție în care, pe lângă ofițeri de informații a introdus și câțiva subofițeri, foști boxeri de la clubul Dinamo.

În ziua de 8 august s-a efectuat acțiunea de prindere a lui *Vlado*, la Hotelul Dorobanți din București, ocazie cu care a avut loc o altercație în urma căreia Djoka Stojanović și Aleksander Opojević au decedat, din cauza loviturilor în cap, aplicate cu o rangă de către unul dintre subofițerii grupei de intervenție. Din echipa care a acționat cu acea ocazie s-a „remarcat” și viitorul comandant al...U.M.0544/R, maiorul Nica Sergiu.

Obiectivul (Vlado) a fost anesteziat și, împreună cu cele două cadavre, au fost îmbarcați într-o autoutilitară, cu destinația Iugoslavia.

Imediat după încheierea acțiunii, Pacepa i-a raportat lui Nicolae Doicaru, care aștepta rezultatul într-un autoturism parcat în apropiere, că a executat misiunea!

Autoutilitara cu „captura” de la Hotelul Dorobanți a trecut granița în Iugoslavia și, în comuna Zrenjanim, Vlado și cele două cadavre au fost preluați de autoritățile sârbe. De altfel, Djoka Stojanović și Aleksander Opojević au fost îngropați în cimitirul Tomasevsk din localitatea menționată.

*

Unitatea 0544/R a început să se constituie din ofițeri detașați de la celelalte structuri din CIE, inclusiv de la Unitățile speciale 101, 102 și 103, care trebuiau să plece din activitatea operativă, pentru a desfășura activități total diferite de cele pentru care erau instruiți și calificați.

La scurt timp, au început să apară și rezultatele, însă acestea nu au produs efectele scontate asupra țintelor vizate, *coletele poștale cu cărți*, care la deschidere se transformau în fumigene, provocând cel mult câteva sperieturi. Vestea că Paul Goma și-a pârlit doar barba, de care Pleșiță trăsese vârtos înainte de plecarea acestuia din țară, l-a exasperat pe general, care a început să adreseze cuvinte jignitoare colectivului care realiza aceste „surprize”.

După câteva încercări nereușite ale U.M.0544/R, Pleșiță și-a dat seama că are nevoie de profesioniști ai crimei și a apelat la ***„Carlos-Șacalul”***, pe care l-a adus în București, în vederea organizării unor acțiuni pe care le-ar fi dorit de răsunet. Însă cele câteva operațiuni, eșuate lamentabil, l-au dezamăgit pe șeful CIE, care a renunțat în final la serviciile celebrului terorist, pe care l-a caracterizat cu binecunoscuta sa butadă: *„e ușor a scrie vreascuri…”*.

S-a încercat chiar folosirea Mafiei americane în intenția depistării trădătorului Pacepa, fără a lua în seamă cutuma că membrii acesteia nu se implică în operațiuni de acest gen decât cu avizul organelor de informații și contrainformații, căzând astfel în capcane sesizabile chiar și de adolescenții pasionați de filmele cu gangsteri.

Mai grav ni se pare faptul că în asemenea operațiuni de pedepsire s-a apelat și la ofițeri deplin conspirați, aflați în misiune în exterior, încălcându-

se astfel în mod flagrant regulile de muncă obligatorii. Asemenea aspecte nu au fost aduse la cunoștința ofițerilor de legătură ai cazurilor, generând consecințe dramatice atât pentru ofițerii angrenați în aceste operațiuni, cât și asupra activității unităților speciale.

Și pentru că a venit vorba de această categorie de ofițeri deplin conspirați, nu putem să nu amintim faptul că o parte dintre cei cărora, personal, generalul le-a trasat ordinul de a acționa pentru lichidarea unor trădători, au refuzat executarea lui, precizând că au hotărât să devină ofițeri de informații, nu pentru a participa la acțiuni criminale, ci pentru a sprijini și apăra patria printr-o activitate de intelligence.

Cei care au adoptat o astfel de poziție au fost trecuți imediat în rezervă din ordinul expres al lui Nicolae Pleșiță. Deci, munca și truda de ani de zile atât în perioada de pregătire, cât și ulterior în timpul executării misiunilor externe, au fost batjocorite din cauza folosirii abuzive a prerogativelor avute în virtutea funcției de comandă și a incompetenței manifestate într-un domeniu de activitate pe care Pleșiță nu l-a cunoscut și înțeles în detaliu.

*

Și totuși, au fost și persoane care au profitat de aceste oportunități, oferite cu generozitate de către șeful U.M.0544/R. Este clar pentru noi de ce ***„celebrul memorialist și ultim curier ilegal”,*** la propriu și la figurat, pe nume ***Cornel Nemeți***, a trâmbițat tot timpul că Nica Sergiu a fost cel mai bun șef pe care l-a avut! Evident că, în concepția individului, s-a înrădăcinat această apreciere, întrucât reușise să-și lămurească șeful că nu se poate întoarce din misiunile externe cu documente justificative ale cheltuielilor, atât timp cât în exterior acționa sub o identitate de cetățean străin.

Avea și ce să facă cu valuta pe care o mânuia. Era un împătimit al aparaturii audio și video, așa cum rezultă și din memoriile sale, uneori umplând cușeta din vagonul de dormit al trenului cu care se întorcea de la Viena *(că doar așa poți căra mai mult decât cu avionul),* aparatură care în fapt nu staționa prea mult timp în locuința sa. Oare ce „bizniz” făcea memorialistul nostru, că nu ne spune!?

Au apărut persoane dispuse să completeze memoriile *„ultimului poștaș ilegal”*, unele dintre acestea amintindu-și de mai multe „năzdrăvănii” comise de personajul nostru, despre care nu ne-a spus nimic, probabil din cauza *„amneziei”*. Ba mai mult, iată că aflăm cu surprindere că memorialistul a manifestat clemență față de unii *„actori”* din această piesă, în sensul promisiunilor de a nu-i menționa în scrierile sale, bineînțeles în schimbul unor ofrande și peșcheșuri primite de la aceștia de-a lungul timpului.

*

Dar să lăsăm deoparte balastul și să continuăm firul poveștii pe care începusem să o derulăm. Este absolut necesar să facem o precizare. La scurt timp după venirea la comanda CIE, Nicolae Pleșiță a ordonat o analiză asupra

tuturor cazurilor în care ofițerii de informații au dezertat în exterior sau nu au mai răspuns solicitărilor ce le-au fost transmise, fiind catalogați în poziția de trădători.

Furios și fără a se apleca cu atenție asupra analizei tuturor acestor cazuri, a ordonat trimiterea în instanțele militare a unor materiale sinteză privind faptele săvârșite de acești ofițeri. Astfel, începând din anul 1981, Tribunalul Militar Teritorial București a dat hotărâri rămase definitive, în care au fost pronunțate pedepse capitale.

Departe de mine gândul de a lua apărarea unor trădători de țară! Dar atât eu cât și majoritatea colegilor mei din cadrul fostei Brigăzi „U" considerăm că analiza situației cu privire la unii „trădători", cel puțin asupra celor care au făcut parte din rândul ofițerilor deplin conspirați din unitatea de „fantome", a fost făcută superficial și într-o perioadă în care lucrurile nu puteau fi redate așa cum au fost în realitate.

Fracturile provocate în sistemul de legătură într-o serie de astfel de cazuri nu întotdeauna au fost cu intenție și nu numai din vina lor. Nu s-a putut niciodată stabili cu exactitate care au fost cauzele reale care au dus la *„tăcerea"* unor ofițeri și nici ce măsuri s-au întreprins asupra lor de către organele de contrainformații din țările în care acționau.

În niciunul dintre aceste cazuri nu s-a realizat audierea sau obținerea unor mărturii din partea acestora. *Hotărârile judecătorești de condamnare la moarte au constituit astfel motivația unor acțiuni de neutralizare ordonate de Nicolae Pleșiță, pentru efectivele unității 0544/R.*

Dar, ca în orice istorioară de spionaj, la un moment dat intervine și finalul, plin de suspans… apariția în scenă a actorului ***„Haiducu"***, instruit personal de Pleșiță să-l ucidă pe Paul Goma. Agentul s-a predat contraspionajului francez care, în mai 1982, a regizat tentativa de asasinat a scriitorului și, la scurt timp, răpirea lui Virgil Tănase, un alt opozant al regimului Ceaușescu, stabilit la Paris.

Consecințele au fost dezastruoase și greu de digerat, inclusiv în plan politic: președintele François Mitterrand – complice la scenariul regizat de serviciile secrete franceze – l-a atacat dur pe Nicolae Ceușescu într-o conferință de presă și și-a anulat vizita oficială pe care urma să o efectueze în România în septembrie 1982. În planul muncii de informații externe, în noiembrie același an, Unitatea 0544/R a fost desființată.

Activitatea generalului Nicolae Pleșiță, indiferent de subiectivismul cu care o apreciază unii sau alții dintre noi, reflectă o anumită perioadă a spionajului românesc, pe care istoria poate să o judece doar cu ajutorul celor ce i-au fost contemporani în activitate!

MOZAIC CULTURAL

DIN ZIARE ADUNATE...

Petru Neghiu

Cu toată starea de urgență sau de alertă, **presa** (o anumită parte) ***își vede de ale ei și nu-i intoxică pe cititori*** doar cu „pastile oficiale” de tipul: „stați în casă”, „nu vă apropiați unul de altul”, „nu mergeți la muncă” etc.

*

►Revista ***Evenimentul istoric*** ne anunță într-un editorial semnat de Dan Andronic, iminenta apariție a „Almanahului pe anul 2019”, proiect gestionat de revistă. Îl așteptăm cu mare curiozitate!

Pe de altă parte, revista publică în exclusivitate un raport desecretizat al CIA ***(„România: A Vigorous Economy”),*** din care citățm: „România avea una din cele mai mari rate de creștere a economiei din Europa, susține, în 1974, un document din arhivele CIA. Creșterea economică era de aproximativ 7% din 1960 (...) Analiștii CIA constatau că România este singurul stat din Tratatul de la Varșovia care are peste 50% din comerțul exterior cu țări non-sovietice (...) În raportul CIA de la acel moment se vorbea despre faptul că *există discuții privind participarea americanilor în proiecte de exploatare a petrolului din Marea Neagră...”*

Interesant! Noi credeam că ideea este a capitaliștilor români actuali, când colo, ea venea direct de la ... Ceaușescu!!!

- Tot în ***Evenimentul istoric***, un articol despre așa-zisa afacere Peregrinii, intitulat *„**România vândută la bucată**”*, semnat de ***Liviu Țăranu***, care a publicat și în revista Periscop, insistă pe faptul că în operațiunea „Peregrinii” s-au comis multe abuzuri și acte de corupție. De acord, dar acțiunea respectivă a fost deschisă și desfășurată de către serviciul de spionaj român al vremii – U.M. 0920 – urmare a înțelegerilor cu guvernele RFG și Israelului. Că unii dintre cei implicați în desfășurarea acțiunii au „ciugulit” ba un casetofon, ba niște DMW este adevărat și condamnabil. Toți, de altfel, au suportat consecințe administrative și penale. Ce rămâne de majoră importanță pentru România este că, în urma acțiunii „Peregrinii”, au fost încasate ca venit pentru statul român circa șase milioane de dolari, depuși la Banca Română de Comerț Exterior. Iar alte bunuri: aparatură audio-video, aparatură medicală, mijloace tehnice speciale pentru munca specifică, inclusiv autoturisme second hand etc. au intrat în dotarea unităților Serviciului de spionaj român, unele fiind

în exploatare până nu cu mult timp în urmă. Așa încât, partea plină a paharului rămâne cea mai demnă de luat în considerare.

- Aceeași prestigioasă revistă publică articolele „***Rețeaua de ilegali a KGB***” și „***Operațiunea Ghost Stories***”, semnate de colegul nostru ***Alexandru Omeag*** și apărute anterior în paginile Revistei „Periscop”.

►În cotidianul ***Național***, R.I. Boanchiș interpelează: ***„Domnule Liiceanu, cum era aia cu dragul meu turnător?”*** făcând referire la cartea lui Lucian Boia (printre altele, decorat de președintele Ungariei, n.n.) intitulată „Dosarele secrete ale agentului Anton”, apărută la editura Humanitas: „Lucian Boia, stegarul din ultimii ani al Humanitas, i-a rezolvat pe toți, de la Eminescu la voievozi. Ghinionul acestui Iorga distructiv a fost, cum scriam, că «s-a spart» Securitatea. Potrivit materialelor – cu documente din arhive, cu tot - Boia a fost «un apologet al naționalist-socialismului ceaușist», «brigadier al Securității» și «escortă pentru cercetătorii occidentali», adică un fel de șerpaș care îi deturna. Ce ghinion, domnule Liiceanu! Să înjuri 30 de ani Securitatea și să ai o unealtă a ei ca stegar”.

- Același Răzvan Ioan Boanchiș dă tare în lupta anticorupție de fațadă: ***„Alooo, Anticorupția!? Oare cine a dat șpăgi să intre în România”?*** „Pe vremea mea, plăteai (legal, la ambasadă) o taxă pentru viza de Italia sau de Spania. Acum se inversează lucrurile. ***Diasporezii se descurcă la vamă și vin să ne învețe de acasă cum să votăm.*** Se întoarce intelectualitatea satului de pe schelele de lângă Napoli sau Toledo și ține o cuvântare înălțătoare în fața țăranilor. Și după două săptămâni se înalță toți... Vameșii n-au cum să-i rărească pe diasporezi, pentru că aceștia au o linie defensivă inexpugnabilă, care pleacă în atac și te dărâmă. Da, au venit catalanii, au venit și toscanii, au venit și eroinele care au dat cu Gibraltarul în populația Andaluziei, au venit și

calabrezii, au venit și pugliezii!.... Și pe urmă vor pleca înapoi. Asta nu-i rău. Vizitele scurte sunt plăcute..."

►***Cațavencii*** ne delectează cu câteva perle culese din „cugetările" unor politicieni:

- ***Florin Cîțu*** – ministru de Finanțe: „PNL cred că e singurul partid care înțelege că nu avem foarte multe gloanțe cu care să tragem".

- ***Marcel Ciolacu*** – președinte PSD: „Nu mă așteptam să fie așa pompieristică toată situația".

- **Lucian Bode** – ministrul Transporturilor: „Ne orientăm după criză... Transportul trebuie să circule".

- ***Ludovic Orban*** – prim-ministru. „Pregătim o ordonanță de urgentă care prevede introducerea unui mecanism pentru starea de urgență în perioada în care ne vom afla în starea de urgentă".

- ***Petre Daea*** – fost ministru al Agriculturii: „Fermierii români iau lumina printre țâțele vacii, dom'le!"

- ***Rareș Bogdan*** – europarlamentar PNL: „Timpul meu are timp să aștepte...!"

- ***Monica Anisie –*** ministrul Educației: „Această decizie a fost luată pe baza reprezentanților Ministerului Sănătății".

- ***Pavel Popescu*** – deputat PNL: „Nu înțeleg de ce nu se înțelege, folosesc această expresie a înțelegerii pentru a clarifica acest lucru".

„O scrisoare pe jumătate pierdută" scrie poetul „politicii cu delicatețuri", Mircea Dinescu, adresându-se președintelui României: „Cu o săptămână înaintea sparangheliadei am comis o scrisoare către președintele României, trimisă în zbor redacției pe Internet... vă dați seama cu câtă plăcere voi întinge în maioneză cu prețiosul fir de sparanghel german, știind că el a fost smuls din brazdă de compatrioți de-ai noștri, care nu sunt nici amendați nici fugăriți pe tarla de autorități că socializează pe brânci prea aproape unul de celălalt...

Zilele trecute m-a căutat la telefon bătrânul lăutar Gogu de la Poiana-Mare să se plângă că nu mai are ce pune pe masă. Când i-am explicat că peste noapte am devenit și eu un artist falit, adică un homeless fără pensie și fără serviciu, a exclamat: „Ce fel de țară e asta, domnule, în care mor de foame nu doar lăutarii, ci și boierii cărora le-am cântat?!"

Redăm și o poezie a lui Mircea Dinescu din „Cațavencii":

Vă rog, cumpărați-mi degrabă un claun
că circul îmi pare închis pe vecie,
voi sta la un doctor cuminte pe scaun,
să-mi dea o rețetă pe bază de claun
pitit printre sticlele din farmacie.

Cutia Pandorei e fără sigiliu
și Roma-i pavată cu trupuri de faun,
un orb cântă-n pântecul Sfântului Scaun
arestul copilului la domiciliu.
Vă rog cumpărați-mi degrabă un claun.

►În ***Cotidianul,*** distinsul profesor ***Andrei Marga,*** face o analiză aproape chirurgicală a situației socio-politice actuale din țara noastră, intitulată sugestiv „***Trecerea la prostocrație",*** arătându-se indignat de faptul că *„tot felul de nepregătiți lovesc în oameni de valoare (...), de parcă au renăscut Bobu și Postelnicu",* subliniid că „*nici chiar în politică ura nu poate înlocui priceperea*". În România, „care are nevoie de democrație, de cultură și de schimbări ca de aer (...) *neisprăviții nu au răspunsuri la probleme, dar scot etichete",* în timp ce *„cetățenii calificați, care spun lucrurilor pe nume, sunt ba penali, ba securiști, ba informatori, ba neromâni și vânduți..."* „Prostia – afirmă sociologul Andrei Marga – are atâtea fețe câte sunt direcțiile din care vine": nepricepere, incapacitatea de a articula o idee, incultura crasă, lipsa de judecată adecvată sau de bun simț, insensibilitatea etc.

Din păcate, „***în România „prostocrația a ajuns sistem",*** care se conduce după cele cinci legi ale prostiei: „totdeauna și în mod inevitabil fiecare subestimează efectivul de proști aflați în circulație (...) probabilitatea ca cineva să fie prost este independentă de orice altă caracteristică a persoanei respective (...) există o putere a prostiei, adică persoanele esențialmente proaste sunt periculoase și dăunătoare (...) oamenii care nu sunt proști subestimează totdeauna puterea de a dăuna a indivizilor proști (...) un prost este cel mai periculos tip de persoană".

Concluzia filozofului și politicianului Andrei Marga se vrea un semnal pentru restartarea vieții politice din țara noastră, chiar dacă (sau tocmai de aceea) premisele nu sunt deloc încurajatoare. „Cum se vede prea bine, România actuală se afundă în mediocrație și , mai ales, în prostocrație. În multe locuri din lume sunt erori și exagerări ... În România actuală, avem ziua și prostia!"

►Într-un ***mesaj postat pe Facebook*** în Duminica Tomii, preluat ulterior de mai multe cotidiane și periodice, președintele Academiei Românie, ***prof. dr. Ioan-Aurel Pop,*** susține că, la români, credința nu este ca la alte neamuri și că, spre deosebire de Occident, la noi „Biserica nu este doar locul de închinăciune, ci și cel de adăpost, de mărturisire și de iertare a păcatelor, de dialog cu Domnul și cu sfinții, de vindecare a rănilor și bolilor sufletești și trupești, prin mijlocirea preotului."

Deși pentru unii toate acestea „nu mai au aceeași relevanță ca în trecut”, rămânând undeva în subconștientul nostru individual și chiar în conștiința colectivă, pentru marea masă a credincioșilor a fost „greu de acceptat ruperea legăturii genuine și directe cu Dumnezeu, făcute prin biserică și slujitorii ei, impusă de pandemia noului coronavirus. În trecut, închiderea bisericilor era echivalentă cu afurisenia, adică oprirea creștinilor de la botezuri, cununii, înmormântări, slujbe curente, praznice etc. Acum, orice român rațional a înțeles de ce s-au închis bisericile noastre și, în linii mari, a respectat această interdicție.”

Adept al respectării Constituției și legilor țării, academicianul Ioan-Aurel Pop își încheie mesajul din Duminica Tomii într-un mod optimist, încrezător în puterea lui Dumnezeu și înțelepciunea tradițională a neamului nostru: ***„Reintrarea românilor în biserici ar spori și eficientiza lupta contra acestei teribile molime, care ne-a schimbat traiul, care a luat viața unora dintre semenii noștri și care – cu tot spiritul ei malefic – ne-a învățat să fim mai buni. Un om mulțumit sufletește și împăcat cu Dumnezeu este mai puternic în fața primejdiei îmbolnăvirii a amenințării bolii. El poate învinge mai ușor teama de boală și chiar boala. Orice individ fortificat sufletește întărește și forța fizică și morală a comunității!”***

CUVÂNT DE ÎNVĂȚĂTURĂ

SINODUL I ECUMENIC ȘI SFINȚII PĂRINȚI

Preot Mirel Vîrtejanu

„Părinte drepte, lumea pe Tine nu Te-a cunoscut, dar Eu Te-am cunoscut, şi aceştia au cunoscut că Tu M-ai trimis” *(Ioan 17,25)*

Prin Edictul de la Milano din anul 313, Împăratul Constantin cel Mare acorda creştinilor libertate de cult. Niciun alt suveran în istorie poate că nu merită mai mult titlul de ***„Mare”***, decât Constantin, care a luat două hotărâri ce au modificat viitorul lumii civilizate: adoptarea creştinismului drept religie oficială a Imperiului Roman şi transferul capitalei acestuia de la Roma la Constantinopol. Aceste decizii, cu consecinţele lor, i-au conferit lui Constantin dreptul de a concura pentru titlul de „***omul cel mai influent în istorie”***.

Ulterior, la sfârşitul secolului al IV-lea, Împăratul Teodosie va face din religia creştină singura religie autorizată: ***creştinismul înlocuia religia imperială.*** *Universalismul religios se adăuga celui politic. Împărăţia terestră era privită ca imaginea pământeană a Împărăţiei lui Dumnezeu, iar Împăratul devenea locotenentul lui Dumnezeu pe pământ; Biserică şi Stat se completează şi se întrepătrund. În timp ce legislaţia civilă se va ocupa de organizarea materială a Bisericii, decretele canonice devin legi civile. Biserica urmează ca organizare pe cea de Stat; se aplică aşa-numitul principiu al acomodării. Biserica ia naştere în oraşe şi se organizează în acest cadru; conducătorul comunităţii locale este episcopul, iar oraşul este administrat bineînţeles prin episcopie. Biserica adoptă şi modelul provinciei, care regrupa mai multe oraşe ce deveneau provincie ecleziastică sau bisericească; episcopul principalului oraş devenea episcop mitropolitan, înconjurat de principalii săi sufragani.*

Dar, odată cu înflorirea creştinismului în imperiu, iau avânt şi ***ereziile*** de tot felul, adică părerile şi învăţăturile „particulare” ale diferiţilor practicanţi, clerici şi prelaţi ai religiei creştine, asfel încât, Constantin a fost nevoit să convoace mai multe adunări ale ierarhilor Bisericii creştine pentru a aduce „îndreptările de credinţă” cuvenite.

În anul 325, ***Împăratul,*** inspirat de Duhul Sfânt, ***a convocat,*** la cererea Sfinţilor Părinţi de atunci, ***primul Sinod Ecumenic al lumii creştine*** pe cheltuiala Imperiului din Răsărit şi din Apus, el însuşi, împreună cu mama sa,

Elena implicându-se în organizare în oraşul ***Niceea*** *(Iznik, în Turcia de astăzi).* Evenimentul este prăznuit în calendarul ortodox în Duminica a şaptea, după Sfintele Paşti.

Înainte de a aborda problematica sinodului din 325, să reluăm câteva detalii despre ceea ***ce înseamnă un sinod ecumenic.*** Este adunarea tuturor marilor ierarhi-episcopi, mitropoliţi şi patriarhi din toată lumea, cu scopul de a discuta, sub inspiraţia Sfântului Duh, unele învăţături de credinţă neclare încă şi de a le codifica în legi neschimbate, imuabile, numite ***dogme.*** De asemenea, un sinod ecumenic judecă şi condamnă abaterile de credinţă, străine de învăţătura Sfintelor Evanghelii şi a Sfinţilor Părinţi şi exclude *(excomunică)* din Biserică, adică aruncă anatema asupra tuturor ereticilor care sfâşie unitatea de credinţă a Bisericii, simbolizată prin cămaşa de in a Domnului, făcută dintr-o singură bucată, cum spune Evanghelia după Ioan (19,23): *„Cămaşa era fără cusătură, de sus ţesută în întregime”*. Aşa încât, dacă analizăm etimologic, prin ***„sinod”*** înţelegem adunare, consiliu, iar prin ***„erezie”,*** părerea sau teoria cuiva, persoană individuală, despre Dumnezeu, în afara adevăratei învăţături a Bisericii. Precizăm că, până la marea schismă din 1054, când Biserica Apostolică s-a rupt în două – cea ortodoxă, bizantină şi cea catolică, romană - sinoadele erau ***ecumenice,*** adică la ele participau ierarhi ai tuturor bisericilor creştine. Astfel că, şi la sinodul din 325, participarea a fost masivă, 318 ierarhi, inclusiv din Biserica Romei, o delegaţie a Papei Silvestru I.

De ce a avut loc Sinodul I Ecumenic? Care a fost nemulţumirea care i-a silit pe Sfinţii Părinţi să se adune la un loc şi să apere dreapta credinţă? Pricina a fost apariţia unui mare eretic, anume ***Arie (Arius),*** care îi învăţa pe creştini o aşa-zisă credinţă nouă, zicând ca Fiul lui Dumnezeu nu ar fi de o fiinţă cu Tatăl şi că a „fost un timp când Fiul nu era”. El numea pe Iisus Hristos „creatură superioară”, „cea dintâi dintre creaturi”. Acest eretic era un preot din Alexandria Egiptului, foarte mândru şi neascultător, însă bun predicator, care a trăit în secolele III-IV. Erezia lui s-a răspândit în câţiva ani atât de mult încât

rupsese Biserica în două şi amenința să cuprindă tot Imperiul roman de Răsărit şi de Apus.

Sfinţii Părinţi, nemaiputând răbda hulele lui Arie împotriva Mântuitorului şi a Preasfintei Treimi, au apelat la dreptcredinciosul împărat Constantin, ca să contribuie cu puterea sa imperială la liniştirea Bisericii lui Hristos şi condamnarea învăţăturii hulitoare a lui Arie şi a discipolilor săi, erezie care a ajuns la un mare grad de generalizare – ***arianismul,*** deci, o doctrină apărută în secolul al III-lea în Siria şi dezvoltată în secolul următor de către Arie (Arius).

Acesta ***nu admitea că persoanele Sfintei Treimi pot fi egale: el susţinea că dacă Tatăl sau Dumnezeu este veşnic, atunci Fiul este creatura Tatălui, negând divinitatea celei de a doua persoane a Sf. Treimi.*** Arie este excomunicat mai întâi de episcopul Alexandriei, decizie ce va fi validată printr-un sinod local.

Arie se înşela, pentru că el aborda o apropiere exclusiv filozofică pentru rezolvarea problemei teologice a Treimii. În cele două adevăruri esenţiale din viaţa creştină, unitatea lui Dumnezeu şi mântuirea lumii prin Fiul, el vedea două principii abstracte. Pentru Arie, Dumnezeu este Unul şi nu poate exista în El multiplicitate; dacă El are un Fiu, Acesta este distinct de El, nu este Dumnezeu. Chiar dacă Fiul S-a întrupat pentru mântuirea oamenilor, El nu este Dumnezeu în sensul unic şi absolut, aşa cum putem vorbi de Tatăl. Arianismul era o raţionalizare a creştinismului, care convenea spiritului epocii printr-un monoteism strict.

Prima reacţie împotriva arianismului a fost o credinţă puternică, care nu vedea cu ochi buni pericolul distorsionării principiilor sfinte ale Bisericii. Însuşi Împăratul a fost deosebit de afectat de noua disensiune apărută în sânul Bisericii, ceea ce a dus la organizarea acestui sinod care a durat toată vara anului 325. În timpul sinodului, la care a fost de faţă şi ereticul Arie cu ai lui, Sfinţii Părinţi s-au ostenit mult să-i întoarcă pe eretici la dreapta credinţă, dar ei n-au vrut să asculte. Ba, s-a întâmplat ca în timpul discuţiilor, Sfântul Ierarh Nicolae să-i dea o palmă lui Arie, căci nu putea răbda hulele lui. Atunci, Sfântul Constantin cel Mare a poruncit să i se ia omoforul şi Evanghelia şi să fie aruncat în temniţă, pentru că a îndrăznit să lovească. Noaptea însă i s-a arătat Mântuitorul în temniţă şi i-a dat din nou Evanghelia în mâini, iar Maica Domnului i-a pus omoforul pe piept. Dimineaţa, auzind împăratul acestea, l-a adus pe Sfântul Nicolae iarăşi la Sinod şi îşi cereau iertare toţi de la el, văzând râvna şi răbdarea lui pentru credinţă.

La fel şi Sfântul Ierarh Spiridon, căutând să-l lămurească pe Arie despre taina Preasfintei Treimi şi cum că toate cele trei persoane sunt de o fiinţă şi de aceeaşi cinste, a luat o cărămidă arsă şi, făcând semnul sfintei cruci, când a strâns cărămida, focul care a ars-o s-a ridicat în sus, apa a curs pe pământ şi lutul a rămas în mâna lui. Cărămida era simbolul Preasfintei Treimi. Focul

închipuia pe Tatăl, lutul pe Fiul întrupat şi apa pe Duhul Sfânt, Mângâietorul care a fost trimis în lume.

Sfinţii Părinţi ierarhi, sub călăuzirea Sfântului Duh, au statornicit pentru veşnicie dogmele, regulile de credinţă pe care noi creştinii le mărturisim şi le urmăm ca să ne mântuim. După ce au fost chinuiţi, suferind temniţe grele de la împăraţii păgâni până la Constantin cel Mare, care i-a eliberat, cei care au scăpat, mulţi cu rănile deschise pe trupurile lor, s-au prezentat la primul Sinod Ecumenic de la Niceea. Unii dintre ei aveau un ochi scos, alţii aveau urechile tăiate, alţii erau fără buze, fără câte o mână şi cu diferite răni trupeşti. Între ei erau şi învăţaţi şi neînvăţaţi, oameni fără prea multă învăţătură laică, de aceea, nu uşoară le-a fost lupta căci se izbeau de nişte oameni pregătiţi din punct de vedere ştiinţific, chiar Arie ereticul studiase mult filosofia păgână şi avea pretenţia să fie ascultat. Sfinţii Părinţi, luminaţi însă de Duhul Sfânt, dogmatizau şi combăteau rătăcirea, arătând dumnezeirea lui Iisus Hristos şi că El este cu Tatăl şi cu Duhul Sfânt. În timpul sinodului, cei 318 Sfinţi Părinţi au dat anatema pe ereticul Arie şi învăţăturile sale hulitoare de Dumnezeu**.** ***Părinţii au dogmatisit că toate cele trei persoane ale Preasfintei Treimi: Tatăl, Fiul şi Duhul Sfânt, sunt de o fiinţă şi nedespărţite, astfel că la acest sfânt sinod s-a întocmit partea întâi a Crezului (credo), primele şapte articole.***

Celelalte articole aveau să se întocmească la Sinodul II Ecumenic din anul 381. Crezul cuprinde, pe scurt, dogmele credinţei ortodoxe şi se rosteşte zilnic în biserici şi în casele creştinilor ca o mărturisire a dreptei credinţe apostolice.

Deşi Arie a fost surghiunit în sudul Dunării, el nu a vrut să asculte de Biserică, ci mai mult căuta să semene între creştini învăţătura sa hulitoare. De aceea, a fost greu pedepsit de Dumnezeu, încât i s-au vărsat măruntaiele şi a murit cumplit, spre veşnică osândă în gheena iadului.

Importanţa Sinodului de la Niceea este legată în primul rând de victoria Adevărului, acela că Sfinţii Apostoli au ascultat porunca Mântuitorului şi au răspândit cuvântul adevărat al Evangheliei pretutindeni. Aşa de repede a străbătut propovăduirea lor încât, nu mult după Înălţarea Domnului la ceruri, Evanghelia a fost vestită până la marginile lumii.

În al doilea rând, primul Sinod ecumenic a pus temelia sinodalităţii Bisericii care, ulterior, avea să fie consfinţită prin partea finală a Crezului: „Într-una Sfântă Sobornicească şi Apostolească Biserică”.

Tocmai de aceea, chiar dacă ereziile şi schismele au lovit şi mai târziu, până în zilele noastre Biserica lui Hristos, ***prăznuirea Sfinţilor Părinţi de la Sinodul I de la Niceea în calendarul ortodox este o mărturie a Adevărului că Dreapta Credinţă*** (Orthos/Doxa) ***este cea care izvorăşte din învăţătura Mântuitorului, cu adevărat dumnezeiască, transmisă prin Apostoli şi, mai apoi, prin părinţii Bisericii din primul mileniu creştin.***.

IN MEMORIAM

General de brigadă în retragere VERGILIU PANȚURU

● 6 noiembrie 1927 – 20 aprilie 2020 ●

Generalul de brigadă în retragere Vergiliu Panţuru s-a născut la 6 noiembrie 1927, într-o aşezare mirifică de la poalele Bucegilor - comuna Moroeni, judeţul Dâmboviţa, într-o familie de ţărani înstăriţi, cu şapte copii.

Neastâmpărat în ale cunoaşterii încă de mic copil, chiar şi în acele vremuri grele, Vergiliu şi-a dorit tot timpul să înveţe. Astfel că, după absolvirea şcolii elementare, a urmat cursurile Liceului Teoretic „Ienăchiţă Văcărescu" din Târgovişte şi, ulterior, pe cele ale Academiei de Studii Economice din Bucureşti, toate cu rezultate de excepţie.

După absolvirea facultăţii, a intrat în structurile de informaţii externe ale ţării noastre şi a efectuat o serie de cursuri civile şi de intelligence, care i-au facilitat afirmarea în plan profesional şi avansarea rapidă în cariera militară.

A îndeplinit o serie de misiuni sensibile, cu precădere în zona Orientului Mijlociu, multe dintre realizările de politică externă ale României anilor ’70, de care ne amintim cu respect – fără a fi neapărat nostalgici - fiind sprijinite „*din umbră*” de activităţile specifice muncii de informaţii externe, desfăşurate „*în amonte*” de către viitorul general Vergiliu Panţuru.

Revenit în „*Centrală*”, i s-a încredinţat comanda uneia dintre cele mai importante direcţii operative, care apăra interesele politico-economice ale ţării şi asigura protejarea cetăţenilor români într-o regiune puternic inflamată de violenţe, având la bază dispute teritoriale şi conflicte religioase sau interetnice. Cât timp s-a aflat în fruntea unei asemenea structuri din Departamentul de Informaţii Externe (până la trădarea fostului adjunct al şefului DIE), ***generalul Panţuru*** s-a remarcat ca un profesionist desăvârşit, dedicat până la sacrificiu muncii sale, un Om care şi-a ajutat totdeauna colegii, cărora le-a împărtăşit cu generozitate din experienţa sa profesională şi a vieţii de familie.

După retragerea din activitate, ***gen.bg (rtr.) Vergiliu Panţuru şi-a adus o contribuţie importantă la înfiinţarea Asociaţiei Cadrelor Militare în Rezervă şi în Retragere din Serviciul de Informaţii Externe*** şi a făcut parte din primele structuri de conducere ale acesteia.

Veşnică pomenire, domnule general!

Consiliul director al ACMRR din SIE